

RIJKS MUSEUM JAARVERSLAG 2014

Van 4 februari tot en met 7 mei is de *Lotus Dome* van Daan Roosegaarde te zien in het Rijksmuseum. Het kunstwerk bestaat uit honderden ultralichte aluminiumblaadjes die zich openen als ze worden aangeraakt
Foto Erik Smits

pagina's 2-3
Aankomst van Barack Obama op 24 maart op het Museumplein, waar hij een bezoek brengt aan het Rijksmuseum. Van hoofd-directeur Wim Pijbes krijgt de Amerikaanse president een rondleiding langs een aantal topstukken. Obama is in Nederland voor de Nuclear Security Summit op 24 en 25 maart in Den Haag
Foto ANP Olaf Kraak

INHOUD

BEGUNSTIGERS	7
PATRONEN	14
SCHENKERS EN LEGATOREN	21
VERSLAG VAN DE DIRECTIE	26
BERICHT VAN DE RAAD VAN TOEZICHT	37
PUBLIEK EN MEDIA	44
TENTOONSTELLINGEN	50
BRUIKLENEN	52
AANWINSTEN	56
CONSERVEREN EN RESTAUREREN	74
PUBLICATIES	78
PUBLICATIES VAN MEDEWERKERS	82
PRESENTATIES EN LEZINGEN DOOR MEDEWERKERS	88
EXTERNE ACTIVITEITEN VAN MEDEWERKERS	98
ORGANOGRAM	105
PERSONEEL	106
FINANCIEEL VERSLAG	114

De tweede van een serie van vijf beeldtentoonstellingen in de tuinen is gewijd aan Alexander Calder. Het beeld *Tamanoir* (1963) wordt geïnstalleerd
Foto Erik Smits

BEGUNSTIGERS

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Royal Philips Electronics, founder
BankGiro Loterij, hoofdsponsor
ING Bank, hoofdsponsor
KPN, hoofdsponsor

Adessium Foundation

- *Rijksmuseum familiegeds 1600–1700. De tijd van Rembrandt en Vermeer*

AkzoNobel, sponsor

- Aanstelling twee PhD-onderzoekers
- Aanstelling kleuronderzoeker textiel
- Aanschaf verouderingsapparatuur voor onderzoek naar titaandioxide

Albert Heijn, sponsor

- Algemene bijdrage

American Express Foundation

- Restauratie Bredase Muur in Philipsvleugel

Aramco Overseas, sponsor

- Algemene bijdrage

AXA IM Benelux N.V.

- Restauratie Werner van den Valckert, *Vier regenten en de binnenvader van het leprozenhuis te Amsterdam en Drie regentessen en de binnenmoeder van het leprozenhuis te Amsterdam, 1624*

Baker & McKenzie Amsterdam N.V., sponsor

- Tentoonstelling en catalogus *Modern Times. Photography in the 20th Century*
- Aankopen 20ste-eeuwse fotografie
 - Anoniem, *Groep van 63 foto's van de aanleg van het Viar Viaduct in Frankrijk door de Société de Construction des Battignolles, 1899–1902*
 - Bill Brandt, *Nude*, ca. 1960
 - Arnold Genthe, *Portret van Greta Garbo*, 1925
 - James H. Karales, *Lower East Side*, 1969
 - Herbert Matter, *Light Drawing*, ca. 1943
 - Karl Struss, *Snow-Covered Dock*, 1911

Bank of America Art Conservation Project

- Aanstelling technisch analist

BankGiro Loterij, hoofdsponsor

- Jaarlijkse bijdrage ten behoeve van aankopen
 - Paul Strand, *Driftwood*, ca. 1928
 - Tentoonstelling *Alexander Calder in het | at the Rijksmuseum*
 - Afdracht geoormerkte Rijksmuseumloten ten behoeve van de Rijksmuseumbus

Bureau Metamorfoze, Koninklijke Bibliotheek

- Digitalisering collecties dagboeken en schetsboeken

Cisco, partner

- Infrastructuur voor spraak en data, en gratis WiFi in het Rijksmuseum

Eye Wish Opticiens, sponsor

- Aanstelling junior conservator glas
- Aanstelling PhD-onderzoeker glas
- Rijksmuseumcampagne *Magie*

Fetim Group

- Educatieve activiteiten Teekenschool

Fonds 21

- Hoofdbegunstiger Teekenschool
- Multimediatour

Gieskes-Strijbis Fonds

- Aanstelling technisch analist

Heineken, sponsor

- Preferred supplier van bier

ING Bank, hoofdsponsor

- Rijksmuseum Schiphol
- Stand TEFAF in Maastricht
- Rijksmuseumcampagne *Magie*

JLL Partners

- The Rijksmuseum Fellowship Programme

JT International Company B.V., partner

- Tentoonstelling *Art is Therapy*

KLM Royal Dutch Airlines, partner

- Draagt bij aan vervoer van Rijksmuseum-medewerkers en objecten

Koninklijke Douwe Egberts B.V., sponsor

- Preferred supplier van koffie
- Producent van Rijks Dutch Master Blend, de eigen Rijksmuseum-koffieblend

KPN, hoofdsponsor

- Draagt bij aan de technologische en communicatieve wensen van het Rijksmuseum, onder meer met producten en diensten in het museum, maar ook op het gebied van dataverkeer, dataopslag, en mobiele en vaste telefonie

The Andrew W. Mellon Foundation

- The Rijksmuseum Fellowship Programme

Mondriaan Fonds

- Aankoop Jan Cornelisz Vermeyen, *De bewening*, ca. 1535
- Tentoonstelling *Document Nederland 2014: Nederland - België. Hans van der Meer fotografeert het grensgebied van beide koninkrijken*
- Project *Rondleiden is een vak*

Pon Holdings B.V., sponsor

- Aankopen collectie 20ste-eeuwse beeldende kunst
 - Adolphe Mouron Cassandre, *Etoile du Nord Pullman Paris-Bruxelles-Amsterdam*, 1927
 - Adolphe Mouron Cassandre, *Holland America Line New Statendam*, 1929
 - Piet Zwart, *R(eclame)*, 1931

Van Reekum-van Moorselaar Stichting

- Aankoop Piet Zwart, *R(eclame)*, 1931

Rhône Group

- Algemene bijdrage

Royal DSM

- The Rijksmuseum Fellowship Programme

Royal Philips Electronics, founder

- Preferred supplier van binnen- en buitenverlichting

Stichting dr. Hendrik Muller's

Vaderlandsch Fonds

- Aankoop Claude Ballin II (atelier van), *Ontwerp voor een zilveren tafeltuk*, ca. 1745–1747

Stichting Michiel de Ruyter

- Restauratie schilderij Juriaan Jacobsz, *Michiel de Ruyter en zijn familie*, 1662

SuitSupply

- Bijdrage ten behoeve van de Rijksmuseumcollectie

Terra Foundation for American Art

- Tentoonstelling *Alexander Calder in het | at the Rijksmuseum*

ThiemeMeulenhoff, partner

- Draagt bij aan educatieve programmering

The Tiffany & Co. Foundation

- Aanstelling wetenschappelijk medewerker

Vereniging Rembrandt

- Aankoop Edward Weston, *Church Door, Hornitos*, 1940

Vereniging Rembrandt, mede dankzij haar Stortenbeker Fonds, en de Stichting Nationaal Fonds Kunstbezit

- Aankoop Jan Cornelisz Vermeyen, *De bewening*, ca. 1535

Vereniging Rembrandt en de Stichting Nationaal Fonds Kunstbezit

- Aankoop Matthys Cock, *Kustlandschap met de H. Christoffel*, ca. 1540

vfonds

- Nacht van de Geschiedenis

VSbfonds

- Multimediatour

F.G. Waller-Fonds

- Aankopen Rijksprentenkabinet

Stichting Zabawas

- Multimediatour tentoonstelling *Late Rembrandt*

Rijksclub

Adobe
CARU Containers
Clear Channel Hillenaar
De Nederlandsche Bank
Delta Lloyd
Gassan / Coster Diamonds
Gielissen Interiors & Exhibitions
Hogan Lovells International LLP
ICT Automatisering
Jackie Sleper
Janssen de Jong Groep
Jones Day
Jones Lang LaSalle
Mandema & Partners
McKinsey & Company
OVG Real Estate
Piaget
Quintiles B.V.
Quore Capital
Teslin Capital Management B.V.
Theodoor Gilissen Bankiers
United Bank & Trust

Rijksmuseum Fonds

Het Rijksmuseum Fonds is een onafhankelijke stichting die in de meest brede zin van het woord steun verleent aan het Rijksmuseum. Elke schenking, klein of groot, aan het Rijksmuseum Fonds is zeer welkom. Particulieren die specifieke verzamelgebieden, collecties of andere activiteiten van het Rijksmuseum willen versterken, kunnen door middel van een financiële bijdrage een Fonds op Naam oprichten of een gelabelde schenking doen. Het Rijksmuseum Fonds beheert de gelden, en het bestuur van het Rijksmuseum Fonds ziet toe op de besteding. Hieronder volgt het overzicht van alle Fondsen op Naam en gelabelde schenkingen, in volgorde van oprichtings-/schenkingsdatum.

J.W. Edwin vom Rath Fonds

Aankoopfonds voor schilderijen, prenten of objecten in de categorie beeldhouwkunst en kunstnijverheid.

- François du Quesnoy, *Kinderbacchanaal met bok*, ca. 1635

M.J. Drabbe Fonds

Biedt middelen voor het verwerven van kunstvoorwerpen ten behoeve van de afdeling Aziatische Kunst.

Paul Huf Fonds

Het realiseren van aankopen voor de Nationale Fotocollectie.

- Aankoop Tina Modotti, *Portret van Maria Marín de Orozco*, 1925

Veluvine Molijn de Groot Fonds

Laat jongeren uit Nunspeet op een inspirerende wijze kennismaken met het nationaal cultureel erfgoed.

Goslings NieuwBeerta Fonds

Ten behoeve van het in stand houden en uitbreiden van de collectie Japanse prenten, in het bijzonder surimono, ten behoeve van het Rijksprentenkabinet.

- Aankoop Yashima Gakutei, *Drie kleurenhoutsnedes uit de reeks 'De drie heren van de Japanse literatuur (Washo sankōshi)'*: *Sagoromo bespeelt de fluit; Prins Genji en een hofdame; Dichter Narihira Ason luistert naar een koto-spel van een hofdame*, 1819–1820
- Aankoop Katsushika Hokusai, *Parelduiksters*, 1835–1836
- Aankoop Suibokuan Yushin, *Stilleven met wierookdoos, veer en camelia uit de reeks 'Ko-awase shichiki no uchi'*, 1829

Suman Fonds

Het bevorderen van de toegankelijkheid van het Rijksmuseum voor Engelstalige kinderen.

Ebus Fonds

Het verlenen van steun in de meest brede zin van het woord aan de collectie middeleeuwse kunst in het Rijksmuseum.

- Aankoop *Dysmas, de goede moordenaar en Gestas, de slechte moordenaar*, Nederlanden, ca. 1520

Gerhards Fonds

Biedt middelen voor aankoop en behoud van Nederlandse schilderijen uit de 19de eeuw en de Romantische School.

Bank ten Cate & Cie Fonds

Ten behoeve van aankopen, restauratie en onderzoek van en naar het textiel voor het interieur.

Scato Gockinga Fonds

Ondersteunt de collectie scheepsmodellen in het Rijksmuseum.

- Videoregistratie verhuizing William Rex
- Aankoop Meester W met de Sleutel, *Een schip, mogelijk een haringbuis*, ca. 1490
- Aankoop Willem van de Velde II, *Vijf drie-masters op een rustige zee, gezien vanuit verschillende posities*, ca. 1650–1699

Angelina Ognibeni – Jan van Hulsen

Ten behoeve van aankoop, restauratie, tentoonstelling en onderzoek van de verzameling Italiaanse tekeningen van het Rijksmuseum.

Frits en Phine Verhaaff Fonds

Aankoop en restauratie van, tentoonstellingen over en onderzoek naar middeleeuwse kunst.

- Aankoop *Dysmas, de goede moordenaar en Gestas, de slechte moordenaar*, Nederlanden, ca. 1520
- Aankoop Meester IAM van Zwoll, *Madonna met kind*, ca. 1465–1470

Manfred & Hanna Heiting Fonds

Ter bevordering van fotohistorisch onderzoek door aankomende conservatoren uit binnen- en buitenland aan de hand van originelen uit de Nationale Fotocollectie in het Rijksmuseum.

- Beurzen voor drie onderzoekers, Nicky Banning, Rixt Bosma en Frederique van Reij

Johan Huizinga Fonds

Ten behoeve van een optimale presentatie van het cultureel historisch erfgoed van Nederland in het Rijksmuseum.

- Aankoop Adolphe Mouron Cassandre, *Etoile du Nord Pullman Paris-Bruxelles-Amsterdam*, 1927

Receptuurboeken Fonds

Aankoop, restauratie, onderzoek en onderwijs ten behoeve van receptuurboeken en handleidingen voor de kunstenaar.

Sem Presser Fonds

Mogelijk maken van een educatief project voor jongeren waarbij het uitgangspunt is dat jaarlijks een actueel aspect van de Nederlandse samenleving in een serie foto's wordt vastgelegd. Het project wordt verbonden en loopt parallel aan de jaarlijkse foto-opdracht 'Document Nederland'.

- Educatieve middelen Teekenschool

A.E. van Kampen Fonds

Aankoop, restauratie, tentoonstellingen en onderzoek zilver.

Bas ten Haaf Fonds

Komt ten goede aan het optimaal toegankelijk maken van het Rijksmuseum voor minder-valide en lichamelijk gehandicapte bezoekers.

Van der Vossen-Delbrück Fonds

Ten behoeve van aankoop, restauratie en onderzoek van kunsttheoretische en kunsttechnologische bronnen.

- Aankoop Frank Lloyd Wright, *Portfolio with 72 lithographed plates*

Sara Geertruida Aalders-Huender Fonds

Ten behoeve van de collectie kant.

- Digitaliseringsproject

Maria Adriana Aalders Fonds

Ten behoeve van de collectie vaderlandse geschiedenis en de collectie Nederlands cultureel erfgoed.

J.A.J. en M.A. Risseeuw Fonds (opgericht door mevrouw M.A. Risseeuw)

Ten behoeve van aankoop, restauratie en tentoonstellingen van schilderijen en aquarellen uit de periode van de Haagse School.

Willy van der Mandele Fonds

Ten behoeve van restauratie en onderzoek naar schilderijen.

- Dendrochronologisch onderzoek

Knecht-Drenth Fonds

Ten behoeve van het aankopen van Nederlands gelieerde schilderijen uit de 20ste eeuw.

- Aankoop Edgar Fernhout, *Zelfportret*, 1937

Migeliën Gerritzen Fonds

Ten behoeve van educatieve activiteiten voor de afdeling Conservering & Restauratie in de meest brede zin van het woord.

- Fellowship Leila Sauvage

Staal aan Zee, Tata Steel Umuïden B.V.

Ten behoeve van de aanstelling van een conservator Indiase kunst.

- Aanstelling conservator Zuid-Aziatische kunst, Anna Ślącza

Sylvia en Carel Willink Fonds

Ten behoeve van het bestuderen, restaureren, verwerven en uitdragen van het werk van Carel Willink.

- Aanstelling wetenschappelijk projectmedewerker Rijksprentenkabinet, Caro Verbeek

Bestuursfonds Hollandse Meesters

Ten behoeve van educatieve programma's, projecten en middelen.

- Aanstelling prof. dr. Frits Scholten, senior conservator beeldhouwkunst, als bijzonder hoogleraar, Rijksmuseum-leerstoel vanwege het Rijksmuseum Fonds aan de VU Amsterdam, met als leeropdracht 'Theorie en geschiedenis van de collectievorming'
- Theatrale rondleiding
- Multimediatour
- Junior Fellowship

Johanna Kast-Michel Fonds

Ondersteunt opleidingsmogelijkheden, onderzoek en uitvoering van projecten voor restauratoren.

VandenBroek Foundation

Canonproject Publiek & Educatie: 'Jij & de Gouden Eeuw'.

- *Jij & de Gouden Eeuw*, lesstofvervangend programma over de Gouden Eeuw

Virtutis Opus Fonds

Ten behoeve van de aanstelling van een conservator en restaurator voor het behoud van en wetenschappelijk onderzoek naar de collectie marinemodellen.

- Aanstelling conservator maritieme collecties, Jeroen van der Vliet

Flora Fonds

Ten behoeve van de digitalisering en ontsluiting van de kostuum- en modeprenten.

Fonds 1975

Maakt werving mogelijk ten behoeve van de collectie documentaire fotografie.

Dr. Anton C.R. Dreesmann Fonds

Ten behoeve van fundamenteel materiaaltechnisch onderzoek naar schilderijen.

- Aanstelling projectmedewerker catalogiseren
- Fellowship Heather Hughes

Irma Theodora Fonds

Ten behoeve van het ondersteunen van projecten in de meest brede zin van het woord.

- Restauratie Leeuwarder lakkabinet

Familie M.B.T. de Groot

Ten behoeve van de aankoop van en publicatie over de FK 23 Bantam.

H&H Fonds

Ten behoeve van educatie.

- Teekenschool

Fonds Delfts Aardewerk

Ten behoeve van het garanderen en overdragen van kennis van Nederlands en specifiek Delfts aardewerk in het Rijksmuseum.

Fonds De Haseth-Möller

Ten behoeve van de bevordering van de 18de eeuw, met name op het gebied van onderzoek en opleiding.

- Aankoop en onderzoek Jurriaan Andriessen, *Behangselchildering met Ceres* en *Behangselchildering met bacchante*, 1786
- Aankoop Jacobus Buys, *Portret van Elisabeth Troost (1730–1790)*, echtgenote van Cornelis Ploos van Amstel, 1767
- Technisch onderzoek grisailles

Linda H. Kaufman en George M. Kaufman

Ten behoeve van de publicatie 'Paris 1650–1900. Decorative Arts in the Rijksmuseum' door Reinier Baarsen.

Louis Vuitton

Ten behoeve van educatieve programma's, projecten en middelen.

Juwelenfonds

Ten behoeve van de collectie juwelen van het Rijksmuseum.

- Aankoop Carl Friedrich Bärthel, *Album met 17 betekende bladen met juwelen*, ca. 1800–1810

van Marle Fonds

Ten behoeve van restauratie, conservering en onderzoek binnen de discipline van werken op papier.

- Aanstelling wetenschappelijk medewerker, Ad Stijnman, ten behoeve van onderzoek Hercules Segers

Fonds de Zuidroute

Ten behoeve van activiteiten en initiatieven die betrekking hebben op de geschiedenis of historische objecten verbonden aan de periode van de VOC en/of WIC.

Familie Staal Fonds

Ten behoeve van de ontwikkeling en uitvoering van een rondleiding over de architectuur van het Rijksmuseum en het ondersteunen van de Aziatische collectie.

- Aanstelling conservator Chinese kunst, Ching-Ling Wang

Don Quixote Foundation

Ten behoeve van de jaarlijkse beelden-tentoonstelling in de Rijksmuseumtuinen.

- Tentoonstelling Alexander Calder in het | at the Rijksmuseum

Bervoets Fonds

Ten behoeve van een conservator Japanse prenten.

- Aanstelling junior conservator Japanse prenten, Marije Jansen

Kindereducatie Fonds

Ten behoeve van het spelenderwijs overdragen van kennis van de vaderlandse geschiedenis en kunst aan kinderen.

Vincent Mentzel Fonds

Ten behoeve van het toegankelijk maken van het fotojournalistieke werk in de collectie van het Rijksmuseum.

Fonds Beukenhorst

Ten behoeve van wetenschap en educatie in de meest brede zin van het woord.

Paul en Hanneke Van Den Hoek Fonds

Ten behoeve van de afdeling Conservering & Restauratie.

Freek & Hella de Jonge Fonds

Ten behoeve van de theatrale presentatie van de Gouden Eeuw.

- Theater Teekenschool

Ernst Nijkerk Fonds

Ten behoeve van educatie, onderzoek en aankoop van de collectie zilver van het Rijksmuseum en in het bijzonder Amsterdams zilver.

de Vink Family

Ten behoeve van het Media Lab in de Teekenschool.

- Multimedialab

Stichting Kramer-Lems

Ten behoeve van conservering, restauratie & onderzoek en educatie van en over diverse deelcollecties.

- Aanstelling junior restaurator metalen, Arie Pappot
- Aanstelling conservator muziekinstrumenten, Giovanni Paolo di Stefano

Charlotte en Joop van Caldenborgh

Ten behoeve van de waterfontein 'Hide and See(k)' van Jeppe Hein.

Henri en Winnie Wientjes

Ten behoeve van het ondersteunen van projecten in de meest brede zin van het woord en de publicatie over Ghana in de Landenreeks van het Rijksmuseum.

Stichting Greidanus-Formijne

Ten behoeve van het Rijksmuseum in de meest brede zin van het woord.

Willem F.C. Stevens Fonds

Ten behoeve van educatieve activiteiten van de afdeling Conservering & Restauratie van het Rijksmuseum.

Decorative Art Fund

Ten behoeve van stimulering van de bestudering en presentatie van de decoratieve kunsten in het Rijksmuseum door verwervingen mogelijk te maken van Europese ontwerp- en ornamenttekeningen uit de 16e t/m 19e eeuw.

- Aankoop van diverse (ontwerp)tekeningen

Ton en Judy van Heuzen-Dijksma Fonds

Ten behoeve van de collectie zilver en ijsgezichten in de meest brede zin van het woord.

Bert & Lammie Fonds

Ten behoeve van de collectie prenten en tekeningen uit de 20ste eeuw in de meest brede zin van het woord.

- Aanstelling catalogiseerder Rijksprentenkabinet

Elise Wessels Fonds

Ten behoeve van de collectie Japanse prenten van het Rijksmuseum.

Fonds Haute Couture

Ten behoeve van onderzoek naar, aankoop en behoud van de collectie kostuums en textiel in de meest brede zin van het woord.

Het Autobinck Fonds

Ten behoeve van aankoop van Koreaanse kunst.

De Grimmschors

Ten behoeve van de Familiegids 19de eeuw.

- Ontwikkeling Rijksmuseum familiegids: 1800–1900

Familie M. van Poecke

Ten behoeve van het Rijksmuseum in de meest brede zin van het woord.

- Aankoop Edward Weston, *Church Door, Hornitos*, 1940
- Aankoop Melchior d'Hondecoeter, *Zeven kuikens*, ca. 1665–1668

Familie Van Ogtrop Fonds

Ten behoeve van onderzoek en analyse van de collectie Italiaanse kunst.

Willem Jan Hacquebord en Houkje Anna Brandsma

Ten behoeve van de aankoop van het schilderij 'Schaatswedstrijd voor vrouwen op de Stadsgracht te Leeuwarden' van Nicolaas Baur.

Gerard Krans

Ten behoeve van de publicatie van de Landenreeks.

Familie W. Cordia

Ten behoeve van het Rijksmuseum in de meest brede zin van het woord.

- Aankoop Tina Modotti, *Portret van Maria Marín de Orozco*, 1925

Stefanie Georgina Alexa Nühn Fonds

Ten behoeve van aankoop van (internationale) documentaire fotografie.

- Aankoop Henk Wildschut, Groep van 8 foto's uit de reeks 'Shelter', 2006–2010

The Bennink Foundation

Ten behoeve van het ondersteunen van projecten in de meest brede zin van het woord.

Hannes Postma Fonds

Ten behoeve van het conserveren en toegankelijk maken van werk (bij voorkeur op papier) van Hannes Postma, zowel nationaal als internationaal.

Jan en Trish de Bont

Ten behoeve van een junior restaurator fotografie.

- Aanstelling junior restaurator fotografische materialen, Rosa Herrera Garido

Rijsterborgh Fonds

Ten behoeve van kunst uit de periode van de 17de eeuw in de meest brede zin van het woord.

Otto van Noppen Fonds

Ten behoeve van kunst uit het jaar 1900 in de meest brede zin van het woord.

- Aankoop Willem van Konijnenburg, De zonnegod Apollo in zijn wagen, ca. 1924

Elles Nansink Fonds

Ten behoeve van het Rijksmuseum in de meest brede zin van het woord.

Familie Verbeek Fonds

Ten behoeve van het Rijksmuseum in de meest brede zin van het woord.

Fonds Dirk Jan van Orden

Ten behoeve van kunst uit de periode van de 17de eeuw in de meest brede zin van het woord, waaronder begrepen het geven van voorlichting over het belang van de 17de eeuw voor de Nederlandse samenleving.

Marjon Ornstein Fonds

Ten behoeve van het ondersteunen van projecten in de meest brede zin van het woord.

Pot Family Foundation

Ten behoeve van de tentoonstelling 'Middeleeuwse microsculptuur'.

Joost Meijers Fonds

Ten behoeve van de collectie zilver in de meest brede zin van het woord.

Fonds de Appel

Ten behoeve van het ondersteunen van projecten in de meest brede zin van het woord.

Luca Fonds

Ten behoeve van een project aangaande de restauratiegeschiedenis.

I.Q. van Regteren Altena Fonds

Ten behoeve van aankopen van tekeningen en aquarellen op papier vervaardigd vóór 1899 door Hollandse en Vlaamse kunstenaars, voor de collectie van het Rijksprentenkabinet.

E.H. en L.L. Ariëns Kappers Fonds

Ten behoeve van het Rijksprentenkabinet voor aankopen van prenten en tekeningen.

Rijksstudio Fonds

Ten behoeve van de ontwikkeling en bekendmaking van de collectie online, en specifiek de Rijksstudio Award.

Rijksmuseum International Circle

- Bloemen hoofdgebouw

Schenkers

Mevrouw drs. M.C.E. Aarts
De heer en mevrouw Abraham-Loewenstein
De heer en mevrouw De Bruijn-Greve
De heer J.F.H.M. van Exter
Mevrouw Hulsinga-Wessel
De heer V.P.M. van der Hulst
Mevrouw Aleid Kruize-Schuitemaker
De heer M. van Linschoten
De heer mr. Rien H. Meppelink
De heer en mevrouw Nelissen-Hanssen
De heer H.Th.E.M. Rottinghuis
De heer H.B. van der Ven

Overige en anonieme schenkers

Installatie van *Tamanoir* (1963) voor de tentoonstelling
Alexander Calder in het | at the Rijksmuseum
Foto Erik Smits

PATRONEN

Mevrouw drs. M.A. Aalders
Mevrouw K.M. van Aalst
Mevrouw drs. M.C.E. Aarts
De heer en mevrouw Abraham-Loewenstein
De heer en mevrouw Van Acker-de Jonge
De heer en mevrouw Albada Jelgersma-Paulson
De heer en mevrouw Albada Jelgersma-Toubes Osborne
De heer dr. H.A. Algra
De heer R.Ph. van Amerongen en mevrouw J. Veenendaal
De heer en mevrouw Ammerlaan-Beuken
De heer C. Anker en mevrouw A.E.Y. Anker-de Graaf
Mejuffrouw A. Ankersmit
De heer M. Antal
De heer mr. M.W. Appeldoorn
De heer E.H. Ariëns Kappers
De heer en mevrouw Aulbers-Steenbeek
De heer en mevrouw Badon Ghijben-van Haersma Buma
De heer en mevrouw Baijings-McMillan
De heer F. Bakker en mevrouw H. Koperdraat
De heer ir. G.C. Bakker en mevrouw A.M. Kerkhof
De heer en mevrouw Bakker-van der Drift
Mevrouw A.H. Bank-van Oel
De heer en mevrouw Bannenbergh-van der Stappen
De heer B.E. Barkmeijer
De heer prof. dr. J.R. Bausch
De heer ing. Y.M. Baven
De heer en mevrouw Beaumont-Roodhart
De heer en mevrouw Beckers-Kwist
De heer F.A.M. Beekman
De heer en mevrouw A.F.B.M. Beerkens
De heer E. Beesemer
De heer en mevrouw Bennink
De heer drs. N.P. van den Berg
De heer R. van de Berg
De heer en mevrouw Bergen-van Nierop
De heer A.F.D. Berger
Mevrouw drs. N. Berghuis-Bos
De heer E.M. Besseling
Mevrouw mr. L.X.M. van Beuningen
De heer en mevrouw Van Beuningen-Dietrich
De heer en mevrouw Van Beurden-Pörteners
De heer en mevrouw Beuth-Asses
Mevrouw drs. L.M. Bevers-Reinders
De heer O.A.M. Bielars
De heer R.J. Bierman
De heer F. van den Biezenbosch
De heer F.J.S. van Bijsterveld
Mevrouw drs. A. Birnie
Mevrouw C.B.M. Bleekemolen-Huijgens
De heer R.R.S. Blijdorp en de heer G.H.H.W.T.R. Clarkson Reijnen
De heer W.J. Blok
De heer en mevrouw Blok-Weverling
De heer ir. K. de Boer
De heer en mevrouw Van den Boer-Naebers
Mevrouw mr. A.A.S. Boer-Telkamp
De heer K. Boijen
Mevrouw A.M.C. Bok
De heer en mevrouw Boll-Kruseman
De heer R. Bons en mevrouw W. Huvers
Mevrouw I.E.F.M. Boom en de heer J. Vermeulen
Mevrouw P.F. Boone
De heer E.P. Bos
De heer F. Bosch en mevrouw L. Speerstra
De heer S. Bosch
De heer P. Bosma
De heer M. Boswinkel
De heer drs. T.A.C. Bouman

Mevrouw mr. A.E.W. de Bouter
De heer R.J.B. Brandt
De heer en mevrouw Brenninkmeijer
De heer en mevrouw Bresser-Dukker
De heer en mevrouw Bridié
De heer D. van den Broek
De heer D.J.A. van den Broek
De heer J. van den Broek
De heer en mevrouw Van den Broek-Crebolder
De heer E.M. Broersma
De heer en mevrouw Brouwer-Luijten
Mevrouw J.F.W. Brouwers
Mevrouw drs. R. van der Brug
De heer en mevrouw De Bruijn-Greve
De heer en mevrouw Bruijn-Mossoux
Mevrouw mr. L.M. Bruins
Mevrouw F.B. Buijs-Tolsma
De heer dr. mr. D.R. Buis
De heer J.P. Burdorf
De heer C.M.J. van der Burg
De heer F.J. Burg
De heer J.L. Burggraaf
De heer en mevrouw Buunk
De heer P.M.G. Buwalda
De heer en mevrouw J.N.A. van Caldenborgh
De heer en mevrouw Coebergh-Frings
De heer en mevrouw Coelingh Bennink-de Boer
De heer P.C. Connolly
De heer en mevrouw Coppes-Dassen
Mevrouw M. Cordia-van der Laan
De heer en mevrouw Cordia-Roeloffs
De heer J. Cornips en mevrouw T. Cremers
Mevrouw M.H. Cornips en de heer D. Havenaar
De heer P. Cornips en mevrouw E. Lampe
Mevrouw drs. M. Couperus
Mevrouw M. Cupac-Sopic
De heer C.H. van Dalen
De heer prof. C.G. Dam
De heer en mevrouw Dam-Garritsen
Mevrouw M. Damen
De heer drs. D. Das
De heer en mevrouw Dattatreya-Mual
De heer K. DeBrass
De heer drs. A.A. van Dedem
De heer en mevrouw N.A. Deen
Mevrouw S.A.H. van Delft-Vroom
Mevrouw G.J.M. Derksen
De heer L.M.J. Derksen
De heer mr. F.T.M. Deurvorst
De heer en mevrouw Dicker-de Bruijn
Mevrouw M. Dietz
De heer J.Ph. van Dijk en mevrouw M.M.C. Annegarn
De heer mr. J.N.A. Dijkman
De heer en mevrouw Dik-Foursoff
De heer en mevrouw Disch-Jacobson
Mevrouw W.G. Ditmeijer
De heer ir. J.D. Doets
Mevrouw drs. E.G.P. Donker
Jonkeer drs. H.J. van Doorn
De heer P.H.C.J. van Doorne
De heer en mevrouw Van Doorne-Pörteners
De heer Th.W. Dorresteyn
De heer M.J. Draaisma en mevrouw M.B.N.M. Abeln
De heer en mevrouw Drake
De heer en mevrouw P.C.W.M. Dreesmann
Mevrouw mr. J.A.J.M. van der Drift
De heer en mevrouw J.A.W. van Duijn
De heer drs. P. van Duinen
De heer drs. J. Dura
De heer en mevrouw D. Durlacher

Mevrouw N. Duursma
 De heer en mevrouw Ebbing-Meijer
 De heer en mevrouw A.J.M. Ebus
 De heer G. Eenens
 De heer mr. B.J. van Egteren
 De heer J.M. Ekkel
 De heer F.M. Elkhuizen
 De heer en mevrouw Van der Els-Nijsingh
 De heer R.J.P.M. Elshout en mevrouw A.M. Davina
 De heer en mevrouw Elstgeest-Michiels van Kessenich
 De heer drs. P.M. Elte
 Mevrouw M. Elte-Kreps
 De heer en mevrouw M.H.P.J. Emondts
 De heer J. Endlich
 De heer M.G. Engelbertink
 De heer en mevrouw Ernst-Stegeman
 De heer B.N. van Erven Dorens
 De heer F. van Etten en mevrouw H. Darley
 De heer J.F.H.M. van Exter
 Mevrouw drs. N.A.J. Fennema
 De heer en mevrouw Fentener van Vlissingen
 De heer en mevrouw J.A. Fentener van Vlissingen
 De heer en mevrouw Ferrier-van Det
 De heer W. Fijnaut
 De heer J. Fleury
 De heer M. Fleury
 De heer T.P. Flokstra
 De heer en mevrouw Fock
 De heer en mevrouw Fokke-Heutink
 Mevrouw F.L.W. Foppen
 De heer en mevrouw Froger
 Mevrouw H.T. von der Gablentz
 De heer R.D. Geerlings
 De heer ir. P.H. Geertman
 De heer ir. G.A. Geerts
 Mevrouw L.P. van Geest
 De heer M.J. van Geest
 De heer W.J. van Geest
 De heer en mevrouw Van Geest-Sosef
 De heer P.E. de Gelder
 De heer E.E.N. Gelderman
 De heer Q.A.L.M. Gijsbers en mevrouw C.M.F. King
 De heer mr. K.E. van Ginkel en
 de heer drs. H.D. Christophersen
 De heer en mevrouw Glaser-Vis
 De heer en mevrouw De Goederen-van Litsenburg
 De heer M.B.M. Goeman en mevrouw J.J. Koning
 Jonkheer en mevrouw Van der Goes-Doeksen
 De heer M.B.J. van Goethem
 De heer P.A. Goevaers
 De heer en mevrouw prof. F.J.D. Goldschmeding
 Mevrouw E.M. Goossens-Post
 Mevrouw H.M.A. Gorter-van Gorp
 Mevrouw H. Goslings-NieuwBeerta
 De heer E. de Graaf
 Mevrouw E.S.M. Granpré Moliere
 De heer en mevrouw Greidanus-Formijne
 De heer en mevrouw Greidanus-Krens
 De heer W.A. Groen
 De heer M.B.T. de Groot
 Mevrouw F.E.M.A. de Groot van Embden
 De heer M.W. de Gruyter
 De heer L.M. Gualthérie van Weezel en
 mevrouw O.J.M. Lackamp
 De heer V.D. Guicheut
 De heer en mevrouw De Haan-Koelega
 De heer en mevrouw D.J. Haank
 De heer en mevrouw Habbema-de Jong
 De heer en mevrouw Hacquebord
 De heer W. van Haersma Buma
 De heer V. Halberstadt en mevrouw M. Trebukova
 Mevrouw T.J. Halbertsma
 Mevrouw P.M.P. Hallers-van den Broek
 De heer ir. W.J.H.M.B. Hamers
 Mevrouw mr. G. Hamming-Hamburger
 De heer en mevrouw Han-Crebolder
 De heer en mevrouw Hanenkamp-ter Berg
 De heer P.J.H. van Harderwijk
 Mevrouw L.F. Harff
 De heer mr. H. den Hartog
 De heer en mevrouw Den Hartog-Kaaij
 De heer A.Ph.J. de Haseth Möller
 De heer mr. R.R. Hazewinkel
 De heer mr. H.F. Heerkens Thijssen
 De heer en mevrouw Heerkens Thijssen-Schölvinc
 De heer S.M. van der Heijden
 De heer en mevrouw Van den Heijkant-Bolman
 De heer en mevrouw Heiting
 De heer M.S.C. Hekman
 De heren R.J. en J.J. Helbes
 De heer mr. B. Heldring
 Mevrouw Van Helvert-Fris
 De heer en mevrouw Hendrikse-de Vries
 De heer drs. J. Hennephof
 De heer J. Herweijer en mevrouw B. Herweijer
 De heer en mevrouw mr. J.M. Hessels
 De heer en mevrouw De Heus
 Mevrouw J.A. van Heuzen-Dijksma
 De heer en mevrouw Hijmans van den Bergh-Loudon
 De heer J.Ph. van Hilten en mevrouw C.M.J. Heurman
 De heer prof. dr. ir. G.G. Hirs en
 mevrouw Th.C.H.M. Hirs-Laumans
 De heer en mevrouw Hirschler-van Schelt
 De heer en mevrouw P.C. van den Hoek
 De heer K. Hoen en mevrouw I. Besem
 De heer R.J. Hoevens
 De heer en mevrouw Van 't Hof-van den Brink
 De heer L. Hofker en mevrouw I.D. Lasschuijt
 Mevrouw G. van der Hofstede-Gunnarsdottir
 De heer en mevrouw Holtrop-Dop
 De heer en mevrouw Honnebieer-Borggreve
 De heer J. van Hoof
 Mevrouw H.J.G. Hoogendijk-Bol
 De heer ir. G.W. van Hoogevest
 De heer drs. W.J. Hoogsteder
 De heer ir. N.A.J. Hooijmaaijer
 De heer en mevrouw Ten Houten-Memelink
 De heer en mevrouw Van Houten-Merkelbach
 De heer P.H.F.W. Houx
 De heer drs. M. Hovers
 De heer M.J.F. Hudig
 De heer M.M. Huijbregts en de heer A. Talbi
 De heer en mevrouw Huisman-de Vriend
 Mevrouw A.G. van Hulslen-Ognibeni
 Mevrouw M. Hulsinga-van Wessel
 De heer dr. V.P.M. van der Hulst
 De heer J.E. van Hulzen
 De heer en mevrouw Hunnekens-Segeren
 De heer mr. J.C. Jaakke
 De heer en mevrouw Jacobovits de Szeged-
 barones van Boetzelaer
 Mevrouw N.H.E. Jakobs
 Mevrouw drs. A.L.L. Jankovich de Jeszenice
 De heer G.A. Jansen
 De heer mr. M. Jansen
 De heer E.P. Janssen
 De heer P.H.A.M. Janssens en de heer H.P.M. Huysmans
 De heer J.M.J. Jas
 De heer E.J. de Jong en mevrouw S.L. Engels
 De heer F. de Jong en mevrouw F.A. Dingemans

De heer H.D. de Jong
De heer H.D. de Jong en mevrouw S.M. Hagen
De heer S.J. de Jong
Mevrouw mr. E.H. de Jong-van Dooijeweert
De heer en mevrouw De Jonge
De heer H.A.J.M. van Kaam
De heer en mevrouw Kahn
De heer drs. K. Kaldenbach
De heer D.K. Kam
Mevrouw W.G. Kamphof
De heer drs. J.H. Kamps
De heer J.L. Kappetein
Mevrouw drs. E. van Karnebeek
De heer J.D. van Karnebeek en
mevrouw J.M. van Karnebeek-Thijssen
Mevrouw T.H. Kast
De heer B.J.Th. Kastrop
De heer H.J. Keiser
De heer mr. R.M. Kleemans en mevrouw F. Bavinck
Mevrouw N. van der Kleijn
Mevrouw E.M.G.P. Klerk-Wassink
De heer mr. J.D. Kleyen
De heer J.H. Kloppenburg
Mevrouw H. Knecht-Drenth
Mevrouw S.H.M. Kok
De heer S.B. Koneijnenburg
De heer J.S.C.M. de Koning
De heer prof. dr. R. Koole
Mevrouw C.O. Korthals Altes-van Regteren Altena
Mevrouw C.E.L. Koster
Mevrouw mr. drs. J.M. de Koster
De heer en mevrouw Kramer-Kappelle
De heer en mevrouw Kramer-Lems
De heer A.W.M. Krans
De heer G.P. Krans
De heer R. Kras en mevrouw L. van Gelder
De heer drs. M. Krijntjes
De heer dr. L.F.G. Krist
Mevrouw J.M. Kristel
De heer D.W. Kronemeijer
Mevrouw S.J. Kroon
De heer A.J. Krooswijk
De heer en mevrouw Krouwels
Mevrouw mr. A. Kruize-Schuitemaker
De heer B.J. Kuck
Mevrouw S.C.M. Ladenius
Mevrouw drs. M. van 't Lam
De heer en mevrouw Lambriex-Bloemink
De heer mr. M.L.B. van der Lande
De heer H. Lange en mevrouw M. Lange-Schoemaker
Mevrouw O.J.M.M. Langemeijer
De heer M.J. Langeveld
De heer en mevrouw Van Lanschot-van der Torren
De heer F.J. Laumans
De heer en mevrouw R.B.P. Lauret-Hylarides
De heer M.F. Leenaerts
De heer prof. dr. R. de Leeuw en de heer G. Janzen
De heer en mevrouw Leeuwenberg-Steegh
De heer en mevrouw Legro-Stoel
De heer en mevrouw Legro-Svenstam
De heer en mevrouw Leijdesdorff-Brummelhuis
De heer en mevrouw Lenfant-van Maasdijk
De heer en mevrouw Leons-Sajet
De heer dr. S.H. Levie
De heer J.H. Leyer
De heer S.J. Lieverse
Mevrouw A.M.C. van der Linden
De heer J.W. van der Linden
De heer M. van Linschoten jr.
De heer M. van Linschoten sr.

De heer A.J.A.M. Lisman
De heer en mevrouw Van Lith-Dumont
De heer en mevrouw Lont-Kruimer
Mevrouw K.A.M. de Loos
De heer mr. R.I. Loosen
De heer drs. R.P. Los
De hoogwelgeboren heer mr. F.J. Loudon
De hoogwelgeboren heer H.C. Loudon
De heer en mevrouw Loudon-Boon
Mevrouw M.P. Loudon-de Bruijn
Mevrouw mr. E.J. Louwe Kooijmans-van der Sluijs
De heer A.A. Lugtigheid en mevrouw G.M.M. van Eeden
Mevrouw W.H. Lyppens-Honnebier
Mevrouw drs. B.N.M. van der Maarel
De heer mr. E.J. van der Maas
De heer M.A. Maaten
Mevrouw mr. A.C. Maats-Noordeloos
De heer R. Mandos
De heer en mevrouw Van Manen-van Baak
De heer R. Mans
De heer R.M. van der Mark
De heer en mevrouw Van Marle-Crommelin
De heer en mevrouw Mastenbroek-van 't Hul
De heer drs. W.A.F. Mathol
Mevrouw E.M. Meeng
De heer ir. R.M.J. van der Meer
De heer J. van Meerbeek
De heer J.W. Meeuwis en mevrouw C. Jansen Verplanke
Mevrouw H. van der Meij-Tcheng
De heer en mevrouw Meijer
Mevrouw M. Meijer en mevrouw M. Verbruggen
De heer mr. M.R. Meijer en mevrouw G. van Oudenallen
Mevrouw V.A.M.L.B. Meijer-Albada Jelgersma
De heer en mevrouw Meijer-Bergmans
De heer J. Meijers
De heer en mevrouw Melis-van Weeren
De heer en mevrouw Mencke-Heller
De heer P.B. Mensing en mevrouw S. Tromp Meesters
De heer en mevrouw V.S. Mentzel
De heer mr. R.H. Meppelink
De heer mr. A.C. Metzelaar
De heer mr. M.F.M. van der Meulen
Mevrouw C.S. de Meyere
De heer A.J.L. Michel
Mevrouw M.C. Miedema en mevrouw M.E. Smiet
De heer en mevrouw Miedema-Cramer
De heer L.U.C.A.S. Mol
De heer P.P.E.M. Mol
De heer en mevrouw De Mol van Otterloo-Pott Hofstede
De heer B.T. Molenaar en mevrouw S. Berg
De heer mr. T.H.B. de Monchy en mevrouw mr. E.M. Röben
De heer prof. dr. G.A. Mook
Mevrouw G.E. van Moppes
De heer G.A. Mos
De heer E.M.M.J. Mourmans
De heer dr. R.P. Mulder
De heer M.M.M. Mulders
De heer F.W.H. Muller
De heer E. Munnig Schmidt
De heer R. Nansink
De heer S.T. Nauta
Mevrouw W. van Neck
De heer S.A. Neefjes
De heer F.P.N. Nelissen
De heer en mevrouw Nelissen-Hanssen
De heer en mevrouw De Nerée tot Babberich-Hennemann
De heer G.J. Nielsen
De heer E.A. Nijkerk
Mevrouw A.D.S.M. Nijs
Mevrouw E.M.H.E. van Nispen tot Sevenaer

De heer P.J.F. Nohlmans en mevrouw E.M.A. Kwaks
 De heer en mevrouw J.W.B. Nolst Trenité
 De heer en mevrouw Noordermeer-van Wieringen
 Mevrouw H.A. van Notten-van Roijen
 De heer en mevrouw Nühn-Morris
 De heer T. Nuijen
 De heer en mevrouw Nysingh-Pladet
 De heer mr. C.C. Oberman
 De heer mr. A.R.T. Odle en mevrouw mr. J.L. Jonker Roelants
 De heer R. Oerlemans
 De heer en mevrouw Ogilvie-Emanuelson
 De heer en mevrouw Van Ogtrop-Quintus
 Mevrouw J.M.A. van Oirschot
 De heer H.M. Oldenboom
 De heer O.J.M. Olmer en mevrouw T.C. Vermeer
 De heer en mevrouw Van Oordt
 De heer E. van Oosten en mevrouw J.C. Harmsen
 De heer J. van Oosten
 De heer drs. F. Oosterberg
 Mevrouw M. Oosterhout
 De heer C.P.G. van Oostrom
 De heer en mevrouw Van Oranje-Nassau, van den Broek
 De heer mr. D.J. van Orden
 De heer en mevrouw Van Os
 De heer en mevrouw Van Os-Roscam Abbing
 De heer drs. C.J. Otto
 De heer en mevrouw Oudejans-Vergroesen
 Mevrouw mr. M.J. Oudeman
 De heer en mevrouw Van Ouwerkerk-Boezer
 De heer G.B. Overbosch
 De heer W.A. Paardekooper
 De heer en mevrouw Paauwe
 De heer en mevrouw Pals-Schilder
 De heer E.L. Paulus
 De heer C. Paulus van Pauwvliet
 Mevrouw F. Peek-Pel
 De heer P.G. Pelt
 Mevrouw A.P. Persson
 De heer J.P. Peterich
 De heer J.P.A.M. Petit en mevrouw A.M. van Notten
 De heer en mevrouw Piek-den Hartog
 De heer mr. J. Pierik
 De heer A. Pieters
 Mevrouw A.L.E.J. Plugge
 De heer en mevrouw Van Poecke-Liner
 Mevrouw C.J. Polak
 De heer en mevrouw Polak-Vernooij
 Mevrouw J. de Pont
 De heer en mevrouw Post-de Wilde
 De heer en mevrouw Pot-Mees
 De heer drs. T.G. Poulussen
 Mevrouw G.M. Prins
 De heer A.D. Pronk en mevrouw I. Stofmeel
 De heer en mevrouw Rachman-Kampstra
 De heer en mevrouw Ragas-Breugem
 Mevrouw M.W.P. Rameckers-Keuter
 De heer en mevrouw Randazzo
 Ridder en mevrouw Van Rappard-Wanninkhof
 De heer A. Rauf
 De heer en mevrouw Reefman-Coenen
 De heer drs. J.F. van Regteren Altena
 De heer M.C. van Regteren Altena
 De heer drs. R.W.P. Reibestein
 De heer D.P. Reynoldson en de heer T.H. Lexmond
 De heer M.F. Riaskoff
 De heer mr. D.F. Richters
 De heer en mevrouw A.G. van Riet-W.J. de Schipper
 Mevrouw A.M. Rijke
 De heer en mevrouw Van Rijs-van Berkel
 De heer E. Rijsterborgh
 De heer en mevrouw Rijsterborgh-de Jong
 De heer en mevrouw Rinnooy Kan-van der Dussen
 Mevrouw M.A. Risseeuw
 De heer drs. G.J. Roelands
 De hoogwelgeboren vrouwe drs. A.E.M. Röell
 De heer en mevrouw Rogaar-Burlage
 Mevrouw H.S. Rogaar-Schreuder
 De heer en mevrouw L.B. Romeyn
 De heer A.F. van Romondt
 De heer en mevrouw Roodenburgh-de Weerd
 De heer en mevrouw Van Rosmalen-de Koning
 Mevrouw G.M. Roters
 De heer F.H. Rövekamp en de heer R.P. Broekema
 De heer en mevrouw mr. B.W.J.M. de Roy van Zuidewijn-Rive
 De heer P.J.P. Rubingh
 De heer en mevrouw Ruding-Hekking
 De heer dr. T. Rusche
 De heer J.A.K. Rustveld
 De heer en mevrouw Ruys-van Haaften
 De heer F.C. de Ruyter de Wildt
 De heer en mevrouw Sanders-ten Holte
 De heer en mevrouw Schaap-Warmink
 Mevrouw M. Scheele
 De heer T.H. Scheer en mevrouw S. Scheer-van Goch
 De heer en mevrouw Schellekens-Franssen
 De heer en mevrouw Schellekens-Heersink
 Mevrouw E.B. Schep
 De heer W.E. Schipper
 Mevrouw mr. W.M.C. Schipper
 Mevrouw G. Schlick
 Mevrouw C.M. Schmidt
 Mevrouw E.Th. Schneider-Wajer
 De heer J.J. Schoeber
 De heer T.R. Scholte
 De heer drs. H.M.C.M. Schölvinck
 De heer en mevrouw Schouten-van Eys
 De heer drs. J.A. Schoutsen
 De heer G. Schouw
 Mevrouw M.J. Schreiner
 Mevrouw S. Schreuder
 De heer en mevrouw Schreuders-van Meeteren
 De heer W.A. en de heer P. Schreurs-van der Vorst
 De heer drs. P.J. Schulting
 De heer L.A.M. de Sevaux
 De heer E. de Sévrèn Jacquet
 De heer en mevrouw Shahsavari
 De heer en mevrouw L.H. Siertsema
 De heer en mevrouw Sigmund
 De heer en mevrouw Sijbesma
 De heer W. Sijthoff en mevrouw M. Vos
 De heer J.J.J. Sleper
 Mevrouw J.E. Sleurink-Algra
 De heer ir. C.P. van der Slikke
 Mevrouw mr. M.P.J. Smakman
 De heer en mevrouw Smalbraak-Loudon
 Mevrouw M.E. Smallegange
 De heer drs. H.C. Smeets
 De heer J. Smeets
 Mevrouw H.A.J.M. Smeyer-van der Ven en mevrouw M.F.I.G. Demenint-van der Ven
 De heer mr. D.J. Smit
 De heer en mevrouw Smit-Loor
 Mevrouw drs. K.G. Smit-Schulting
 De heer D. Smith
 Mevrouw L.C.Q.M. Smits van Oyen
 De heer en mevrouw J.H.M. Smulders
 De heer drs. C.A.C. Spaans
 De heer M. Spijkers
 De heer en mevrouw Spruijt-Schiphorst

De heer G.J.R. Staal
 De heer en mevrouw M.W. Staal
 De heer en mevrouw Staleman-Smit
 De heer en mevrouw J.H. Stefels
 De heer en mevrouw Van Steijn-Ledegang
 De heer mr. W.F.C. Stevens
 De heer W.J.C. Stevens en mevrouw L.C.A. Stevens-Meewis
 De heer en mevrouw Stigter-Aerden
 De heer H.F. Stipdonk
 De heer J. Stock en mevrouw L. Hendrikse
 De heer E.B. van der Stok en mevrouw S.L. Koole
 Mevrouw W. Stolle-de Vries
 De heer D.P. Stolp
 De heer E.J. Stolze
 Mevrouw S. Stoop en mevrouw A.M. de Ruijter-Schutte
 De heer P.J. Stork en de heer M. van Erp
 De heer en mevrouw Storm-Boender
 De heer P. van Straaten en mevrouw E. Timmerman
 Mevrouw drs. J.C.B. Straatman
 Mevrouw M.C.M. Strating-Schulte Fishedick
 De heer S. Stuijt en mevrouw L. van Deth
 De heer D.C.P. Stutterheim
 De heer mr. F.D.E. Sulzer
 Mevrouw E.H. Swaab en mevrouw I.W. Kluwers
 De heer en mevrouw Swaak-Goldman
 De heer E.A. Sweens
 De heer mr. F.L.L.M. Terwindt
 Jonkheer en mevrouw Van Tets-van Tienhoven
 De heer drs. S.J. Tettero
 De heer en mevrouw Teulings-van Dijk
 Mevrouw T.M. Teves
 De heer drs. R.C.R.J. van Thiel
 Mevrouw J.J. Tiemens
 Mevrouw A.J.T. van Tilburg
 De heer mr. J.W. de Tombe en mevrouw mr. M. Diepenbach
 De heer M. Ton
 De heer en mevrouw Van Tongeren-Janssens
 De heer drs. P. Toorenburgh
 De heer J.W.M. Troe
 De heer en mevrouw van Trojen
 Mevrouw M.W.T.A. Tsuff
 De heer en mevrouw Tuzgöl-Willigers
 De heer A. Twigt
 De heer H.F. Uittenbogaart
 De heer en mevrouw Van Urk-van der Hoeven
 Mevrouw A. van der Valk
 De heer P.A. van der Valk
 De heer K.W. Valken
 Mevrouw G.J.A. Valkering
 De heer en mevrouw Valkier
 Mevrouw M.H.M. Vastenavond
 De heer E. Veenendaal
 De heer en mevrouw J. van der Veer
 De heer W.B.I.M. Vehmeijer
 De heer M.J.A. Velings en mevrouw A. Novogratz
 De heer en mevrouw R. Vellekoop
 De heer H.B. van der Ven
 De heer en mevrouw Van der Ven-van Wijngaarden
 Mevrouw A.P.J.M. Verbeek
 Mevrouw C.F.H. Verbeek
 Familie Verbeek-de Reus
 De heer en mevrouw Verhoef-van Spaendonck
 De heer A.C.M. Verlinde
 Mevrouw A.J. Verlinde
 De heer Vernede en de heer Daamen
 Mevrouw T.A.M. Versteeg-van den Heuvel
 De heer en mevrouw Verstijnen-Aldenkamp
 De heer en mevrouw Verveld-Röder
 Mevrouw Viguurs-van Gelder
 De heer drs. D.M. de Villeneuve
 De heer H.H. Visser
 Mevrouw mr. K. Visser
 De heer K.S.R.Th. Visser
 Mevrouw M.Th.L.M. Visser
 Mevrouw I.L. de Vlaam
 De heer R.J. Vlek en mevrouw H. de Bordes
 De heer mr. J.F. van Vlijmen
 De heer M.R. Voerman
 De heer en mevrouw Voerman-Luiting
 De heer en mevrouw Vogelzang-de Roij
 Mevrouw M.A.J. Voigt
 De heer R. Volkers
 De heer L.B. Vos
 Mevrouw M.M.L. Vos-van Acker
 Mevrouw G. de Vos van Steenwijk
 De heer en mevrouw Van der Vossen-Delbrück
 Mevrouw M.M. Voûte-de Gaay Fortman
 De heer drs. C.C. de Vries en de heer P. Titulaer
 De heer M.J.G. de Vries
 De heer prof. dr. W.H. Vroom
 De heer en mevrouw Vroom-Cramer
 Mevrouw W.K. Wagenaar-Burgemeester
 De heer R.J.W. Walvis
 De heer drs. T. Wassenaar
 De heer A.G.J. van Wassenaar
 De heer mr. D.C. van Wassenaar
 De heer W.T. van Weede
 De heer en mevrouw Van Weede-Heerkens Thijssen
 De heer en mevrouw Van de Weerd-de Jong
 De heer en mevrouw Van Weering-van Loon
 De heer A.P. van der Wees
 De heer E.H.A. Weijnen
 De heer en mevrouw Welzen-van den Bergh
 De heer en mevrouw Wentzel-Bieze
 De heer en mevrouw Wesseling
 Mevrouw P.E. Wessels-van Houdt
 De heer W.C. Westra Hoekzema
 De heer L.J.L. Wetemans
 De heer en mevrouw Wielinga-Huibregtsen
 Mevrouw A.T.R. Wielinga-Venker
 De heer mr. B.E.M. Wientjes
 De heer en mevrouw H.J.M. Wientjes
 De heer A.M. Wiersema en
 mevrouw N. Wiersema-Horenberg
 De Heer drs. E.M. Wiewel en
 mevrouw mr. E.S.M.C. Wiewel-Kroon
 Mevrouw S.M.E. Willink
 De heer en mevrouw Wilms-van Nek
 Mevrouw O. de Wilt
 De heer W. Winkel en mevrouw I. Munoz Triguero
 Jonkheer en mevrouw Witsen Elias-Kool
 De heer en mevrouw De Witt Wijnen-Jansen Schoonhoven
 De heer M. Witteveen en mevrouw W. Götz
 De heer G. van Woerkom en mevrouw M. Waalkens
 Mevrouw dr. A.D. Wolff-Albers
 Mevrouw R.L. Wolvetang-Laroo
 De heer ir. G.J. Woudenberg
 De heer en mevrouw Wulfse
 Mevrouw C.S. Wynaendts
 De heer en mevrouw C. van Zadelhoff
 De heer L.C. van Zadelhoff
 De heer en mevrouw Zanders-van Dam
 De heer en mevrouw Zeylmaker-Burger
 De heer H.I. Zijlstra
 Mevrouw A.D. Zonneveld-van Geest

De afdeling Development met dj Hardwell tijdens
het Patronenevenement op 13 februari
Foto Paul Ridderhof

Het doek *Landschap met vrolijk gezelschap* van Meindert Hobbema is voor het Rijksmuseum de grootste schenking van de afgelopen vijftig jaar. Het komt uit de collectie van W. baron van Dedem, hier met echtgenote voor het schilderij op de Eregalerij
Foto Olivier Middendorp

SCHENKERS EN LEGATOREN

Beeldende Kunst

De heer Edmond Asseily
Mevrouw A. Beijerman
Collectie van W. baron van Dedem, Richmond
De heer R. van Eck, Zeist
De heer Z. Kurosawa, Kyoto
De heer O. van Noppen, Amsterdam
Mevrouw T. Pinke-Monker, Naarden
De heer J. Polak, Amsterdam
Anonieme schenker

Geschiedenis

Mevrouw A. Beijerman
De erven van mevrouw J.C.A. Besier-
Th. à Th. van der Hoop, Den Haag
Familie C.W. Bierens de Haan, Bloemendaal
De heer H.A. Helb, Amsterdam
Mevrouw E.M.L. Kessler, Amsterdam
Stadsdeel Nieuw-West, Amsterdam

Rijksprentenkabinet

Documenten en objecten
De heer L.E. van Halem, Amsterdam
De heer W. den Ouden, Varik
Mevrouw P.C. van Ulzen, Amsterdam
Anonieme schenkers

Fotografie

De heer en mevrouw Alleman-Bruyning, Vinkeveen
Mevrouw S. Bijleveld, Santpoort-Zuid
De heer K. Breukel, Amsterdam
De heer J.P. Filedt Kok, Amsterdam
De heer Manfred Heiting, Malibu
De heer S.F. Joseph, Brussel
De heer M. Maks, Bentveld
De heer T. Manneke, Amsterdam
De heer E. Olaf, Amsterdam
De heer W. Pijbes, Rotterdam
Mevrouw M. Schiet, Amsterdam
Mevrouw drs. Lucia G.A. Thijssen, Den Haag
De heer M. van der Vlucht, Amsterdam
De heer H. Wildschut, Amsterdam
The Frozen Fountain, Amsterdam
Stadsarchief Amsterdam
Anonieme schenkers

Prenten

De heer G. Boosten, Frankrijk
De heer P. Bultsma-Vos, Oosterwolde
De heer L. Ceschin, Treviso
Mevrouw T. Cornips, Haarlem
De heer M.P. Dorhout, Groningen
De heer L.E. van Halem, Amsterdam
De heer J.F. Heijbroek, Leiden
De heer J.T. van Heiningen, Haaksbergen
De heer W. den Ouden, Varik
De heer H. Postma, Amsterdam
Mevrouw W. Sandkuijl, Utrecht
Mevrouw G. Spee, Laren
Mevrouw M.H. Struik-Schmidt, Laren
Mevrouw P.C. van Ulzen, Amsterdam
Anonieme schenkers

Tekeningen

De heer E.H. Ariëns Kappers, Amsterdam
De heer R. Bouwman, Rotterdam
Mevrouw T. Cornips, Haarlem
De heer Chr.P. van Eeghen, Amsterdam
Mevrouw R.M. Gemerts, Den Haag
De heer J.F. Heijbroek, Leiden
Mevrouw C. van Marle, Blaricum
Mevrouw M.L.H. van der Meer-Fijn van Draat, Wolfheze
Mevrouw J.H.S. Mengels, Bodegraven
Mevrouw M.H. Struik-Schmidt, Laren
De heer L. de Vries, Bodegraven
De heer W.H. Vroom, Amsterdam
Mevrouw S.M.E. Willink-Quiël, Amsterdam
Modehuis Hélène Haasbroek
Anonieme schenkers

Bibliotheek

De heer Paul Andriessse, Amsterdam
De heer Tonny Beentjes, Renkum
De heer ing. S.A. Bruijning, Amsterdam
Mevrouw R. van Buren (nalatenschap F.Y. de Jong)
De heer en mevrouw A.J. van der Burg, Den Haag
Mevrouw Marceline Dibbits-Noordhoek Hegt (nalatenschap
Frederik Willem Noordhoek Hegt), Amsterdam
Mevrouw H. Durrfeld, Kassel
De heer J.P. Filedt Kok, Amsterdam
Mevrouw A.C.M. Foekema (nalatenschap Gerard Foekema),
Groningen
De heer L.E. van Halem, Amsterdam
De heer Thomas Heijnen, Amsterdam
De heer mr. O.S. van Noppen, Amsterdam
De heer W. Ouwerkerk, Nieuwegein
De heer prof. dr. R.W. Scheller, Amsterdam
De heer Piksin Thé, Amsterdam
Mevrouw P.C. van Ulzen, Amsterdam
De heer Lucien van Valen, Amsterdam
Familie H.J.E. Veugelers, Woudenberg
De heer Harald Vlucht
De heer mr. B.E.M. Wientjes, Ommen
SAN

Links: De Amerikaanse president Barack Obama en hoofd-
directeur Wim Pijbes voor *De Nachtwacht* op 24 maart.
Hierboven vergezeld door minister-president Mark Rutte
Foto's Erik Smits

De opening van *Modern Times. Photography in the 20th Century* op 31 oktober. Met dit overzicht van werken uit eigen collectie wordt de Philipsvleugel geopend, waar zich de tentoonstellingsruimten van het Rijksmuseum bevinden
Foto's Jan Kees Steenman

Algemeen

Het jaar 2014 was het eerste volle jaar voor het vernieuwde Rijksmuseum. Daarin trok het museum bijna 2,5 miljoen mensen, van wie ruim de helft uit Nederland en van wie meer dan 350.000 kinderen. Een bijzondere bezoeker was de Amerikaanse president Barack Obama, die op 24 maart voor *De Nachtwacht* werd ontvangen. Het jaar werd afgesloten met een unieke verwerving: een bronzen beeld van Adriaen de Vries, de belangrijkste beeldhouwer die Nederland ooit heeft voortgebracht.

De Philipsvleugel, die tijdens de renovatie van het hoofdgebouw voor het publiek geopend bleef, werd verbouwd tot nieuwe tentoonstellingsvleugel. Op 1 november vond de opening plaats, met een tentoonstelling over 20ste-eeuwse fotografie uit eigen collectie. Tegelijkertijd opende restaurant **RJKS**® zijn deuren.

Met het indienen van de financiële eindrapportage bij de Tweede Kamer werd het verbouwingsproject Het *Nieuwe* Rijksmuseum afgesloten. De totale kosten zijn uitgekomen op € 369,9 miljoen en daarmee bleef het project binnen het financiële kader van € 375,4 miljoen. Het verschil van € 5,5 miljoen vloeit terug naar het ministerie van OCW.

Toen de opening van het hoofdgebouw achter de rug was en de aanloopproblemen waren verholpen, was het tijd om de blik te richten op de wat verdere toekomst. Het belangrijkste steekwoord voor het Rijksmuseum is 'open': open in de verhalen die het vertelt, met een open blik op de geschiedenis van Nederland, open naar de samenleving van nu, open in het delen van kennis en kunde.

Zichtbaarheid

Tentoonstellingen

Het tentoonstellingsprogramma beperkte zich tot het hoofdgebouw, omdat de Philipsvleugel werd verbouwd en alleen de twee laatste maanden van het jaar open was.

In de Eregalerij werden de eerste maanden van 2014 werken van de Engelse schilder Frank Auerbach (1931) getoond naast schilderijen van Rembrandt, die een belangrijke inspiratiebron voor Auerbach was.

De twaalf schetsontwerpen voor officiële staatsieportretten van koning Willem-Alexander werden in het Rijksmuseum gepresenteerd en waren daar enige maanden te zien onder de titel *Een nieuwe koning, een nieuw portret*. Een door het Mondriaan Fonds samengesteld comité koos op basis van de schetsontwerpen drie kunstenaars om een officieel portret van de koning te maken: Iris van Dongen, Rineke Dijkstra en Femmy Otten.

De Beuningkamer, een 18de-eeuwse stijlkamer, was de locatie voor een presentatie van een werk van Daan Roosegaarde (1979), de *Lotus Dome*. Het iglovormige object, dat oplicht door menselijke beweging, was voor het eerst in Nederland te zien.

Vervolgens werd een bijzondere bruikleen in een van de kabinetten van de Eregalerij gepresenteerd: *De samenzwering van de Bataven onder Claudius Civilis* van Rembrandt. Het schilderij is eigendom van de Zweedse Koninklijke Academie voor Schone Kunsten en hangt normaliter in het Nationalmuseum in Stockholm. Omdat dit wordt verbouwd, is het werk in bruikleen gegeven aan het Rijksmuseum. Het huidige schilderij is een fragment van een veel groter geheel, het grootste dat Rembrandt ooit maakte. Hij vervaardigde het doek rond 1661–1662 voor het stadhuis op de Dam.

Gastconservatoren Alain de Botton en John Armstrong maakten teksten bij een selectie van 150 kunstwerken in het Rijksmuseum om te laten zien wat het therapeutische effect van kunst kan zijn. De tijdelijkheid van de interventie kwam in de vormgeving tot uiting: ontwerper Irma Boom creëerde grote 'geeltjes' (post-its) die naast de werken op de muur werden geplakt. *Art is Therapy* leverde gemengde reacties op, zowel in de pers als bij het publiek.

De tweede jaarlijkse beeldtentoonstelling in de tuinen van het Rijksmuseum – in een serie van vijf – was gewijd aan de Amerikaanse kunstenaar Alexander Calder. Hij werd beroemd met zijn kleurrijke en dynamische 'mobiles' en grote metalen 'stabiles'. Veertien van Calders grote werken stonden in de zomermaanden rond het Rijksmuseum opgesteld, waaronder *Tamanoir* (Miereneter), dat sinds 1965 in Hoogvliet staat.

In de Special Collections werd de modevitrine opnieuw ingericht met bruidsjurken uit de eigen collectie.

In de prentenkabinetten in het hoofdgebouw, met wisselende opstellingen van (vooral) werken op papier, waren tijdens *Art is Therapy* werken te zien die door Alain de Botton werden geselecteerd. In het tweede deel van het jaar stonden aanwinsten centraal, waaronder negen modellen van de 16de-eeuwse Nederlandse beeldhouwer Johan Gregor van der Schardt naar beelden van Michelangelo. Modellen als deze zijn zeldzaam, wat des te meer geldt voor een groep afkomstig uit één atelier. Ook waren foto's te zien van G.H. Heinen, die het snel veranderende Amsterdam aan het begin van de 20ste eeuw vastlegde. Tot de hoogtepunten behoorden verder twee zeldzame 16de-eeuwse tekeningen, *De bewening* van Jan Cornelisz

Vermeyen en *Kustlandschap met de H. Christoffel* van Matthys Cock. Beide werden verworven uit de verzameling van I.Q. van Regteren Altena met steun van de Vereniging Rembrandt, de Stichting Nationaal Fonds Kunstbezit en het Mondriaan Fonds. Verder werden twee van de vroegste gravures getoond die in Nederland zijn gemaakt: de eerste afbeelding van een haringschip (vermoedelijk Brugge, ca. 1480) en een Madonna met Kind (Zwolle, ca. 1465).

De prenten werden aangekocht met steun van het F.G. Waller-Fonds, het Scato Gockinga Fonds en het Frits en Phine Verhaaff Fonds. In het laatste kwartaal van 2014 werd een aantal prenten getoond over het ontstaan van Zwarte Piet vanaf het midden van de 19de eeuw. De presentatie maakte duidelijk dat de beeldcanon van 'Sinterklaas en Zwarte Piet' door de eeuwen heen aan vele veranderingen onderhevig is geweest, vanaf het moment dat de Sint voor het eerst in z'n eentje Nederland aandeed.

Op zaterdag 1 november 2014 ging de Philipsvleugel open voor het publiek, met een grote overzichtstentoonstelling van 20ste-eeuwse fotografie uit eigen collectie. Verder was er een presentatie van de foto's die Hans van der Meer maakte van huizen langs de grens van Nederland en België in het kader van de jaarlijkse foto-opdracht 'Document Nederland'. Ook is het Leeuwarder lakkabinet er weer te zien – een klein vertrek met met zwart Chinees lakwerk beklede wanden dat Albertine Agnes, dochter van Frederik Hendrik en vrouw van de Friese stadhouder, in 1695 in hun paleis te Leeuwarden liet inrichten.

Rijksmuseum Schiphol werd in het voorjaar van 2014 gesloten in verband met een groot-scheepse verbouwing van dit deel van de luchthaven. In de loop van 2016 wordt naar verwachting een nieuw museum op Schiphol geopend.

Tot slot werd hard gewerkt aan de voorbereiding van de tentoonstelling *Late Rembrandt*, met meer dan 100 schilderijen, tekeningen en prenten uit de late periode van de schilder. Hiervoor werd samengewerkt met The National Gallery in Londen, waar de werken van oktober tot januari te zien waren. De reacties in Engeland waren enthousiast: zowel *The Guardian* als *The Times* gaf het maximale aantal van vijf sterren.

Opstelling

In 2014 is de nieuwe (sinds de opening in 2013) opstelling in het hoofdgebouw geëvalueerd. Dit heeft niet tot ingrijpende wijzigingen geleid. Verschillende nazorgpunten zijn uitgevoerd, waaronder onderzoek naar kristalvorming in een aantal vitrines.

Website

Na de piek rondom de opening heeft het bezoek aan de website zich gestabiliseerd. Rijksstudio – met vrij toegankelijke, hoogwaardige opnamen van objecten uit de collectie – groeit gestaag door.

	2014	2013
Website		
Bezoeken	5.853.613	6.091.312
Unieke bezoekers	4.047.387	4.321.876
Paginaweergaven	38.897.745	44.779.579
Gemiddelde bezoekduur	6:30 minuten	9:01 minuten
Rijksstudio (vanaf 1 november 2012)		
Kunstwerken met basisinformatie	500.000	400.000
Kunstwerken met hoogwaardig beeldmateriaal	200.000	150.000
Door bezoekers van de website aangelegde verzamelingen	bijna 190.000	meer dan 120.000

De website heeft in 2014 de Design Accountability Award gewonnen, een nieuwe prijs van het vakblad *Marketing Tribune*.

Evenementen en ontvangsten

Ook in 2014 werden vele evenementen en ontvangsten in het Rijksmuseum georganiseerd, in totaal ruim 500.

Hoogtepunt was het bezoek dat de Amerikaanse president Barack Obama op 24 maart aan het Rijksmuseum bracht. In de Voorhal bekeek hij het Plakkaat van Verlatinghe (1581), dat als voorbeeld diende voor de Amerikaanse Declaration of Independence (1776), en het Vriendschapsverdrag tussen de Verenigde Staten en Nederland. De hoofddirecteur leidde Obama vervolgens kort rond over de Eregalerij. Na een overleg in een van de zalen van de 17de eeuw legden Obama en premier Mark Rutte korte verklaringen af voor *De Nachtwacht*.

Tijdens het bezoek van bestsellerauteur Dan Brown aan Nederland werd op 8 januari een aflevering van *College Tour* (gepresenteerd door Twan Huys) in het Rijksmuseum opgenomen.

In het Auditorium vond op 12 februari de Nederlandse voorpremière van *Twelve Years a Slave* plaats, in aanwezigheid van regisseur Steve McQueen; twee weken later won de film de Oscar voor beste film.

Op 1 april werd de Rijksstudio Award uitgereikt door de directeur Collecties. De eerste prijs werd gewonnen door twee jonge ontwerpers, Asnate Bockis en Rogier Arents, die een complete make-uplijn (*RijksMuse*) maakten gebaseerd op vijf vrouwenportretten uit de collectie. De tweede prijs was voor grafisch ontwerpers Coen Mulder en Monique Willemse voor *Hollands-Lichtservies* en de derde voor Josh Moll voor *Delftsblauwe muts* (gebroid).

Begin september brachten burgemeesters en wethouders van de vier grote steden een bezoek aan het Rijksmuseum. Het maakte deel uit van een kennismakingsbijeenkomst van de vier nieuwe colleges, waarbij Amsterdam als gastheer optrad.

Op vrijdag 5 september werd de eerste Prachtnacht gehouden. Meer dan honderd families met een ziek kind of een kind met een fysieke beperking, die normaal niet naar het museum kunnen komen, werden ontvangen tijdens een speciale avondopenstelling. Rijksmuseum-medewerkers werkten hier op vrijwillige basis aan mee. Een schenking maakte het organiseren van de avond mogelijk. Het museum is voornemens ook in 2015 en volgende jaren een Prachtnacht te organiseren.

Belangrijke publieksevenementen waren tot slot de Nacht van de Geschiedenis op 18 oktober en de Museumnacht op 1 november; de laatste viel samen met de opening van de Philipsvleugel. Op 19 maart kon men in het Rijksmuseum stemmen voor de Amsterdamse gemeenteraadsverkiezingen.

Collecties – Aanwinsten

De collectie werd in 2014 verrijkt met enkele unieke verwervingen.

In december lukte het om een uitzonderlijke sculptuur aan te kopen op een veiling in New York: een tot 2011 onbekend brons van Adriaen de Vries (1556–1626), de belangrijkste beeldhouwer die Nederland heeft voortgebracht. Een sculptuur van deze kunstenaar ontbrak tot nog toe in Nederlandse collecties. De aankoop was alleen mogelijk dankzij de genereuze steun van Vereniging Rembrandt (mede dankzij het Prins Bernhard Cultuurfonds), Stichting Nationaal Fonds Kunstbezit, BankGiro Loterij, Rijksmuseum Fonds, Mondriaan Fonds, VSBfonds, Frits en Phine Verhaaff Fonds, Stichting Greidanus-Formijne, Marjon Ornstein Fonds, Elles Nansink Fonds, Familie Verbeek Fonds, International Circle en anonieme schenkers. Financieel wordt deze aanwinst verwerkt in de jaarrekening van 2015.

Een andere uitzonderlijke verwerving betrof een schilderij uit de collectie Van Dedem: *Landschap met vrolijk gezelschap* van Meindert Hobbema (ca. 1665), een van de beroemdste landschapschilders uit de 17de eeuw. Het uitzonderlijk goed bewaarde werk behoort tot de top van Hobbema's oeuvre. Het is de grootste schenking aan het Rijksmuseum van de afgelopen vijftig jaar.

Collecties – Behoud & Beheer

Registratie en digitalisering

Per 1 januari 2015 is de registratiegraad van de collectie hoger dan 95%, met uitzondering van de deelcollecties Rijksprentenkabinet (35%), militaria (>85%) en textiel (>80%). Aan het verhogen van de registratiegraad werd in 2014 verder gewerkt. Er zijn 34.715 objecten geregistreerd, waarvan 1687 aanwinsten.

Verder is een plan gemaakt om het registratie- en digitaliseringsproject voor de werken op papier – Prentenkabinet Online – versneld uit te voeren. Het voornemen is om hierin de komende jaren extra te investeren en het project in ongeveer zes tot zeven jaar af te ronden. Per jaar wordt bekeken of het mogelijk is om de daarvoor benodigde middelen (ruim € 1 miljoen per jaar) in te zetten. In 2015 worden de werkzaamheden tijdelijk onderbroken door de sluiting gedurende twee tot drie maanden van het Ateliergebouw, waar de medewerkers van Prentenkabinet Online zijn gehuisvest, in verband met noodzakelijke werkzaamheden aan de gevel. Vanaf het najaar wordt de versnelde uitvoering ingezet.

Inmiddels zijn 500.000 voorwerpen digitaal toegankelijk voor het publiek, waarvan ongeveer 200.000 met beeld. In het verslagjaar zijn 41.341 voorwerpen gedigitaliseerd, waarvan 28.943 voor Prentenkabinet Online. Ook het documentaire beeldmateriaal van het historisch archief wordt ontsloten; tot nu toe zijn 39.610 oude beeldopnamen gedigitaliseerd.

Bruiklenen

In 2014 werden 593 voorwerpen uitgeleend aan 85 tentoonstellingen in binnen- en buitenland.

Wetenschap

Het onderzoek in het Rijksmuseum is net zo divers als de collectie en vindt daarom veelal plaats in samenwerking met andere musea of met universiteiten. Het is in tegenstelling tot universitaire research altijd objectgericht. Speerpunten zijn interdisciplinair en materiaal-technisch onderzoek. Dit laatste neemt niet alleen binnen de conserveringswetenschap, maar ook binnen de kunstgeschiedenis een steeds grotere rol in. Het geniet tevens de bijzondere interesse van het museumpubliek.

In het verslagjaar zijn voorbereidingen getroffen om in 2015 van start te kunnen gaan met het Amsterdam Conservation Centre, een nieuw innovatief onderzoeksinstituut waarin kunstgeschiedenis, conservering en natuurwetenschappen samenkomen. Het kenniscentrum krijgt zijn basis in het Ateliergebouw. Het initiatief hiertoe is genomen door de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO); naast het Rijksmuseum participeren de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), de Universiteit van Amsterdam (UvA), de Technische Universiteit Delft en de National Science Foundation (Verenigde Staten). Ook andere instellingen, waaronder het Van Gogh Museum en het Mauritshuis, ondersteunen het centrum; het streven is nog meer partijen te laten participeren in het onderzoek. Het Amsterdam Conservation Centre is niet verkozen tot een van de in 2014 in het leven geroepen Nationaal Iconen – baanbrekende, innovatieve projecten met een grote maatschappelijke en economische impact, waarvan een minister of staatssecretaris als ambassadeur optreedt. Wel heeft het een bijzondere status gekregen als project dat ondersteuning verdient vanuit de overheid.

In samenwerking met universiteiten heeft het Rijksmuseum een curriculum ontwikkeld dat gericht is op talentontwikkeling, van scholier (Rijksmuseum Junior Fellowship, zie hieronder bij het kopje 'Educatie') tot hoogleraar. Het Rijksmuseum heeft jaarlijks diverse stageplaatsen (in het verslagjaar 30) beschikbaar voor studenten van (universitaire) opleidingen in binnen- en buitenland, die onder meer de masteropleiding conservator volgen die het Rijksmuseum samen met de UvA en de Vrije Universiteit (VU) in 2003 oprichtte, of de restauratorenopleiding die het Rijksmuseum samen met de UvA en de RCE verzorgt. In 2015 zal de Honors Master-opleiding 'Kunst van de Nederlanden' in samenwerking met de UvA van start gaan.

In 2014 ging het Rijksmuseum Fellowship Programme van start, dat mede mogelijk wordt gemaakt door externe partijen, waaronder de Amerikaanse Mellon Foundation. Het programma stelt veelbelovende promovendi in staat voor een periode van twee jaar objectgericht onderzoek te doen. Daarnaast zijn verschillende promovendi op het gebied van conservering en materiaaltechnisch onderzoek werkzaam in het Ateliergebouw. Het doel van het curriculum is om een nieuwe generatie objectgerichte onderzoekers, conservatoren, restauratoren en natuurwetenschappers op te leiden die het Nederlands erfgoed voor volgende generaties kunnen veiligstellen en levend houden.

Reinier Baarsen, senior conservator meubelen, is benoemd tot bijzonder hoogleraar 'Kunstnijverheid en Decoratieve Kunsten tot 1800' aan de Universiteit Leiden. De nieuwe leerstoel wordt toegevoegd aan de onlangs ingestelde leerstoel 'Design, Culture and Society', die de moderne periode van de designgeschiedenis als onderwerp heeft. Het Rijksmuseum had al twee medewerkers die bijzonder hoogleraar zijn: Frits Scholten, senior conservator beeldhouwkunst, bekleedt de leerstoel 'Theorie en geschiedenis van de collectievorming' aan de VU, en Arie Wallert, natuurwetenschappelijk onderzoeker, is hoogleraar 'Atelierpraktijken' aan de UvA.

Publicaties

Van het wetenschappelijk onderzoek wordt onder meer verslag gedaan in *The Rijksmuseum Bulletin*, bestandscatalogi en andere publicaties van het Rijksmuseum. Conservatoren en restauratoren publiceerden meer dan 125 artikelen in diverse nationale en internationale tijdschriften en publicaties.

The Rijksmuseum Bulletin wordt sinds maart 2014 geïndexeerd in Scopus, de grootste internationale index- en abstractsdatabase in de humaniora. Scopus ontsluit het *Bulletin* (vanaf het eerste Engelstalige nummer, 2009/1) voor een internationaal wetenschappelijk publiek door middel van referenties naar samenvattingen van artikelen.

Conservator Aziatische kunst Jan van Campen werkte mee aan de bestandscatalogus *Chinese and Japanese porcelain for the Dutch Golden Age*, een gezamenlijke uitgave van Rijksmuseum, Gemeentemuseum Den Haag, Groninger Museum en Keramiekmuseum Princessehof (Leeuwarden).

Ter gelegenheid van de tentoonstelling *Modern Times* verscheen een gelijknamige publicatie over de collectie 20ste-eeuwse fotografie van het Rijksmuseum (*Photography in the 20th Century*), van de hand van conservatoren Mattie Boom en Hans Rooseboom. Deze uitgave is een vervolg op het boek over 19de-eeuwse fotografie in het Rijksmuseum dat in 1996 verscheen en waarvan een geactualiseerde versie wordt voorbereid.

De catalogus bij de tentoonstelling *Late Rembrandt* werd in vier taaledities gepubliceerd (Nederlands, Engels, Duits en Frans) en bevat bijdragen van verschillende conservatoren en restauratoren van het Rijksmuseum.

Het Rijksmuseum publiceerde samen met Michael Imhof Verlag een handelseditie van het proefschrift van Matthias Ubl, junior conservator vroeg-Nederlandse schilderkunst (*Der Braunschweiger Monogrammist: Wegbereiter der niederländischen Genremalerei vor Breugel*).

Bij de beeldtentoonstelling *Alexander Calder in het | at the Rijksmuseum* verscheen een tweetalige publicatie met dezelfde titel.

De teksten van Alain de Botton en John Armstrong bij de tentoonstelling *Art is Therapy* werden gepubliceerd in de vorm van een blok gele post-its.

In de 'Rijksmuseum Reeks', waarin steeds één voorwerp of groep voorwerpen uit de collectie wordt belicht, verschenen de volgende delen:

- Mattie Boom, *De vroegste foto van Suriname. Een portret van de 19de-eeuwse elite in de West*;
- Josephina de Fouw, *Breitners Singelbrug bij de Paleisstraat*;
- Matthias Ubl, *De zeven werken van barmhartigheid. Meester van Alkmaar*;
- Lisanne Wepler, *De bedreigde zwaan*.

In de serie *Rijksmuseum Studies in Photography* werden de delen 12 en 13 gepubliceerd.

In deze reeks worden de uitkomsten gepubliceerd van het onderzoek dat aankomende conservatoren doen naar de fotocollectie van het Rijksmuseum; deze ontvangen een beurs van het Manfred & Hanna Heiting Fonds/Rijksmuseum Fonds, dat ook de publicatie mogelijk maakt. In *Between Ad and Allegory. Marketing Portraits of Gerard Reve* staan de foto's centraal waarmee Reve zijn imago opbouwde om zodoende de verkoop van zijn boeken te beïnvloeden. *Colour in the Home. Autochromes by Jacob Olie Jr* heeft als onderwerp kleurenfoto's uit het begin van de 20ste eeuw, in het bijzonder de foto's die Jacob Olie jr. in de periode 1909–1932 maakte van zijn gezin in zijn huis in Utrecht.

Een speciale uitgave was tot slot *Schenken aan het Rijksmuseum. Bijzondere verhalen*, een boekje over een aantal uiteenlopende schenkingen aan het Rijksmuseum. Er verscheen eveneens een Engelse editie, *Rijksmuseum Gifts. Extraordinary Stories*.

De International Fine Print Dealers Association (IFPDA) heeft de Book Award 2014 toegekend aan Erik Hinterding, conservator prentkunst bij het Rijksmuseum, en Jaco Rutgers voor de zeventalige catalogus van Rembrandts etsen die in 2013 werd gepubliceerd in de *New Hollstein*-serie. De juryleden prezen het werk als 'eclipsing all other Rembrandt catalogues by far'.

Symposia

Conservatoren en restauratoren verzorgden meer dan 225 lezingen en voordrachten in het Rijksmuseum en daarbuiten.

De opstelling en de ideeën achter de vernieuwde presentatie werden door diverse conservatoren toegelicht in de serie *Rijksmuseumcolleges*, die wegens succes in 2014 werd voortgezet.

Tussen 16 en 18 maart vond in het Rijksmuseum het symposium *Codart Zeventien Congres 'Presenting our Collections: Ideals, Ideas and Practice'* plaats. De leden van CODART bespraken de nieuwe opstelling van het museum en de keuzes die daarbij zijn gemaakt voor een gemengde en chronologische opstelling.

Vrijdag 12 september stond in het teken van de jaren 60: in samenwerking met Beeld en Geluid en EYE Filmmuseum werd een publiekssymposium gehouden (*Laboratorium Holland 1955–1970. De opstand van de Homo Ludens op film, televisie en in museumobjecten*), met onder anderen Aat Veldhoen, Freek de Jonge, Wim T. Schippers, Louis van Gasteren en James Kennedy. In de opstelling van de 20ste eeuw waren ter gelegenheid van het symposium rotaprenten te zien van Aat Veldhoen en drukwerk van Luuks Laboratorium.

Herkomstonderzoek

Het onderzoek naar schilderijen verworven in 1940–1948 (ruim 1250), wordt in februari 2015 voltooid, waarna de eindrapportage kan worden opgesteld. Hoewel de huidige opdracht het tijdvak vanaf 1933 tot en met het einde van de Tweede Wereldoorlog betreft, is in overleg met Rudi Ekkart, voorzitter van de Commissie Museale Verwervingen, besloten om de jaren 1940–1948 opnieuw te bekijken, aangezien het in 1998–1999 uitgevoerde onderzoek naar deze periode globaler van aard was en er minder bronnen beschikbaar waren. Uitkomst was dat van 13 schilderijen de herkomst onvoldoende bekend is; deze worden in de komende maanden toegevoegd aan de website *Museale Verwervingen vanaf 1933*. Hiermee is het onderzoek van de schilderijencollectie volledig afgerond.

Inmiddels heeft ook onderzoek naar zo'n 12.000 tekeningen plaatsgevonden; daarvoor kon op basis van interne bronnen een sluitende herkomst worden vastgesteld.

Het herkomstonderzoek zal de komende jaren worden voortgezet. Behalve het vervolg van het onderzoek van de tekeningencollectie zullen de deelcollecties beeldhouwkunst en kunstnijverheid, Aziatische kunst en geschiedenis worden onderzocht.

Educatie

Het afgelopen jaar stond in het teken van evaluatie en bijstelling: welke producten voldeden aan de vraag van het publiek, welke sloegen niet aan, konden worden verbeterd enz.

Op basis van de aantallen deelnemers in de diverse perioden van het jaar, met name de schoolvakanties, zal het programma-aanbod beter afgestemd worden op de belangstelling

van het publiek. Ook de programmering in de Teekenschool wordt gestroomlijnd, met handhaving van het centrale motto 'leren kijken door doen'.

De (gratis te downloaden) Rijksapp is aanmerkelijk uitgebreid en verrijkt, hetgeen mede mogelijk is gemaakt door een bijdrage van het VSBfonds. De app biedt in aanvulling op de etiket- en zaalteksten en de museumgids (in tien taaledities) verdieping over iedere eeuw in de opstelling. De multimediatour van de app is in zeven taaledities te verkrijgen. Voor de tentoonstelling *Art is Therapy* is een aparte multimediatour gemaakt.

Het aanbod voor volwassenen bestaat uit diverse instaprondleidingen (met inbegrip van speciale rondleidingen voor bijzondere gelegenheden als Valentijnsdag, Moederdag, Vaderdag en Gay Pride), workshops in de Teekenschool (modeltekenen en portretfotografie), Rijkscolleges en Rijkslezingen. Nu de Philipsvleugel open is, worden de onderwerpen voor de lezingen gekozen in aansluiting op de tentoonstellingen.

Het aanbod voor families en kinderen is uitgebreid met een familiespel dat onderdeel is van de Rijksapp en waarvoor samenwerking tussen de familieleden noodzakelijk is. Een bijdrage van Fonds 21 maakte de ontwikkeling van het spel mogelijk. Op het internationale *Audiovisual Festival on Museums and Heritage* won het familiespel de Golden Prize voor Mobile Application.

In 2014 verscheen het eerste deel van een serie familiegidsen, waarin steeds een eeuw centraal staat. De eerste familiegid behandelt de periode 1800–1900 en ontsluit dit tijdvak op een speelse manier voor het hele gezin. Begin 2015 verscheen de tweede familiegid, die is gewijd aan de 17de eeuw.

Families en kinderen kunnen diverse workshops volgen in de Teekenschool (onder meer een variant van 'Jij & de Gouden Eeuw'). Voor hen is op woensdagmiddagen en in de weekends de Picknickruimte in het hoofdgebouw beschikbaar, waar men rustig kan zitten en eventueel kan tekenen. Voor de beeldtentoonstelling *Alexander Calder in het | at the Rijksmuseum* in de museumtuinen werd een speciale workshop ontwikkeld.

Deelnemers aan de diverse programma's wordt gevraagd een evaluatieformulier in te vullen, zodat inzicht kan worden verkregen in de publieksgroepen die deelnemen aan de diverse activiteiten en hoe zij inhoud en uitvoering waarderen. Indien de uitkomsten daartoe aanleiding geven wordt het programma aangepast. Rondleiders en museumdocenten worden gemonitord en voor hen worden trainingen en intervisiebijeenkomsten georganiseerd.

In het najaar werd in samenwerking met de Museumvereniging een symposium in het Rijksmuseum georganiseerd waarin de betekening in musea centraal stond.

Aantal deelnemers aan educatieve activiteiten	2014
Rondleidingen	68.690
Rondleidingen families en kinderen	10.076
Rijkscollege en Rijkslezingen	1787
Workshops volwassenen	773
Workshops families en kinderen	7185

Onderwijs

In het eerste volledige jaar na de opening hebben 102.133 leerlingen in schoolverband een bezoek gebracht aan het Rijksmuseum (47.232 uit het primair onderwijs en 54.901 uit het voortgezet onderwijs). Zestig procent van de leerlingen volgde daarbij een van onderstaande programma's.

Met ingang van het schooljaar 2014–2015 is een compleet programma beschikbaar met aanbod voor onderbouw, middenbouw en bovenbouw van zowel primair onderwijs als voortgezet onderwijs.

Primair onderwijs (tevens speciaal onderwijs)

- 'Help! De muziek is zoek': een theatrale rondleiding voor groepen 1–4
- 'Proef de Gouden Eeuw': een rondleiding over de 17de eeuw, in varianten voor groepen 3–4, 5–6 en 7–8
- 'Middeleeuwse krabbels & krullen': een workshop in de Teekenschool over beeldtaal van de middeleeuwen, in varianten voor groepen 5, 6 en 7–8
- 'Goede daden, slechte daden': een workshop waarin leerlingen filosoferen over goede en slechte daden, in varianten voor groepen 5, 6 en 7–8
- 'Jij & de Gouden Eeuw': het eerste lesstofvervangende programma over de 17de eeuw, een combinatie van voorbereidende lessen in de klas en een bezoek aan het museum en de Teekenschool, voor groepen 6–8
- 'Quiz je Rijks': een kijkspel over de 17de eeuw voor groepen 7–8

Voortgezet onderwijs

- ‘Toppers van de Gouden Eeuw’: een rondleiding langs topstukken uit de Gouden Eeuw over Nederlandse kunst en geschiedenis, in varianten voor vmbo, havo en vwo
- ‘Examenrondleidingen Kunst respectievelijk Geschiedenis’: rondleidingen die aansluiten op de lesstof en het eindexamen voor havo en vwo
- ‘Jij & de Gouden Eeuw’: een verdiepend programma over de 17de eeuw voor de eerste drie klassen van vmbo, havo en vwo
- ‘Citroen van toen’: een combinatie van rondleiding/workshop schilderen in de Teekenschool voor vmbo, havo en vwo
- ‘Dutch Design in de Gouden Eeuw’: een multimediaworkshop in de Teekenschool over ontwerpen voor vmbo, havo en vwo

‘Jij & de Gouden Eeuw’ werd bekroond met de Best Practice Award 2014 van ICOM-CECA (Committee for Education and Cultural Action) en met de Innovatie Award 2015 van de Nationale Onderwijstentoonstelling.

Een belangrijke drempel voor scholen is het vervoer. Gratis vervoer naar het Rijksmuseum is mogelijk via de Rijksmuseumbus (voor scholen die meer dan 60 kilometer buiten de ring van Amsterdam liggen) en de Turing Museumpleinbus (voor scholen die binnen een straal van 60 kilometer van de ring van Amsterdam liggen). De Rijksmuseumbus (‘Alle kinderen naar de Nachtwacht’) wordt mogelijk gemaakt door de BankGiro Loterij en de Museumpleinbus door de Turing Foundation.

Talentontwikkeling is belangrijk voor het Rijksmuseum (zie ook hierboven bij het kopje ‘Collecties – Behoud & Beheer’, paragraaf ‘Wetenschap’) en het museum begint hiermee in het voortgezet onderwijs. In het schooljaar 2014–2015 is het Rijksmuseum Junior Fellowship ingesteld. Leerlingen uit de hoogste klassen van het vwo kunnen met hun profielwerkstuk meedingen. Ter voorbereiding werd aan de zestig deelnemers een masterclass ‘Profielwerkstuk schrijven’ gegeven. Het aantal inzendingen was 27. Daaruit selecteerde een vakjury tien kandidaten voor een verdiepend programma in het Rijksmuseum. De uiteindelijke winnaar ontvangt een studiebeurs van € 1500 (bekendmaking op 21 maart 2015).

Het Rijksmuseum wil ook voor het onderwijs een kennisinstituut zijn en organiseert daarom voor leraren uit het primair en voortgezet onderwijs studiedagen ter inspiratie en verdieping. In 2014 zijn nieuwe klankbordgroepen gevormd voor het primair en voortgezet onderwijs. Met de leraren in deze groepen wordt gekeken wat de behoefte van scholen is en hoe het Rijksmuseum daaraan het beste tegemoet kan komen.

Samen met de NTR is in 2014 voor de eerste keer de verkiezing van beste geschiedenisleraar georganiseerd. Tijdens de Nacht van de Geschiedenis werd, onder leiding van historicus en tv-presentator Hans Goedkoop, de door een vakjury gekozen winnaar bekendgemaakt: Eric van der Donk, verbonden aan de openbare regionale scholengemeenschap Lek en Linge in Culemborg.

Het Rijksmuseum gaat samenwerken met ThiemeMeulenhoff op het gebied van e-learning. De partijen gaan gezamenlijk digitaal lesmateriaal ontwikkelen dat aansluit op de collectie van het Rijksmuseum (Rijksstudio) en op het schoolcurriculum. Doordat het materiaal in het aanbod van ThiemeMeulenhoff wordt opgenomen, wordt het Rijksmuseum-onderwijsaanbod beter onder de aandacht van scholen gebracht. Digitale technieken maken het mogelijk om de objecten in hoge resolutie in de klas in te brengen.

De kwaliteit van het onderwijsaanbod wordt bewaakt door de evaluaties van de schoolgroepen te laten analyseren. Rondleiders en museumdocenten krijgen specifieke trainingen om hen beter toe te rusten voor de omgang met leerlingen uit het speciaal onderwijs, met name leerlingen met ADHD en autisme.

Samenwerking

Het Rijksmuseum heeft vele samenwerkingsverbanden, zowel binnen het museale veld als daarbuiten. Het heeft een gezamenlijke meldkamer met het Van Gogh Museum en het Stedelijk Museum. In het Ateliergebouw werken de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), de Universiteit van Amsterdam (UvA) en het Rijksmuseum samen aan opleiding, onderzoek en praktijk op het gebied van conservering en restauratie. Het museum heeft een dependance op Schiphol (momenteel in verbouwing).

Op het gebied van Aziatische ceramiek vormt het Rijksmuseum een samenwerkingsverband met Keramiekmuseum Princessehof in Leeuwarden, het Groninger Museum en het Gemeentemuseum Den Haag. Met het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem wordt gewerkt aan een fysieke presentatie van de Canon van Nederland (geschiedenis), die aldaar wordt gerealiseerd. Begin 2014 is een samenwerkingsovereenkomst met Museum De Lakenhal in Leiden gesloten. Een belangrijk onderdeel daarvan is de presentatie van *Het laatste oordeel* van Lucas van

Leyden in de Eregerij in 2015–2017, dat in bruikleen wordt gegeven tijdens de verbouwing van De Lakenhal. In de overeenkomst worden voorts afspraken vastgelegd over samenwerking op het gebied van wetenschappelijk (kunst)historisch en materiaaltechnisch onderzoek, collectiemobiliteit en tentoonstellingen. Het Rijksmuseum gaat eveneens samenwerken met het TextielMuseum in Tilburg.

Het Rijksmuseum neemt deel aan verschillende initiatieven om museumbezoek voor specifieke groepen mogelijk te maken. Sinds 2008 participeert het museum in de Museum Plus Bus, die bewoners van zorginstellingen die speciale begeleiding nodig hebben naar een van de deelnemende musea brengt. Samen met het Van Gogh Museum en het Stedelijk Museum laat het Rijksmuseum de Turing Museumpleinbus rijden, die schoolklassen (tot max. 60 kilometer buiten de ring van Amsterdam) naar het Museumplein vervoert, om een programma bij een van de musea te volgen.

Een andere samenwerking met de musea aan het Museumplein beoogt het vak van rondleider verder te professionaliseren; ook de UvA is een partner in dit project. Uit de door de minister in het leven geroepen stimuleringsregeling voor samenwerking is een bijdrage voor het project ontvangen.

Het Rijksmuseum is een van de partners in *Hollanders van de Gouden Eeuw*, een presentatie van 17de-eeuwse portretten die burgemeester Eberhard van der Laan op 27 november opende in de Hermitage Amsterdam. De tentoonstelling bestaat uit dertig groepsportretten die afkomstig zijn uit de collecties van het Amsterdam Museum en het Rijksmuseum. Deze ‘broers en zussen’ van *De Nachtwacht* zijn uniek in de wereld en zijn vanwege hun formaat zelden te zien. Ze tonen regenten, schutters en kooplieden van allerlei rangen, standen en religies. Samen illustreren ze het verhaal van het voor Nederland zo typerende collectieve burgerschap.

Een andere Amsterdamse samenwerking was een tentoonstelling over George Hendrik Breitner in het Stadsarchief, waaraan het Rijksmuseum veel werken in bruikleen afstond. De tentoonstelling werd gemaakt door Freek Heijbroek, conservator prentkunst bij het Rijksmuseum.

Het Rijksmuseum en het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (RKD) hebben aan het ministerie van OCW verslag uitgebracht van de acties die zijn genomen in het kader van het Karel van Mander Instituut, de beoogde gezamenlijke instelling voor kunsthistorisch onderzoek. Uit de verkenningen in het museale veld is gebleken dat een dergelijk instituut slechts een beperkte toegevoegde waarde zou hebben. Zowel het Rijksmuseum als het RKD participeert ook zonder het Instituut al in diverse wetenschappelijke samenwerkingsverbanden en deze kunnen worden voortgezet en uitgebreid zonder tussenkomst van het Instituut. In 2015 wordt met het ministerie van OCW verder gesproken.

In 2014 zijn de gesprekken met RCE en het Nederlands Openluchtmuseum over een gezamenlijk depot voortgezet. De naam is veranderd van Nationaal Duurzaam Depot in CollectieCentrum Nederland. Met deze wijziging wordt duidelijk gemaakt dat het niet om een gesloten depot gaat, maar om een voorziening die de collectie ook beter toegankelijk maakt. De ambitie is om een kwalitatief hoogwaardig collectiedepot c.q. -centrum te realiseren tegen lage ontwikkel- en exploitatiekosten, dat een voorbeeldfunctie heeft op het gebied van collectiebeheer, duurzaamheid en samenwerking. Inmiddels zijn een Business Case en een Programma van Eisen in de maak en wordt er gekeken naar mogelijke locaties.

Het Rijksmuseum is nauw betrokken bij de Museumvereniging, waarin per 1 januari 2014 de Nederlandse Museumvereniging en de Vereniging van Rijksgesubsidieerde Musea zijn opgegaan. Waar mogelijk en nodig stelt het Rijksmuseum kennis ter beschikking aan de vereniging; de zakelijk directeur is vicevoorzitter. De hoofddirecteur was lid van een klankbordgroep voor de Commissie-Putters. Deze bracht advies uit over de wijze waarop musea hun betekenis voor de samenleving als hoeders en overdragers van culturele waarden kunnen waarborgen en verder vergroten. Het advies van de commissie is in oktober tijdens het Museumcongres van de vereniging aangeboden aan minister Jet Bussemaker. Medewerkers van het Rijksmuseum zijn betrokken bij de voorbereiding van de nieuwe huisvestingssituatie en bij de zelfevaluatie die zal worden uitgevoerd in aanloop naar de nieuwe subsidieperiode.

Development

Enkele nieuwe sponsors verbonden zich in 2014 aan het Rijksmuseum. De samenwerking met Albert Heijn voor drie jaar werd zichtbaar toen in de supermarkt sinterklaaslekkernijen werden verkocht geïnspireerd op *Het Sint-Nicolaasfeest* van Jan Steen. Daarnaast steunt Aramco Overseas Company het Rijksmuseum de komende drie jaar en is KLM twee jaar de partner van het museum op het gebied van vervoer.

Een aantal bestaande partners maakte *Late Rembrandt* mede mogelijk: Philips en KPN waren de hoofdsponsors van de tentoonstelling en ING werd partner. Stichting Ammodo en het Gieskes-Strijbis Fonds verbonden zich als begunstiger aan de tentoonstelling, terwijl de BankGiro Loterij en het Blockbusterfonds eveneens bijdroegen.

Het vonds – Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg – ondersteunde de Maand en de Nacht van de Geschiedenis in 2014 met een financiële bijdrage. Het thema van beide was 'Vriend & Vijand'. De Maand werd georganiseerd door het Nederlands Openluchtmuseum en de Nacht door het Rijksmuseum.

De Adessium Foundation gaf een schenking voor de familieguids over de 17de eeuw. Verschillende nieuwe Fondsen op Naam werden opgericht onder de hoede van het Rijksmuseum Fonds, de steunstichting van het museum:

- Jan en Trish de Bont, voor de aanstelling van een junior restaurator fotografie;
- Rijsterborgh Fonds, ten behoeve van de 17de eeuw;
- Otto van Noppen Fonds, ten behoeve van kunst uit de periode rond 1900;
- Elles Nansink Fonds, algemeen besteedbaar;
- Familie Verbeek Fonds, algemeen besteedbaar;
- Fonds Dirk Jan van Orden, ten behoeve van de collectie 17de eeuw;
- Marjon Ornstein Fonds, algemeen besteedbaar;
- Pot Family Foundation, ten behoeve van een tentoonstelling over middeleeuwse microsculptuur;
- Joost Meijers Fonds, ten behoeve van zilver;
- Fonds de Appel, algemeen besteedbaar;
- Luca Fonds, ten behoeve van een project over restauratiegeschiedenis;
- I.Q. van Regteren Altena Fonds, voor het aankopen van tekeningen en aquarellen door Hollandse en Vlaamse kunstenaars tot 1899;
- E.H. en L.L. Ariëns Kappers Fonds, ten behoeve van de aankoop van prenten en tekeningen;
- Rijksstudio Fonds, ten behoeve van de ontsluiting van de collectie online.

Het totale aantal Fondsen op Naam nam toe tot meer dan 125. Aan het einde van het jaar waren er 700 Patronen en 4600 Vrienden. Via Rijksextra worden Vrienden in de categorie 20–40 jaar geworven; naast de voordelen van een gewone vriendschap worden specifiek op deze doelgroep toegesneden activiteiten georganiseerd. De in 2014 gevormde Rijksclub (vriendschap voor bedrijven) heeft inmiddels 25 leden. De International Circle groeide eveneens, tot 40 leden begin 2015.

Ondernemerschap

Deze eerste jaren na de opening van het nieuwe Rijksmuseum worden beschouwd als overgangsjaren die nog niet representatief zijn voor de 'normale' situatie. Het is niet zeker of de hoge bezoekersaantallen van 2013 en 2014 zich doorzetten. Ook het lopende jaar 2015 is niet representatief door de blockbuster *Late Rembrandt*. Pas in de loop van 2016 kan naar verwachting goed zicht worden verkregen op het structurele bezoekersaantal en kan de exploitatie mede daarop worden afgestemd. Het museum anticipeert hierop door extra medewerkers vooralsnog op tijdelijke basis aan te nemen, zodat de bezetting kan worden aangepast indien bezoekersaantallen en inkomsten dat nodig zouden maken.

In 2014 maken de eigen inkomsten 59% uit van de totale inkomsten. De directe inkomsten van het museum (opbrengsten uit de verkoop van toegangskarten en de winkels) dragen inmiddels 36% van de baten bij. Na een uitgebreide evaluatie van de winkel is in de loop van het jaar besloten tot het stroomlijnen van het assortiment en de winkelindeling.

Het Rijksmuseum zet verder sterk in op sponsoring en schenkingen en daartoe is de afdeling Development in de afgelopen jaren uitgebreid.

Het Rijksmuseum ontvangt ook indirecte opbrengsten, met name uit de horeca. Voor deze activiteiten is het Rijksmuseum een samenwerking aangegaan met een professionele partij, de Vermaat Groep. Inmiddels exploiteert deze in het Rijksmuseum een restaurant (**RUKS**) , een groot café in het Atrium, een klein café in de Philipsvleugel en diverse koffiepunten in het gebouw en de tuin.

Een volgende stap in het acteren als ondernemer vloeit voort uit de komende wijziging in de huisvestingsituatie. Met ingang van 2017 worden de rijksgesubsidieerde musea zelf verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de gebouwen die zij in gebruik hebben. Dit betekent, naast gedegen onderzoek naar de risico's die daarbij horen en het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan, vooral ook dat het museum een regiefunctie krijgt waar het tot nu toe vooral een uitvoerende organisatie kende. Het is derhalve zaak om de benodigde kennis en kundigheid in huis te halen om deze nieuwe taak naar behoren te kunnen uitvoeren.

Nu het museum weer geheel open is, is het ook tijd om te kijken naar de eigen organisatie. In het verslagjaar is begonnen met een medewerkerstevredenheidsonderzoek. Het onderzoek wordt niet op de traditionele manier – met vragenlijsten – uitgevoerd, maar volgens een methode die een actievere inbreng vergt van de medewerkers. Per afdeling of team wordt door een externe trainer een workshop van een half dagdeel gehouden voor alle medewerkers

en de leidinggevende. Op individuele basis en in teamverband wordt gekeken naar de werkaspecten die zorgen voor tevredenheid of leiden tot verminderde tevredenheid. Het gaat om de aspecten: zich veilig voelen, samenwerken, erkenning, resultaat, groei en bevoegtheid. Het is de bedoeling dat de workshop leidt tot concrete actiepunten waaraan team plus leidinggevende gezamenlijk gaan werken.

Governance Code Cultuur

Stichting Het Rijksmuseum heeft een model waarbij het bestuurlijke proces in handen ligt van een directie waarop toezicht wordt gehouden door een Raad van Toezicht. Bij de verzelfstandiging van de rijksgesubsidieerde musea in de jaren 90 van de vorige eeuw werd hiervoor gekozen. Sindsdien is het model periodiek heroverwogen, onder meer wanneer er sprake was van een statutenwijziging. Telkenmale was de conclusie dat dit model – met een professioneel bestuur en een scheiding tussen de uitvoering van de bestuurlijke taken en het toezicht daarop – het beste is voor een organisatie met de omvang van het Rijksmuseum.

Het Rijksmuseum onderschrijft de negen principes van de Governance Code Cultuur. Aan de meeste toepassingen wordt al uitvoering gegeven door het Rijksmuseum. Op een enkel punt is dat nog niet het geval. Zo zal in het lopende jaar de informatie over het omgaan met de Code worden opgenomen op de website. Verder zullen de reglementen van de Raad van Toezicht en de directie op enkele onderdelen worden aangevuld, zodat alle relevante toepassingen expliciet in de reglementen worden vermeld.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft een tweeledige taak. De Raad houdt enerzijds toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in de Stichting en de met haar verbonden organisatie, en staat anderzijds de directie met advies terzijde. Bij de vervulling van zijn taak richt de Raad zich naar het belang van de Stichting en de met haar verbonden organisatie, waarbij hij rekening houdt met het feit dat de organisatie een instelling is met een bijzondere maatschappelijke verantwoordelijkheid. De verantwoordelijkheden, bevoegdheden en taken van de Raad van Toezicht zijn vastgelegd in een Reglement van de Raad van Toezicht. Hierin zijn ook regels opgenomen over (het vermijden van iedere vorm van) belangenverstrengeling.

De Raad van Toezicht heeft op dit moment één vaste commissie, de Financiële Commissie. Deze bestaat uit ten minste twee leden van de Raad van Toezicht, van wie één de Commissie voorziet. De zakelijk directeur en de controller van het Rijksmuseum nemen deel aan de vergaderingen van de Commissie, die wordt ondersteund door de directiesecretaris. De Commissie heeft tot taak de besluitvorming van de Raad van Toezicht ten aanzien van (het toezicht op) het financiële beleid voor te bereiden. Zij ontvangt daartoe alle financiële stukken die aan de Raad van Toezicht worden voorgelegd, zodat zij die kan beoordelen en de bespreking van deze onderwerpen in de Raad kan voorbereiden. Het gaat daarbij met name om de volgende onderwerpen: begroting, tussentijdse cijfers, jaarstukken, treasury, fiscaliteit en pensioenzaken. De Raad van Toezicht blijft als geheel verantwoordelijk voor besluiten die zijn voorbereid door de Financiële Commissie. De bevoegdheden van de Commissie zijn vastgelegd in het Reglement van de Raad van Toezicht. De Commissie kan slechts die bevoegdheden uitoefenen die de Raad uitdrukkelijk aan haar heeft toegekend of gedelegeerd en zij kan nimmer bevoegdheden uitoefenen die verder strekken dan de bevoegdheden die de Raad als geheel kan uitoefenen.

De Raad van Toezicht heeft maximaal zeven leden, die gezamenlijk beschikken over de kennis, deskundigheid en ervaring die volgens de Profielschets in de Raad vertegenwoordigd zouden moeten zijn. Voor de samenstelling van de Raad in 2014 wordt verwezen naar het kopje 'Samenstelling Raad van Toezicht' (p. 40), waarin tevens nadere informatie over relevante (neven)functies van de leden is opgenomen en het rooster van aftreden. De Profielschets van de Raad is eveneens opgenomen in het jaarverslag (pp. 41–42).

In het Bericht van de Raad van Toezicht (pp. 37–39) wordt inzicht gegeven in de wijze waarop de Raad in 2014 uitvoering heeft gegeven aan zijn taken.

Directie

De directeuren van het Rijksmuseum zijn de statutaire bestuurders van de Stichting. Zij zetten de strategische lijnen uit en hebben de dagelijkse leiding van de organisatie. Belangrijke besluiten (zoals over strategie, jaarplannen, begroting, jaarrekening, finan-

ciering, risicobeheersing) worden besproken met en ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Toezicht. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de directie zijn vastgelegd in de statuten en een directiereglement.

De directie van het Rijksmuseum bestaat uit drie leden: de hoofddirecteur, de directeur Collecties en de zakelijk directeur. De directeuren opereren als een team met gedeelde verantwoordelijkheden onder voorzitterschap van de hoofddirecteur. De directie is als geheel verantwoordelijk voor de totale bedrijfsvoering van het Rijksmuseum. Ieder van de directieleden is verantwoordelijk voor een van de drie sectoren waarin de organisatie is ingedeeld: de hoofddirecteur voor de Sector Presentatie en de twee overige directeuren voor respectievelijk de Sector Collecties en de Zakelijke Sector.

In 2014 vervulden Wim Pijbes (1961; benoemd in 2008), Taco Dibbits (1968; benoemd in 2008) en Erik van Ginkel (1966; benoemd in 2011) de functies van respectievelijk hoofddirecteur, directeur Collecties en zakelijk directeur.

Overleg

De directie legt geregeld verantwoording af aan de Raad van Toezicht over het door haar gevoerde beleid. De directie vergadert minimaal viermaal per jaar met de Raad van Toezicht volgens een tevoren vastgesteld vergaderschema en houdt de Raad tussentijds op de hoogte van belangrijke ontwikkelingen. De hoofddirecteur heeft regelmatig overleg met de voorzitter van de Raad van Toezicht. Ieder kwartaal stelt de directie een rapportage op waaruit blijkt hoe de financiële resultaten zich ontwikkelen ten opzichte van de begroting. Middels kwartaalberichten wordt de Raad geïnformeerd over de activiteiten van het museum op het gebied van de collectie, tentoonstellingen, publicaties, wetenschappelijk onderzoek, alsmede over het sociale en personeelsbeleid en andere van belang zijnde aangelegenheden (ICT, gebouwbeheer, commerciële activiteiten).

Beloningsbeleid

Het Rijksmuseum valt onder de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). In de jaarrekening zijn de gegevens opgenomen die op grond van de WNT moeten worden gerapporteerd.

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging voor het lidmaatschap. Kosten die ten behoeve van het uitoefenen van de functie zijn gemaakt, kunnen op declaratiebasis worden vergoed.

Directie

Wim Pijbes

Taco Dibbits

Erik van Ginkel

Jaarrekening en bestemming van het exploitatieresultaat

De door de directie opgestelde jaarrekening over het boekjaar 2014 is gecontroleerd door KPMG Accountants N.V. De directie heeft de jaarrekening ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Toezicht. De Raad heeft mede op grond van de accountantsverklaring en het bijbehorende verslag de jaarrekening goedgekeurd, waarna deze door de directie van de Stichting is vastgesteld. In overleg met de directie is besloten het exploitatiesaldo verminderd met de toevoeging aan het bestemmingsfonds OCW toe te voegen aan de algemene reserve en de diverse bestemmingsreserves en -fondsen (zie pp. 146–147, 'Bestemming van het exploitatiesaldo').

Toezicht

De Raad heeft in het verslagjaar regelmatig overleg gevoerd met de directie. De Raad heeft viermaal met de directie vergaderd en eenmaal zonder de directie. Bij de vergaderingen waren niet steeds alle leden van de Raad aanwezig. De leden hebben elkaar hierop aangesproken. Buiten de vergaderingen was er regelmatig tussentijds overleg tussen de voorzitter en individuele leden van de Raad en de directie.

Het renovatieproject het nieuwe Rijksmuseum bleef in de eerste helft van het jaar een vast agendapunt. De heer drs. P. Scholten MBA, programmacontroller van het renovatieproject, was tweemaal in de vergadering aanwezig. Gespreksonderwerpen waren de nazorgpunten, de financiële afwikkeling van het project en de financiële eindrapportage die in mei naar de Tweede Kamer is gestuurd. De voortgang van de renovatie van de Philipsvleugel was een terugkerend agendapunt tot de opening van de vernieuwde tentoonstellingsvleugel op 1 november 2014.

De jaarrekening over 2013 werd besproken in aanwezigheid van de externe accountants.

Voorts werd met de directie overlegd over de financiële gang van zaken en de begroting 2015. Het prijsbeleid was onderwerp van gesprek, waarbij in het bijzonder is gesproken over het bewaren van een goede balans tussen het zoveel mogelijk wegnemen van financiële drempels voor museumbezoek en een gezonde financiële exploitatie. De risicomatrix is doorgenomen en aan de Raad is toegelicht welke maatregelen zijn genomen om de geconstateerde risico's te mitigeren. De Raad is gedurende het jaar op de hoogte gehouden van de discussie met de Belastingdienst over de positie van het Rijksmuseum op het gebied van vennootschapsbelasting.

De vernieuwde Governance Code Cultuur is besproken. Het Rijksmuseum onderschrijft de negen principes voor goed bestuur en toezicht. Afspraken over de werkwijze van de Raad van Toezicht waren al vastgelegd in een reglement dat in grote lijnen overeenkomt met de bepalingen van de Code.

De Raad is het afgelopen jaar regelmatig geïnformeerd over de voortgang op twee belangrijke dossiers: de huisvesting en de Erfgoedwet.

Een van de gevolgen van de reorganisatie van het Rijksvastgoedbedrijf (voorheen Rijksgebouwendienst) is dat de rijksgesubsidieerde musea zelf verantwoordelijk worden voor het beheer en onderhoud van hun gebouwen. De Staat blijft eigenaar van de gebouwen. De musea bereiden zich in overleg met de Museumvereniging voor op deze nieuwe situatie die ingaat per 1 januari 2017.

In de jaren 90 van de vorige eeuw zijn bij de verzelfstandiging van de rijksmusea beheersovereenkomsten gesloten tussen Staat en rijksmusea inzake het beheer van de rijkscollectie. Deze overeenkomsten zijn door de Staat opgezegd. Het beheer en onderhoud van de rijkscollectie krijgt vanaf 2017 een wettelijke basis in een nieuwe Erfgoedwet. De bekostiging van deze taak van de rijksgesubsidieerde musea wordt met ingang van de volgende subsidieperiode (2017–2020) niet meer vierjaarlijks vastgesteld maar voor langere tijd.

In vervolg op de discussie over de visie in het voorgaande jaar, is door de Raad met de directie gesproken over het traject waarin de visie wordt uitgewerkt tot een strategisch plan voor de komende jaren. De Raad hecht eraan dat het plan tot stand komt in samenspraak met diverse geledingen binnen de organisatie.

Middels periodieke rapportages van de directie wordt de Raad uitgebreid geïnformeerd over de activiteiten op het gebied van collectievorming en -beheer, tentoonstellingen, publicaties, wetenschappelijk onderzoek, relatiebeheer in de ruimste zin van het woord (o.a. sponsors, schenkers, Vrienden, International Circle), het sociale beleid en het personeelsbeleid. Deze rapportages worden in de vergadering besproken, waarbij in het afgelopen jaar bijzondere aandacht is geschonken aan de interne communicatie, de museumwinkel, beveiliging en veiligheid.

De Raad heeft in zijn vergadering zonder de directie gesproken over het eigen functioneren en de tweeledige rol van de Raad als toezichthoudend en adviserend orgaan. Dit kreeg een vervolg in een informele bijeenkomst van de Raad en de directie waarin van gedachten is gewisseld over diverse onderwerpen, in het bijzonder de relatie tussen de Raad en de directie, en de mate waarin het Rijksmuseum zijn rol als nationaal museum waarmaakt, mede afgemeten aan de diversiteit van het publiek.

Het voornemen om tweemaal per jaar een themabijeenkomst te houden om beter in de gelegenheid te zijn onderwerpen diepgaander en zonder druk van een af te werken agenda te bespreken, is ook in 2014 uitgevoerd.

In juni gaf mevrouw Marjolijn Meynen, hoofd Communicatie & Marketing, een presentatie over de publieksgroepen van het Rijksmuseum en de activiteiten op het gebied van communicatie, marketing en sales. Mevrouw Jane Turner, hoofd Rijksprentenkabinet, gaf een toelichting op een belangrijke aanwinst voor de collectie: de 46 aquarellen die door J.A. Knip tussen 1809 en 1812 in Italië werden gemaakt en die het Rijksmuseum verwierf uit de collectie van I.Q. van Regteren Altena, directeur van het Rijksprentenkabinet van 1948 tot 1962.

De tweede themabijeenkomst van het jaar, in september, stond in het teken van het tentoonstellingsprogramma in de vernieuwde tentoonstellingsvleugel. De heer Gregor Weber, hoofd Beeldende Kunst, lichtte het concept van de tentoonstelling *Late Rembrandt* toe en mevrouw Mattie Boom, conservator fotografie, vertelde over het collectiebeleid op het gebied van fotografie en *Modern Times*, de openingstentoonstelling van de Philipsvleugel over 20ste-eeuwse fotografie.

Tijdens twee vergaderingen heeft de Raad een toelichting gekregen op aanwinsten: het schilderij *Zeven kuikens* van Melchior d'Hondecoeter (ca. 1665), een modelstudie van kuikens die op een groot aantal schilderijen van Hondecoeter terugkeren, en het *Zelfportret* uit 1937 van Edgar Fernhout.

Begin 2014 zijn functioneringsgesprekken met de directeuren gevoerd.

Met de heer Bernard Wientjes, voorzitter van het Rijksmuseum Fonds, is gesproken over de relatie met het bestuur van Stichting Het Rijksmuseum Fonds, de onafhankelijke stichting die in de breedste zin van het woord steun verleent aan het Rijksmuseum (beheer van [charitatieve] gelden van schenkers). Van beide kanten werd vastgesteld dat het goed is dat de Raad en het Fondsbestuur periodiek met elkaar contact hebben, met inachtneming van de verschillende verantwoordelijkheden van beide gremia. Na het terugtreden van de heer Huvenne uit het bestuur van het Rijksmuseum Fonds eind 2014 wordt geen ander lid van de Raad van Toezicht in het bestuur benoemd. De voorzitter van het bestuur van het Rijksmuseum Fonds wordt minimaal eenmaal per jaar uitgenodigd bij de Raad van Toezicht.

In juni hebben de Raad en de hoofddirecteur een bezoek gebracht aan het Nederlands Openluchtmuseum (NOM). Naast kennismaking met de Raad van Toezicht van het NOM en de nieuwe directeur, de heer Willem Bijleveld, is in het bijzonder gesproken over de presentatie van de Canon van de Nederlandse Geschiedenis die het NOM en het Rijksmuseum gezamenlijk voorbereiden.

Vier leden van de Raad – de heren Benali, Goedkoop en De Hoop Scheffer, en mevrouw Scheltema – woonden ieder een Overlegvergadering met de Ondernemingsraad bij.

Financiële Commissie

De Financiële Commissie heeft driemaal vergaderd, waarbij de belangrijkste gespreksonderwerpen werden gevormd door de financiële resultaten, de begroting 2015 en de fiscaliteit. De vergadering van de Financiële Commissie waarin de jaarrekening 2013 werd besproken, werd bijgewoond door de externe accountants.

De discussie met de Belastingdienst over de vraag of het Rijksmuseum belastingplichtig is voor de vennootschapsbelasting, is in 2014 niet afgerond. Het Rijksmuseum is van mening dat het niet belastingplichtig is voor zijn museale activiteiten, de Belastingdienst is het hier niet mee eens. De discussie is niet alleen voor het Rijksmuseum van belang, maar ook voor andere rijksgesubsidieerde musea.

In de vergaderingen van de Financiële Commissie werd van gedachten gewisseld over de volgende onderwerpen: de toekomstbestendige financiering van het Rijksmuseum, verbetering van het inzicht in de financiële cijfers en tijdige agendering van (materiële) budgetaanpassingen. Speciale aandacht kregen de nieuwe huisvestingssituatie en de nieuwe (langjarige) bekostiging van de collectiefunctie. Ook de inrichting en versterking van de financiële functie binnen het Rijksmuseum kwam ter sprake.

Vacatures

In de eerste helft van 2015 ontstaan twee vacatures in de Raad door het terugtreden van mevrouw Scheltema en de heer Van der Lande wegens het bereiken van de maximale zittings-termijn van acht jaar. De vacatures zijn voor leden met specifieke deskundigheid op het gebied van financiën respectievelijk een lid met juridische expertise. Het lid met juridische expertise zal tevens binnen de Raad het aanspreekpunt zijn voor de Ondernemingsraad. Voor de vervul-ling van deze laatste vacature wordt instemming gevraagd aan de Ondernemingsraad. Leden van de Raad worden benoemd door de Raad, op basis van de profielschets van de Raad.

De Raad heeft een Benoemingscommissie ingesteld die bestaat uit de heer De Hoop Scheffer (voorzitter), de heer Benali en mevrouw Oudeman. De commissie heeft in het verslagjaar vijfmaal overlegd. Zij laat zich bij haar werk ondersteunen door een extern bureau. In overeen-stemming met de Governance Code Cultuur zijn de vacatures via een advertentie bekend-gemaakt. Begin 2015 worden gesprekken gevoerd met een aantal kandidaten, waarna een voordracht wordt opgesteld waarover de hoofddirecteur en de Ondernemingsraad worden gehoord.

Dank

De Raad van Toezicht memoreert tot slot graag de grote inzet en betrokkenheid van alle medewerkers van het Rijksmuseum. Het afgelopen jaar, het eerste volle jaar na opening, was opnieuw een zeer succesvol jaar, waarin een recordaantal bezoekers werd ontvangen.

De Raad dankt de directie en de medewerkers voor al hun inspanningen en hun bijdragen aan dit succes.

Amsterdam, 25 maart 2015

Raad van Toezicht

Dhr. mr. J.G. de Hoop Scheffer, voorzitter

Dhr. A. Benali

Dhr. dr. H. Goedkoop

Dhr. dr. P.L.C.J. Huvenne

Dhr. mr. M.L.B. van der Lande

Mw. mr. M.J. Oudeman

SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT

De heer prof. mr. J.G. de Hoop Scheffer (1948), voorzitter

Hoogleraar 'International Relations and the Practice of Diplomacy', Universiteit Leiden, Campus Den Haag

Nevenfuncties

Lid Board of Directors Air France-KLM; voorzitter Adviesraad Internationale Vraagstukken; bestuurslid J.H.W. Pasma Stichting; voorzitter Raad van Toezicht Stichting Diabetesonderzoek Nederland; lid Internationale Adviesraad Koninklijke Ten Cate N.V.; voorzitter Kapittel voor de Civiele Orden

De heer A. Benali (1975)

Schrijver en programmamaker

De heer dr. H. Goedkoop (1963)

Historicus en presentator van het historische-televisieprogramma *Andere Tijden*

De heer dr. P.L.C.J. Huvenne (1949)

Kunsthistoricus en museumdeskundige

Administrateur-generaal Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (tot 1 september 2014)

Nevenfuncties

Leeropdracht aan de Universiteit Antwerpen; bestuurder Centrum voor de Vlaamse Kunst van de 16de en 17de eeuw in de Nederlanden, Kunsthistorisch Instituut Antwerpen en Arcobaleno

De heer mr. M.L.B. van der Lande (1950)

Onafhankelijk adviseur inzake fiscale, juridische en governance-vraagstukken

Mevrouw mr. M.J. Oudeman (1958)

Voorzitter College van Bestuur Universiteit Utrecht

Nevenfuncties

Lid Raad van Commissarissen ABN AMRO Group N.V.; lid Raad van Commissarissen Koninklijke Ten Cate N.V.; lid Raad van Commissarissen SHV Holdings N.V.; Board Member Statoil ASA; lid Raad van Commissarissen Concertgebouw N.V.; voorzitter Ronald McDonald Kinderfonds

Mevrouw drs. M.A. Scheltema (1954)*

Commissaris/Toezichthouder bij o.m. ASR, Schiphol, TNT Express, Triodos Bank en Warmtebedrijf Rotterdam

Nevenfuncties

Voorzitter Monitoring Commissie Code Pensioenfondsen; lid Raad van Toezicht World Press Photo; Raad (plaatsvervanger) bij de Ondernemingskamer

* Mevrouw Scheltema is in maart 2015 teruggetreden uit de Raad wegens het bereiken van de maximale zittingstermijn van acht jaar.

ROOSTER VAN AFTREDEN

	GEBOORTEJAAR	BENOEMD	HERBENOEMD	MAXIMALE ZITTINGSDUUR TOT
Dhr. De Hoop Scheffer	1948	2009	2012	2017
Dhr. Benali	1975	2010	2013	2018
Dhr. Goedkoop	1963	2013	–	2021
Dhr. Huvenne	1949	2009	2012	2017
Dhr. Van der Lande	1950	2007	2013	2015
Mw. Oudeman	1958	2012	–	2020

**PROFIELSCHETS RAAD VAN TOEZICHT
STICHTING HET RIJKSMUSEUM, AMSTERDAM
27 maart 2013**

Deze profielschets is opgesteld op basis van de statuten van de Stichting Het Rijksmuseum ('de Stichting') en de relevante bepalingen uit de Code Cultural Governance.

Stichting Het Rijksmuseum

De Stichting heeft als statutaire doelstelling het in stand houden van het Rijksmuseum als museum van kunst en geschiedenis. In het Rijksmuseum krijgen kunst en geschiedenis betekenis voor een breed samengesteld nationaal en internationaal publiek. Als het museum van Nederland biedt het Rijksmuseum een representatief overzicht van de Nederlandse kunst en geschiedenis vanaf de middeleeuwen en belangrijke aspecten van Europese en Aziatische kunst.

De Stichting tracht haar doel onder meer te bereiken door:

- het bewaren, beheren, conserveren, restaureren en bewerken van voorwerpen van kunst en geschiedenis;
- het wetenschappelijk onderzoeken, verzamelen en toegankelijk maken van voorwerpen van kunst en geschiedenis;
- voorwerpen van kunst en geschiedenis te presenteren en tentoonstellingen te organiseren.

Het Rijksmuseum beheert een collectie van ruim 1 miljoen (kunst)objecten van en over Nederland vanaf de middeleeuwen tot en met de 20ste eeuw. Voorafgaand aan de start van de groot-scheepse renovatie ontving het Rijksmuseum jaarlijks ruim 1 miljoen bezoekers. Na de opening van het vernieuwde museum in 2013 verwacht het Rijksmuseum jaarlijks 1,5 tot 2 miljoen bezoekers. Er werken ongeveer 500 mensen bij het Rijksmuseum.

Het Rijksmuseum ontvangt een subsidie van de Staat en heeft met de Staat een beheers-overeenkomst gesloten voor de rijkscollectie die door het Rijksmuseum wordt beheerd. Het Rijk is eigenaar van de gebouwen.

Omvang en samenstelling

De Raad van Toezicht ('de Raad') heeft minimaal vijf en maximaal zeven leden. De Raad heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in de Stichting en de met haar verbonden organisatie. De Raad staat de directie met advies terzijde.

Voorkomen moet worden dat de Raad een eenzijdige samenstelling krijgt, ondanks mogelijke individuele geschiktheid van elk der leden. Bij de samenstelling wordt daarom rekening gehouden met een zo groot mogelijk spreiding, zowel geografisch, maatschappelijk als wat deskundigheden betreft.

De Raad is in staat de taken die aan hem krachtens de wet, de statuten, de Governance Code Cultuur en overige regelgeving zijn toegekend, verantwoord te vervullen. Deskundigheid en ervaring op financieel, economisch en commercieel terrein moeten gespreid aanwezig zijn. Voorts is deskundigheid ten aanzien van een efficiënte bedrijfsvoering en het realiseren van eigen inkomsten belangrijk. Ten minste één persoon in de Raad dient te beschikken over kennis en ervaring op het terrein van sociale verhoudingen. Daarnaast zal ten minste één lid (ook inhoudelijk) verstand moeten hebben van de specifieke soort van activiteiten van de Stichting, in casu van taak en functioneren van een groot museum.

Benoeming

De leden worden benoemd door de Raad.

Onafhankelijkheid, deskundigheid en functioneren

Het naar behoren functioneren van de Raad hangt nauw samen met de objectiviteit en onafhankelijkheid van de leden. De Raad is zo samengesteld dat de leden onafhankelijk van elkaar, van de directie en van deelbelangen kunnen functioneren als goede toezichthouders en adviseurs. Bij benoeming dient de Raad zich ervan te vergewissen dat daaraan geen tegenstelling of verstrengeling van belangen in de weg staan. In de Raad hebben geen voormalig directieleden zitting. De leden van de Raad hebben een brede blik en een open oog voor maatschappelijke ontwikkelingen. Ten minste één lid brengt een visie in die mede vanuit een andere culturele achtergrond wordt gevormd.

Leden van de Raad worden geacht in staat te zijn en over voldoende tijd te beschikken om het beleid van de directie en de algemene gang van zaken binnen de Stichting tijdig en op adequate wijze te controleren. Zij kunnen de directie in de voorbereiding en uitvoering van het beleid met advies bijstaan en een stimulerende rol spelen. Bij ontstentenis van de directie zijn de leden in staat om maatregelen te nemen om in de leiding van de Stichting te voorzien.

Bij het samenstellen van de Raad dient invulling te worden gegeven aan de wens dat de Raad beschikt over deskundigheid op de volgende gebieden (in willekeurige volgorde):

- culturele sector;
- bestuur en politiek op landelijk niveau;
- management en organisatie;
- sociale verhoudingen;
- financiën en economie;
- commercie en marketing;
- juridische expertise.

De Raad hecht eraan dat een van zijn leden een directeur is van een (internationale) museale instelling en dat een van zijn leden voldoet aan de kwalificatie 'leading intellectual'.

Het voorzitterschap is niet bij voorbaat aan een van de genoemde categorieën verbonden, met dien verstande dat een directeur van een museale instelling geen voorzitter van de Raad kan zijn.

Koning Carl XVI Gustaf van Zweden en koningin Silvia bezoeken op 5 april het Rijksmuseum in het kader van de viering van 400 jaar betrekkingen tussen Nederland en Zweden. Zij worden vergezeld door koning Willem-Alexander en koningin Máxima. Op deze foto staan beide paren voor *De samenzwering van de Bataven onder Claudius Civilis* van Rembrandt, dat het Rijksmuseum in bruikleen heeft van de Koninklijke Zweedse Academie voor Schone Kunsten in Stockholm
Foto Erik Smits

PUBLEK EN MEDIA

BEZOEKERSOVERZICHT

Betalende bezoekers

Volwassenen	1.060.624
Volwassenen in groepsverband	281.485
Houders Museumkaarten	516.381
Gereduceerd individueel	129.996
Subtotaal	1.988.486

Gratis bezoekers

Kinderen	234.052
Kinderen in groepsverband	13.163
Schoolverband en museumles	80.150
Avondontvangsten	48.791
Sponsors	25.673
Overigen	84.037
Subtotaal	485.866

Totaal 2.474.352

KENGETALLEN

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Bezoek							
– Rijksmuseum	2.474.352	2.246.122	894.058	1.010.402	896.393	876.453	975.977
– Rijksmuseum Schiphol*	50.000	220.237	120.000	208.923	150.000	103.457	164.970
Digitaal bezoek							
– Website: unieke bezoekers	4.047.387	4.321.876	2.033.951	1.477.880	1.100.000	1.471.795	1.463.760
– Website: bezoeken**	5.853.613	6.091.312	2.861.948	2.096.069	1.451.249	1.979.030	1.920.469
– Rijksstudio's (stand per 31 december)	190.000	120.000	27.000				
– Volgers Facebook	239.356	169.125	72.444				
– Volgers Twitter	69.215	28.606	12.898				
– Volgers Instagram	3.885						
Uitgaande bruiklenen	593	247***	382***	1.114	848	666	1.438
Publieksinkomsten	34.412.000	29.781.000	13.196.000	13.404.000	12.102.000	11.492.000	12.245.000
Overige inkomsten	8.760.000	7.610.000	12.661.000	4.266.000	4.022.000	4.848.000	3.108.000
Exploitatiesubsidie (inclusief huisvesting)	34.651.000	34.447.000	27.787.000	27.877.000	27.212.000	27.626.000	27.311.000
Gemiddeld aantal medewerkers (fte's)	543	481	392	346	336	357	335
Media							
– Artikelen: nationaal	2.923	4.965	1.621	961	675		
– Artikelen: internationaal	100	3.500	152	59	72		
– Artikelen: online (Nederland)	4.620	1.748	887	1.087			

* Het museum is in mei gesloten in verband met een verbouwing op de luchthaven.

** Een unieke bezoeker kan de website meermalen bezocht hebben (bezoeken).

*** In verband met de inrichting van het nieuwe Rijksmuseum gold gedurende een deel van het jaar een bruikleenstop.

Website

Top-10 landen die website bezoeken

Nederland (65,5%)
Verenigde Staten (6%)
Verenigd Koninkrijk (3,8%)
België (3,3%)
Duitsland (3%)
Brazilië (2,9%)
Frankrijk (2,3%)
Italië (1,3%)
Spanje (1,2%)
Canada (1%)

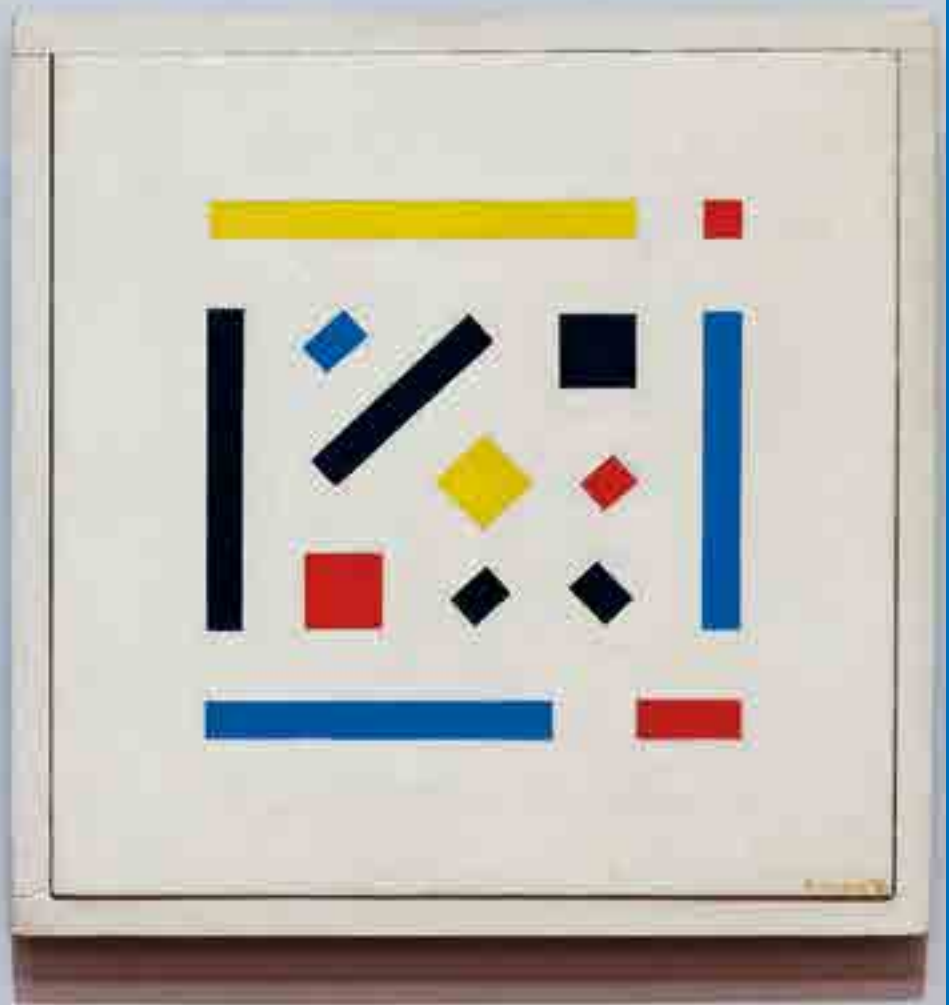
Top-10 zoektermen

Vermeer
Rembrandt
Van Gogh
Oranjeportretten
Nachtwacht
Bloemen
Stilleven
Jan Steen
Flowers
Gouden Eeuw

Het televisieprogramma *College Tour* met Dan Brown wordt opgenomen in de Eregerij van het Rijksmuseum. De uitzending was op 7 februari
Foto Roy Borghouts

Art is Therapy, 25 april tot en met 7 september.
Gastconservatoren Alain de Botton en John Armstrong
laten zien wat kunst voor de bezoeker kan betekenen
Foto's Olivier Middendorp

De opening van *Modern Times. Photography in the 20th Century* op 31 oktober
Foto Jan Kees Steenman

TENTOONSTELLINGEN

RIJKSMUSEUM

31 augustus 2013 – 13 januari 2014

Wissel prentenkabinetten

Conservatoren Freek Heijbroek, Erik Hinterding, Huigen Leeftang, Robert-Jan te Rijdt, Marijn Schapelhouman

21 september 2013 – 7 januari 2014

Document Nederland 2013: Ons dagelijks brood. Henk Wildschut fotografeert de realiteit achter ons dagelijks eten

Conservator Hans Rooseboom

Vanaf 11 oktober 2013

Edmund de Waal: An Idea (for the journey)

Conservator Menno Fitski

9 november 2013 – 10 juni 2014

Jas aan!

Conservatoren Bianca du Mortier, Birthe Weijkamp

1 december 2013 – 26 maart 2014

Wissel Aziatisch Paviljoen

Conservator Menno Fitski

1 december 2013 – 5 april 2014

Wissel 20ste eeuw

Conservatoren Ludo van Halem, Harm Stevens

12 december 2013 – 19 maart 2014

Ruwe Werkelijkheid: Auerbach – Rembrandt

Conservator Taco Dibbits

17 januari 2014 – 15 april 2014

Koning Willem-Alexander – staatsieportretten

i.s.m. Mondriaan Fonds

17 januari 2014 – 17 april 2014

Wissel prentenkabinetten

Conservatoren Freek Heijbroek, Erik Hinterding, Huigen Leeftang, Robert-Jan te Rijdt, Marijn Schapelhouman

4 februari 2014 – 7 mei 2014

Lotus Dome

i.s.m. Studio Roosegaarde

21 maart 2014 – 23 september 2014

Rembrandts Claudius Civilis

Conservator Gregor Weber

2 april 2014 – 11 november 2014

Wissel Aziatisch Paviljoen

Conservator Menno Fitski

12 april 2014 – 18 augustus 2014

Wissel 20ste eeuw

Conservatoren Ludo van Halem, Harm Stevens

18 april 2014 – 22 juli 2014

Rijks Studio Award

25 april 2014 – 7 september 2014

Art is Therapy

Gastconservatoren Alain de Botton, John Armstrong

21 juni 2014 – 25 januari 2015

Witte bruid, zwarte bruid

Conservator Bianca du Mortier

23 augustus 2014 – 8 december 2014

Wissel 20ste eeuw

Conservatoren Ludo van Halem, Harm Stevens

12 september 2014 – 2 december 2014

Van der Schardt modellen

Conservatoren Frits Scholten, Titia de Beaufort

12 september 2014 – 2 december 2014

Wissel prentenkabinetten

Conservatoren Erik Hinterding, Huigen Leeftang, Robert-Jan te Rijdt, Marijn Schapelhouman

Vanaf 3 oktober 2014

Gupta – This side is the other side

Conservator Anna Ślaczka

Vanaf 12 november 2014

Wissel Aziatisch Paviljoen

Conservator Menno Fitski

Vanaf 5 december 2014

Wissel prentenkabinetten

Conservatoren Erik Hinterding, Huigen Leeftang, Robert-Jan te Rijdt, Marijn Schapelhouman

Vanaf 12 december 2014

Wissel 20ste eeuw

Conservatoren Ludo van Halem, Harm Stevens

RIJKSMUSEUM PHILIPSVLEUGEL

1 november 2014 – 11 januari 2015

Modern Times. Photography in the 20th Century

Conservatoren Hans Rooseboom, Mattie Boom, Hinde Haest

1 november 2014 – 11 januari 2015

Document Nederland 2014: Nederland – België. Hans van der Meer fotografeert het grensgebied van beide koninkrijken

Conservatoren Martine Gosselink, Mattie Boom

Vanaf 1 november 2014

Het Leeuwarder lakkabinet

Conservator Reinier Baarsen

RIJKSMUSEUM TEEKENSCHOOL

21 september 2013 – 7 januari 2014

Document Nederland Junior

Conservator Dimphy Schreurs

25 september 2014 – 12 april 2015

Penselen, de mooiste kinderboekillustraties

i.s.m. CPNB

RIJKSMUSEUM TUINEN

22 juni 2014 – 5 oktober 2014

Alexander Calder in het | at the Rijksmuseum

Gastconservator Alfred Pacquement

RIJKSMUSEUM SCHIPHOL

5 december 2012 – 5 mei 2014

Typically Dutch

Conservatoren Monique Rakhorst,
Pieter Roelofs

TEFAF, MECC, MAASTRICHT

14 maart 2014 – 23 maart 2014

TEFAF stand

Vormgeving Christian Borstlap, Irma Boom

THE NATIONAL GALLERY, LONDEN

15 oktober 2014 – 18 januari 2015

Rembrandt: The Late Works

Conservator Gregor Weber

In 2014 werden 131 schilderijen, 136 tekeningen, 50 schetsboeken, 191 prenten, 22 foto's, 5 boeken, 6 beeldhouwwerken, 5 documentaire objecten, 3 ruiten, 2 tegeltableaus, 2 tegelvloeren, 7 meubelen, 2 sieraden, 5 scheepsmodellen, 11 objecten toegepaste kunst, 10 objecten Nederlandse geschiedenis, 3 objecten Aziatische kunst, 1 tapijt en 1 reticella uitgeleend aan 85 tentoonstellingen in binnen- en buitenland.

Tentoonstellingen

- Aken, Suermondt-Ludwig-Museum: *Johan Thopas: een briljante autodidact*
- Alkmaar, Stedelijk Museum Alkmaar: *Van Oostsanen (1470–1533). De Ware Jacob*
- Amsterdam, Amsterdam Museum: *Van Oostsanen (1470–1533). De Ware Jacob*
- Amsterdam, Bijbels Museum: *Een vrouw in het wondere ambt. Anne Mankes-Zernike (1887–1972), de eerste predikante in Nederland*
- Amsterdam, Bijbels Museum: *Kerstvoorstellingen uit het Rijksmuseum*
- Amsterdam, Collectie Six: *Ruilbruikleen Golf in Nederland*
- Amsterdam, Hermitage Amsterdam: *Hollanders van de Gouden Eeuw*
- Amsterdam, Koninklijk Paleis Amsterdam: *In All Their Glory*
- Amsterdam, Museum Het Rembrandthuis: *Oude tekeningen, nieuwe namen*
- Amsterdam, Museum Het Rembrandthuis: *Johan Thopas: een briljante autodidact*
- Amsterdam, Museum Van Loon: *Adriaan de Lelie en het 18de-eeuwse familieportret*
- Amsterdam, Science Center NEMO: *Wereld van vormen*
- Amsterdam, Stadsarchief Amsterdam: *Breitner schetst Amsterdam*
- Amsterdam, Stedelijk Museum: *De show van Gijs en Emmy*
- Antwerpen, Museum voor Hedendaagse Kunst: *Narcisse Tordoier. The Pink Spy*
- Apeldoorn, CODA Cultuur onder Dak Apeldoorn: *Natuurkracht, retrospectief Terhi Tolvanen*
- Arles Cedex, Musée départemental Arles antique: *Le Midi antique photographie*
- Assen, Drents Museum: *Mummies*
- Assen, Drents Museum: *Theo Colenbrander (1841–1930)*
- Assen, Drents Museum: *G.H. Lantman. Veelzijdig edelsmid van de Amsterdamse School*
- Bedburg-Hau, Museum Schloss Moyland: *De hemel zo wijf*
- Boedapest, Museum of Fine Arts Budapest: *Rembrandt and the Golden Age of Dutch Art*
- Brussel, BOZAR Centre for Fine Arts: *Rubens and his legacy*
- Chemnitz, Kunstsammlungen Chemnitz: *Pieter Bruegel the elder and the Theatre of the World*
- Den Haag, Fotomuseum Den Haag: *Margaret Bourke-White*
- Den Haag, Haags Historisch Museum: *Vorstelijke Vrouwen: Elizabeth Stuart (1596–1661) en Amalia van Solms (1602–1675) in Den Haag*
- Den Haag, Haags Historisch Museum: *Kolf/Golf*
- Den Haag, Louis Couperus Museum: *Psyche en Fidessa*
- Den Haag, Mauritshuis: *Een stadspaleis in Den Haag*
- Deventer, Historisch Museum Deventer: *De Deventer schildersfamilie Bokhorst*
- Dordrecht, Dordrechts Museum: *Willem II & Anna Paulowna*
- Dresden, Staatliche Kunstsammlungen Dresden: *Dionysus. Intoxication and Ecstasy*
- Dresden, Staatliche Kunstsammlungen Dresden: *Porzellansammlung: From Meissen to Strasbourg – Löwenfinck*
- Franeker, Museum Martena: *Pjotten en beukers. Friese kinderportretten 1550–1800*
- Groningen, Groninger Museum: *De koning van Groningen*
- Haarlem, Frans Hals Museum: *Kenau, heldin of helleveeg?*
- Haarlem, Frans Hals Museum: *Emoties. Geschilderde gevoelens in de Gouden Eeuw*
- Haarlem, De Hallen: *De lucht in de Nederlandse Kunst sinds 1850*
- Haarlem, Teylers Museum: *Aanwinstenpresentatie*
- Halle, Stiftung Moritzburg: *Schöner als ein Original? Fälschung zwischen Faszination und Betrug*
- Karlsruhe, Badisches Landesmuseum: *The council of Constance: A Medieval World Event, 1414–1418*
- Karlsruhe, Staatliche Kunsthalle Karlsruhe: *Edgar Degas. Classicism and Experimentation*
- Karlsruhe, Zentrum für Kunst und Medientechnologie: *Mapping spaces. Early modern science on 17th-century landscape painting*
- Kassel, Museumslandschaft Hessen Kassel: tegenbruikleen i.v.m. tentoonstelling *Late Rembrandt*
- Keulen, Museum Schnütgen: *The Magi. Legend, Art and Cult*

- Langenfeld, Cultureel Forum: *Culturele geschiedenis van de tulp*
- Laren, Singer Museum: *Made in Laren. Mauve tot Mondriaan*
- Leeuwarden, Keramiekmuseum Princessehof: *Op de thee*
- Leiden, Rijksmuseum van Oudheden: *Carthago*
- Leuven, Museum Leuven: *Ravage. Kunst en cultuur in tijden van conflict*
- Londen, Royal Academy of Arts: *Giovanni Battista Moroni*
- Loosdrecht, Kasteel-Museum Sypdesteyn: *Kant op stand*
- Luxemburg, Villa Vauban – Musée d'Art de la Ville de Luxembourg: *Willem II & Anna Paulowna*
- Madrid, Museo del Prado: *Las 'Furias' Alegoria Politica y Desafio Artistico*
- Muiden, Rijksmuseum Muiderslot: *Ridders van Holland*
- München, Bayerische Staatsgemäldesammlungen – Alte Pinakothek: *Canaletto – Bernardo Bellotto Paints Europe*
- New York, The Metropolitan Museum of Art: *Pieter Coecke van Aelst*
- New York, The Metropolitan Museum of Art: *Erotic Gold: The Art and Life of Bartholomäus Spranger*
- New York, The Museum of Modern Art: *Gauguin/Impressions*
- Noordwijk, Museum Noordwijk: *De houtsneden van Oswald Wenckebach*
- Oss, Museum Jan Cunen: *Kunstbroeders, de kunstenaarsfamilie Kruseman*
- Raleigh, North Carolina Museum of Art: *Small Treasures: Vermeer, Van Dyck and their Contemporaries*
- Riehen/Bazel, Fondation Beyeler: *Odilon Redon in Fondation Beyeler*
- Riehen/Bazel, Fondation Beyeler: *Gustave Courbet*
- Rome, Academie de France a Rome: *Bassifondi del barocco. Bas-fonds du baroque*
- Rotterdam, Kunsthal: *De Tweede Wereldoorlog in 100 voorwerpen*
- Rotterdam, Kunsthal: *Van velerlei pluimage – Zeventiende-eeuwse waterverftekeningen van Andries Beeckman*
- Rotterdam, Het Nieuwe Instituut: *HOUT – De cyclische natuur van materialen, plekken en ideeën*
- Rotterdam, Wereldmuseum: *Goud der Goden*
- Santiago de Compostella, Foundation for the City of Culture of Galicia: *Fresh Water*
- Schoonhoven, Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven: *Thee*
- Utrecht, Museum Catharijneconvent: *Grote verhalen voor gewone mensen*
- Utrecht, Museum Catharijneconvent: *Naastenliefde*
- Vancouver, Vancouver Art Gallery: *Painted Past. A History of Canadian Painting from the Collection*
- Venetië, La Biennale di Venezia: *14th International Architecture Biennale*
- Waalwijk, Gemeentehuis Waalwijk: *Het vaartuig van Capelle 1822*
- Wenen, Albertina: *The Albertina – Birth of a World-Class Collection*
- Winterswijk, Villa Mondriaan: *Mondriaan en zijn leermeesters*
- Zwolle, Museum de Fundatie: *Nederlandse kunstenaars in Parijs*
- Zwolle, Stedelijk Museum Zwolle: *Mannen door vrouwenogen*
- Zwolle, Stedelijk Museum Zwolle: *De milleniumdoelen in de geschiedenis van Zwolle*
- Zwolle, Stedelijk Museum Zwolle: *Ten Oever en tijdgenoten*
- Zwolle, Stedelijk Museum Zwolle: *Lodewijk Napoleon – eerste koning van Nederland*

Een selectie uit de 593 bruiklenen die het Rijksmuseum in 2014 ter beschikking stelde voor tentoonstellingen in Nederland

Amsterdam, Museum Het Rembrandthuis
Jan Thopas, *Portret van een onbekende heer*, 1640–1700

Franeker, Museum Martena
Harmen Willems Wieringa, *Portret van een jongen*, 1636
Douwe Juwes de Dowe, *Portretten van twee jongens in een landschap*, 1647

Amsterdam, Stadsarchief Amsterdam
Toegeschreven aan George Hendrik Breitner *Handboogstraat 23 in Amsterdam*, 1890–1897
George Hendrik Breitner, *De Dam te Amsterdam*, 1895–1898

Groningen, Groninger Museum
H. Oster naar Johann Georg Schmidt en Anton August Beck, *'De neushoorn Clara, komt dat zien!*', 1747

Assen, Drents Museum
Theo Colenbrander, *Bloemenmarkt*, 1917

Den Haag, Fotomuseum Den Haag
Margaret Bourke-White, *Staatmuzikant met accordeon in Rusland*, ca. 1930

Haarlem, Frans Hals Museum
Adam Willaerts, *Portret van Kenau Simonsdr Hasselaer*, 1590–1609
Kenau Simonsdr Hasselaer en haar metgezellen, Noordelijke Nederlanden, 1580

Laren, Singer Museum
Jozef Israëls, *'Moederweelde'*, 1890

Oss, Museum Jan Cunen
Cornelis Kruseman, *Boerengezin in interieur*, 1817
Jan Adam Kruseman, *Rustend meisje*, 1827

Leiden, Rijksmuseum van Oudheden
Barbara van den Broeck naar Crispijn van den Broeck, *De inname van Carthago*, 1560-1580
Jonas Silber, *Het afperken van het grondgebied van Carthago*, 1550-1575

Rotterdam, Kunsthal
Henri van de Velde, *De Nieuwe Mens*, 1906-1939

Utrecht, Museum Catharijneconvent
He Chaozong, *Guanyin*, 1750-1800

Loosdrecht, Kasteel-Museum Sypsteyn
Panellen reticella samengevoegd tot een 'kraag', Italië, 1600-1615, en Nederland, 1880-1899

Zwolle, Stedelijk Museum Zwolle
Hendrick ten Oever, *Portret van Barend Hakvoort*, 1686

AANWINSTEN

Behoudens anders vermeld zijn de voorwerpen door aankoop verworven.

BEELDENE KUNST

Aziatische Kunst

Kandy, ca. 1750–1800

Koning en koningin van Kandy. Gesneden ivoor met zilver en verguldsel, 20 cm en 15,5 cm. Aankoop met een bijdrage uit het legaat van de heer B.J. Peiser. AK-RAK-2014-3-1 en 2

Kurosawa, Zensho

Kalligrafieën. Kyoto. Inkt op papier, 189 x 50 cm. Schenking van de heer Z. Kurosawa, Kyoto. AK-RAK-2014-4-1 t/m 3 [2013]

Langdurige bruiklenen

China, 1500–1700

Taoïstische godheid. Hout met resten van polychromie en goud, 47 cm. Bruikleen van de erven H.F.E. Visser. AK-RAK-2014-6

Java, ca. 1045–1600

Vijf oorsieraden, twee armbanden en een collier. Goud, 2,15 x 1,5 x 2 cm. Bruikleen van de Ottema-Kingma Stichting. AK-RAK-2014-2-1 t/m 8

Gupta, Subodh

This Side is the Other Side. India, 2001. Nikkelbrons, 114 x 195 x 115 cm. Bruikleen van een particulier, Zwitserland. AK-C-2014-1

Beeldhouwkunst

Amsterdam (vermoedelijk), na 1947

Dodenmasker van de kunstschilder Han van Meegeren, gevat in een schilderspalet. Gebruineerd gips, 41 x 28,5 x 12 cm. BK-2014-16

Zuidelijke Nederlanden, ca. 1440–1450

Christoffel, het Christuskind dragend. Gesneden ivoor, 9,2 cm. Schenking van de heer J. Polak, Amsterdam. BK-2014-11

Nederlanden, ca. 1520

Dysmas, de goede moordenaar. Buxushout, 16 cm; *Gestas, de slechte moordenaar.* Buxushout, 11 cm. Aankoop met steun van het Frits en Phine Verhaaff Fonds/Rijksmuseum Fonds en het Ebus Fonds/Rijksmuseum Fonds. BK-2014-20-1 en 2

Gemito, Vincenzo

Waterdrager of Waterverkoper (L'Acquaiolo). Napels, ca. 1881–1886. Brons met tweekleurig patina, 55,2 x 21,5 x 21 cm. Overdracht van beheer van het Van Gogh Museum. BK-2014-24

Pradier, Jean-Jacques; Paillard, Victor

Staande Sappho. Parijs, in of na 1884. Brons, verzilverd en verguld, 44,8 x 20,6 x 18,1 cm. Overdracht van beheer van het Van Gogh Museum. BK-2014-25

Du Quesnoy, François

Kinderbacchanaal met bok. Rome, ca. 1635. Marmer, 24,1 x 41,7 x 2,3 cm. Aankoop met steun van het J.W. Edwin vom Rath Fonds/Rijksmuseum Fonds. BK-2014-28

Tadolini, Adamo

Portret van de beeldhouwer Antonio Canova (1757–1822) op ca. 65-jarige leeftijd. Rome, 1822–1825. Wit Carrara-marmer, 62 x 53 x 40 cm. Schenking van een particulier. BK-2014-12

Langdurige bruikleen

Desjardins, Martin; Schabol, Roger

Portret van Lodewijk XIV (1638–1715), koning van Frankrijk en Navarra. Parijs, ca. 1690–1695; voor 1749. Brons, rood marmer, 53 x 39 cm. Bruikleen Collectie Broere Foundation. BK-2014-23

Edele metalen

Bergen op Zoom of Breda, ca. 1525–1546

Keten van het Sint-Jorisgilde te Zevenbergen. Zilver, deels verguld en geëmailleerd, 35 x 38,5 cm. Aankoop met steun van een particulier. BK-2014-29

Noord-Nederland, ca. 1650–1675 en ca. 1860–1870

Het oordeel van Paris. Plaquette van zilver in lijst van hout, 25 x 32,5 cm. Legaat van mevrouw A. Beijerman. BK-2014-10

Sondagh, Rudolphus

Mand van zilver met scharnierend hengsel. Rotterdam, 1806. Zilver, 35 x 35 x 20 cm. Legaat van mevrouw A. Beijerman. BK-2014-9

Langdurige bruiklenen

Nederland, ca. 1880

Intaglio met portret van Koning Willem III. Lagenagaat in gouden rand, 2,7 x 5 cm. Bruikleen van de Koninklijke Verzamelingen, Den Haag. BK-C-2013-14

Eck, Jan van

Rechthoekige tabaksdoos van zilver. Schoonhoven, 1795. Zilver, 2 x 13,5 x 7,5 cm. Bruikleen van een particulier. BK-2014-21-3

Hoffmann, Josef (ontwerper)

Achtkantige doos. Wenen, ca. 1904. Zilver en amethyst, 5 x 16,5 x 16,5 cm. Bruikleen van een particulier. BK-2014-21-1

Hoffmann, Josef (ontwerper)

Briefopener met heft van bergkristal. Wenen, ca. 1908. Zilver en bergkristal, 24,5 x 3,5 cm. Bruikleen van een particulier. BK-2014-21-2

Ceramiek

Rozenburg, N.V. Haagsche Plateelfabriek; Mansveld, Franciscus Johannes; Rossum, J.W. van

Vijf wandborden van geglaazuurd aardewerk met diverse motieven en patronen. Den Haag, 1887–1895. Schenking van de heer O. van Noppen, Amsterdam. BK-2014-18-1 t/m 5

Kostuums en accessoires

Amsterdam, ca. 1865

Muts van machinale Chantilly-kant met fanchon en slippers, versierd met gitten en fluwelen strik. Machinale Chantilly-kant, metaal, güt en rubber, 23 x 46 x 11,5 cm. Schenking van mevrouw T. Pinke-Monker, Naarden. BK-2014-13

Nederland, ca. 1771

Vouwwaaijer met Het oordeel van Paris op een montuur van parelmoer ajour en in reliëf gesneden. Papier, parelmoer en glas, 29,5 x 54,4 cm. Aankoop uit het Fonds Haute Couture/Rijksmuseum Fonds. BK-2014-6

Nederland, ca. 1760

Vouwwaaijer met een pastorale voorstelling op een montuur van ivoor ajour en in reliëf gesneden, met bijbehorende waaierdoos. Papier, bladgoud, ivoor, parelmoer, hout, metaal, glas, zijde en koper, 29,2 x 52,5 cm. Aankoop uit het Fonds Haute Couture/Rijksmuseum Fonds. BK-2014-7

Nederland, ca. 1750–1770

Jak of caraco van zijde met witte bloemen op grasgroen fond. Zijde, 43,5 x 47,5 x 660 cm. BK-2013-18

Meubelen

Hillebrand, Jan Adolf jr.

Bureau. Leeuwarden, ca. 1840–1845. Eikenhout, gefineerd met wortelnotenhouit en andere houtsoorten, 130 x 200 cm. Schenking van de heer R. van Eck, Zeist. BK-2014-15

Joris Laarman Lab; Laarman, Joris

Makerchair Hexagon proto 2. Amsterdam, 2013–2014. Notenhout (walnoot), lijm, beits. Schenking van de heer Edmond Asseily. BK-2014-17

Kick, Willem

Kist. Amsterdam, ca. 1620. Hout, gedecoreerd in imitatie-lakwerk, 27 x 35,5 x 23 cm. BK-2014-1

Langdurige bruiklenen

Rietveld, Gerrit Thomas; Groenekan, Gerard van de
Zigzagstoel. Utrecht, 1932; ca. 1936. Vurenhout, metalen schroeven, 78 x 38 x 40 cm. Bruikleen van de heer M.J. Korpershoek, Eindhoven. BK-C-2014-4

Rietveld, Gerrit Thomas; Hulsman, W.C.

Deense stoel. Utrecht, 1946–1950. Gebogen en geschilderd plywood, 62 x 62 x 62 cm. Bruikleen van mevrouw T. Wickham-van Eyck, Loenen aan de Vecht. BK-C-2014-1

Schilderijen

Andriessen, Jurriaan

Behangselschildering met Ceres; Behangselschildering met bacchante. Amsterdam, 1786. Olieverf op doek, 277 x 102 cm. Aankoop met steun van het Fonds De Haseth-Möller/Rijksmuseum Fonds. SK-A-5024 en SK-A-5025

Buys, Jacobus

Portret van Elisabeth Troost (1730–1790), echtgenote van Cornelis Ploos van Amstel. Amsterdam, 1767. Olieverf op paneel, 25,3 x 22,5 cm. Aankoop uit het Fonds De Haseth-Möller/Rijksmuseum Fonds. SK-A-5028

Fernhout, Edgar

Zelfportret. Alassio, 1937. Olieverf op doek, 40,3 x 35 cm. Aankoop uit het Knecht-Drenth Fonds/Rijksmuseum Fonds. SK-A-5029

Graat, Barend

Pandora. Amsterdam 1676. Olieverf op doek, 113 x 102 cm. Aankoop met een bijdrage uit het legaat van de heer B.J. Peiser. SK-A-5027

Hobbema, Meindert

Landschap met vrolijk gezelschap. Amsterdam, ca. 1665. Olieverf op doek, 90,5 x 109,8 cm. Schenking uit de collectie van W. baron van Dedem, Richmond. SK-A-5026

Langdurige bruiklenen

Constant

KBHVN. Amsterdam of Kopenhagen, 1949. Olieverf op doek, 55 x 60 cm. Bruikleen collectie Ellen en Jan Nieuwenhuizen Segaar. SK-C-1758

Daniëls, René

Cocoonuts. Eindhoven, 1982. Olieverf op doek, 200 x 140 cm. Bruikleen van een particulier. SK-C-1748

Domela, César

Composition néo-plastique no 5 E. Parijs, 1924. Olieverf op doek, 71 x 61 cm. Bruikleen van het Stedelijk Museum Amsterdam. SK-C-1751

Gogh, Vincent van

Moeder bij een wieg (portret van Léonie Rose Charbuy-Davy). Parijs, 1887. Olieverf op doek, 61 x 45,5 cm. Bruikleen van het Van Gogh Museum (Vincent van Gogh Stichting). SK-C-1746

Mondriaan, Piet

Compositie: no. III met rood, geel en blauw. Parijs, 1927. Olieverf op doek, 60 x 40 cm. Bruikleen van het Stedelijk Museum Amsterdam. SK-C-1752

Oberman, Anthony

Bloemstillevens, 37,2 x 31,5 cm; Fruitstillevens, 37,1 x 31,3 cm. Amsterdam, ca. 1830. Olieverf op karton, opgespannen op spieraam. Bruikleen van de familie Van de Zande-Vleugels Schutter. SK-C-1749 en SK-C-750

Rembrandt Harmensz. van Rijn

De samenzwering van de Bataven onder Claudius Civilis. Amsterdam, 1661–1662. Olieverf op doek, 196 x 309 cm. Bruikleen van de Koninklijke Zweedse Academie voor Schone Kunsten, Zweden. SK-C-1747

Schoonhoven, Jan; Henderikse, Jan

Zonder titel (Construction détruite). Reliëf voor het postkantoor Hyppolytusbuurt 12 te Delft. Delft, 1958. Papier-maché, houtvezelplaat, verf, 115 x 265 cm. Bruikleen Collectie Koninklijke KPN. SK-C-1754

Vantongerloo, Georges

Composition vert-rouge-bleu-violet-jaune-noir. Parijs, 1937. Olieverf op paneel, 48,5 x 66,5 cm. Bruikleen van het Stedelijk Museum Amsterdam. SK-C-1753

Weenix, Jan Baptist

Heders en hun kudde bij antieke ruines. Utrecht, ca. 1650–1661. Olieverf op doek, 64 x 85,5 cm. Bruikleen van een particulier. SK-C-1745

Keten van het Sint-Jorisgilde te Zevenbergen, ca. 1525–1546.
Zilver, deels verguld en geëmailleerd, 35 x 38,5 cm.
Inv.nr. BK-2014-29; aankoop met steun van een particulier

Edgar Fernhout, *Zelfportret*, 1937. Olieverf op doek, 40,3 x 35 cm.
Inv.nr. SK-A-5029; aankoop uit het Knecht-Drenth Fonds/
Rijksmuseum Fonds

GESCHIEDENIS

Fotografie

Meer, Hans van der

Groep van 44 foto's uit de jaarlijkse foto-opdracht Document Nederland: Nederland – België, 2014. NG-2014-25

Nieuwenhuis, Christiaan Benjamin

Groepsportret officieren en onderofficieren van het KNIL in Atjeh, vermoedelijk september 1897. Albuminedruk, 20 x 25 cm. Schenking van de heer H.A. Helb, Amsterdam. NG-2014-6

Wessel, Gerard

Groep van 24 foto's uit de reeks 'Jeugdcultuur in Nederland', 1990–2000. Aankoop met steun van het Fonds 1975/Rijksmuseum Fonds. NG-2013-23

Munten, penningen en draagtekens

Anoniem (19de eeuw)

Concours Antwerpen 1816, penning uitgereikt aan Louis Royer. Antwerpen, 1816. Brons, 5,85 cm. NG-2014-5-1

Anoniem (19de eeuw)

Concours Antwerpen 1816, door leerlingen van de academie aan Louis Royer vereerd. Mechelen, 1816. Zilver, 5,25 cm. NG-2014-5-2

Anoniem (19de eeuw)

Concours Antwerpen 1816, aan Louis Royer vereerd. Mechelen, 1816. Zilver, 6,5 cm. NG-2014-5-3

Anoniem (19de eeuw)

Concours Amsterdam 1823, aan Louis Royer vereerd. Mechelen, 1823. Zilver, 6,5 cm. NG-2014-5-4

Aury, Pierre, naar Romeyn de Hooghe

Moord op de gebroeders De Witt. Nederland, 1672. Zilver, 7,1 cm. Legaat van mevrouw A. Beijerman. NG-2014-3

Begeer, C.J.

Internationale tentoonstelling tot bevordering der fotografie Amsterdam 1891. Utrecht, 1891. Zilver, 5,3 cm. NG-2014-22

Wienecke, Johannes Cornelis

40 jaar staal in Nederland. Nederland, 1942. Brons, 4,5 cm. Schenking van mevrouw E.M.L. Kessler, Amsterdam. NG-2014-16

Langdurige bruikleen

Jacobsz, Abraham

Portretpenning van Robertus Jansen van Bant. Amsterdam, ca. 1640. Zilver, 5,1 x 6,2 cm. Bruikleen van de Nationale Numismatische Collectie, De Nederlandsche Bank. NG-C-2014-3

Papier

Anoniem (19de eeuw)

Aan onzen Hooggeachten Vriend P.J.H. Cuypers. Amsterdam, 13 juli 1885. Brochure, 25,5 x 20,5 cm. NG-2014-21

Anoniem (19de eeuw)

Standbeeld van Michiel de Ruyter te Vlissingen, onthuld 25 augustus 1841. Nederland, 1841–1851. Lithografie, 38,8 x 28 cm. NG-2014-11

Anoniem (20ste eeuw)

Plechtige herdenking van den Sterfdag van ... Michiel Adriaanszoon de Ruyter (29 April 1676) in de Nieuwe Kerk te Amsterdam op den 29 April 1926. Nederland, 1926. Tekst in boekdruk, 25 x 16,5 cm. NG-2014-10

Casteleyn, Abraham

Oprechte Haerlemse Courant (no. 31) van dinsdag 2 augustus 1667 met een verslag van de tocht naar Chatham. Haarlem, 2 augustus 1667. Tekst in boekdruk, 33 x 21 cm. NG-2014-8

Graaf, Kees; Brouwer, Ger; Mol, Hans

Vijf tijdschriften 'Ontbijt op bed', 1966–1967. Zeefdruk, ca. 17 x 21 cm. NG-2014-18-1 t/m 5

Masatsuna, Kutsuki

Aantekeningen over westerse munten (Seiyo Senpu). Edo, 1790. Gebonden boekje met rijstpapier binnenwerk, 22,6 x 15,6 cm. NG-2014-23

Velde, Willem van de (II)

Vijf driemasters op een rustige zee, gezien vanuit verschillende posities, ca. 1650–1699. Bruine inkt. Aankoop uit het Scato Gockinga Fonds/Rijksmuseum Fonds. NG-2015-6

Verhoeven, J.

Nederlandse oorlogsschepen die vergaan zijn in 1940–1942 (Onze vlag op de wereldzeeën); Nederlandse oorlogsschepen vergaan tussen 10–15 mei 1940; Nederlandse oorlogsschepen vergaan tussen 1941–1942 (Verdediging van Indië). Nederland, ca. 1945–1960. Drukwerk, met de hand gekleurd, hoogte/breedte 29 cm. NG-2014-9A t/m C

Textiel

Anoniem (20ste eeuw)

Ambtskostuum gedragen door jonkheer Barthold Willem Floris van Riemsdijk, hoofd directeur van het Rijksmuseum (1897–1922). Nederland, 1898–1922. Schenking van familie C.W. Bierens de Haan, Bloemendaal. NG-2014-12

Varia

Anoniem (18de eeuw)

Snuifdoos met voorstelling van Venus, Amor en een kalkoen. West-Europa, 1727–1764. Schildpad, goud, gouache, 8,5 x 3 x 6 cm. Schenking van de erven van mevrouw J.C.A. Besier – Th. à Th. van der Hoop, Den Haag. NG-2014-20

Anoniem (19de eeuw)

Blik met opschrift 'Gewapende Dienst gedenkschrift Waterloo. 1815'. Nederland, 1815–1865. Beschilderd blik, 24,6 x 31,4 x 4,8 cm. NG-2014-7

Anoniem (19de eeuw)

Twee zegelstempels van het Rijksmuseum en een zegelstempel van het Koninkrijk der Nederlanden. Nederland, 1850–1900. Hout en messing. NG-2014-17-1 t/m 3

Anoniem (20ste eeuw)

Onderdelen telefooncel type Gispen. Nederland, voor 1950. Metaal. NG-2014-14
Telefoonhoorn en kiesschijf afkomstig uit een telefooncel. Nederland, ca. 1950. Bakeliet en metaal. NG-2014-26

Boer, Michel de; Empel, Ruud van; Philipsen, Ruud
100 jaar Rijksmuseum; 200 jaar zeevaarkundig onderwijs; Sail '85 Amsterdam. Den Haag, 2 juli 1985. Map met zes blokken van 3 verschillende postzegels, 20 x 11 cm. NG-2014-19

Eyck, Aldo van
Vijf klimtoestellen: Klimtrechter, 1957–1965; Klimtoren, 1957; Klimboog, 1956; Duikelrekken, 1962; Klimkoepel, 1957. Schenking van stadsdeel Nieuw-West, Amsterdam. NG-2012-73-1 t/m 5 [2012]

Langdurige bruiklenen

Blaeu, Willem Janszoon; Blaeu, Johannes Willemszoon
Aardglobe en hemelglobe. Amsterdam, 1645–1648. Ingekleurde gravure op gipsen bol in een stoel van hout, diameter 68 cm (globes), 110 x 100 x 100 cm (geheel). Bruikleen van particulieren. NG-C-2014-2-1 en 2

Doesburg, Theo van; Eesteren, Cornelis van; Rietveld, Gerrit Thomas
Maquette Hôtel Particulier. Nederland, 1923 (origineel); 1951 (reconstructie). Multiplex, 28 x 150 x 122 cm. Bruikleen van Het Nieuwe Instituut. NG-C-2012-5

Eyck, Aldo van; Filtmann, C.N.
Maquette van het Burgerweeshuis Amsterdam, 1989. Kunststof, hout en karton, 147 x 88 x 25 cm. Bruikleen van het Aldo van Eyck Archief. NG-C-2014-4

RIJKSPRENTENKABINET

*De met * gemerkte werken zijn verworven met steun van het F.G. Waller-Fonds*

Vos, Peter
Diverse documenten, brieven, prenten en tekeningen. Schenking van de heer W. den Ouden, Varik. RP-T-2012-23-1 t/m 29, RP-D-2012-5-1 en 2, en RP-P-2012-87-1 t/m 9 [2013]

Documenten en objecten

* *Collectie van 35 gegraveerde koperplaten uit het fonds van verschillende uitgevers, onder wie Franz en Gaspar Huybrechts, Michel Bunel, Michiel Cabbay en Theodor en Cornelis van Merlen, samen met 2 oude en 11 moderne afdrukken*. Antwerpen, ca. 1630–1750. Gegraveerd koper. RP-D-2014-9

Anoniem
Document bij productfoto's voor snoepfabrikant Brandle and Smith Co. Philadelphia, 1915. Papier. RP-D-2014-7

Diverse vervaardigers
Acht brieven geadresseerd aan Robert Daniel Wolterbeek betreffende de productie van het gegraveerde portret van zijn vader, Johannes Leonardus Wolterbeek, 1848–1849. Handschrift. RP-D-2015-5-2 t/m 9

Bruna, Dick
Collectie van 79 pockets uit de Zwarte Beertjes-reeks met omslagen ontworpen door Dick Brunna, 1950–1990. Offsetdruk en boekdruk. Schenking van de heer L.E. van Halem, Amsterdam, en mevrouw P.C. van Ulzen, Amsterdam. RP-D-2014-8

Famas Testas, H.J. de
Dagboek van H.J. de Famas Testas, in of na 16 september 1849. Handschrift. RP-D-2015-5-1

***Goltzius, Hendrick**
Gegraveerd koperen medaillon met het portret van een man ten halve lijve, ca. 1580. Gegraveerd koper. RP-D-2014-3

Sluyter, Dirk Jurriaan, naar David Teniers
De verzoeking van de H. Antonius, ca. 1840. Gegraveerde en geëtste koperplaat, samen met een moderne afdruk. Schenking van een particulier. RP-D-2014-2-1 en RP-P-2014-40

Fotografie

Anoniem
Groep van 60 autochromes. Nederland, ca. 1907–1935. RP-F-2014-7-1 t/m 60

Anoniem
Groep van 72 glasnegatieven en 280 glaspositieven. Nederland, ca. 1907–1935. RP-F-2014-8-1 en 2

Anoniem
Groep van 63 foto's van de aanleg van het Viaur Viaduct in Frankrijk door de Société de Construction des Battignolles. Frankrijk, 1899–1902. Cyanotypieën. Aankoop met steun van Baker & McKenzie Amsterdam N.V. RP-F-2014-19-1 t/m 63

Anoniem
Nachtscène met zoeklichten. Duitsland, 1941. Prentbriefkaart, ontwikkelgelatinezilverdruk. RP-F-2014-26

Anoniem
l'imitation de Jésus-Christ. Parijs (L. Curmer), 1858. Fotografisch geïllustreerd boek. Schenking van de heer S.F. Joseph, Brussel. RP-F-2014-29

Anoniem
l'Amateur photographe. Revue illustrée de la Photographie dans le monde entier, 5e Année, Nouvelle Série. Frankrijk, 1889. Fotografisch geïllustreerd tijdschrift. Schenking van de heer S.F. Joseph, Brussel. RP-F-2014-32

Anoniem
Le Biographe, Vol. 11, livraison 9. Parijs, november 1888. Fotografisch geïllustreerd tijdschrift. Schenking van de heer S.F. Joseph, Brussel. RP-F-2014-33

Anoniem [?]
P. Wytsman, *Intérieurs & mobiliers de styles anciens*. Brussel, 1900. Fotografisch geïllustreerd boek. Schenking van de heer S.F. Joseph, Brussel. RP-F-2014-37

Anoniem
20 Lichtbilder des Zeppelinluftschiffes LZ 126 [ZR 3], 1924. Map met 20 productfoto's van het Zeppelinluchtschip LZ 126 [ZR 3]. Ontwikkelgelatinezilverdrukken. RP-F-2014-40

Anoniem
Groep van 8 foto's van kunstnijverheidsvoorwerpen, ca. 1860–1890. Albuminedrukken (waarvan één met de hand ingekleurd). Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-F-2014-48-1 t/m 8 [2013]

Anoniem

Revue des produits chimiques et de la photographie: organe officiel des amateurs photographes et des négociants en produits chimiques. Brussel (P. Bayart), juni 1904. Tijdschrift. Schenking van de heer S.F. Joseph, Brussel. RP-F-2014-101

Anoniem

Gezicht op het Rijksmuseum, ca. 1890-1910. Albuminedruk. Schenking van de heer W. Pijbes, Rotterdam. RP-F-2014-107

Anoniem

Hendrik van Roggen krijgt les van leraar Steenbeek op de Rijksnormaalschool in het Rijksmuseum, ca. 1891-1894. Daglichtgelatinezilverdruk. Schenking van mevrouw drs. Lucia G.A. Thijssen, Den Haag. RP-F-2014-108

Anoniem

Groep van 17 foto's met voorbeelden van kant, ca. 1890. Cyanotypieën. Schenking van de heer M. Maks, Bentveld. RP-F-2014-111-1 t/m 15

Anoniem

Eugène van Bommel, *l'Ourthe et l'Ambève pittoresques: album de photographies.* Parijs/Luik/Berlijn (Charles Claesen), 1873. Fotografisch geïllustreerd boek. Schenking van de heer S.F. Joseph, Brussel. RP-F-2014-36

Boman, Eric

Bryan Ferry, Another Time, Another Place. Polydor, 1974. Lp met foto op voor- en achterzijde. Schenking van een particulier. RP-F-2014-53

Brandt, Bill

Nude. Groot-Brittannië, ca. 1960. Ontwikkelgelatine-zilverdruk. Aankoop met steun van Baker & McKenzie Amsterdam N.V. RP-F-2014-23

Breukel, Koos

Twee portretten van Frido Troost. Nederland, 1998 en 2013. Inkjetdrukken. Schenking van de heer K. Breukel, Amsterdam. RP-F-2014-14 en 15
Portret van Cees Dam. Nederland, 2013. Inkjetdruk. Schenking van de heer K. Breukel, Amsterdam. RP-F-2014-16

Portret van koning Willem-Alexander. Nederland, 2013. Kleurstofthermosublimatiedruk. Schenking van de heer K. Breukel, Amsterdam. RP-F-2014-106

Bruijning, Conrad Friederich Albert

Groep van 18 portretten van Surinamers, 1950-1955. Ontwikkelgelatinezilverdrukken. Schenking van de heer en mevrouw Alleman-Bruyning, Vinkeveen. RP-F-2014-104-1 t/m 18

Cassandre, Adolphe Mouron

5 december: St.-Nicolaasavond. Amsterdam (Metz & Co.), ca. 1929. Reclameboekje met fotomontages voor Metz & Co. Rotatiediepdruk. RP-F-2014-17

Crone, Werry (fotograaf); Marcel Molle (fotograaf);**Anton Beeke (ontwerper)**

Kalender Perscombinatie 1991. Schenking van een particulier. RP-F-2014-21

Deberny-Peignot, Studio et al.

Bertil Lind, *Companionate advertising. An essay on a new force in advertising.* Parijs, 1931. Fotografisch geïllustreerd boek. RP-F-2014-18

Franck, François Marie Louis

Album des Contes de Fées. Dessiné par C. Nanteuil & Masson. Parijs (A. Nauhmann), ca. 1868. Fotografisch geïllustreerd boek. Schenking van de heer S.F. Joseph, Brussel. RP-F-2014-30

Madame Ancelot, *Un Salon de Paris 1824 à 1864.* Parijs (E. Dentu), 1866. Fotografisch geïllustreerd boek. Schenking van de heer S.F. Joseph, Brussel. RP-F-2014-31
Joseph-Isidore Samson, *L'Art Théâtral.* Parijs (E. Dentu), 1863-1865. Fotografisch geïllustreerd boek. Schenking van de heer S.F. Joseph, Brussel. RP-F-2014-100

Genthe, Arnold

Portret van Greta Garbo. Verenigde Staten, 1925. Ontwikkelgelatinezilverdruk. Aankoop met steun van Baker & McKenzie Amsterdam N.V. RP-F-2014-49

Hannot, A.

La Photographie dans ses rapports avec la géographie (in dezelfde band bijgevoegd: Notice sur l'héliogravure appliquée à la cartographie). Brussel (Société Belge de Géographie), 1878. Overdruk uit *Bulletin de la Société Belge de Géographie*, 1878. Schenking van de heer S.F. Joseph, Brussel. RP-F-2014-99

Heinen, Gerrit Hendricus

Gezicht op de Dam. Amsterdam, ca. 1894. Lichtdruk. Schenking van het Stadsarchief Amsterdam. RP-F-2014-60

Hujar, Peter

Portret van Susan Sontag. New York, ca. 1975-1980. Papier, fotopapier. RP-F-2014-47

Idzerda, W.H.

Drie fotoalbums en een set losse foto's, van de families Kessler, De Lange en Kohnstamm, 1855-1937. Schenking van mevrouw S. Bijleveld, Santpoort-Zuid. RP-F-2014-45

Jaques, Bertha E.

Indian Paint Brush. Verenigde Staten, ca. 1900-1910. Fotogram, cyanotypie. RP-F-2014-27

Kamman, Jan

Architect's impression (ontwerptekening met fotomontage, 'Fotoplastik') van een appartementengebouw met winkels (Hema) van architect Heinrich Leppla in Schiedam. Nederland, 1932. Ontwikkelgelatinezilverdruk. Schenking van de heer Manfred Heiting, Malibu. RP-F-2014-114

Kamman, Jan (vermoedelijk)

Gezicht op een appartementengebouw met winkels (Hema) van architect Heinrich Leppla in Schiedam, 1932. Ontwikkelgelatinezilverdruk. Schenking van de heer Manfred Heiting, Malibu. RP-F-2014-115
Gezicht op een appartementengebouw met winkels (Hema) van architect Heinrich Leppla in Schiedam, 1932. Ontwikkelgelatinezilverdruk. Schenking van de heer Manfred Heiting, Malibu. RP-F-2014-116

Karales, James H.

Lower East Side. New York, 1969. Ontwikkelgelatinezilverdruk. Aankoop met steun van Baker & McKenzie Amsterdam N.V. RP-F-2014-22

Linders, Jannes

Groep van 8 foto's uit de reeks 'Mooie idealen', 2004. Inkjetdrukken. Schenking van The Frozen Fountain. RP-F-2014-43-1 t/m 8

Manneke, Thomas

Waterloozaal Rijksmuseum. Amsterdam, mei 2014. Inkjetdruk. Schenking van de heer T. Manneke, Amsterdam. RP-F-2014-38

Mathet, Léopold

L. Mathet, *Guide Pratique pour l'emploi du papier albuminé*. Parijs (Société Générale des Éditions), 1891. Boek. Schenking van de heer S.F. Joseph, Brussel. RP-F-2014-34

Matter, Herbert

Light Drawing. Verenigde Staten, ca. 1943. Ontwikkelgelatine-zilverdruk. Aankoop met steun van Baker & McKenzie Amsterdam N.V. RP-F-2014-28

Meyerowitz, Joel

Provincetown, uit de reeks 'Cape Light'. Verenigde Staten, 1977. Chromogene druk. Schenking van de heer J.P. Filedt Kok, Amsterdam. RP-F-2014-62

Provincetown, uit de reeks 'Cape Light'. Verenigde Staten, 1977. Chromogene druk. Schenking van de heer J.P. Filedt Kok, Amsterdam. RP-F-2014-63

Michiels, Toon

Las Vegas, The Strip 1979 (tweeluik uit de reeks 'American Neon Signs'). Las Vegas, 1980. Chromogene drukken. RP-F-2014-13-1 en 2

Modotti, Tina

Portret van María Marín de Orozco. Mexico, 1925. Ontwikkelgelatine-zilverdruk. Aankoop met steun van de Familie W. Cordia/Rijksmuseum Fonds en het Paul Huf Fonds/Rijksmuseum Fonds. RP-F-2014-52

Olaf, Erwin

Drie portretten van Wim Pijbes, maart 2013. Inkjetdrukken. Schenking van de heer E. Olaf, Amsterdam. RP-F-2014-105-1 t/m 3

Parkinson, Norman

Susan Abrahams Wearing Susan Small for British Vogue Magazine, juni 1954. Ontwikkelgelatine-zilverdruk. RP-F-2014-46

Presser, Sem

Lachende kinderen op straat; Straatverkoper van band en garen. Parijs, ca. 1955. Ontwikkelgelatine-zilverdrukken. Overdracht van beheer van het Institut Néerlandais. RP-F-2014-11 en 12

Robinson, Stanford F.H.

Examples of Celtic ornament (reduced) from the Books of Kells and Durrow. Dublin (Hodges, Figgis, & Co.), 1892. Fotografisch geïllustreerd boek. Schenking van de heer S.F. Joseph, Brussel. RP-F-2014-102

Rogers, J.S.

J.S. Rogers e.a., *Locomotives and Locomotive Building in America...* New York (J.W. Pratt), 1876. Fotografisch geïllustreerd boek. Schenking van de heer S.F. Joseph, Brussel. RP-F-2014-103

Salignac, Eugene de

Manhattan Bridge. New York, 1922. Cyanotypie. RP-F-2014-41

Schagge Brothers Studio

Vijf productfoto's voor snoepfabrikant Brandle and Smith Co. Philadelphia, 1915. Daglichtgelatine-zilverdrukken, ingekleurd. RP-F-2014-24-1 t/m 5

Strand, Paul

Driftwood. Verenigde Staten, ca. 1928. Platinadruk. Aankoop met steun van de heer Manfred Heiting, Malibu, en de BankGiro Loterij. RP-F-2014-51

Struss, Karl

Snow-Covered Dock. New York, 1911. Platinadruk. Aankoop met steun van Baker & McKenzie Amsterdam N.V. RP-F-2014-20

Valentine, James

Firth of Forth Bridge, ca. 1880. Albuminedruk. RP-F-2014-25

Van Bastelaer, René

La Rivalité de la Gravure et de la Photographie et ses conquences. Parijs, 26 oktober 1893. Boek. Schenking van de heer S.F. Joseph, Brussel. RP-F-2014-35

Vlugt, Marcel van der

Drie foto's uit de reeks 'Dutch Dunes': Hoek van Holland #4-10PM, 1981. Chromogene druk. RP-F-2014-1

Hoek van Holland #6, Zeekant, 1981. Chromogene druk. RP-F-2014-2

Hoek van Holland #7, 1981. Chromogene druk. RP-F-2014-3

Twee foto's uit de reeks 'Dutch Dunes': Ter Heijde #1, 1981. Chromogene druk. Schenking van de heer M. van der Vlugt, Amsterdam. RP-F-2014-4

Kijkduin #1, 1981. Chromogene druk. Schenking van de heer M. van der Vlugt, Amsterdam. RP-F-2014-5

Wegner, Louis

Portret van de schilder Nicolaas Pieneman met het schilderij 'Admiraal de Ruyter gewond'. Amsterdam, 1855-1860. Albuminedruk, goudgetoond. Schenking van een particulier. RP-F-2013-53

Wessel, Gerard

Groep van 6 foto's uit de reeks 'Jeugdcultuur in Nederland': Wasteland Model Backstage; The Enigma of the Jim Rose Circus, Tattoo Convention, Beurs van Berlage, Amsterdam; Loveball, RoXY, Amsterdam; Club Exposure, Den Haag; New Wave Gothic Night, discotheek Sater, Rijswijk; Torture Garden, Londen. Nederland en Groot-Brittannië, 1994-2008. RP-F-2014-10-1 t/m 6

Weston, Edward

Church Door, Hornitos. Verenigde Staten, 1940. Ontwikkelgelatine-zilverdruk. Aankoop met steun van de Familie M. van Poecke/Rijksmuseum Fonds en de Vereniging Rembrandt. RP-F-2014-54

Wildschut, Henk

Groep van 8 foto's uit de reeks 'Shelter'. Calais en San Clemente, 2006-2010. Chromogene drukken. Aankoop uit het Stefanie Georgina Alexa Nühn Fonds/Rijksmuseum Fonds. RP-F-2013-137 t/m 144

Eén foto uit de reeks 'Shelter'. Calais, februari 2006. Chromogene druk. Schenking van de heer H. Wildschut, Amsterdam. RP-F-2014-9

Zomer, Nico

Groep van 45 reproducties van schilderijen van Han van Meegeren. Amsterdam, 1948. Ontwikkelgelatine-zilverdrukken. Schenking van mevrouw M. Schiet, Amsterdam. RP-F-2014-42-1 t/m 45

Zwart, Piet

R(eclame). Wassenaar, 1931. Fotografisch geïllustreerde brochure. Aankoop met steun van een particulier en Pon Holdings B.V. RP-F-2014-59

Langdurige bruikleen

Teynard, Félix

Vier waspapiernegatieven van tempels gemaakt in Amada, Egypte, 1851–1854. Bruikleen van de heer M. Maks, Bentveld. RP-F-BR-2014-1 t/m 4

Prenten

Nederlanden, 15de eeuw

***Anoniem, naar voorbeeld van Rogier van der Weyden**

Middelnederlands manuscript met teksten van St. Augustinus en de Pseudo-Augustinus met meegebonden gravure met een voorstelling van het gezicht van Christus, ca. 1480–1510. Manuscript op papier en perkament in kalfsleren band. RP-P-2014-11 [2013]

Meester IAM van Zwoll

Madonna met kind, ca. 1465–1470. Gravure. Aankoop met steun van het Frits en Phine Verhaaff Fonds/Rijksmuseum Fonds en het F.G. Waller-Fonds. RP-P-2014-31

Meester W met de Sleutel

Een schip, mogelijk een haringbuis, ca. 1490. Gravure. Aankoop met steun van het Scato Gockinga Fonds/Rijksmuseum Fonds en het F.G. Waller-Fonds. RP-P-2014-30

Nederlanden, 16de eeuw

***Anoniem**

Allegorie op de radkraag als duivelswerk, ca. 1580. Gravure. RP-P-2014-64-7

***Anoniem**

Allegorie met een man die een vrouw een kuisheidsgordel om doet, ca. 1590–1600. Gravure. RP-P-2014-66-4

***Anoniem, uitgegeven door Hieronymus Cock**

Judith, 1562. Ets. RP-P-2014-66-32

***Bein, Hertzich van**

Twee groteske ornamentprenten met vogels, ca. 1590–1606. Gravure. RP-P-2014-77-2

***Collaert, Adriaen, naar Dirck Barendsz**

Reeks met vier kerkvaders, ca. 1570–1590. Gravure. RP-P-2014-17-4 t/m 7

***Collaert, Adriaen**

Reeks met 24 vrouwelijke martelaren en een titelprent, ca. 1580–1590. Gravure. RP-P-2014-66-6 t/m 31

Collaert, Hans (I)

Reeks met 7 ontwerpen voor hangers, ca. 1570. Gravure. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-P-2014-78-2 t/m 8

***Cort, Cornelis, naar Giulio Romano**

De drie schikgodinnen, 1561. Gravure. RP-P-2014-28-1

***Floris, Cornelis (II) (omgeving van)**

Vier prenten met de letters van het alfabet opgebouwd uit ornamenten en groteske figuren, 1546. Gravure. RP-P-2014-64-2 t/m 5

***Furnius, Pieter Jalhea, naar Maerten de Vos**

Madonna met kind, ca. 1580–1590. Gravure. RP-P-2014-66-1

***Gheyn, Jacob de (I) (omgeving van)**

Allegorie met personificaties van Goede Bedoeling (Bona Intentio) en Tweedracht (Discordia), ca. 1575–1590. Gravure. RP-P-2014-64-1

***Jode, Pieter de (I) (toegeschreven aan)**

De huwelijksweegschaal, ca. 1590–1595. Gravure. RP-P-2014-75

***Sadeler, Johann (I), naar Maerten de Vos**

Canticum Canticorum (Motetprent en titelblad met Salomo als componist van het Hooglied), 1590. Gravure. RP-P-2015-4

***Wierix, Hieronymus**

Portret van de dichter Jean Baptist Houwaert, ca. 1583. Gravure. RP-P-2014-66-33

Nederlanden, 17de eeuw

Anoniem

Prentboekje met 8 cartouches voor wapenschilden, gebonden in sierpapieren kaft, ca. 1630–1680. Schenking van de heer P. Bultsma-Vos, Oosterwolde. RP-P-2014-70-1

***Heyden, Jacob van der**

Portret van Dionysius Gothofredus (Denis Godefroy), 1621. Gravure. RP-P-2014-32-2

***Moeyaert, Nicolaes**

Abraham en Isaak met de offerram uit de reeks 'Geschiedenis van Abraham', ca. 1625–1635. Ets. RP-P-2014-32-1

***Natalis, Michel, naar Gérard Douffet en Abraham van Diepenbeeck**

Drie portretten van heiligen en geestelijken, ca. 1635–1640. Gravure. RP-P-2014-28-2 t/m 4

***Nijpoort, Justus van den**

Kroegscène, 1685. Ets. RP-P-2014-66-2

***Wierix, Johannes**

Orpheus en de dieren, 1615. Gravure. RP-P-2014-66-3

Nederland, 18de en 19de eeuw

***Anoniem**

De aankomst van den Keizer van Rusland te Amsterdam, den 2 july 1814, ca. 1814. Gravure gekleurd in blauw, rood en geel. RP-P-2014-84-2

Anoniem, uitgegeven door Jan Schuitemaker

Prenten-magazijn voor de jeugd, tot nut en uitspanning No. 9. Lezen en Zingen. Met 16 muziekstukjes en 56 prentjes. Geschikt of te kleuren, uit de reeks 'Groot en goed', 1853. Houtgravure en tekst in boekdruk. Schenking van de heer J.F. Heijbroek, Leiden. RP-P-2013-41 [2013]

Diverse kunstenaars

Tien prenten met heraldische voorstellingen door Daniël Vrijdag, Jan Punt, Jacob van der Schley, 1648–1793. Ets en gravure. Schenking van de heer P. Bultsma-Vos, Oosterwolde. RP-P-2014-70-2 t/m 9

***Lange, Johannes Philippus, naar Johan Heinrich Neuman**

Zes afdrukken van het portret van Johannes Leonardus Wolterbeek, 1848–1849. Gravure. RP-P-2014-84-3 t/m 8

Nederland, 20ste eeuw

Diverse kunstenaars

Elf prenten van Marianne Aartsen, Herman Berserik, Jaap Hillenius, Tilly Krone, Hannes Postma en Wendelien Schönfeld, ca. 1970–1995. Verschillende technieken. Schenking van mevrouw T. Cornips, Haarlem. RP-P-2013-7

***Berserik, Herman**

Zelfportret in atelier, 1960. Ets en aquatint. RP-P-2014-43

Boosten, Gèr

Twee selecties bestaande uit respectievelijk 164 en 27 prenten, ca. 1966–2012. Schenking van de heer G. Boosten, Frankrijk. RP-P-2014-8-1 t/m 164 en RP-P-2014-9-1 t/m 27

***Bouwman, Richard**

Délires. Nederland, 1994. Kleurenlithografie. RP-P-2014-59

Cassandre, Adolphe Mouron

Holland America Line New Statendam, 1929. Lithografie. Aankoop met steun van het F.G. Waller-Fonds en Pon Holdings B.V. RP-P-2014-58
Etoile du Nord Pullman Paris-Bruxelles-Amsterdam, 1927. Kleurenlithografie. Aankoop met steun van Pon Holdings B.V. en het Johan Huizinga Fonds/Rijksmuseum Fonds. RP-P-2014-80

Heiningen, Jan T. van

Portret van Gerard Reve, 1991. Ets. Schenking van de heer J.T. van Heiningen, Haaksbergen. RP-P-2014-74

Heyden, J.C.J. van der

Three posters, 2006. Drieluik, zeefdruk in kleur. Schenking van de heer L.E. van Halem, Amsterdam, en mevrouw P.C. van Ulzen, Amsterdam. RP-P-2014-63-3-1 t/m 3

***Jonkers, Bertus**

Koffer met elf etsen en monotypieën, 1985–1989. Monotype en kleurenets. RP-P-2014-68

***Ket, Dick**

Huizen aan de boulevard te Scheveningen, 1927. Linoleumsnede op Japans papier. RP-P-2014-44

Koetsier, Hans

Advertisements, 1981. Boekdruk en offsetdruk. Schenking van de heer L.E. van Halem, Amsterdam, en mevrouw P.C. van Ulzen, Amsterdam. RP-P-2014-63-2

Koolhaas, Rem

Triptiek Rotterdam, 1982. Zeefdruk. Overdracht van beheer van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. RP-P-2014-61-1 t/m 3

Kuik, Dirkje

Bergdal, 1963–1996. Ets en aquatint. Legaat van mevrouw M.H. Struik-Schmidt, Laren. RP-P-2014-12-1

Leusden, Willem van

Rotslandschap in Noorwegen, 1948; *Kraterlandschap*, ca. 1960. Ets en aquatint in kleur. RP-P-2014-6-1 en 2 [2013]

***Machwirth, Johanna**

De graveur, 1908. Lithografie. RP-P-2014-84-1

Postma, Hannes

Selectie bestaande uit 9 kleurenetsen, ca. 1964–1980. Kleurenets. Schenking van de heer H. Postma, Amsterdam. RP-P-2014-79-1 t/m 9

Rooy, Gerard van

Selectie bestaande uit 23 prenten, ca. 1955–2006. Ets. Schenking van mevrouw W. Sandkuijl, Utrecht. RP-P-2014-69-1 t/m 23

Spee, Gitte

Chinese vazen, 2013. Zeefdruk in kleur. Schenking van mevrouw G. Spee, Laren. RP-P-2014-82

Vrede, Anton

Bruine pinguïn balancerend op rode aap die leunt op een grijze olifant, 2002. Droge naald en aquatint. Schenking van de heer L.E. van Halem, Amsterdam, en mevrouw P.C. van Ulzen, Amsterdam. RP-P-2014-63-1

Duitsland

***Anoniem**

Klein fries met ranken, bloemen, een slak en een vlinder, ca. 1580–1600. Gravure. RP-P-2014-77-1

***Anoniem**

Allegorie met een man die een vrouw een kuisheidsgordel om doet, ca. 1590–1600. Ets. RP-P-2014-66-5

***Anoniem**

Zeeslag in de Sont, 1658, 1658–1699. Ets. RP-P-2014-27

***Anoniem**

Allegorische voorstelling met groetende handen en een hand die een obsceen gebaar maakt, ca. 1750. Ets. RP-P-2014-64-9

***Chodowiecki, Daniel Nikolaus**

De vier dames bij het venster, 1763. Ets. RP-P-2014-36-1

***Dietrich, Christian Wilhelm Ernst**

Een vrolijk gezelschap in een weelderige tuin, ca. 1730; *Kruisafname*, 1730. Ets. RP-P-2014-36-4 en 5

***Hogenberg, Johann**

Reeks van 18 landschappen met dieren, planten en bloemen, ca. 1600–1605. Gravure. RP-P-2014-66-34 t/m 51

***Kilian, Lucas, naar Cornelis Cornelisz van Haarlem**

Ongelijk liefdespaar met verslagen Cupido, ca. 1620. Gravure. RP-P-2014-64-6

***Lowe, Johann Michael Siegfried**

De schaakspeler, 1800. Ets in penseelmanier. RP-P-2014-36-6

***Monogrammist AD**

Twee ontwerpen met abstracte patronen voor edelsmeedwerk, ca. 1600–1610. Gravure. RP-P-2014-77-11 en 12

***Renbage, Heinrich**

Ornamentprent met vogels, ca. 1580–1590. Gravure. RP-P-2014-77-13

***Saur, Corbinian**

Ornamentprent met grotesken en monsters, 1594. Gravure. RP-P-2014-77-14

***Wagenbauer, Max Josef**

Anleitung zur Landschaft-Zeichnung in Handzeichnungen Manier (Album met voorstellingen van bomen, gebouwen en landschappen), 1816. Lithografie. RP-P-2014-36-8

***Wagner, Johann Peter, naar Carl Ludwig Frommel**
De eeuwig groene eik uit het Chigi Park bij Ariccia, 1822.
Lithografie. RP-P-2014-36-7

Engeland

Anoniem
Lachende jongen; Huilende jongen. Engeland, ca. 1775–1800.
Ets. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum
Fonds. RP-P-2014-33-1 en 2 [2013]

Anoniem
Water- of melkkan genummerd 592, ca. 1790. Gravure.
Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds.
RP-P-2014-78-1

***Cozens, John Robert**
*Etchings of Forest Trees. Reeks van 14 voorstellingen
met verschillende typen bomen in landschappen*, 1789.
Ets en aquatint. RP-P-2014-16

Frankrijk

***Boyvin, René, naar Rosso Fiorentino**
Annunciatie, ca. 1550. Gravure. RP-P-2014-17-2

***Debucaourt, Philibert-Louis**
l'Hiver (winter), 1807. Gekleurde aquatint, ets.
RP-P-2014-36-3

***Delaunay, Nicolas, naar Niclas Lafrensen II**
Qu'en dit l'Abbé?, 1788. Ets en gravure; proefdruk voor
de tekst. RP-P-2014-71

***Denon, Dominique Vivant (baron)**
Portret van de prentuitgever N.C. Aubourg, ca. 1800. Ets.
RP-P-2014-17-10

***Girodet-Trioson, Anne Louis**
Portret van Marie Philippe Coupin de la Couperie, 1816.
Lithografie. RP-P-2014-17-9

***Hurtu, Jacques**
Reeks van 8 ornamentprenten met edelsmeedwerk,
ca. 1614–1615. Gravure. RP-P-2014-77-3 t/m 10

***Legeay, Jean Laurent**
Reeks van 20 groteske vazen in landschappen, 1770. Ets.
RP-P-2014-64-10 t/m 19

***Loo, Carle van**
*Reeks van 6 anatomische studies ('Six figures
academiques')*, 1743. Ets. RP-P-2014-14-1 t/m 6

***Potrelle, Jean Louis naar Jean Auguste Dominique Ingres**
Portret van de beeldhouwer Lorenzo Bartolini, in of na 1805.
Gravure. RP-P-2014-26

***Toutin, Henri**
Twee ornamentprenten met vogels, insecten en figuren,
1628. Gravure. RP-P-2014-77-15 en 16

***Watelet, Claude Henri**
Portret van Marguerite LeComte, ca. 1745. Ets;
proefdruk voor de tekst. RP-P-2013-45

Italië

***Anoniem**
Landschap met valkenjacht op reigers, ca. 1560.
Ets gedrukt in blauw. RP-P-2014-17-8

***Angolo del Moro, Marco**
De triomf van Neptunus, 1565–1585. Ets. RP-P-2014-17-1

***Camocio, Giovanni Francesco (uitgever)**
Christelijk wonder voorgevallen in Constantinopel, ca. 1572.
Ets. RP-P-2014-17-3

Ceschin, Livio
*Vier prenten: Verlaten boten ('Barche isolate'); Siciliaans licht
('Luci Siciliane'); Vegetatie ('Vegetazione'); Aan de oevers van
de Po ('Lungo il Po')*. Ets en droge naald. Schenking van de
heer L. Ceschin, Treviso. RP-P-2014-62-1 t/m 4

***David, Giovanni**
*Vier prenten uit de reeks 'Divers Portraits': 'Le Masque
au Caffè' (titelprint); 'Le Gondolier'; 'Le Paveur';
'Le Perruquier'*, 1775. Ets en aquatint. RP-P-2014-25-1 t/m 4
*Prent uit de reeks 'Divers Portraits': 'La Dame Venitienne en
abit de masque'*, 1775. Ets en aquatint. RP-P-2014-36-2

***Passeri, Bernardino**
*De heilige Antonius ontdekt het lichaam van de heilige
Paulus de Heremiet*, 1582. Ets. RP-P-2014-64-8

***Pittoni, Giovanni Battista (I)**
Reeks landschappen met ruïnes en stadsgezichten,
1560–1570. Ets. RP-P-2014-15-1 t/m 16

Japan

Eisen, Keisai
*Brieflezende geisha; Staande vrouw met kistje; Fuji gezien
vanuit Nihonbashi*, ca. 1827–1830. Kleurenhoutsneden;
lijnblok in zwart met kleurblokken. Schenking van de heer
M.P. Dorhout, Groningen. RP-P-2014-29-1, 2 en 5

Gakutei, Yashima
*Drie kleurenhoutsneden uit de reeks 'De drie heren van de
Japanse literatuur (Washo sankōshi)': Sagoromo bespeelt
de fluit; Prins Genji en een hofdame; Dichter Narihira Ason
luistert naar een koto-spel van een hofdame*, 1819–1820.
Aankoop uit het Goslings NieuwBeerta Fonds/Rijksmuseum
Fonds. RP-P-2014-37-1 t/m 3

Harunobu, Suzuki
Rokende man en vrouw te paard, ca. 1768.
Kleurenhoutsnede; lijnblok in zwart met kleurblokken;
blinddruk. Schenking van de heer M.P. Dorhout, Groningen.
RP-P-2014-29-3

Hokusai, Katsushika
Parelduiksters, 1835–1836. Kleurenhoutsnede; lijnblok
in zwart met kleurblokken. Aankoop uit het Goslings
NieuwBeerta Fonds/Rijksmuseum Fonds. RP-P-2015-8

Kuniyoshi, Utagawa
Acteur met waaier onder kersenbloesem, 1849–1853.
Kleurenhoutsnede; lijnblok in zwart met kleurblokken.
Schenking van de heer M.P. Dorhout, Groningen.
RP-P-2014-29-4

Yushin, Suibokuan

Stilleven met wierookdoos, veer en camelia uit de reeks 'Ko-awase shichiki no uchi', 1829. Kleurenhoutsnede; lijnblok in zwart met kleurblokken, metaalpigmenten, mica, blinddruk. Aankoop uit het Goslings NieuwBeerta Fonds/Rijksmuseum Fonds. RP-P-2014-76

Verenigde Staten

Warhol, Andy

Queen Beatrix of the Netherlands uit de reeks 'Reigning Queens', 1985. Zeefdruk in kleur. Overdracht van beheer van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. RP-P-2014-65

Langdurige bruiklenen

Bons, Jan

Affiche Atomium, 1958. Kleurenlithografie. Bruikleen van de heer P.C. Wever, Rosmalen. RP-P-2014-85

Préval

Collectie bestaande uit ca. 970 kostuum- en modeprenten, 1595–1954. Bruikleen Collectie M.A. Ghering-van Ierlant. RP-P-2009-3450 t/m 4221

Tekeningen

Nederlanden, 16de eeuw

Anoniem

Ontwerp voor de binnenzijde van een drinkschaal of tafelfontein. Zuidelijke Nederlanden, ca. 1580. Pen en penseel in bruin. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-23 [2013]

Cock, Matthys

Kustlandschap met de H. Christoffel, ca. 1540. Penseel in bruin en zwart. Aankoop met steun van de Vereniging Rembrandt en de Stichting Nationaal Fonds Kunstbezit. RP-T-2014-61

Straet, Jan van der

De H. Lucas tekent de madonna met kind (recto); De onthoofding van de H. Reparata (verso), ca. 1588–1590. Pen en penseel in bruin, wit gehoogd. Schenking van een particulier. RP-T-2014-3

Vermeyen, Jan Cornelisz

De bewening, ca. 1535. Pen in bruin en zwart. Aankoop met steun van de Vereniging Rembrandt mede dankzij haar Stortenbeker Fonds, de Stichting Nationaal Fonds Kunstbezit en het Mondriaan Fonds. RP-T-2014-62

Nederlanden, 17de en 18de eeuw

Anoniem

Ontwerp voor een preekstoel, ca. 1680–1700. Pen in bruin en zwart, penseel in bruin, grijs, oker en groen. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-53

Anoniem

Kandelaar. Nederland of Engeland, ca. 1790. Pen in bruin en penseel in grijs. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-66-3

Huysum, Michiel van

Italianiserend landschap, 1744. Aquarel. RP-T-2015-14

Liender, Jacob van

Arcadisch landschap met een rustende man bij het water, ca. 1725–1750. Aquarel en pen in bruin. Schenking van de heer J.F. Heijbroek, Leiden. RP-T-2014-26

Tidemann, Philip

Stadhouder-koning Willem te paard met allegorische figuren; verworpen ontwerp voor het frontispice van: Lukas Rotgans, Wilhem De Derde (Amsterdam 1698), voor 1698. Pen in bruin, penseel in grijs. RP-T-2014-37

Nederland, 19de eeuw

Anoniem

Ontwerp voor een dekselbokaal in renaissancestijl, ca. 1860–1895. Potlood, pen in zwart, witte dekverf, op karton. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-43-3

Ansingh, Lizzy

Illustratie bij het gedicht 'Van twee koningskinderen', 1895. Potlood, zwart krijt en waterverf in groen en blauw. Schenking van de heer W.H. Vroom, Amsterdam. RP-T-2015-15

Sluijterman, Karel

Ontwerp voor een pepermolen, een mosterdpot en een zoutvat, 1892. Pen in zwart, waterverf en metaalverf. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-66-1

Zwollo, Frans (I)

Kandelaar in neoclassicistische stijl, ca. 1895. Grafiet, pen in zwart en waterverf in grijs en roodbruin. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-66-4

Nederland, 20ste eeuw

Anoniem

Doos of presse-papier, ca. 1925. Grafiet en wit krijt op grijs papier. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-66-5

Anoniem

Vijf ontwerptekeningen van sieraden. Nederland of Engeland, ca. 1960–1980. Dekverf in kleuren op gekleurd papier. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-66-6 t/m 10

Diverse kunstenaars

Selectie van 16 tekeningen van onder meer Herman Berserik, Thérèse Cornips, Jaap Hillenius, Arie Kater en Han Mes, ca. 1953–1990. Verschillende technieken. Schenking van mevrouw T. Cornips, Haarlem. RP-P-2013-7

Andriess, Erik

Tak met witte lelies, 1992. Gouache. Schenking van een particulier. RP-T-2014-7

Assem, Marjolijn van den

Saale, revier (8 en 11), 2012. Grafietstift, potlood en Oost-Indische inkt. RP-T-2014-44-1 en 2

Boersma, Jacques

Bomen, 1942-in of voor 1979. Tekening in inkt, aquarel, gouache. Legaat van mevrouw M.H. Struik-Schmidt, Laren. RP-T-2014-11-2

Bouwman, Richard

La chasse spirituelle I, 1996. Waterverf en krijt; *La chasse spirituelle II*, 1996. Waterverf en krijt; *La chasse spirituelle V*, 1996. Waterverf en krijt; *La chasse spirituelle VI*, 1996. Waterverf en krijt; *Morfeo I*, 1994. Gouache, krijt en inkt; *La chasse spirituelle IV*, 1996. Aquarel en krijt; *Morfeo II*, 1996. Aquarel, inkt en krijt. Schenking van de heer R. Bouwman, Rotterdam. RP-T-2014-45-1 t/m 7

Cornips, Thérèse

Portret van Chris van Geel; Vrouwelijk naakt, 1960–2012. Potlood. Schenking van mevrouw T. Cornips, Haarlem. RP-P-2013-7-3 en 4

Dokkum, Hans van

Ontwerp voor een vuurscherm, 1918–1990. Potlood en plakkaatverf in rood; *Opmeting Byzantijnsche kandelaar*, 28 mei 1929. Waterverf en inkt. Schenking van de heer Chr.P. van Eeghen, Amsterdam. RP-T-2014-46-1 en 2

Konijnenburg, Willem van

De zonnegod Apollo in zijn wagen, ca. 1924. Zwart en gekleurd krijt op karton. Aankoop uit het Otto van Noppen Fonds/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2015-10

Kuik, Dirkje

Portret, en profil, naar rechts, 1963. Tekening. Legaat van mevrouw M.H. Struik-Schmidt, Laren. RP-T-2014-11-1

Nab, Dirck

Schetsboek met duinlandschappen en gezichten in Frankrijk, september 2011–3 januari 2012. Zwart en gekleurd krijt; twee tekeningen van de *Hoogovens bij Umuiden*, 2013. Zwart krijt. RP-T-2014-20-1 t/m 3

Nieuwenhuis, Theo

Ornamentale band met vissen tussen zeewier; Ornamentale band met zeepaarden en een inktvis, 1926. Oost-Indische inkt en potlood. Schenking van de heer Chr.P. van Eeghen, Amsterdam. RP-T-2014-46-3 en 4

Valk, Ed

Selectie bestaande uit 22 tekeningen, met portretten, figuurstudies en landschappen, ca. 1965–1995. Verschillende technieken. Schenking van mevrouw R.M. Gemerts, Den Haag. RP-T-2014-67

Vervelde, Arie

Reeks van 22 modetekeningen, 1980–1990. RP-T-2014-64-1 t/m 22

Vos, Peter

Zwarte Pierrot, 1982. Penseel in zwart en rood. RP-T-2013-53

Willink, Carel

Selectie bestaande uit 37 schetsen en voorstudies, ca. 1916–1954. Schenking van mevrouw S.M.E. Willink-Quiël, Amsterdam. RP-T-2014-1 en RP-T-2014-50

*Duitsland***Anoniem**

Schelpbeker, ca. 1650–1700. Dekverf in kleuren. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-66-2

Anoniem

Ontwerp voor een rechaud, in zij- en bovenaanzicht, ca. 1710. Rood krijt. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-49

Anoniem

Ontwerpen voor meubelen voor canapé, armstoel en stoel, ca. 1750–1765. Pen in zwart over schetsen in grafiet; *Ontwerp voor een altaartafel*. Duitsland, ca. 1750. Grafiet. Schenking van de heer E.H. Ariëns Kappers, Amsterdam. RP-T-2014-24-1 en 2

Anoniem

Verguld zilveren lepel, messenheft en vork, ca. 1755–1770. Pen in bruin, schets in potlood en waterverf in geel en bruin. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-56

Bärthel, Carl Friedrich

Album met 17 betekende bladen met juwelen, ca. 1800–1810. Pen in inkt en aquarel. Aankoop uit het Juwelenfonds/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-60

Bier, Karl

Ontwerp voor een biechtstoel, ca. 1750. Pen in zwart en penseel in grijs. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-52

Epple, Ludwig

Ontwerp voor een schenkan met Apollo en Marsyas, 1846. Grafiet, pen in zwart en penseel in rood. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2015-3

Kreuter, Franz Jakob (atelier van)

16 ontwerpen en afbeeldingen van kunstnijverheidsvoorwerpen en gebouwen. München en Wenen, ca. 1835–1860. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-41-1 t/m 16 [2013]

*Engeland***Hardman & Co.**

Vier ontwerpen voor borduurwerk met de evangelisten Johannes, Lucas, Marcus en Matteüs, ca. 1850–1875. Grafiet, pen in bruin en waterverf. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-59-1 t/m 4

*Frankrijk***Anoniem**

Ontwerp voor een draagstoel, gezien van achteren, van voren en van de rechterzijde, ca. 1680–1700. Pen in bruin, penseel in grijs. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-38 [2013]

Anoniem

Twee ontwerpen voor een ledikant met gordijnen en pluimen, ca. 1770–1780. Pen in zwart, waterverf in bruin. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-43-1-1 en 2

Anoniem

Ontwerp voor een laag altaar met een gebeeldhouwde voorstelling van het lam gods, ca. 1740–1760. Pen in zwart, waterverf in grijs. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-43-2

Anoniem

Ontwerp voor de voet van een gecombineerde pendule en kandelaber (recto), ca. 1735–1745. Zwart en wit krijt op blauw papier; *Vogel en, op een ingezet stuk papier, een vrouwenhoofd en profil (verso)*, ca. 1735–1745. Pastel in kleuren. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-54-2

Anoniem

Ontwerp voor een inktstel met een zandpot, een bel op een komvormige voet, pennenhouders en een inktpot, ca. 1800–1820. Grafiet; Ontwerp voor een door een zwaan bevroond oor van een kan, ca. 1800–1815. Grafiet en pen en penseel in bruin. Schenking van particulieren. RP-T-2014-47-3 en 4

Anoniem

Vier ontwerpen voor een lichtkronen, ca. 1835. Pen in bruin op calqueerpapier. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds, ter beschikking gesteld door de heer en mevrouw Van Litsenburg-van Royen. RP-T-2015-6-1 t/m 4

Ballin, Claude (II) (atelier van)

Ontwerp voor een zilveren tafelstuk. Parijs, ca. 1745–1747. Grafiet, pen in bruin en penseel in grijs. Aankoop met steun van de Stichting dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds en het Decorative Art Fund. RP-T-2014-48

Blank, Joachim-Pierre

Groep van diverse ontwerptekeningen voor meubelen, 1829–1831. Pen in zwart en penseel in roze. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-58-1 t/m 8

Bouchardon, Edmé

Liggend paard, ontwerp voor een penning, 1755. Schenking van de heer L. de Vries en mevrouw J.H.S. Mengels, Bodegraven. RP-T-2014-63

Caffieri, Philippe (le Jeune) (omgeving van)

Ontwerp voor de voet van een kruisbeeld met de afbeelding van een heilige in een medaillon, ca. 1755–1760. Grafiet. Schenking van particulieren. RP-T-2014-47-2

Chéret, Gustave Joseph

Groep van 41 ontwerptekeningen, ca. 1870–1894. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2015-9-1 t/m 41

Dessès, Jean (toegeschreven aan)

Twee modetekeningen met ontwerpen, 1935–1940. Schenking van Modehuis Hélène Haasbroek. RP-T-2014-51-1 en 2 [2013]

Dugourc, Jean Démosthène (toegeschreven aan)

Ontwerp voor een juwelenkabinet voor een koningin, 1788. Grafiet. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds, ter beschikking gesteld door mevrouw L.H. Kaufman. RP-T-2015-4

Feuchère, Jean-Jacques

Schetsen voor een tafelstuk met mannelijke en vrouwelijke figuren (recto); Drie schetsen, waarvan twee voor een gelobde coupe (verso), ca. 1835–1845. Grafiet. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2015-5

Huquier, Gabriel

Ontwerp voor een handscherm, 1738–1749. Pen in zwart en penseel in bruin. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-54-1

*Italië***Anoniem**

Ontwerp voor een kistje, ca. 1550–1600. Pen in bruin en penseel in blauw. Schenking van particulieren. RP-T-2014-47-1

Anoniem

Ontwerp, wellicht voor twee voorzijdes van de hemel van een hemelbed, ca. 1670–1700. Pen in bruin en penseel in bruin. Schenking van mevrouw C. van Marle, Blaricum. RP-T-2014-42

Anoniem

Studieblad met voorwerpen van edelsmeedkunst en ornamentale patronen (recto en verso), ca. 1725. Pen en penseel in bruin. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-40

Anoniem

Ontwerp voor een wandtafel (linkerhelft), ca. 1780. Pen in bruin en penseel in bruin en geel. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds, ter beschikking gesteld door de heer en mevrouw Litsenburg-van Royen. RP-T-2015-1

Bettati, Giovanni

Ontwerp voor een cartelklok, ca. 1760–1770. Grafiet, pen in bruin en penseel in bruin. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-55

Franceschini, Baldassare

Ontwerp voor een muurkastje; Ontwerp voor een hangende kerkklamp; Ontwerpen voor lijsten, ca. 1650–1675. Rood krijt en pen in bruin. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-57-1 t/m 3

Valadier, Luigi

Ontwerp voor een hengsel, ca. 1784. Pen in bruin en potlood. RP-T-2014-39-1 [2013]
Ontwerp voor handvatten, ca. 1784. Pen in bruin, penseel in kleuren. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-39-2 [2013]

*Spanje***Álvaro, Vicente**

Ontwerp voor de decoratie van een porseleinen bord van de fabriek van Alcora, ca. 1790. Pen in zwart, aquarel. Aankoop uit het Decorative Art Fund/Rijksmuseum Fonds. RP-T-2014-65

*Langdurige bruikleen***Mondriaan, Piet**

Op de Lappenbrink te Winterswijk, 1882–1944. Pastel. Bruikleen van mevrouw M.L.H. van der Meer-Fijn van Draat, Wolfheze. RP-T-BR-1994-3

BIBLIOTHEEK**Selectie van bijzondere aanwinsten**

Album ten dienste van behangers, stoffeerders, meubelmakers en etalagefabrikanten / Alex Citroen. Amsterdam: [Firma Alex Citroen], [1932]. 79 p.: hoofdz. ill.; 35 cm. 2014/6228

Alfred Gilbert / by Isabel McAllister. London: A & C Black, 1929. 'Ed. de Luxe is limited to one hundred copies, each signed by Mr. Gilbert and containing one of his original rough working sketches'. The drawing in this copy is perhaps for the head of a decorative mace. Numbered (84 of 100). 236 p.: ill. (40 photo plates); 28 cm. 2014/5734

Anleitung Blumen so zu trocknen, dass sie ihre natürliche Farbe behalten: nebst Anweisung, die getrockneten Blumen in Bouquetten auf Glas anzubringen / von O.A. Friebes. St. Petersburg: Eggers & Co., 1895. 23 p.; 20 cm. 2014/6471

l'Art de la teinture des laines, et des étoffes de laine, en grand et petit teint.: Avec une instruction sur les déboüillis / Par M. Hellot ... A Paris.; chez la Veuve Pissot ..., Jean-Thomas Herissant ..., Pissot, fils ..., 1750. 2014/0373

Ausgeführte Bauten und Entwürfe / Frank Lloyd Wright. Berlin: Ernst Wasmuth Verlag, 1910. Portfolio with 72 lithographed plates numbered I-LXIV including 8 with a. and b. plates with tissue overlays attached to the plates. 31 pages introduction, folded once (unbound sheets). 41,5 x 65 cm. Aankoop met steun van het Van der Vossen-Delbrück Fonds. 2014/5827

Cement en Beton / Paul Schuitema. Nos. 1-10 (all published). Amsterdam: Verkoopassociatie Enci - Cemij N.V., 1937-1951. 2014/2024-2040

China painting / by Florence Lewis. London; New York: Cassell & company, limited, 1883. With sixteen original coloured plates. 52 p.: ill., col. plates (mounted); 19 x 26 cm. Schenking van de heer Lucien van Valen, Amsterdam. 2014/5645

Encyclopédie, of handboek van vrouwelijke bedrijven en raadgever in alle vakken van den vrouwelijken werkring / uit het Hoogduitsch vert. door A.B. van Meerten, geb. Schilperoort. Amsterdam: C.G. Sulpke, 1835. 199 p., [5] bl. pl.: ill.; 23 cm. 2014/4591

Étude sur les anciennes compagnies d'archers, d'arbalétriers et d'arquebusiers / by L.A. Delaunay. Paris: Champion, 1879. 300 copies printed. 412 p., [54] bl. pl.: ill.; 34 cm. 2014/6312

Der Gold- und Silberarbeiter nach seinen praktischen Verrichtungen: ein vollständiges Handbuch dieser Kunst ... / von Heinrich Schultze. *Neuer Schauplatz der Künste und Handwerke*; 8. Weimar: Voigt, 1836. 3., ganz umgearb. und verb. Aufl. 2014/0369

The grammar of lithography: a practical guide for the artist and printer in commercial & artistic lithography, & chromolithography, zincography, photo-lithography, and lithographic machine printing / by W.D. Richmond; ed. and rev., with an introduction, by the editor of 'the Printing times and lithographer'. *Wyman's technical series*. London: Wyman & Sons, 1880. 2d ed. 2014/0365

Graphic Delineation. A Practical Treatise on the Art of Etching, or Manner of Copying Pictures and Drawings, by a method at once, scientific, tasteful and amusing: to which are added, Instructions, detailing minutely the whole process of representation from an outline to a finished print, with directions for making and compounding every article used in the process / by John Hassell. London: Simpkin and Marshall, 1826. Illustrated with plates in progress, of landscape, cattle and figures. First edition. 23, [1]p., 9 etched plates, including one demonstrating the method of 'squaring' for copying a picture. 2014/3931

Hollandse meesters: in het licht van de toekomst: SAN jubileum jaarboek 2013 [eindred.: Frits Schuring; thema en interviews: Toine Al; concept en vormgeving: Van Eck Ontwerpers ... et al.; ill. omslag: Dannes Wegman]. Hoofddorp: Stichting Adverteerdersjury Nederland (SAN),

2014. De voorkant bestaat uit een ingelegde tegel, geproduceerd door Koninklijke Tichelaar uit Makkum. Het stelt een 'selfie' voor – een hedendaags vervolg op de zelfportretten die de Hollandse meesters in de 17de eeuw maakten. Genummerd exemplaar (1 van 900). 475 p.: ill.; 30 cm + 2 dvd-video's. Schenking van SAN. 2014/2066

Jorinde: een surrealistisch spel van misleiding, van laten zien, verstoppen en bevrijden. [Photography and text] Ellen Kort; [text editing Margreet van 't Wel]. 2013. Signed and numbered copy: no. 30 (of 100). Artist book about a young mother and her six month old daughter. 2014/0865

Die Kunst aus Bronze kolossale Statuen zu giessen / vom Hofratz Wuttig. Nebst einem Anhang über einige andere Kompositiones von Bronze und Kanonenmetall etc ... vom Geheimen Rath Hermbstädt. Berlin: Carl Friedrich Amelang, 1814. 2014/1437

Die Kunst das Silber zu affiniren / Johann Heinrich Gottlob von Justi. Königsberg und Mietau: Kanter, 1765. *Schauplatz der Künste und Handwerke, oder vollständige Beschreibung derselben*; 4. pp. 328-360: ill.; 25 cm. 2014/3930

Der Künstliche Gold- und Silber-Arbeiter: welcher Gründlich und aufrichtig anzeigt was nicht allein in Gold- und Silber- sondern fast in allerley Metallen, als Kupffer-Messing-Zinn-Stahl- und Eisen-Arbeitern insgemein zu wissen vonnöthen seyn mag. Ein Werck so vielen Professionen nützlich und dienlich / mit grosser Mühe und Fleiß zusammen getragen und treuhertzig mitgetheilet. Von einem sonderbahren Liebhaber vieler Kunst- und Wissenschaften. Nürnberg: In Verlegung Johann Christoph Lochners, Buchhändlers, 1726. Aankoop met steun van het Marina Aarts Fonds. 2014/0693

Die Maler-Kunst in ihrem ganzen Umfange, oder Gründlicher Unterricht zur Bereitung aller Farb-Materialien, Verfertigung des Lackfirnisses, und der Metall- Lack- Tusch- Pastell- Wachs- Email- Fresco- Wasch- und Seiden-Farben; der Bronzierung, Vergoldung und Lackirkunst: ein Handbuch für Staffir- Oehl- Miniatur- und Pastell-Maler, Vergolder, für Künstler und Liebhaber dieser Kunst / bearbeitet und herausgegeben von H.F.A. Stöckel. München: Joseph Lindauer, 1825. 2014/0811

A manual of dyeing receipts for general use: with numerous samples of dyed cloth and silk / by James Napier. London / R. Griffin, 1858. 2d ed., rev. and enl. 2014/0370

Memoirs of Sir Edwin Landseer: a sketch of the life of the artist, illustrated with reproductions of twenty-four of his most popular works / by F.G. Stephens. London: George Bell and Sons, 1874. New ed. XV, 184 p.: ill. (20 woodburytypes); 26 cm. 2014/5732

Notes sur la peinture à la cire cautérisée: ou, Procédé encaustique d'après les laborieuses recherches de Paillot de Montabert / par Paul Carpentier. Paris: Renouard, 1875. 2014/0390

Notitie over de schilderijen door de Fransche commissarissen aan Antwerpen in september 1794 ontvoerd. Anoniem handschrift, ca. 1831. 16 p.; 33 cm. Schenking van de heer mr. B.E.M. Wientjes, Ommen. Overgedragen aan het Rijksprentenkabinet

De Onafhankelyken van 1912 tot 1922 / beschreven door H.F. Boot, secretaris; met houtsneden door leden van der Vereeniging. Amsterdam: De Hooge Brug, [1922?]. Contains

woodblock prints by Willy van Schoonhoven v. Beurden, Nico de Laaf, A. Hemsing, Maurits de Groot, Jan Jordens, Nico Baak, Kees Heynsius, C.C. van Niekerk, H.F. Boot. [20] p.: ill.; 20 x 23 cm. 2014/6034

Palamedes oft Vermoorde Onnooselheyd: treur-spel / I.V. Vondelen [Joost van den Vondel]. Amsterdam: by Jacob Aertsz. Colom, 1625. 2014/0812

The pleasures of memory / by Samuel Rogers. London: Sampson Low, Son, & Marston, [ca. 1865]. 63 p.: ill.; 20 cm. 2014/4829

Des portraits, ou, Traité pour saisir la physionomie = De' ritratti, ossia, Trattato per coglier de fisonomie / par Jean-Baptiste de Rubeys. Paris: Arthus Bertrand, 1809. 140 p., [9] bl. pl.: ill.; 30 cm. 2014/5673

Revue nul= 0: tijdschrift voor de nieuwe konseptie in de beeldende kunst = revue pour la nouvelle conception artistique = Zeitschrift für die neue künstlerische Konzeption. Arnhem: Herman de Vries, 1961–1964. No. 1 (1961) – no. 4 (1964). Aangekocht met steun van Pon Holdings B.V. 2014/0588

Second book of drawing including perspective / by John Clark. Edinburgh, 1840. Chamber 's educational course. Schenking van de heer Tonny Beentjes, Renkum. 2014/2202

The Speculum, or, Art of drawing in water colours: with instructions for sketching from nature; comprising the whole process of water-coloured drawing, familiarly exemplified in drawing, shadowing, and tinting / by John Hassell. London, 1816. Third edition. 32 p., [3] bl. pl.: ill.; 23 cm. 2014/4456

Stundenbuch Katharina von Kleve = Hours of Catherine of Cleves. Gütersloh; München: Faksimile Verlag, ©2009. 2014/0665

Twaalf originele van het blok gedrukte houtsneden uit 1927. Uitgaven van De Onafhankelijken; [no. 4]. Amsterdam: Onafhankelijken, 1931. Contains woodblock prints by Raoul Hynckes, Wout Van Heusden, Gerrit Gerrits, J. Francken Pzn., Boers, Lod Sengers, W. van Schoonhoven v. Beurden, Kees Heynsius, Melgers, H. Albers, A. van der Feer, Edith Pijpers. [13] p.: ill.; 20 cm. 2014/6033

Two East Anglian picture books: a facsimile of the Helmingham herbal and bestiary and Bodleian Ms. Ashmole 1504 / edited by Nicolas Barker. London: printed for presentation to the members of The Roxburghe Club, 1988. XVII, 100 p., [154 p. pl]: ill., facs.; 46 cm. Schenking van de heer prof. R.W. Scheller, Amsterdam. 2014/5651

Het Vlas / H.C. Andersen; uit het Deensch vert. door Marie Nijland-van der Meer de Walcheren; geteekend en gekleurd door B. v.d. Leck. Amsterdam: De Spieghel, [1942]. Nr. 13 van een genummerde oplage van 500. Uit de bibliotheek van A.E. Schulte Nordholt-Leclercq. 2014/0122

Vollkommener und gründlicher Bericht von Gold- und Silber-Drath-Ziehen, Vergulden, Platten und Spinnen, wie auch von Schmelzung der Metalle allen Manufacturen, Silber-Treibern, Gold-Scheidern ... etc. zu einem Muster vorgestellt / von Lejisugo. Lübeck: Bey Johann Benjamin Rüdigers, 1744. 2014/1027

Voor en na het meesterwerk / Joost Zwagerman & Harald Vlugt. Haarlem: 99 Uitgevers/Publishers, 2014. Oplage 99 ex. 28 cm. Schenking van de heer Harald Vlugt. 2014/5151

Zero. [Düsseldorf]: [Richter/Fey Verlag], [2012] Alternative title: 3 2 1 Zero. Special collector's ed. No. 74 of 100. Includes facsimile's of Zero nr. 1–3 (1958–1961, publ. by Otto Piene and Heinz Mack) and two prints of Heinz Mack and Otto Piene. 1 Umschlag: ill.; 21 x 22 cm. 2014/6006

Lijst van nieuwe tijdschriften

- The court historian
- The magazine antiques
- Neptunia
- De oude flesch
- Tribus

Lijst van afgesloten tijdschriften

- 48/14: la revue du Musée d'Orsay
- Antologia di belle arte
- Bulletin Vereniging Nederlandse Kunsthistorici
- Centro studi per la storia della ceramica meridionale: quaderno
- DecArt
- Galéria: rocenka Slovenskej národnej galéri v Bratislava
- Gelders erfgoed
- Kunsthistorisches Jahrbuch Graz
- Land of water: tijdschrift voor de toekomst
- National Gallery of Canada review
- Open: cahier over kunst en het publieke domein
- Record of the Art Museum, Princeton University
- Statens Museum for Kunst journal
- V&A conservation journal
- Verona illustrata

Onderzoek van *De samenzwering van de Bataven onder Claudius Civilis* van Rembrandt
Foto Erik Smits

Ceramik, glas en steen

Behandelingen algemeen (onderhoud collectie, aanwinsten, bestandscatalogus, HNR – van kleinere tot uitgebreidere behandelingen, soms alleen onderzoek)

Ongeveer 60 objecten, waaronder:

Anoniem *Bloempiramide met blauw decor in de trant van een Chinese pagode*, tinglazuur aardewerk, Delft, 1680–1720. BK-BR-438

Anoniem *Schotel beschilderd met op het plat een Madonna met kind*, majolica, Nederland, 1625–1645. BK-1956-22

Anoniem *Ruit met allegorische voorstelling van Geometria*, gebrandschilderd glas, Antwerpen, 1570. BK-2011-1

Anoniem *Apollo en Diana*, porselein, Meissen, 1760. BK-NM-11980

Anoniem *Silenus op een ezel*, porselein, Meissen, 1750–1760. BK-16379

Bokhorst, Engelbartus *Tegeltabelau beschilderd met o.a. een pauw*, aardewerk, Den Haag, 1891. BK-1985-21

Vierleger, Hans Bernaert 2 tegeltabelaus: *De terugkeer van de verloren zoon* en *De steniging der grijsaards*, tinglazuur aardewerk, Haarlem, 1606. BK-NM-12411-A en B

Tentoonstellingen en presentaties in het Rijksmuseum

Ongeveer 218 objecten van aardewerk en porselein zijn gereedgemaakt voor opstelling in de gerenoveerde Philipsvleugel (Lakkabinet, Theezaal, Rotterdamse trap) en voor de islam-vitrine bij de Special Collections

Bruiklenen, gastmusea en reizende tentoonstellingen

31 objecten van ceramiek, glas en steen zijn gereedgemaakt voor opstelling en bruikleen in binnen- en buitenland

Externe restauraties

Restauratie van verschillende natuurstenen beeldhouwwerken en gebouwen in het kader van fase 2 van de restauratie van de tuin en de renovatie van de Philipsvleugel

Anoniem Diverse bouwfragmenten: *Wapenschild van de Bergpoort te Deventer*, *Buitenfront voormalige Herenpoort te Groningen* en *Balkon van het huis Herengracht 625 te Amsterdam*, Nederland, eerste helft 17de eeuw.

BK-NM-8647, BK-NM-8640 en BK-BFR-147

Anoniem Diverse bouwfragmenten: *Kolom en kraagsteen uit de gevel van het Binnenhof te Den Haag* en *Poortgebouw afkomstig van het groot militair Hospitaal te Utrecht*, Nederland, 17de eeuw. BK-NM-4410, BK-NM-4442 en BK-BFR-134

Anoniem *Fragmenten van drie zandstenen kolommen*, afkomstig van een van de poorten van de Kleine of O.L. Vrouwekerk te Edam, 15de eeuw. BK-NM-8651

Anoniem *Izeren hek natuurstenen pijlers*, afkomstig van buitenplaats Over Amstel, Nederland, late 17de eeuw. BK-NM-925

Anoniem *Façade van een natuurstenen tuinkoepel*, Nederland, medio 18de eeuw. BK-BFR-222

Anoniem *Tegeltabelau De zeeslag bij Duins*, tinglazuur aardewerk, Nederland, 1640–1660. BK-KOG-253-263

Baurscheit, Jan Pieter van (de Oude) 4 zandstenen beelden: *Hercules*, *Hercules en de Hydra*, *Hercules en Cacus* en *Androclus en de leeuw*, Antwerpen, 1700–1724. BK-NM-13215-A t/m D

Verhulst, Rombout *De Voorzichtigheid*, zandsteen, Nederland, 1660–1665. BK-B-92-A

Onderzoek

6 Chinese graffiguren van de Tang-periode AK-MAK-65

t/m 70 Afronding van het in 2010 begonnen onderzoek over de materialen, vervaardigingstechnieken, datering en toestand van de graffiguren. De resultaten van het onderzoek werden gepubliceerd in *The Rijksmuseum Bulletin*. Samenwerking van Lucien van Valen, vrijwilliger, en Isabelle Garachon

9 terracotta modellen BK-2013-9-1 t/m 9 Onderzoek naar de samenstelling van het gebakken kleimateriaal om meer te weten over de vervaardiging en locatie in Italië. In samenwerking met het C2RMF in Parijs

9 terracotta beelden uit de renaissance Onderzoek naar de samenstelling van het kleimateriaal om meer te weten over de vervaardigingslocatie in Italië. In samenwerking met het C2RMF in Parijs

Glasinstabiliteit Promotieonderzoek van Guus Verhaar (2013–2017) gericht op het inventariseren en ontwikkelen van analytische methodes om de vroege stadia van glasinstabiliteit of glasziekte – het verval van glas, voortkomend uit een instabiele samenstelling – te detecteren en maatregelen te treffen om het degradatieproces tegen te gaan. Het onderzoeksprogramma zal daarom ook aanbevelingen doen over geschikte klimatologische omstandigheden voor het tentoonstellen en bewaren van glas

Edele en onedele metalen

Behandelingen algemeen (kleinere tot uitgebreidere behandelingen, soms alleen onderzoek)

Ongeveer 215 objecten (waaronder 27 objecten voor de zilvercatalogus), waaronder:

Anoniem *Lantaarn*, zilver, mogelijk afkomstig uit een synagoge in Suriname, Nederland, eerste helft 18de eeuw. NG-2013-22-3

Diverse makers *Penningen en munten*

Brinkman en Van der Vlucht Architecten *Telefooncel van het type Gispén*, Nederland, 20ste eeuw. NG-C-2012-17

Tentoonstellingen en presentaties in het Rijksmuseum

Voor de opening van de Philipsvleugel werden 3 verguld bronzen wandarmen gereinigd en geëlektrificeerd, evenals 22 zilveren theepotten

Bruiklenen, gastmusea en reizende tentoonstellingen

13 objecten van edel en onedel metaal zijn gereedgemaakt voor opstelling en bruikleen in binnen- en buitenland

Behandeling bruiklenen van derden aan ons

18 objecten, onder meer voor de Calder-tentoonstelling: medewerking tijdens de installatie en onderzoek naar de stabiliteit van de gebruikte verf van de objecten

Onderzoek

Vuurtoren NG-MC-1413 Onderzocht werd of het uiterlijk van het model nu nog overeenkomt met het oorspronkelijk ontwerp

Shiva AK-MAK-187 Start van het laatste deel van het onderzoek aan de Shiva, in samenwerking met de VU, afdeling Aardwetenschappen, om aan de hand van sporenelementen te proberen vast te stellen uit welk gebied in Zuid-India het beeld afkomstig is en uit welke Chola-periode. Daarnaast wordt onderzocht of de voorste handen van de Shiva later zijn geplaatst (reparatie) of in dezelfde tijd als de rest van het beeld. De analyses zijn uitgevoerd en worden verwerkt in een rapport

Promotieonderzoek Arie Pappot (2013–2017) De toenemende mate waarin analytische technieken worden toegepast in de metaalrestauratie vraagt om een raamwerk van kennis over kopermijnbouw en -handel, gebruik, technologie en industrie. Dit onderzoek beoogt het creëren van zo'n raamwerk, specifiek voor de Noord-Nederlandse 17de eeuw. Ontwikkelingen in de Nederlandse markt kunnen mogelijk worden verbonden aan de aanwezigheid van regio-specifieke sporenelementen in producten uit dit tijdvak.

Schilderijen

Restauraties

Cornelis van Oostsanen, Jacob De kruisiging, ca. 1507–1510. SK-A-1967

Jacobsz, Juriaen Michiel de Ruyter en zijn familie, 1662. SK-A-2696

Bruiklenen, gastmusea en reizende tentoonstellingen

131 schilderijen zijn gereedgemaakt voor opstelling en bruikleen in binnen- en buitenland

Conservering & Restauratie Project Turkije

In mei 2014 is het Conservering & Restauratie Project van de presidentiële collectie in Turkije door het Rijksmuseum in samenwerking met de Mimar Sinan Universiteit in Istanbul afgerond. In totaal zijn 43 19de- en 20ste-eeuwse schilderijen in Ankara behandeld: 22 ondergingen een volledige restauratie en 14 een esthetische behandeling. Tevens werd een groot allegorisch schilderij van de Fatih Moskee te Istanbul behandeld

Externe restauraties

Arentsz, Arent Vissers aan de Amstel te Amsterdam in de nabijheid van het buiten 'De Pauwentuin', 1625. SK-A-2625

Berckheyde, Gerrit Adriaensz Het Oude Zijds Herenlogement te Amsterdam, 1660. SK-A-681

Berckheyde, Gerrit Adriaensz Het stadhuis op de Dam te Amsterdam, 1673. SK-A-1733

Meijer, Hendrick de De uittocht van de Spaanse bezetting van Breda, 10 oktober 1637, 1647. SK-A-1511

Onderzoek

Leyden, atelier van Lucas van, Maria met Kind, SK-A-3739 SEM-EDX-onderzoek van RCE heeft koper aangetoond in de kleine bruine vlekjes in de achtergrond. Dit wijst op sporen van een verloren gegane groene glacislaag. Loodisotopenonderzoek uitgevoerd door de VU, afdeling Aardwetenschappen, heeft bepaald dat de betwijfelde grijzige delen van het hoofddekse van Maria wel authentiek zijn

Valckert, Werner van den, Drie regentessen en de binnenmoeder van het leprozenhuis te Amsterdam, SK-C-419 Tijdens de restauratie van het schilderij is SEM-EDX- en bindmiddelonderzoek uitgevoerd door RCE om vast te stellen of de bovenste laag van het tafelkleed origineel is of dat er sprake is van een later aangebrachte laag die in de loop van tijd gedegradeerd is. Het laatste bleek het geval

Wtewael, Joachim, De verkondiging aan de herders, SK-A-1843 Onderzoek naar de schildertechniek is uitgevoerd. In samenwerking met de VU, afdeling Aardwetenschappen, is loodisotopenonderzoek uitgevoerd om te bepalen of gebieden van het schilderij door de kunstenaar zelf overgeschilderd werden of later door een andere kunstenaar of restaurator. Hieruit blijkt dat het overschilderen en veranderen van kleur van diverse onderdelen typerend is voor het werkwijze van Wtewael

Dendrochronologie door prof. dr. Peter Klein van houten dragers van 89 schilderijen. Deze werken worden onderzocht voor het tweede en derde deel van de bestands-catalogus *Dutch Paintings of the Seventeenth Century in the Rijksmuseum*. Dit onderzoek is een belangrijk hulpmiddel bij de datering van de schilderijen

ReVisRembrandt-project van de TU Delft in samenwerking met het Rijksmuseum, Mauritshuis, Universiteit Antwerpen, National Gallery of Art (Washington), RKD, RCE, Wallraf-Richartz-Museum (Keulen) en Synchrotron Soleil. Binnen dit door NWO & NSF gesponsorde Science4Arts-project (projectleider dr. Joris Dik, TU Delft), is een aantal Rembrandt-schilderijen, o.a. *De Staalmesters* (SK-C-6) en *De Joodse Bruid* (SK-A-216), met nieuwe non-destructieve beeldtechnieken onderzocht: macro-XRF-scanning (TU Delft/Universiteit Antwerpen), Hyperspectrale Infrarood Imaging en FORS (John Delaney, NGA, maart 2014). Dit onderzoek levert onmisbare informatie voor de interpretatie en restauratie van het late werk van Rembrandt. Hierbij is ook de nieuw ontwikkelde *Curtain Viewer* (Robert Erdmann) gebruikt om de verschillende analytische beelden met elkaar te verbinden en te vergelijken – een krachtig hulpmiddel om de uitkomsten van onderzoek op een aansprekende wijze te tonen

From Isolation to Coherence: an integrated Technical, Visual, and Historical Study of 17th and 18th-century Dutch Painting Ensembles In het kader van dit door NWO gesponsorde VIDI-project (projectleider dr. Margriet van Eikema Hommes, TU Delft/RCE) is materiaaltechnisch en stilistisch onderzoek naar behangsschilderijen uitgevoerd. Dit innovatieve onderzoek levert belangrijke informatie voor het behoud en betekenis van deze kwetsbare werken. Hierbij zijn o.a. twee behangsschilderijen van de 18de-eeuwse schilder Juriaan Andriessen onderzocht, SK-A-5024 en SK-A-5025

The Rembrandt Database In samenwerking met het RKD, die deze Engelstalige onlinedatabase coördineert en beheert, zijn in de eerste fase de restauratie van documenten en gerelateerd beeldmateriaal van 14 schilderijen van Rembrandt in de collectie doorgenomen en geselecteerd voor scanning en opname

Paint Sample Database In samenwerking met afdeling Collectie-informatie en extern internetbureau Q42 is een nieuwe onlinedatabase gemaakt voor alle bestaande verfmonsters van schilderijen uit de collectie. In samenwerking met afdeling Beeld is onderzoek naar universele kleurkalibratie voor het fotograferen van de verfdwarsdoornedes om internationale uitwisseling te bevorderen succesvol afgerond. In augustus is begonnen met het scannen en invoeren van het verfmonsteronderzoek van Arie Wallert

Schilderijlijsten

Restauraties

Oorspronkelijke vergulde rococolijst Jean-Etienne Liotard, *Portret van Joseph Bouër*, 1746 (pastel, SK-A-232). SK-L-6597

Oorspronkelijke vergulde rococolijst Jean-Etienne Liotard, *Portret van Mme Boère*, 1746 (pastel, SK-A-233). SK-L-6597

Oorspronkelijke vergulde lijst Gustave Courbet, *Landschap met rotsen en waterval*, 1872 (SK-A-1864). SK-L-1788; door UvA-stagiaire in het kader van PI-thesis

Zwarte, deels vergulde lijst Jacob Cornelisz van Oostsanen, *De kruisiging*, ca. 1507–1510 (SK-A-1967). SK-L-5473

Bruiklenen, gastmusea en reizende tentoonstellingen

In 2014 werd gedurende ca. 160 uur aan schilderijlijsten gewerkt ter voorbereiding voor opstelling en bruikleen in binnen- en buitenland

Conservering & Restauratie Project Turkije

In mei 2014 is het Conservering & Restauratie Project van de presidentiële collectie in Turkije afgerond. In totaal zijn 15 schilderijlijsten door het Rijksmuseum gerestaureerd in het atelier van de Mimar Sinan Universiteit in Istanboel en kregen 7 lijsten een cosmetische behandeling. Tevens werd de lijst van een schilderij uit de Fatih Moskee te Istanboel behandeld

Extern gemaakte nieuwe lijsten

Cornelis van Oostanen, Jacob Aanbidding der koningen, ca. 1510–1515. SK-A-3324

Cosimo, Piero di Portretten van *Francesco Giamberti da Sangallo* en *Giuliano da Sangallo*, ca. 1482–1485.

Gecombineerde inlijsting van SK-C-1367 en SK-C-1368

Fernhout, Edgar *Zelfportret*, 1937. SK-A-5029

Hondecoeter, Melchior d' Zeven kuikens, ca. 1665–1668. SK-A-5023

Jacobsz, Juriaen Michiel de Ruyter en zijn familie, 1662. SK-A-2696

Nieulandt, Adriaen van (I) *Allegorie op de vredestdij onder stadhouder Willem II*, 1650. SK-A-1995

Paelinck, Joseph *Portret van Willem I, koning der Nederlanden*, 1819. SK-C-1460

Rijn, Rembrandt Harmensz van *De samenzwering van de Bataven onder Claudius Civilis*, ca. 1661–1662. SK-C-1747

Onderzoek

Krijtgronderingen Een onderzoeksproject is gestart om meer duidelijkheid te krijgen over de plaatsen van vervaardiging van schilderijlijsten in de periode 1500–1900. Hiervoor wordt onderzoek gedaan naar de herkomst van krijt in gronderingen en ornamenten op deze lijsten middels Sr-isotopenonderzoek (in samenwerking met de VU, afdeling Aardwetenschappen) in combinatie met het determineren van nano-fossielen, alsmede historisch bronnenonderzoek naar de handel in krijt

Oorspronkelijke vergulde lijst Gustave Courbet, Landschap met rotsen en waterval, 1872 (SK-A-1864), SK-L-1788 Met 3D digitale microscopie, stereomicroscopie, dwarsdoorsneden, IR en UV is onderzoek gedaan naar de opbouw van de 19de-eeuwse vergulding, glacijs en patina. Door onderzoek naar fysieke correspondentie tussen schilderij en lijst te combineren met kunsthistorisch onderzoek werd tevens overtuigende informatie verkregen over de oorspronkelijke inlijsting

Papier en foto's

Behandelingen prenten en tekeningen (onderhoud collectie, aanwinsten, bestandscatalogus, HNR – van kleinere tot uitgebreidere behandelingen, soms alleen onderzoek) 1705 stuks, waaronder:

Huygens, Hendrik 13 aquarellen van landschappen en stadscènes in Suriname, 19de eeuw. NG-2013-22-6 t/m 18

Knip, Josephus Augustus 46 aquarellen van landschappen, vroege 19de eeuw. RP-T-2014-14-1 t/m 46

Meester IAM van Zwolle *Madonna met kind*, prent, ca. 1475. RP-P-2014-31

Meester W met de Sleutel *Een schip, mogelijk een haringbuis*, prent, ca. 1480. RP-P-2014-30

Stoop, Kees 115 prenten en 73 tekeningen, tweede helft 20ste eeuw. RP-2011-69 1 t/m 115 en RP-P-2011-78-1 t/m 73

Vervelde, Arie 12 mode-ontwerpschetsen in krijt en aquarel, late 20ste eeuw. RP-T-2014-64-1 t/m 12

Behandelingen foto's (onderhoud collectie, aanwinsten, bestandscatalogus, HNR – van kleinere tot uitgebreidere behandelingen, soms alleen onderzoek) 1024 stuks, waaronder:

Anoniem 2 daguerreotypieën van *Gezigt van het Buiten van F.L. Pichot, in de voorstad Zeelandia, Suriname*, ca. 1845–1850. RP-F-2012-103 en 104

Keurs, Hendrik ter (samensteller) Kist met een verslag in 379 foto's en twee landkaarten van de expeditie in opdracht van de Caribbean Petroleum Company (dochterbedrijf van Shell) naar Curaçao en Venezuela, en één losse foto, ca. 1936. RP-F-2011-58-1 t/m 381

Boeken

In het kader van het nationaal programma tot behoud van het papieren erfgoed Metamorfoze werden 650 schetsboeken uit de collectie schetsboeken en (reis)dagboeken voorbereid om gedigitaliseerd te worden, waarbij 70 schetsboeken een conserverende behandeling kregen. Er werden 400 stofomslagen ingeplakt

Tentoonstellingen en presentaties in het Rijksmuseum

Er zijn 700 werken ingelijst voor de verschillende tentoonstellingen en presentaties in het Hoofdgebouw en de Teekenschool (Philipsvleugel, kabinetten, wetenschapszaal, 20ste eeuw, presentatie Penselen, Aziatisch Paviljoen)

Bruiklenen, gastmusea en reizende tentoonstellingen

136 tekeningen, 50 schetsboeken, 191 prenten, 22 foto's en 5 boeken zijn gereedgemaakt voor opstelling en bruikleen in binnen- en buitenland

Externe restauraties

74 boeken uit de collectie van de bibliotheek werden gerestaureerd door externe restauratoren

Onderzoek

Micro-RTI Het opstellen van het toestel Micro Reflectance Transformation Imaging (Micro-RTI), de zogenoemde *monkey brain*, voor het visualiseren van de microtopografie van oppervlakken van kunstvoorwerpen

16 metalen platen van Alphinse Poitevin Identificatie en techniek van deze vermoedelijk geëtste daguerreotypieën
Daguerreotypieën en ambrotypieën Analyse van componenten van daguerreotypieën en ambrotypieën (voornamelijk achterbeschilderde dekgelazen)

Rembrandt op Japans papier Onderzoek naar de samenstelling en herkomst van het Japanse papier dat Rembrandt gebruikte voor zijn prenten

Prenten van Hercules Segers Onderzoek naar de materiaaltechnische aspecten

Moderne druktechnieken en materialen Onderzoek naar de materiaaltechnische aspecten van druktechnieken en gebruikte materialen van prenten gemaakt tussen 1880 en heden in de collectie van het Rijksprentenkabinet

Transport pastels Onderzoek naar het effect van trillingen tijdens het transport van pastels binnen en buiten het museum

Meubelen

Behandelingen beeldhouwkunst

Anoniem *De koning en de koningin van Kandy*, ivoor met zilver en vergulding, Sri Lanka, 1750–1800. AK-RAK-2014-3-1 en 2

Wesel, Adriaen van *De ontmoeting van de koningen*, eikenhout, Utrecht, 1475–1477. BK-1977-134-A

Behandelingen meubelen

9 objecten waaronder:

Anoniem *Kamer uit het Friese stadhoudelijke paleis*, 1695. Met een opengewerkt rankenornament van verguld lindehout, waarboven panelen van Chinees Coromandel-lakwerk; plafond geschilderd op doek met vergulde lijsten. BK-16709

Anoniem *Twaalfbladig kamerscherm*, Coromandellak, China, 1685–1700. BK-1959-99

Anoniem *Documentenkist*, ebbenhout ingelegd met ivoor, Vizagapatnam (India), 1710–1720. BK-2012-1

Anoniem *Hoeketagère*, gepolychromeerd eikenhout, Nederland, 1690–1700. BK-NM-2551

Anoniem *Achthoekige lijst*, ebbenhout, Nederland, 1650–1700. SK-L-272

Cuypers, Pierre Joseph Hubert *Tafel*, eikenhout, Nederland, 1885. MU-83

Bruiklenen, gastmusea en reizende tentoonstellingen

Ca. 10 meubelen, betimmeringen en beeldhouwwerken zijn gereedgemaakt voor opstelling en bruikleen in binnen- en buitenland

Onderzoek

Historische transparante afwerklagen Onderzoek van Rijksmuseum, RCE en UvA

Climate4Wood Onderzoeksproject van Rijksmuseum, TU Eindhoven, TU Delft en RCE, gefinancierd door NWO Science4Arts, naar de invloed van wisselingen in museumklimaat op gedecoreerde houten panelen van meubelen en schilderijen

Japanse lakkisten Samenwerking met Shayne Rivers, Yoshihiko Yamashita, Julia Hutt en Lucia Burgio van het Victoria and Albert Museum

Textiel

Behandelingen uitgebreid

Babyhemd met een kanten boordsel langs hals en mouwen, Nederland, datering onbekend. BK-NM-12940-B

Bruidsjapon applicatie kant, België, 1889. BK-1975-360

Bruidsjapon gebrocheerde zijde met bloemen, Nederland, 1760. BK-16062

Bruidsjapon crèmekleurige ottomanzijde, bestaande uit een lijf en een rok met sleep, Nederland, 1908. BK-1984-122

Bruidsjapon wit zijden gaas met ingeweven witte satijnen bloemen, Nederland, 1835. BK-1978-253

Bruidsjapon japon met éfilé-stroken, bestaande uit lijf en rok en sleep, Nederland, 1891. BK-1969-32

Bruidsjapon beige shantung-zijde met Tenerife-kant, Nederland, 1911. BK-1992-5-A

Jak of caraco zijde met een grasgroen fond en witte bloemen, met vierkante hals, half lange mouwen met ‘manches à racquette’, Nederland, 1750. BK-2013-18

Linnen kinderhemd met korte mouwen, Nederland, 1620. BK-1974-37

Robe à la française japon en bijpassende rok, van zijde met verticale gele en witte banen en strooimotief veelkleurige boeketten, voorzien van ovale pouffes en gevoerd met een veelkleurige chiné à la branche, Frankrijk en Nederland, 1770. BK-2011-7

Rok witte taftzijde met meerkleurige bloemen, Engeland en Nederland, eerste kwart 18de eeuw. BK-1978-297

Fotografie

Twee kragen en twee zakdoeken werden gevinkt voor fotografie. Voor het collectieboek werd een vijftigtal kostuums op mannequins gezet en gefotografeerd

Tentoonstellingen en presentaties in het Rijksmuseum

Voor de tentoonstelling *Witte bruid en zwarte bruid* in de ‘Special Collections’ werden 16 kostuums op mannequins gezet

Onderzoek

Aan twee naaikussens werd uitgebreid onderzoek verricht:

Naaikussen bestaande uit twee gelijke helften, bekleed met groen fluweel en op de hoeken voorzien van grote, met groene zijde omwonden eikels, slot van messing middenvoor, binnenwerk van hout met deksels bekleed met bedrukt leer. België, Duitsland, Nederland, 1580–1620. BK-NM-3582

Naaikussen bestaande uit twee gelijke helften, bekleed met rood fluweel versierd met zilveren passement. Binnenwerk van hout belijmd met schildpad en voorzien van compartimenten met beschilderde deksels met rollijsten van ebbenhout. Messing slot middenvoor. Nederland, 1580–1620. BK-NM-5169

PUBLICATIES

Jaarverslag 2013 / Rijksmuseum
Amsterdam: Rijksmuseum, 2014
144 p.: ill.; 30 cm

Jaarverslag 2013 / Rijksmuseum Fonds
Amsterdam: Rijksmuseum, 2014
64 p.: ill.; 30 cm

The Rijksmuseum Bulletin
Vol. 62 (2014) no. 1
Vol. 62 (2014) no. 2
Vol. 62 (2014) no. 3
Vol. 62 (2014) no. 4
Amsterdam: Rijksmuseum
ISSN 1877-8127

BOEKEN

Alexander Calder in het | at the Rijksmuseum
Alfred Pacquement
Amsterdam: Rijksmuseum, 2014
72 p.: ill.; 22,5 cm
ISBN 9789491714405
€ 15

Art is therapy
Alain de Botton; John Armstrong
Amsterdam: Rijksmuseum, 2014
[ca. 400] p.; ill.; 18 cm
ISBN 9789491714382
€ 12,50

De bedreigde zwaan
Lisanne Wepler
Amsterdam: Rijksmuseum, 2014
58 p.: ill.; 18 cm
ISBN 9789071450624 (NL)
ISBN 9789071450761 (ENG)
€ 9

Between Ad and Allegory. Marketing Portraits of Gerard Reve
Hinde Haest
Amsterdam: Rijksmuseum, 2013
55 p.: ill.; 26,5 cm
(Rijksmuseum Studies in Photography; 12)
ISBN 9789491714290
€ 22,95

Der Braunschweiger Monogrammist. Wegbereiter der niederländischen Genremalerei vor Breugel
Matthias Ubl
Petersburg: Amsterdam: Michael Imhof Verlag; Rijksmuseum, 2014
448 p.; ill.; 31 cm
ISBN 9783731900306
€ 99

Breitners Singelbrug bij de Paleisstraat
Josephina de Fouw
Amsterdam: Rijksmuseum, 2014
58 p.: ill.; 18 cm
ISBN 9789491714320 (NL)
ISBN 9789491714337 (ENG)
€ 9

Chinese and Japanese porcelain for the Dutch Golden Age
Jan van Campen; Titus M. Eliëns; Cordula Bischoff
Amsterdam: [Den Haag]: [Groningen]: Leeuwarden:
Zwolle: Rijksmuseum; Gemeentemuseum Den Haag;
Groninger Museum; Keramiekmuseum Princessehof;
Waanders Uitgevers, 2014
280 p.: ill.; 32 cm
ISBN 9789491196805 (geb.)
€ 39,95

Colour in the Home. Autochromes by Jacob Olie Jr
Laura Roscam Abbing
Amsterdam: Rijksmuseum, 2013
55 p.: ill.; 26,5 cm
(Rijksmuseum Studies in Photography; 13)
ISBN 9789491714306
€ 22,95

Late Rembrandt
Jonathan Bikker, Gregor J.M. Weber, Marjorie E. Wieseman,
Erik Hinterding, Marijn Schapelhouman, Anna Krekelier
Londen: Amsterdam: The National Gallery Company;
Rijksmuseum, 2014
326 p.: ill.; 28 cm
ISBN 9789491714429 (NL, geb.)
€ 40
ISBN 9789491714412 (NL, pb)
€ 25
ISBN 9789491714443 (ENG, geb.)
€ 40
ISBN 9789491714436 (ENG, pb)
€ 25

Modern Times. Photography in the 20th Century
Mattie Boom; Hans Rooseboom
Amsterdam: Rotterdam: Rijksmuseum;
nai010 Publishers, 2014
327, [12] p.: ill.; 29 cm
ISBN 9789462081765 (geb.)
€ 40

Modern Times. Photography in the 20th Century
Mattie Boom; Hans Rooseboom
Amsterdam: Rotterdam: Rijksmuseum; nai010 Publishers,
2014
327, [12] p.: ill.; 19 cm
ISBN 9789462081796 (pb)
€ 15

Rijksmuseum familiegid: 1800-1900
Brechtje Zwaneveld
Amsterdam: Rijksmuseum, 2013
64 p.: ill.; 24 cm
ISBN 9789491714313
€ 10

Schenken aan het Rijksmuseum. Bijzondere verhalen
Amsterdam: Rijksmuseum, 2014
104 p.: ill.; 23 cm
(ook ENG)

*De vroegste foto van Suriname. Een portret van
de 19de-eeuwse elite in de West*
Mattie Boom
Amsterdam: Rijksmuseum, 2014
54 p.: ill.; 18 cm
ISBN 9789071450549 (NL)
ISBN 9789071450839 (ENG)
€ 9

De zeven werken van barmhartigheid. Meester van Alkmaar
Matthias Ubl
Amsterdam: Rijksmuseum, 2014
58 p.: ill.; 18 cm
ISBN 9789491714191 (NL)
ISBN 9789491714184 (ENG)
€ 9

OVERIG

Het nieuwe Rijksmuseum | The new Rijksmuseum
Oeke Hoogendijk
Pieter van Huystee; Gijs van de Westelaken
Amsterdam: Cinema Delicatessen, 2014
4 dvd-video's, 217 min.
€ 24,95

Rijksmuseum Alexander Calder
Wim Pijbes (voorw.)
Amsterdam: Rijksmuseum, 2014
96 p.: ill.; 30 cm
Persmap
(NL en ENG)

Op 5 september organiseert het Rijksmuseum voor de eerste keer een Prachtnacht. Tijdens deze avond worden zieke kinderen en kinderen met een fysieke beperking die normaal niet naar het museum kunnen komen, met hun familie ontvangen
Foto Jan Kees Steenman

PUBLICATIES VAN MEDEWERKERS

Blauw gemarkeerde titels: peer reviewed

Grijs gemarkeerde titels: voor een groot publiek

Reinier Baarsen

- 'Romanticism or Deceit. Some Counterfeit Eighteenth-Century Parisian Gold Boxes in the Rijksmuseum', in T. Murdoch en H. Zech (red.), *Going for Gold. Craftsmanship and Collecting of Gold Boxes*, Eastbourne 2014, pp. 195–207
- 'Verborgten verleden, Leven in de grachtenhuizen in hun glorieertijd', in M.-J. van Hövell tot Westerfliet e.a., *Verborgten schoonheid, de huizen Van Brienen, Van Loon en Willet-Holthuysen*, Wormer 2014, pp. 7–13
- Bespreking van M. Chapman e.a., *The salon doré from the hotel de la Trémouille* (San Francisco 2014), *The Furniture History Society Newsletter* 196 (november 2014), pp. 17–18
- 'Ik sterf van ongeduld', *Karel graaf Cobenzl en de decoratieve kunsten*, Leiden 2014

Joosje van Bennekom

- [met S. van Leeuwen en S. Creange] 'Genuine, Fake, Restored or Pastiche? Two Renaissance Jewels in the Rijksmuseum Collection', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 270–287
- [met Q. Lemasson, L. Pichon, B. Moignard en A. Pappot] 'The Merkel centrepiece by Wenzel Jamnitzer. Proving the existence of a previously unknown inscription using the Aglae pixe mapping system', *Art Matters, International Journal for Technical Art History* 6 (2014), pp. 1–10

Dirk Jan Biemond

- 'Historiestukken in zilver. Penningen van Johannes Lutma junior', *Oud Holland* 127 (2014), pp. 116–154
- 'Neptune domptant les flots ou Le Triomphe de Galatée (1843) Antoine Vechte, the Duc de Luynes and the Revival of Répoussé', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 383–407
- 'Enamels and jewellery. Collection', in K. Posner en R. van Langh (red.), *Supporting Conservation. Four Projects Funded by Gieskes-Strijbis Fonds*, Amsterdam (Rijksmuseum) 2014, pp. 34–42
- *Nederlands zilver voor de internationale markt in Kopenhagen*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/01/08/>
- *Versteend water: bergkristallen vazen in de schatkamer van het Rijksmuseum*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/02/05/>
- *Happy Valentine*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/02/14/>
- *Een Keulse bokaal uit 1570–1580*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/03/18/>
- *Het heden in het verleden in het Rijksmuseum*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/04/13/>
- *Vier de lente!*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/04/27/>
- *Wat je eigenlijk niet kunt zeggen... Een kan en schaal voor de stad Amsterdam*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/07/13/>
- *Tekst en uitleg: Horloges in het Rijksmuseum*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/07/31/>
- *A Matter of Identity; een vrouw en haar juwelen*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/08/18/>
- *Een diamanten sieraad van Antoinette Jacqueline barones Sweerts de Landas*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/09/01/>
- *Zilver van een beeldhouwer? Beeldhouwers en zilversmeden in het Rijksmuseum*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/09/16/>

- *Dierendag in het Rijksmuseum*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/10/04/>
- *Om de eer van Johannes Lutma*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/10/09/>
- *De passie van de beurs*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/10/21/>
- *Teatime on Halloween?*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/10/31/>
- *De dame met de eenhoorn*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/11/12/>
- *En ik geef jou als pand van trouw: een knottekistje?*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/11/28/>
- *Kunst Kijken, maar dan echt!*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/12/04/>
- *In discussie met Rafaël en Cellini: een vaas van Antoine Vechte*, <https://dirkjanb.wordpress.com/2014/12/17/>

Jonathan Bikker

- [red., met G.J.M. Weber] *Rembrandt. The Late Works / Late Rembrandt*, tent.cat. Londen (The National Gallery)/ Amsterdam (Rijksmuseum) 2014; auteur van 'Explaining Late Rembrandt' [met Gregor J.M. Weber], 'Later Life and Career', 'Emulation', 'Experimental Technique – The Paintings' [met Anna Krekeler], 'Intimacy', 'Contemplation'. Ook verschenen in het Nederlands (*Late Rembrandt*), het Frans (*Rembrandt. Les années de plénitude*) en het Duits (*Der späte Rembrandt*)
- Entry in I. Ember e.a., *Rembrandt and the Dutch Golden Age*, tent.cat. Boedapest (Szépművészeti Múzeum) 2014

Mattie Boom

- *De vroegste foto van Suriname. Een portret van de 19de-eeuwse elite in de West*, Amsterdam 2014 (Rijksmuseum Reeks; ook verschenen in het Engels als *The First Photograph from Suriname. A Portrait of the Nineteenth-century Elite in the West-Indies*)
- 'Tradition makes a good photograph even better', *Photoworks.org.uk*, november 2014
- [met H. Rooseboom] *Modern Times. Photography in the 20th Century*, Amsterdam 2014
- [met H. Rooseboom en H. Haest] 'Acquisitions. Photography 2013–14', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 408–429

Annemies Broekgaarden

- 'History adventure! You and the Golden Age', in *Best Practice 3, A tool to improve museum education internationally* (ICOM-CECA)

Jan van Campen

- 'Chinese and Japanese porcelain is the interior', in J. van Campen en T.M. Eliëns (red.), *Chinese and Japanese porcelain for the Dutch Golden Age*, Zwolle 2014, pp. 191–212

Dionysia Christoforou

- 'Tape Removal Tools', *Journal of Paper Conservation* 15 (2014), nr. 1, 'Materials & Equipment section'
- 'Cutting Edge!', *Journal of Paper Conservation* 15 (2014), nr. 3, 'Materials & Equipment section'
- 'Impala Transport System', *Journal of Paper Conservation* 15 (2014), nr. 4, 'Materials & Equipment section'
- [met C.R. Johnson Jr, W.A. Sethares, M. Holben Ellis, S. Haqqi, R. Snyder, E. Hinterding, I. van Leeuwen, A. Wallert, J. van der Lubbe, N. Orenstein, A. Campbell en G. Dietz] 'The Application of Automated Chain Line Pattern (CLiP) Matching to Identify Paper Mouldmate Candidates in Rembrandt's Prints', online publication as part of the CLiP Project, Cornell University, Ithaca, oktober 2014

Sara Creange

- [met S. van Leeuwen en J. van Bennekom] 'Genuine, Fake, Restored or Pastiche? Two Renaissance Jewels in the Rijksmuseum Collection', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 270–287

Femke Diercks

- 'Decorative Arts in the Rijksmuseum. The Collections and their collectors', website Codart, januari 2014
- [met K. de Clippel] Inleiding kunstnijverheid, in A. Koldewey (samenst.), *Bibliografie Beeldende kunst en kunstnijverheid 1550–1700* (periode 2009–2013), Utrecht (VNK) 2014

Paul van Duin

- 'Climate effects on museum objects. The need for monitoring and analysis', *Conservation Perspectives. The GCI Newsletter*, nr. 2 (2014), pp. 13–15
- 'De Beuning kamer. Het fraaiste Rococo interieur van de Amsterdamse grachtenhuizen', in *Glans in de conservatie-restauratie / Lustre et brillance en conservation-restauration*, Brussel 2014
- [met N. Kos] 'Introduction' en 'Conclusions', in *The conservation of panel paintings and related objects. Research agenda 2014–2020*, Den Haag 2014

Stina Ekelund

- 'The Museum Study of the Climate4Wood Research Project', in *Onderzoeksmiddag Construeren met hout: 17 januari 2014*, TU Eindhoven, 2014

Menno Fitski

- 'In memoriam Kakiemon XIV (1934–2013)', *Vormen uit Vuur*, nr. 226 (2014), pp. 36–37
- 'Een welkom voor de tempelwachters', *Aziatische Kunst* 44 (2014), nr. 1, pp. 33–40
- 'Wisselen in het Aziatisch Paviljoen', *Aziatische Kunst* 44 (2014), nr. 2, pp. 40–41
- 'The Amsterdam Chest', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 96–97

Josephina de Fouw

- *Geschenken voor de Willem III. Kunstenaars eren de koning*, tent.cat. Delft (Museum Paul Tetar van Elven) 2014
- *Breitners Singelbrug*, Amsterdam 2014 (Rijksmuseum Reeks; ook verschenen in het Engels als *Breitner's Singel Bridge*)
- *Adriaan de Lelie (1755–1820) en het achttiende-eeuwse familieportret*, tent.cat. Amsterdam (Museum Van Loon) 2014

Isabelle Garachon

- [met L. van Valen] 'De hereniging van een paard met een ruiter', *Aziatische kunst* 44 (2014), nr. 2, pp. 11–12
- [met L. van Valen] 'The matter of Tang Tomb figures. A new perspective on a group of terracotta animals and riders', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 218–238

Martine Gosselink

- 'Repliek van het Rijksmuseum', *Low Countries Historical Review (BMGN)* 126 (2014), nr. 1, pp. 170–180

Christina Hagelskamp

- 'Tracing the Origins of Japanese Export Lacquer', *Metropolitan Museum Studies in Art, Science, and Technology*, nr. 2 (2014), pp. 173–179

Ludo van Halem

- 'Quotidiennement, pour toujours', in *l'Imagination est un lieu où il pleut. Gilgian Gelzer & pratiques contemporaines*, Parijs 2014, pp. 184–193
- (Untitled) in *Joris Laarman Lab. Bits & Crafts*, Amsterdam/ New York 2014

Gijs van der Ham

- 'Het Rijksmuseum vertelt wel verhalen', website Historiek.net, 1 mei 2014
- "'De rijkste bron van negotie". Slavenhandel twee eeuwen geleden afgeschaff', *Geschiedenis Magazine* 49 (2014), nr. 4, pp. 24–28
- Entry's 'Adriaen Thomasz. Key, *Portrait of Prince William of Orange*', 'Copy after Michiel van Mierevelt, *Portrait of Prince Maurice of Orange-Nassau*', 'Michiel van Mierevelt, *Portrait of Frederick Henry Prince of Orange-Nassau*', 'Adriaen Pietersz. Van de Venne, *Allegory of the Twelve Years Truce*', 'Adriaen van Nieulandt, *Allegory of the Peace under Stadholder William II*', in I. Ember e.a., *Rembrandt and the Dutch Golden Age*, tent.cat. Boedapest (Szépművészeti Múzeum) 2014, nrs. 1, 4, 5, 11, 12. Ook verschenen in het Hongaars

Rosina Herrera Garrido

- 'La conservación de fotografía contemporánea. Nuevos retos y Problemas', in *15ª Jornada de Conservación de Arte Contemporáneo*, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid 2014, pp. p. 81–95
- 'La conservación de vidrio en fotografía. Casos prácticos: negativos en placa, autocromos y linternas mágicas', in *1ª Jornadas de Investigación Emerge*, Universidad Politécnica de Valencia, Valencia 2014, pp. 363–372
- [met S. Muñoz Viñas, J. Osca Pons en I. Gironés Sarrió] bijdragen aan *Diccionario de materiales de restauración*, Madrid 2014

Erik Hinterding

- 'De Veiling van de Eeuw', in S. Paarlberg en H. Slechte (red.), *Willem II. De Koning en de Kunst*, tent.cat. St.-Petersburg (Staatsmuseum De Hermitage)/Dordrecht (Dordrechts Museum)/Luxembourg (Villa Vauban) 2013, pp. 30–31
- [met M. Jansen, H. Leeflang, J. de Raad en M. Schapelhouman] 'Acquisitions. Portraits in the Print Room', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 74–101
- 'Rembrandt Harmensz. Van Rijn: Joseph Telling his Dreams to his Parents and Brothers', in I. Ember e.a., *Rembrandt and the Dutch Golden Age*, tent.cat. Boedapest (Szépművészeti Múzeum) 2014, pp. 350–351
- 'Experimental Technique – The Etchings', in J. Bikker en G.J.M. Weber (red.), *Rembrandt. The Late Works / Late Rembrandt*, tent.cat. Londen (The National Gallery)/ Amsterdam (Rijksmuseum) 2014, pp. 153–163. Ook verschenen in het Nederlands (*Late Rembrandt*), het Frans (*Rembrandt. Les années de plénitude*) en het Duits (*Der späte Rembrandt*)
- 'Light', idem, pp. 173–191
- 'Investigation into Paper and Watermarks as a Research Method in Prints and Drawings', in J. Tablierska (red.), *Metodologia, metoda i terminologia grafiki i rysunku. Teoria i praktyka (Methodology, Methods and Terminology of Graphic Art and Drawing. Theory and Praxis)*, Warschau 2014, pp. 203–212
- [met C.R. Johnson Jr, W.A. Sethares, M. Holben Ellis, S. Haqqi, R. Snyder, D. Christoforou, I. van Leeuwen, A. Wallert, J. van der Lubbe, N. Orenstein, A. Campbell en G. Dietz] 'The Application of Automated Chain Line Pattern (CLiP) Matching to Identify Paper Mouldmate

Candidates in Rembrandt's Prints', online publication as part of the CLiP Project, Cornell University, Ithaca, oktober 2014

Jan de Hond

- 'Waterbekken uit het Oosten. Islamitische kunst voor een Siciliaanse koningin', *Kleio*, juli 2014, pp. 36–37

Marije Jansen

- [met E. Hinterding, H. Leeflang, J. de Raad en M. Schapelhouman] 'Acquisitions. Portraits in the Print Room', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 74–101
- 'Hinagatabon en zuanchō, tweehonderd jaar Japanse patroonboeken', *Kunstschrift* 58 (2014), nr. 3, pp. 42–45

Martin Jürgens

- [met D. Hess Norris, N. Kennedy, B. Lavedrine, P. Messier en T. Vo] 'Effective Advocacy and Partnerships. Lessons Learned from Global Photograph Preservation Initiatives', *Topics in Photographic Preservation*, nr. 15 (2014), pp. 405–410
- 'Collecting Photographs Today – A Conservator's Perspective', *Unseen Magazine*, nr. 1 (2014), pp. 30–33

Pauline Kintz

- 'Een zinvol spel, op weg naar een onbereikbaar doel', nawoord bij *Friedrich Schlegel, Athenaeum. Fragmenten, essays, kritieken*, Amsterdam 2014, pp. 227–242

Geert-Jan Koot

- 'The Rijksmuseum renovation project: new spaces for the museum and the library', Segundas Jornadas sobre Bibliotecas de Museos Estrategias e Innovación (Actas de las Jornadas sobre Bibliotecas de Museos, Museo Nacional del Prado), Madrid 2014, pp. 116–134; zie ook <http://es.calameo.com/read/0000753350cdeb7203c3a>, <https://sede.educacion.gob.es/publiventa/detalle.action?cod=20083C>.
- *Art Discovery Group Catalogue, an international network*, Proceedings of 42nd Annual Conference of the Art Libraries Society of North America in Washington 2014, http://www.arlisna.org/images/conferences/2014/ses13_koot.pdf.
- 'First Monday Library Chat: Rijksmuseum', The Recipes Project, blog posted on 04/08/2014 by Michelle DiMeo. <http://recipes.hypotheses.org/4145>.
- *Art Discovery Group Catalogue Video*, produced by OCLC, <http://www.youtube.com/watch?v=Wzg8wqw7e58&feature=youtu.be>.

Laura Koster

- 'De restauratie van een documentenkist uit India', *Aziatische Kunst* 44 (2014), nr. 2, pp. 24–30

Anna Krekeler

- [met E. Smeenk-Metz, Z. Benders en M. van de Laar] 'Consistent Choices. A Technical Study of Johannes Cornelisz Verspronck's Portraits in the Rijksmuseum', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 2–23
- [met J. Bikker] 'Experimental Techniques – The Paintings', in J. Bikker en G.J.M. Weber (red.), *Rembrandt. The Late Works / Late Rembrandt*, tent.cat. Londen (The National Gallery)/Amsterdam (Rijksmuseum) 2014, pp. 133–151. Ook verschenen in het Nederlands (*Late Rembrandt*), het Frans (*Rembrandt. Les années de plénitude*) en het Duits (*Der späte Rembrandt*)

Robert van Langh

- [met A. Heginbotham, J. Bassett, David Bourgarit, C. Eveleigh, J. Frantz, L. Glinsman, D. Hook, D. Smith, R.J. Speakman en A. Shugar] 'The Copper CHARM Set. A New Set of Certified Reference Materials for the Standardization of Quantitative X-ray Fluorescence Analysis of Heritage Copper Alloys', in *Archaeometry*, doi: 10.1111./arcm.12117
- [met J.J. Boon] 'Comprehensive studies of patinas on Renaissance bronzes statuettes with laboratory, synchrotron and neutron aided techniques', *17th ICOM-CC Triennial Conference Preprints*, Melbourne, 15–19 september 2014

Huigen Leeflang

- 'Het Amsterdamse prentbedrijf van Jacob Cornelisz van Oostsanen', in D. Meuwissen e.a., *Jacob Cornelisz van Oostsanen (ca. 1475–1533). De Renaissance in Amsterdam en Alkmaar*, tent.cat. Alkmaar (Stedelijk Museum Alkmaar)/Amsterdam (Amsterdam Museum) 2014, pp. 122–135; eveneens entry's nrs. 2, 9, 11, 33, 35, 46, 47, 48, 49, 51
- [met E. Hinterdink, M. Jansen, J. de Raad en M. Schapelhouman] 'Acquisitions. Portraits in the Print Room', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 74–101
- 'The Sign of Claes Jansz. Visscher and his Progeny. The History and Significance of a Brand Name', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 240–269
- [red., met S. Turner] *The New Hollstein Dutch & Flemish Etchings, Engravings and Woodcuts 1450–1700. Adriaen, Jan and Theodoor Matham*, 2 dln., Ouderkerk a/d IJssel 2014

Idelette van Leeuwen

- [met C.R. Johnson Jr, W.A. Sethares, M. Holben Ellis, S. Haqqi, R. Snyder, D. Christoforou, E. Hinterding, A. Wallert, J. van der Lubbe, N. Orenstein, A. Campbell en G. Dietz] 'The Application of Automated Chain Line Pattern (CLiP) Matching to Identify Paper Mouldmate Candidates in Rembrandt's Prints', online publication as part of the CLiP Project, Cornell University, Ithaca, oktober 2014

Suzanne van Leeuwen

- [met J. van Bennekom en S. Creange] 'Genuine, Fake, Restored or Pastiche? Two Renaissance Jewels in the Rijksmuseum Collection', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 271–287

Suzan Meijer

- 'Bonding Issues? Adhesive treatments past and present in the Rijksmuseum', *17th ICOM-CC Triennial Conference Preprints*, Melbourne, 15–19 september 2014

Bianca M. du Mortier

- 'In Search of the Origins of the *huik*. Did the Spanish Play a Part in its Introduction?', *Arte Nuevo, Revista de estudios áureos*, nr. 1 (2014), pp. 64–74
- "'Here one comes to see, and be seen". *Flânerie* in the Seventeenth Century', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 124–150

Manon van der Mullen

- "'En zijn daar op Nova Zembla nog al goede hotels?" De poolreis van kunstenaar Louis Apol', *De Boekenwereld*, nr. 1 (2014), pp. 50–53

Alexandra Nederlof

- [met B. van Velzen en J. Bohan] 'A Quick and Cheap Karibari', *Journal of paper conservation* 15 (2014), nr. 4, pp. 38–39

Petria Noble

- 'From One Piece of Canvas. The Supports of the Eight Craeyvanger Children's Portraits', *Oud Holland* 127 (2014), nr. 1, pp. 25–30
- [red. en co-auteur] White Paper Booklet *Science for Arts of the Netherlands* 2014
- [met A. van Loon, G. van der Snickt, K. Janssens, M. Alfeld en J. Dik] 'The development of new imaging techniques for the study and interpretation of late Rembrandt paintings', *17th ICOM-CC Triennial Conference Preprints*, Melbourne, 15–19 september 2014

A. Pappot

- [met J. van Bennekom, Q. Lemasson, L. Pichon en B. Moignard] 'The Merkel centrepiece by Wenzel Jamnitzer. Proving the existence of a previously unknown inscription using the Aglae pixe mapping system', *Art Matters, International Journal for Technical Art History* 6 (2014), pp. 1–10

Jenny Reynaerts

- 'Incontri Ravvicinati con la terra' / 'Close Encounters with the Earth', in *Van Gogh. L'Uomo e la terra / Van Gogh. The Man and the Earth*, tent.cat. Milaan (Palazzo Reale) 2015, pp. 41–54

Pieter Roelofs

- 'Retour exceptionnel d'un chef-d'oeuvre de Rembrandt au Rijksmuseum', *l'Estampille / l'Objet d'Art*, nr. 499 (maart 2014), pp. 44–51
- 'Gold for Houkje Gerrits Bouma. The Women's Skating Competition on the Stadsgracht in Leeuwarden on 21 January 1809, Painted by Nicolaas Baur', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 152–187
- Voorwoord in W. Cerutti, *De schilder en vrijdenker Johannes Torrentius 1588–1644*, Haarlem 2014, p. 10
- Entry's nrs. 6, 7, 8, 29, 33, 137, 152, 153, 160 in I. Ember e.a., *Rembrandt and the Dutch Golden Age*, tent.cat. Boedapest (Szépművészeti Múzeum) 2014. Ook verschenen in het Hongaars

Hans Rooseboom

- '1000 woorden. Het v-woord', *Fotografisch geheugen*, nr. 81 (2014), pp. 20–21
- '1000 woorden. Kunst als therapie', *Fotografisch geheugen*, nr. 82 (2014), pp. 20–21
- '1000 woorden. De gekleurde werkelijkheid', *Fotografisch geheugen*, nr. 83 (2014), pp. 24–25
- 'Kleine geschiedenis van de kleurenfotografie', *Kunstschrift* 58 (2014), nr. 5, pp. 10–23
- [met M. Boom] *Modern Times. Photography in the 20th Century*, Amsterdam 2014
- 'Space of Imagination. Foto's en sculpturen van Krystyna Ziach / Space of Imagination. Photographs and photo sculptures by Krystyna Ziach / Space of Imagination. Photoset photo-sculptures de Krystyna Ziach', in K. Ziach, *Space of Imagination. Fotografie als sculptuur als fotografie / Photography as Sculpture as Photography / Photographie comme sculpture comme photographie*, Zwolle 2014, pp. 9–11
- [met M. Boom en H. Haest] 'Acquisitions. Photography 2013–14', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 408–429
- '1000 woorden. Het Ielijke eendje', *Fotografisch geheugen*, nr. 84 (2014), pp. 24–25
- 'What's Wrong with Daguerre?', in T. Sheehan en A.M. Zervigón, *Photography and Its Origins*, New York/London 2014, pp. 29–40

Charlotte Rulkens

- Entry 'Pieter Wouwerman, De bestorming van Coevorden, 30 december 1672', in I. Ember e.a., *Rembrandt and the Dutch Golden Age*, tent.cat. Boedapest (Szépművészeti Múzeum) 2014, nr. 18. Ook verschenen in het Hongaars

Leila Sauvage

- 'Jean-Etienne Liotard and the Princess Karoline Luise van Hessen-Darmstadt. A history of pastels', *Journal of Paper Conservation* 15 (2014), nr. 1, pp. 27–28

Marijn Schapelhouman

- 'Tekeningen. Gevoelige geest, wars van schone schijn', in A.-R. Bantzinger (red.), *Ter Herinnering. Cees Bantzinger (1914–1985)*, Amsterdam 2014, pp. 34–37
- 'Experimental Technique – The Drawings', in J. Bikker en G.J.M. Weber (red.), *Rembrandt. The Late Works / Late Rembrandt*, tent.cat. Londen (The National Gallery)/Amsterdam (Rijksmuseum) 2014, pp. 165–171. Ook verschenen in het Nederlands (*Late Rembrandt*), het Frans (*Rembrandt. Les années de plénitude*) en het Duits (*Der späte Rembrandt*)
- Entry's in H. Buijs en G. Luijten (red.), *Goltzius to Van Gogh. Drawings and Paintings from the P. & N. de Boer Foundation*, tent.cat. Parijs (Fondation Custodia) 2014, nrs. 66–69, 88
- [met E. Hinterdink, M. Jansen, H. Leeftang en J. de Raad] 'Acquisitions. Portraits in the Print Room', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 74–101

Frits Scholten

- "'Beelden zonder sokkel", Brancusi', *Kunstschrift* 58 (2014), nr. 1, pp. 36–48
- 'Een zeldzame reünie', *Kunstschrift* 58 (2014), nr. 2, pp. 42–48
- [Introductie, met J. Woodall] 'Netherlandish Artists on the Move', *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek*, Leiden 2014, pp. 6–39
- 'Acquisitions. Sculpture', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 288–327
- 'The Tragic Death of Adriaen Vrijburch and his Memorial by François du Quesnoy', in C.H. Miner (red.), *The Eternal Baroque. Studies in Honour of Jennifer Montagu*, Milaan 2015, pp. 203–222

Eveline Sint Nicolaas

- 'Portret van een Plantage', *Kleio* (april 2014), pp. 50–51
- 'Luxe en technisch vernuft. Vuurwapens uit Utrecht in het Rijksmuseum', *Article*, nr. 12 (april 2014), pp. 20–24
- 'Acquisitions. Decorative Art', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 204–209
- 'A Diplomatic Gift Full of Surprises. The weapon rack of Cornelis Tromp and other "exotic" arms belonging to Tromp and Michiel de Ruyter', in T. Richardson (red.), *East Meets West. Diplomatic Gifts of Arms and Armour between Europe and Asia*, Leeds 2014, pp. 89–111

Anna A. Ślącza

- 'Golden bulls and tortoises. Temple consecration in Southeast Asia', *Orientalia* 45 (2014), nr. 3, pp. 71–75
- 'Te gevaarlijk voor het huisaltaar. De Zuid-Indiase god Karuppannasamy', *Aziatische Kunst* 44 (2014), nr. 2, pp. 31–39
- 'Moderne Indiase kunst in het Rijksmuseum: Subodh Gupta', *Nieuwsbrief VVIK*, nr. 21 (2014), pp. 1–3

William A. Southworth

- 'The alteration and destruction of Buddhist images at Angkor during the thirteenth and fourteenth centuries', in J.A.B. Hegewald (red.), *In the Shadow of the Golden Age. Art and Identity in Asia from Gandhara to the Modern Age*, Berlijn 2014, pp. 197–225
- [co-auteur] 'The site of Tra Kieu and the research history', in Y. Mariko (red.), *The ancient citadel of Tra Kieu in central Vietnam. The site and the pottery* (Kanazawa Cultural Resource Studies, nr. 14), Kanazawa University, Japan 2014, pp. 1–12
- [co-auteur] 'Excavation at Buu Chau Northeast, 1993', in *The ancient citadel of Tra Kieu in central Vietnam. The site and the pottery* (Kanazawa Cultural Resource Studies, nr. 14), Kanazawa University, Japan 2014, pp. 13–18
- 'A preliminary response to "Framing Asia"', *Aziatische Kunst* 44 (2014), nr. 2, p. 56
- [met M. Klokke] 'Tracing the history of makara AK-MAK-247 in the Rijksmuseum Amsterdam', *Aziatische Kunst* 44 (2014), nr. 3, pp. 16–22

Giovanni Paolo di Stefano

- 'Documentary Evidence Concerning the Early History of Vincenzo Trusiano and the Panormo Family of Instrument Makers in Italy', *Journal of the Violin Society of America* 24 (2014), nr. 2, pp. 49–59
- [red., met G. Rossi Rognoni] *Galleria dell'Accademia: Collezione del Conservatorio 'Luigi Cherubini'. Gli strumenti a corde* – dl. 2, Livorno 2014
- [red., met G. Rossi Rognoni] *Galleria dell'Accademia: The Conservatorio 'Luigi Cherubini' Collection. Stringed Instruments* – dl. 2, Livorno 2014

Harm Stevens

- "'Who in the Netherlands has not heard of Captain Christoffel?' The peerless career of a Swiss in Dutch colonial service, 1886–1910", in S. Rial, *De Nimège à Java. Les soldats suisses au service de la Hollande XVII–XXe siècles*, Morges 2014, pp. 233–242

Ad Stijnman

- 'Recent publications on art technological source research', in *Making and Transforming Art. Technology and Interpretation*, Londen 2014
- 'A Short History of Color Mezzotint. From Printing Color to Making Art' en 'A Short History of the Mezzotint Technique', in *Time of the Mezzotint. Colors beyond the Stars*, tent.cat. Tokio (Musée Hamaguchi Yozo, Yamase Collection) 2014
- [met E. Upper] 'Color Prints before Erhard Ratdolt. Engraved Paper Instruments in Lazarus Beham's *Buch von der Astronomie*', *Gutenberg Jahrbuch* 89 (2014), pp. 86–105

Gwen Tauber

- [met G. Korevaar] 'On Autograph Portrait Copies in the work of Ter Borch (1617–1681)', *The Rijksmuseum Bulletin* 62 (2014), pp. 348–381

Jane Turner

- [met C. White] *Dutch & Flemish Drawings at the Victoria and Albert Museum*, 2 dln., Londen 2014
- 'Tijdloos mooi. Aquarellen Josephus Augustus Knip voor het Rijksmuseum', *Bulletin van de Vereniging Rembrandt* 24 (2014), nr. 2, pp. 2–25
- 'On Being Edited. The Rijksmuseum's Drawings for Arnold Hoogvliet's *Abraham de Aartsvader* by Jan Punt, Corrected by Jacob de Wit', in *Kunst op papier in de achttiende eeuw. Liber Amicorum Charles Dumas*, Zoetermeer 2014, pp. 230–239

Matthias Ubl

- *De zeven werken van barmhartigheid. Meester van Alkmaar*, Amsterdam 2014 (Rijksmuseum Reeks; ook verschenen in het Engels als *The Seven Works of Charity. Master of Alkmaar*)
- *Der Braunschweiger Monogrammist. Wegbereiter der niederländischen Genremalerei vor Bruegel*, Petersberg 2014
- 'Frames', in K. Posner en R. van Langh (red.), *Supporting Conservation. Four Projects Funded by Gieskes-Strijbis Fonds*, Amsterdam (Rijksmuseum) 2014, pp. 49–58
- Entry's 'Triptychon mit der Anbetung der heiligen drei Könige. Werkstatt des Meisters von Alkmaar', 'Anbetung der Könige. Werkstatt Pieter Brueghel der Jüngere' en 'Anbetung der Könige. Werkstatt Jacob Cornelisz van Oostsanen alias Jacob War van Amsterdam', in *Die Heiligen Drei Könige*, tent.cat. Keulen (Schnütgen Museum) 2014, nrs. 46, 106, 124
- Entry 'Brunswick Monogrammist (workshop). Carrying the Cross and Crucifixion', in H. Buijs en G. Luijten (red.), *Goltzius to Van Gogh. Drawings and Paintings from the P. and N. de Boer Foundation*, tent.cat. Parijs (Fondation Custodia) 2014, nr. 1
- [met D. Meuwissen] entry's 'De Calvarieberg', 'De Aanbidding van de drie Koningen met de familie Heereman', 'Drie Portretten van Jan Gerritsz van Egmond van de Nijenburg', 'Salome met het hoofd van Johannes de dooper', 'Portret van Jacob Cornelisz van Oostsanen', in D. Meuwissen e.a., *Jacob Cornelisz van Oostsanen (ca. 1475–1533). De Renaissance in Amsterdam en Alkmaar*, tent.cat. Alkmaar (Stedelijk Museum Alkmaar)/Amsterdam (Amsterdam Museum) 2014, nrs. 12, 29, 32a–c, 52, 59

Caro Verbeek

- 'In Search of Scents Lost – on the Role of Olfaction in Futurism', in *Sense of Smell*, Breda (Avans Hogeschool) 2014, pp. 60–69
- 'Inhaling Art': *kijk en geurwijzer*, Eindhoven (Van Abbeemuseum) 2014

Ige Verslype

- 'Materiaal-technisch onderzoek: wat maakt een Rembrandt een Rembrandt?', in P. van den Boorn en M. Reinders (red.), *Rembrandt in perspectief. De veranderende visie op de meester en zijn werk*, Zwolle 2014, pp. 216–255

Arie Wallert

- [met C.R. Johnson Jr, W.A. Sethares, M. Holben Ellis, S. Haqqi, R. Snyder, D. Christoforou, E. Hinterding, I. van Leeuwen, J. van der Lubbe, N. Orenstein, A. Campbell en G. Dietz] 'The Application of Automated Chain Line Pattern (CLiP) Matching to Identify Paper Mouldmate Candidates in Rembrandt's Prints', online publication as part of the CLiP Project, Cornell University, Ithaca, oktober 2014

Ching-Ling Wang

- 'View's from a Scholar's Studio', *Aziatische Kunst* 44 (2014), nr. 3, pp. 41–45
- 'On Fu Wen's *The Wonderful Voice of the Superior Fruit and Finger Painting*', *Aziatische Kunst* 44 (2014), nr. 2, pp. 2–10
- 'Amusitedan guojia bowuguan zhongguo yishu jingpin shi wu xuan 阿姆斯特丹國家博物館中國藝術精品十五選 [15 Selected Works from Chinese Art Collection of Rijksmuseum, Amsterdam]', *Diancang du tianxia gumeishu 典藏讀天下古美術* [Artco China] 2014, nr. 3, pp. 54–61

- ‘Amusitedan guojia bowuguan de yazhou shoucang 阿姆斯特丹國家博物館的亞洲收藏 [The Asian Art Collection in the Rijksmuseum, Amsterdam]’, *Diancang gumeishu* 典藏古美術 [Art & Collection] 260 (2014), pp. 174–181; also in *Diancang du tianxia gumeishu* 典藏讀天下 [Artco China] 2014, nr. 2, pp. 70–75
- ‘Welt en Miniature. Zhang Hong (1577–nach 1652) und Michael Lee (geb. 1972) im Dialog’, *Ostasiatische Zeitschrift*, nr. 27 (2014), pp. 25–36
- ‘Weiguan shijie: Zhang Hong yu Li Honghui de duihua 微觀世界：張宏與李鴻輝的對話 [World in Miniature. Zhang Hong and Michael Lee in Dialog]’, *Diancang du tianxia* 典藏讀天下 [Artco Journal] 2014, nr. 6, pp. 109–111
- ‘Luansheng mao zhi mi shijie: youguan zhongguo yu posi huihua jiaoliu de yige mianxiang 「孿生貓」之謎試解—有關中國與波斯繪畫交流的一個面向 [The Mystery of Twin Cats: A Case Study of Sino-Persian Exchange on Painting]’, *Gugong wenwu yuekan* 故宮文物月刊 [National Palace Museum Journal Monthly], nr. 372 (2014), pp. 22–31

Gregor J.M. Weber

- [red., met J. Bikker], *Rembrandt. The Late Works / Late Rembrandt*, tent.cat. Londen (The National Gallery)/ Amsterdam (Rijksmuseum) 2014; auteur van ‘Explaining Late Rembrandt’ [met Jonathan Bikker], ‘Observation of Everyday Life’, ‘Inner Conflict’, ‘Reconciliation’. Ook verschenen in het Nederlands (*Late Rembrandt*), het Frans (*Rembrandt. Les années de plénitude*) en het Duits (*Der späte Rembrandt*)

Tim Zeedijk

- ‘Why Carpets are Beautiful’, in *Kneeling, 5 years of Making Carpets*, Eindhoven (MU Artspace) 2014, pp. 9–13

Joyce Zelen

- ‘De schaar er in! Van knipkunst tot knipprent’, *De Boekenwereld* 30 (2014), nr. 3, pp. 50–53

Reinier Baarsen

- “Articles de Paris” in achttiende-eeuws Nederland, voor het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap, Rijksmuseum, 20 januari
- ‘Bakker Korff en het interieur van zijn tijd’, symposium *Alexander Hugo Bakker Korff, voyeur van stand*, Christie’s, Amsterdam, 3 februari
- ‘Het Decorative Art Fund en de daaruit bekostigde aanwinsten uit 2013 en 2014’, Rijksmuseum, 18 februari
- ‘De meubelen op Kasteel Amerongen’, Kasteel Amerongen, 28 maart
- ‘Rijkscollege: De inrichting van de achttiende eeuw in het Rijksmuseum’, Rijksmuseum, 1 april
- ‘Van schil tot interieur, aanzetten tot verder onderzoek’, symposium *Pellegrini en de Gouden Zaal*, Mauritshuis, Den Haag, 21 november
- “Ik sterf van ongeduld”, Karel graaf Cobenzl en de decoratieve kunsten’ (oratie als bijzonder hoogleraar), Universiteit Leiden, 8 december

Hubert Baija

- ‘Modern Methods and Materials in Gilding Conservation’, congres *Conscientious Conservation: Sustainable Choices in Collection Care*, American Institute for Conservation of Historic and Historic Works, San Francisco, 28–31 mei
- ‘Vergulding in de 17de eeuw’, symposium *Trofeeënlijsten*, Mauritshuis, Den Haag, 30 oktober
- ‘Art on Chalk Grounds’, congres *Picture Meeting ‘Colour and Perception’*, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort, 11 december

Marieken van den Bichelaer

- ‘The Trade in Chalk as an Artists’ Material: A Historical Source Research Project. Preliminary Results’, *6th Symposium of the ICOM-CC Working Group Art Technological Source Research ‘Sources on Art Technology: Back to Basics’*, Rijksmuseum, 16–17 juni

Dirk Jan Biemond

- ‘A tale of many cities – A new look at Dutch silver based around the reinstallation of the collection at the Rijksmuseum’, *The Silver Society Seminar ‘New Silver Projects: reassessing the evidence’*, Londen, 14 juni
- ‘Kwab in context: de nieuwe presentatie van het kwabzilver in het Rijksmuseum’, voor de Lions Kring Leiden, 13 september

Jonathan Bikker

- ‘Late Rembrandt’, persbijeenkomst World Cities Culture Forum, Londen, 4 september
- Deelname Rembrandt-colloquium, The National Gallery, Londen, 11 oktober
- ‘Rembrandt *is* Late Rembrandt; the master’s technique described by his earliest critics’, symposium *Rembrandt Now: Technical Practice, Conservation & Research*, The National Gallery, Londen, 13–15 november
- Paneldiscussie symposium *Rembrandt Now: Technical Practice, Conservation & Research*, The National Gallery, Londen, 13–15 november
- [met M.E. Wieseman] ‘Curators in Conversation: New perspectives on Rembrandt’, The National Gallery, Londen, 21 november

Mattie Boom

- ‘De Fotocollectie 20ste eeuw in het Rijksmuseum’, Galerie Pennings, Eindhoven, 6 februari
- Rondleidingen *Aipad Photography Show*, New York, 10–11 april
- Rondleidingen *Unseen – Photography Fair Amsterdam* voor relaties van het Victoria and Albert Museum, Rijksmuseum, 17 september
- (Inter)nationale persbijeenkomst opening Philipsvleugel en tentoonstelling *Modern Times*, 24 oktober
- Diverse rondleidingen tentoonstelling *Modern Times*, Rijksmuseum, 24 oktober–19 december
- Pitch voor Caius Cirkel van de Vereniging Rembrandt voor de foto *Church Door, Hornitos* van Edward Weston, Gemeentemuseum Den Haag, 25 oktober
- College over fotocollectie Rijksmuseum voor studenten kunstgeschiedenis, Universiteit van Amsterdam, 6 november
- Introductie tentoonstelling *Paris Photo* voor de International Circle van het Rijksmuseum, Nederlandse ambassade, Parijs, 13 november
- Rondleidingen tentoonstelling *Paris Photo* voor de International Circle en de Vrienden van het Rijksmuseum, Parijs, 14 november
- College over 19de-eeuwse fotografie voor studenten restauratie en conservering, Universiteit van Amsterdam, 3 december
- ‘Rijkscollege: Hoogtepunten uit de tentoonstelling *Modern Times*’, Rijksmuseum, 9 december
- College over het maken van een tentoonstelling voor conservatoren in opleiding, 12 december

Annemies Broekgaarden

- ‘How to serve the world’s most multicultural public?’, *3rd Asian Children’s Museum Conference*, Seoel, 29–31 mei
- ‘Das Spiel im Museum als neue Methode für Vermittlung, Wissen, Lernen’, conferentie Historisches Museum Frankfurt, 4 december
- Expert meeting Fundação Calouste Gulbenkian, Lissabon, 16 december

Nicole Brüderle

- Presentatie over de glascollectie van het Rijksmuseum, congres *Deutsche Glastechnische Gesellschaft e.V. (DGG), Fachausschuss V ‘Glasgeschichte und Glasgestaltung’*, Coburg, 11–14 september
- Deelname symposium *GLAS een gloedvolle historie van ruim 3000 jaar*, Stadspodium GO, Leerdam, 14 november
- Workshop *Material Cultures of Intoxication in Early Modern England and the Netherlands*, Victoria and Albert Museum en Nederlandse ambassade, Londen, 28 november

Duncan Bull

- ‘De schilderkunst van Venetië in de achttiende eeuw’, Universiteit van Amsterdam, 4 maart
- ‘Luca Carlevarij en de ontwikkeling van de Venetiaanse veduta’, Rijksuniversiteit Groningen, 11 april
- ‘Geleerde portretten van Tintoretto en Veronese in het Rijksmuseum’, Rijksmuseum, 3 oktober
- ‘The creation of The New Rijksmuseum’, voor Friends of the National Galleries of Scotland, 21 oktober

Jan van Campen

- ‘Chinese paintings in the collection of Jean Theodore Royer (1737–1807)’, studiedag over Chinese behang-schilderingen, National Trust, Londen, 28 januari
- ‘Amsterdam, hoofdstad van Azië in Europa’, boekpresentatie *Chinese and Japanese porcelain for the Dutch Golden Age*, Keramiekmuseum Princessehof, Leeuwarden, 23 juni

Dionysia Christoforou

- [met I. van Leeuwen, P. Poldervaart en M. Jürgens] Interactieve workshop '100 years of mounting: Traditions and recent developments in the mounting of works of art on paper and photographs in the Rijksmuseum', *IADA International Symposium 'If only I had known – looking back, moving forward'*, KNAW, Amsterdam, 16 mei

Taco Dibbitts

- Expertcomité Mondriaan Fonds 'Jurering Staatsieportretten', Rijksmuseum, 13 januari
- Welkomstwoord symposium over de etsen van Rembrandt n.a.v. de publicatie van zeven delen *New Hollstein*, Rijksmuseum, 16 januari
- Gast bij *De Wereld Draait Door*, 16 januari
- Lezing master Museology, Reinwardt Academie, Amsterdam, 20 januari
- Vossius-lezing 'Het nieuwe Rijksmuseum', Vossius Gymnasium, Amsterdam, 3 maart
- 'The new, integrated display in the Rijksmuseum (ideals, ideas, choices, discussions, practice)', *Codart Zeventien Congres 'Presenting our Collections: Ideals, Ideas and Practice'*, Rijksmuseum, 17 maart
- Uitreiking Rijksstudio Award, Rijksmuseum, 1 april
- 'Playful Simplicity', Wallraf-Richartz-Museum, Keulen, 3 april
- Lezing over het museale perspectief in geval van roofterkunst, Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Internationaal Recht, Den Haag, 17 april
- Welkomstwoord en inleiding *CATCH Event 'Digital Cross-over in Humanities'*, Rijksmuseum, 6 juni
- 'The Rijksmuseum's physical and online reinvention two years on: key issues, planning concepts, successes and challenges, etc.', *Annual Metropolitan Museum Staff Symposium*, New York, 24 juni
- 'De transformatie van het Rijksmuseum: speelse eenvoud, gevoel voor schoonheid, besef van tijd', Schiphol, 3 juli
- Inleiding symposium *Erfgoedinstellingen als bewaarders van publieke domein in digitale omgeving*, Rijksmuseum, 4 juli
- Inleiding symposium *Laboratorium Nederland 1955*, Rijksmuseum, 12 september
- Boekpresentatie *Corpus Rembrandt IV*, Rijksmuseum, 8 oktober
- Openingstoespraak tentoonstelling *Breitner in Amsterdam*, Stadsarchief, Amsterdam, 9 oktober
- 'Kunst, Markt en Connaisseurschap', Vrije Universiteit, Amsterdam, 6 november

Femke Diercks

- [met P. Roelofs] 'Serieuze gesprek: Tweede helft 17de eeuw', Rijksmuseum, 9 januari
- [met P. Roelofs] 'In-depth visit to the Rijksmuseum Amsterdam', *Codart Zeventien Congres 'Presenting our Collections: Ideals, Ideas and Practice'*, Rijksmuseum, 17 maart
- 'Grondleggers van de collecties glas en ceramiek van het Rijksmuseum' (kunsthistorische lunch), Rijksmuseum, 15 mei
- 'Rijks 1/2 uurtje: William & Mary', Rijksmuseum, 30 mei
- 'Ambacht in Beeld', lezing en tevens moderator *Festival Ambacht in Beeld*, Amsterdam, 1 juni
- *Ask a Curator Day*, Rijksmuseum, 17 september
- Lezing in kader van project *Intoxicants & Early Modernity*, Victoria and Albert Museum, Londen, 28 november
- 'The making of: Asia in Amsterdam', *The 3rd Seminar on Chinese Export Porcelain of Ming and Qing Dynasties*, Shanghai, 16 december

- 'Image of the Other. The changing image of China in 17th-century Dutch ceramics', *The 3rd Seminar on Chinese Export Porcelain of Ming and Qing Dynasties*, Shanghai, 17 december

Paul van Duin

- 'The overlap between furniture and panel painting conservation', seminar *Climate4Wood: Structural repair of panels*, SRAL, Maastricht, 17 maart
- [met C. Hagelskamp en A. Heginbotham] 'Bending Asian Lacquer in Eighteenth-Century Paris: New discoveries', *IIC Congress 'An Unbroken History: Conserving East Asian Works of Art and Heritage'*, City Hall, Hong Kong, 22–26 september
- [met S. Ekelund en R. Luimes] 'Climate4Wood', seminar *Wood Science and Technology*, SRAL, Maastricht, 17–18 oktober
- 'Historical finishes on 19th-century furniture', symposium *Furniture Finishes – Past, present and future of transparent wood coatings*, Rijksmuseum, 15 november

Stina Ekelund

- 'The Museum Study of the Climate4Wood Research Project', *Onderzoeksmiddag Construeren met Hout*, TU Eindhoven, 17 januari
- Bijdrage seminar *Climate4Wood: Structural repair of panels*, SRAL, Maastricht, 17 maart
- 'Climate4Wood – hvordan bruges museumsgenstande i diskussionen om museums klima?', seminar *Cabinetmakers technique and wood technology*, Nationalmuseet, Kopenhagen, 28 maart
- 'Climate4Wood Museum Study – The systematical analysis of climate-related damage on decorated wooden panels in the Rijksmuseum', *17th ICOM-CC Triennial Conference 'Building Strong Culture through Conservation'*, Melbourne Convention and Exhibition Centre, 15–19 september
- [met P. van Duin en R. Luimes] 'Climate4Wood', seminar *Wood Science and Technology*, SRAL, Maastricht, 17–18 oktober
- 'Climate4Wood – Climate effects on decorated wooden panels', *Nordic Conservation PhD Student Colloquium*, The Royal Academy of Fine Arts – School of Conservation, Kopenhagen, 24–25 november

Menno Fitski

- 'Japanese porcelain', college Sotheby's Institute of Art, Londen, 24 januari
- 'A ceremony for the Japanese temple guardian figures', voor The Cultural Embassy, Lloyd Hotel, Amsterdam, 30 januari
- 'Porselein in het Rijksmuseum', voor Kunstclub, Diepenveen, 24 maart
- 'De Amsterdam kist', voor de Caius Cirkel, Rijksmuseum, 10 mei
- 'De Amsterdam kist', voor de Vereniging Rembrandt, Rijksmuseum, 21 mei
- '*Cha no yu*: de Japanse theeceremonie', Sieboldhuis, 1 juni
- 'Twee Japanse Tempelwachters', workshop Universiteit van Amsterdam, 2 juni
- 'Geschiedenis van het verzamelen van Aziatische kunst', voor Kunstclub, Borne, 24 november

Josephina de Fouw

- 'De 18de eeuw in het Rijksmuseum', Maatschappij tot Nut van 't Algemeen – afdeling Edam, 23 oktober
- 'De 18de eeuw in het Rijksmuseum', Gasthuiskerk, Doesburg, 6 november

- ‘De portrettist en genreschilder Adriaan de Lelie (1755–1820)’, Orde van den Prince – afdeling Friesland, Leeuwarden, 3 december

Isabelle Garachon

- ‘Vervalprocessen en schadebeelden van keramiek en glas, herkennen, interpreteren en benoemen’, college bachelor Cultureel Erfgoed, Reinwardt Academie, 7 januari en 25 november

Susan van Gelderen

- ‘Het Rijksmuseum opent’, workshop *Gebruik van metadatastandaarden in erfgoedcollecties: zinvol of niet?* (in kader van AGORA-project van Federaal Wetenschapsbeleid), Koninklijke Bibliotheek van België, Brussel, 17 december

Sophie Glerum

- ‘Furniture finishes 1800–1900. Reconstructing 19th-century finishes based on research on contemporary sources’, symposium *Furniture Finishes – Past, present and future of transparent wood coatings*, Rijksmuseum, 15 november

Peter Gorgels

- ‘Rijksstudio’, Openbare Bibliotheek, Amsterdam, 6 mei
- ‘Rijksstudio’, *Amsterdam Baker Festival*, Amsterdam, 1 juni
- Keynote ‘Rijksstudio’, *ICOM Rusland Conference*, Moskou, 5 juni
- Keynote ‘Rijksstudio’, *Turn Design Festival*, München, 27 juni
- Keynote ‘Rijksstudio’, *WebbiebNL Summer School*, Utrecht, 28 augustus
- ‘Rijksstudio’, Willem de Kooning Academie, Rotterdam, 2 september
- ‘Rijksstudio’, *Social Media Week*, Rotterdam, 16 september
- Keynote ‘Rijksstudio’, *Arts & Audiences Conference*, Reykjavik, 21 oktober
- ‘Rijksstudio’, *Rotterdam Festivals*, Kunsthal, Rotterdam, 15 december

Martine Gosselink

- Perspresentatie tentoonstelling *Hollanders van de Gouden Eeuw*, Hermitage Amsterdam, 12 februari
- ‘The Rijksmuseum and its art & historical collections, a peaceful wedding?’, Institute of Historical Research, University of London, 7 maart
- Live verslag bezoek Barack Obama aan het Rijksmuseum, *NOS Journaal*, 24 maart
- ‘Op een haar na’ (met Waldemar Torenstra), afl. 4 in de NOS-serie *200 jaar koninkrijk*, 18 april
- Interview met Jan Waszink over zijn vertaling van Hugo de Groot *Kroniek van de Nederlandse Oorlog*, Spui 25, Amsterdam, 6 mei
- Voordracht bij lancering Rijksmuseum Junior Fellowship, Rijksmuseum, 11 juni
- Voordracht bij boekpresentatie *Kenau en Magdalena* (E. Kloek), Rijksmuseum, 3 september
- Voordracht bij in ontvangst nemen van het eerste exemplaar *Een Toscaanse prins bezoekt Nederland. De twee reizen van Cosimo de’ Medici, 1667–1669* (L. Wagenaar en B. Eringa), Rijksmuseum, 12 september
- Interview n.a.v. verschijnen *Bosatlas van het cultureel erfgoed*, NOS Radio 1, 14 oktober
- Voordracht bij in ontvangst nemen van het eerste exemplaar van de *Bosatlas van het cultureel erfgoed*, Groningen, 16 oktober
- *Het Weekend van ...*, interview n.a.v. de Nacht van de Geschiedenis, NTR Radio 4, 18 oktober

- Welkomstwoord Nacht van de Geschiedenis, Rijksmuseum, 18 oktober
- Laudatio voor de winnaar van de Libris Geschiedenis Prijs 2014 (Dik van der Meulen, *Koning Willem III, 1817–1890*), Museum Geelvinck Hinlopen Huis, Amsterdam, 26 oktober
- Interview n.a.v. de verwerving van de Blaeu-globes, NOS Radio 1, 29 oktober
- Interview met Nina Siegal n.a.v. tentoonstelling *Portrait Gallery of the Golden Age*, *The New York Times*, 31 oktober
- Presentatie ‘Goede Hoop’, tentoonstellingsvoorstel over betrekkingen Nederland–Zuid-Afrika, ambassade Pretoria, 19 november
- Openingstoespraak tentoonstelling *Hollanders van de Gouden Eeuw*, Hermitage Amsterdam, 27 november
- College voor het Onderzoekinstituut voor Geschiedenis en Kunstgeschiedenis, Universiteit Utrecht, 8 december
- ‘The Rijksmuseum from 1885 till now – Did the birth of the Dutch National Museum in the 19th century become a burden?’, congres *The Unpredictable Past – National Museums: Peace Brokers or Peace Breakers?*, New York University Abu Dhabi Institute, 15 december

Christina Hagelskamp

- [met P. van Duin en A. Heginbotham] ‘Bending Asian Lacquer in Eighteenth-Century Paris: New discoveries’, *IIC Congress ‘An Unbroken History: Conserving East Asian Works of Art and Heritage’*, City Hall, Hong Kong, 22–26 september
- ‘Conservation Aspects of the Leeuwarden Lacquer Room’, *The 1st Annual Workshop on Museum Conservation and Restoration ‘The Reemergence of Glory’*, National Palace Museum, Taipei, 30 september

Ludo van Halem

- Openingstoespraak architectonische installatie *Verwoest Huis op Noord* van Marjan Teeuwen, Amsterdam-Noord, 29 maart
- Openingstoespraak tentoonstelling *Across the Opposite: Otto Egberts – Marcel Wesdorp*, Galerie Helder, Den Haag, 10 mei
- ‘Rijkslezing: Calder in Nederland’, Rijksmuseum, 29 juni
- ‘Van lichtspel naar tegenspel. Constants New Babylon in aanbouw’, symposium *Laboratorium Nederland*, Rijksmuseum, 12 september
- Openingstoespraak tentoonstelling *The Art of Travelling*, RAM, Rotterdam, 14 september
- Pon Masterclass Mobiliteit, Rijksmuseum, 21 september
- ‘Constant en Hy Hirsch. Ruimte, beweging, kleur’, Gemeentemuseum Den Haag, 4 oktober
- ‘Rietveld in het Rijksmuseum’, voor de Conservatorenkring 20ste eeuw, Rijksmuseum, 14 oktober
- ‘Serieus gesprek: 20ste eeuw’, Rijksmuseum, 4 december

Gijs van der Ham

- Lezing over het vernieuwde Rijksmuseum, Nederlandse ambassade, Bangkok, 7 januari
- Keynote over geschiedenis van het Rijksmuseum als nationaal museum, en panellid *TTT Expert Meeting ‘What’s in a name – what does it mean to be a Dutch ‘national’ museum?’*, Rijksmuseum Volkenkunde, Leiden, 13 februari
- Lezing n.a.v. publicatie *Dof goud*, Boekhandel Van Rossum, Amsterdam, 7 april
- Referent tijdens symposium *The Artwork Exposed. Politics and the Arts (1850–1914)*, Rijksmuseum, 18 april
- Interview in *Kunst en cultuur op vrijdag* over de *Claudius Civilis* van Rembrandt, AmsterdamFM, 25 april
- [met P. Roelofs] ‘Rijkslezing: Claudius Civilis’, Rijksmuseum, 27 april

- Lezing n.a.v. publicatie *Dof goud*, Boekhandel Schreurs & De Groot, Amsterdam, 7 juni
- Lezing n.a.v. publicatie *De geschiedenis van Nederland in 100 voorwerpen* voor Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen, Beatrixtheater, Utrecht, 27 september
- Introductie met rondleiding over de rol van het Rijksmuseum bij de tentoonstelling *Hollanders van de Gouden Eeuw* voor buitenlandse journalisten, Hermitage Amsterdam, 25 november
- Lezing/college over de historische banden tussen Nederland en Ghana n.a.v. publicatie *Dof goud* voor de Volksuniversiteit Arnhem, Museum Bronbeek, Arnhem, 30 november
- Introductie met rondleiding over de relatie Nederland–Ghana en ‘black heritage’ in het Rijksmuseum voor BA-studenten Carleton College, Minnesota, Rijksmuseum, 4 december

Cecile van der Harten

- Keynote ‘2+3D Photography – practice and prophecies – A look at the future of digitisation’, *2014 UK Conference Association for Historical and Fine Art Photography (AHFAP)*, Londen, 27 november

Erik Hinterding

- ‘Another Understanding: Some Results of the Research for the NHD Rembrandt’, boekpresentatie *New Hollstein Rembrandt*, Rijksmuseum, 16 januari
- ‘Rembrandts etsen: echt of niet’, Stedelijk Museum Zutphen, 23 januari
- Openingslezing tentoonstelling *Rembrandt in zwart-wit*, Museum Het Hannemahuis, Harlingen, 7 maart
- ‘Rembrandt als etser: waarom is hij nou zo goed?’, voor de Vrienden van het Rembrandthuis, Museum Het Rembrandthuis, Amsterdam, 20 maart
- ‘Aan Rembrandt valt nog veel te ontdekken, en andere aspecten van mijn werk als conservator prenten in het Rijksmuseum’, voor de Rotary – afdeling Maarssen-Breukelen, Breukelen, 9 mei
- [met P. Chapman] Chairman ‘Rembrandt, Meaning and Interpretation’, *HNA & AANS International Interdisciplinary Conference*, Boston, 5 juni
- ‘De geheimen van een echte Rembrandt ets’, Museum Gouda, 14 september
- ‘De landschapsprenten van John Alexander Cozens’, diverse presentaties tijdens thema-avond *Speeddaten met conservatoren en restauratoren*, Rijksmuseum, 9 oktober
- Deelname Rembrandt-colloquium, The National Gallery, Londen, 11 oktober
- Twee rondleidingen en presentaties van prenten voor de Vrienden van de Foundation Veerle Rooms (Berchem, België), Rijksmuseum, 18 oktober
- ‘Should prints be re-dated because of watermark evidence? Some examples and considerations’, symposium *Rembrandt Now: Technical Practice, Conservation & Research*, The National Gallery, Londen, 15 november
- Rondleiding en presentatie van prenten voor masterstudenten van de Universiteit Leuven, Rijksmuseum, 12 december

Tessa Hogeboom

- Presentatie inzake beveiliging en veiligheid voor European Institute of Corporate Security Management, Rijksmuseum, 18 september

Carola Holz

- ‘Het hanteren van textiel, uitleg voor koeriers’, Rijksmuseum, 25 mei
- ‘The use of Evacon-R/Evacol as a thermoplastic adhesive in textile conservation’, *8. Ehemaligentreffen der Abegg-Stiftung*, Riggisberg, 31 oktober–1 november

Jan de Hond

- ‘Nova Zembla’, *Codart Zeventien Congres ‘Presenting our Collections: Ideals, Ideas and Practice’*, Rijksmuseum, 17 maart
- ‘Rijks 1/2 uurtje: Deshima’, Rijksmuseum, 12 juni
- ‘Hoe dood je een Basilisk en zijn Sirenen zangvogels?’, voor Museum Jeugd Universiteit, Museum Meermanno, Den Haag, 9 november

Birte ten Hoopen

- Afgevaardigde bij in ontvangst nemen Best Practice Award ICOM-CECA 2014 voor het programma ‘Jij & de Gouden Eeuw’, Alexandrië, 8–16 oktober
- Leiding pre-conference workshop ICOM-CECA 2014 *How to translate scientific knowledge to the public without dumbing down*, Alexandrië, 8 oktober
- Presentatie programma ‘Jij & de Gouden Eeuw’, Rijksmuseum, 10 oktober

Esther van der Hoorn

- ‘Museum en universiteit in internationaal perspectief: case studies in Nederland en het Verenigd Koninkrijk’, voor de afdeling Kunstgeschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen, 18 november

Henrike Hövelmann

- [met C. Dijkshoorn] ‘Accurator – Acquisitions of qualitative annotations from niche communities’, *MCN Annual Conference 2014*, Dallas, 22 november

Lizzy Jongma

- ‘Rijksmuseum: 150.000 objects available as Open data’, seminar Arts Council Norway, National Gallery, Oslo, 6 februari
- [met P. Dueker, M. Gilbert, A. Heibel, W. Noel en M. Sanderhoff] ‘Open to the Public! Museums and Open Content’, paneldiscussie *American Alliance of Museums Annual Conference*, Seattle, 24 mei
- Keynote tweedaagse workshop *The Search is Over. Exploring Cultural Collections with Visualization*, University of London, 11–12 september
- ‘More than just a pretty picture: the Rijksmuseum activities to develop new digital strategies for museums and new resources for Art History’, *Pacific Network Conference 2014*, National Palace Museum, Taipei, 21 oktober

Martin Jürgens

- [met D. Christoforou, I. van Leeuwen en P. Poldervaart] Interactieve workshop ‘100 years of mounting: Traditions and recent developments in the mounting of works of art on paper and photographs in the Rijksmuseum’, *IADA International Symposium ‘If only I had known – looking back, moving forward’*, KNAW, Amsterdam, 16 mei
- ‘Rijkscollege: Bewaren en tonen. Foto’s in het Rijksmuseum’, Rijksmuseum, 18 november

Karen Keeman

- ‘The New Rijksmuseum’, *IAMFA Congres*, Edinburgh, 17 september

Pauline Kintz

- Debat met Arnold Heumakers en Joep Leerssen over de actualiteit van Friedrich Schlegel bij de boekpresentatie *Friedrich Schlegel, Athenaeum. Fragmenten, essays, kritieken*, Goethe Instituut, Amsterdam, 19 november

Geert-Jan Koot

- 'Art Discovery Group Catalogue, an International Network', *42nd Annual Conference of the Art Libraries Society of North America*, Washington, 3 mei
- Introductie en welkomstwoord *ICOM-CC Working Group Art Technological Source Research (ATSR6) Conference Amsterdam*, Rijksmuseum, 16 juni
- 'The Art Discovery Group Catalogue', *Art Libraries Society of the United Kingdom and Ireland Conference*, Manchester, 17 juli
- 'The Art Discovery Group Catalogue: goals, development, organization and future prospects', *Artlibraries.net Plenary Meeting and Symposium*, Kopenhagen, 10 oktober

Anna Krekeler

- 'Maltechnische Untersuchungen an Gemälden des 17. Jh. aus der Sammlung des Rijksmuseums in Amsterdam', voor studenten van de restauratorenopleiding van de Hochschule für Bildende Künste, Dresden

Robert van Langh

- 'Conservation and Research at the Rijksmuseum', gastcollege Centre for Sustainable Heritage, University of London, 20 maart
- 'The use of radiographic techniques in the study of art objects', *37th Postgraduate Course and 51st Annual Meeting of the European Society of Paediatric Radiology*, Krasnapolsky, Amsterdam, 5 juni
- 'What have we learned from Neutron Transmission Radiography and Time-of-Flight Neutron Diffraction on Renaissance bronzes?', *6th International Conference on Synchrotron radiation and neutrons in art and archaeology (SR2A-2014)*, Musée du Louvre, Parijs, 9–12 september
- [met J.J. Boon] 'Comprehensive studies of patinas on Renaissance bronzes statuettes with laboratory, synchrotron and neutron aided techniques', *17th ICOM-CC Triennial Conference 'Building Strong Culture through Conservation'*, Melbourne Convention and Exhibition Centre, 18 september
- 'Recent developments in the establishment of the Amsterdam Conservation Center', bijeenkomst NOW/ Science4Arts, Rijksmuseum, 30 oktober
- Ceremoniemeester afscheidssymposium Norman Tennent *Do we need Conservation Science*, Rijksmuseum, 19 december

Huigen Leeflang

- [Met A. de Koomen] 'Venetiaanse prent- en tekenkunst van de 18de eeuw: Canaletto, Belotto, Tiepolo, c.s.', gastcollege Universiteit van Amsterdam, 3 en 8 maart
- 'Prints and Drawings at the Rijksmuseum', *Codart Zeventien Congres 'Presenting our Collections: Ideals, Ideas and Practice'*, Rijksmuseum, 17 maart
- Presentaties rond selectie Italiaanse en Duitse clair-obscur houtsneden (o.a. Rijks 1/2 uurtje), 28 maart
- Presentaties en excursies rond tentoonstelling *Jacob Cornelisz van Oostanen (ca. 1475–1533). De Renaissance in Amsterdam en Alkmaar*, Stedelijk Museum Alkmaar, o.a. voor *Codart Zeventien Congres*, Rijksmuseum, 18 maart, en Contactgroep Vroege Nederlandse Kunst, 12 mei
- Openingstoespraak tentoonstelling *Jan Saenredam (1565–1607)*, Honig Breethuis, Zaandijk, 27 juni

- Inleiding op de collecties prent- en tekenkunst van het Rijksmuseum, gastcollege voor studenten papier-restauratie Universiteit van Amsterdam, 22 september
- 'Drawings by Jacques de Gheyn II', voor donors van het Smithsonian Institute, Rijksmuseum, 14 oktober
- 'Pauperisme in prent. De verbeeldingen van armoede in de 16de- en 17de-eeuwse prentkunst', *November-lezing Genootschap Amstelodamum*, Spui 25, Amsterdam, 13 november
- Openingstoespraak tentoonstelling Charles Donker en Siemen Dijkstra, Galerie Petit, Amsterdam, 29 november
- Presentaties rond presentatie *Nieuwe oude meesters* voor pers en fondsen, Rijksmuseum, 8 december, en 'Verhaal op zaal', 18 december

Idelette van Leeuwen

- [met D. Christoforou, P. Poldervaart en M. Jürgens] Interactieve workshop '100 years of mounting: Traditions and recent developments in the mounting of works of art on paper and photographs in the Rijksmuseum', *IADA International Symposium 'If only I had known – looking back, moving forward'*, KNAW, Amsterdam, 16 mei
- [met C. Gombaud en L. Sauvage] 'Liotard, Stoupan and pastel colours available during the 18th century in Europe', *6th Symposium of the ICOM-CC Working Group Art Technological Source Research 'Sources on Art Technology: Back to Basics'*, Rijksmuseum, 16–17 juni
- [met C. Gombaud en L. Sauvage] 'Treatment of a large-scale pastel portrait on parchment by Jean-Etienne Liotard', *17th ICOM-CC Triennial Conference 'Building Strong Culture through Conservation'*, Melbourne Convention and Exhibition Centre, 15–19 september

Renate Meijer

- College 'Publieksteksten in het Rijksmuseum' in kader van (kunst)geschiedenis als professie, Universiteit Utrecht, 8 januari
- College 'Publieksgroepen en inzoomers in het Rijksmuseum', Reinwardt Academie, Amsterdam, 16 april

Suzan Meijer

- 'Bonding Issues: Adhesive treatments past and present in the Rijksmuseum', *17th ICOM-CC Triennial Conference 'Building Strong Culture through Conservation'*, Melbourne Convention and Exhibition Centre, 15 september

Marjolijn Meynen

- Lezing over revitalisatie van het Rijksmuseum, MAS, Antwerpen, 2 februari
- Lezing over marketing in musea, *Faro Erfgoeddag*, Brussel, 24 februari
- 'Inspiratie door de oude meesters', Stichting Adverteerders Nederland, Utrecht, 27 februari
- Gastcollege 'Marketing, Cultuur & Ondernemen', Amsterdam, 27 mei
- Expert interview, *LOGEION Jaarcongres*, Soesterberg, 5 juni
- 'The Re-opening of the Rijks', voor Groninger Alumni, Amsterdam, 12 juni
- 'Revitalisation of the Rijksmuseum', *ICOM-MPR International Committee for Marketing and Public Relations*, Taipei, 4 september
- 'Rebranding the Rijks', *NRW Marketingcongres 2014*, Hotel De Goudfazant, Amsterdam, 4 september
- 'Rebranding the Rijks', Masters in Corporate Communications, Amsterdam, 9 september
- 'Communicatie van het Rijksmuseum', masterclass Gemeentelijk Gymnasium, Hilversum, 29 oktober

- ‘Communication of the Rijksmuseum’, ICOM Österreich, Wenen, 28 november
- ‘Communicatie van het Rijksmuseum’, conferentie *Cultuur in Beeld*, Rotterdam, 1 december

Bianca M. du Mortier

- ‘Het Schoonheidsideaal, verleden – heden – toekomst’, Kunsthistorisch Instituut, Universiteit Utrecht, 4 februari
- ‘From Spanish Mantó to the Huyck – In search of the origin’, symposium *(Un)dressing Rubens. Fashion and Painting in Seventeenth-century Antwerp*, Rubenianum, Antwerpen, 9 mei
- ‘Back to the Future – Contemporary Fashion in historical context’, masterclass Amsterdam Fashion Week (i.s.m. MAFB), Rijksmuseum, 9 juli

Alexandra Nederlof

- [met F. Leffelaar, R. Kliphuis, A. Weller, J. Geerts, J.M. Poot, I. Korthagen en F. Dijkhuis] ‘Collections in the Netherlands, an overview’, symposium *Technical Drawings and their Reproductions (TR14)*, Koninklijke Bibliotheek, Den Haag, 6 oktober

Petria Noble

- [met A. van Loon, G. van der Snickt, K. Janssens, M. Alfeld en J. Dik] ‘The development of new imaging techniques for the study and interpretation of late Rembrandt paintings’, *17th ICOM-CC Triennial Conference ‘Building Strong Culture through Conservation’*, Melbourne Convention and Exhibition Centre, 15–19 september
- Deelname Rembrandt-colloquium, The National Gallery, Londen, 11 oktober
- [met A. van Loon, I. Verslype, A. Krekeler en J. Bikker] ‘The hat in “The Jewish Bride”, and other problems in late Rembrandt’, symposium *Rembrandt Now: Technical Practice, Conservation & Research*, The National Gallery, Londen, 13 november
- [met A. van Loon] ‘The turbulent history of Rembrandt’s Homer (1663)’, symposium *Rembrandt Now: Technical Practice, Conservation & Research*, The National Gallery, Londen, 14 november
- [met D. Bomford, J. Bikker, M. Gifford, J. Wadum en E. v.d. Wetering] Paneldiscussie symposium *Rembrandt Now: Technical Practice, Conservation & Research*, The National Gallery, Londen, 15 november

Arie Pappot

- ‘Japanese copper on the Dutch Market’, *Gordon Research Conference ‘Scientific Methods in Cultural Heritage Research’*, Newry (Maine), 1 augustus
- ‘The colouring of gilt bronze mounts’, symposium *Furniture Finishes – Past, present and future of transparent wood coatings*, Rijksmuseum, 14 november
- ‘Koper in de Gouden Eeuw’, *OSK-Sectiedag ‘Atelier-praktijken en geschiedenis van de kunstproductie’*, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort, 3 december

Wim Pijbes

- *College Tour* met Dan Brown, Rijksmuseum, 8 januari
- Uitreiking Sacha Tanja Penning voor Figuratieve Kunst, Realisme Beurs, Amsterdam, 15 januari
- ‘The question is not what a country can do for a museum, but what a museum can do for a country’, *Festival of Art History VIEW*, Institut français du Royaume-Uni, Londen, 8 februari
- Rubriek ‘Schuim & As’, *Buitenhof*, 16 februari
- Spreker Ine Rietstap-lezing, Stadsschouwburg, Amsterdam, 18 februari

- Rubriek ‘Schuim & As’, *Buitenhof*, 9 maart
- Presentatie voor ING, TEFAF, Maastricht, 15 maart
- Openingstoespraak Keukenhof, Lisse, 18 maart
- Gast bij *De Wereld Draait Door*, 24 maart
- Rubriek ‘Schuim & As’, *Buitenhof*, 30 maart
- Spreker bij uitreiking koninklijke onderscheiding aan Antonio Cruz en Antonio Ortiz, Madrid, 22 april
- Rubriek ‘Schuim & As’, *Buitenhof*, 11 mei
- Rubriek ‘Schuim & As’, *Buitenhof*, 15 juni
- Rubriek ‘Schuim & As’, *Buitenhof*, 31 augustus
- Letterenlezing ‘Het museum van Nederland’ (opening academisch jaar), Rijksuniversiteit Groningen, 2 september
- Paneldiscussie over toekomst van het British Museum, Londen, 11 september
- Lezing Witte de With / Center for Contemporary Art, Rotterdam, 13 september
- ‘Throwing out the rulebook: how museums can be in step with the future’, National Heritage Board, Distinguished Speakers Series, Singapore, 24 september
- ‘Rijksstudio: Discover the possibilities of 150.000 masterpieces: an example of museum open data’, conferentie *The reuse of digital cultural content in education, tourism and leisure: an opportunity for cultural institutions and creative industries, an investment for the future*, Rome, 2 oktober
- Rubriek ‘Schuim & As’, *Buitenhof*, 5 oktober
- Interview met Museumplein-directeuren, *Museumcongres van de Nederlandse Museumvereniging*, Leeuwarden, 9 oktober
- Spreker op *Professional Day van Frieze*, Londen, 15 oktober
- Lezing voor Hjelt Art Foundation, Helsinki, 21 oktober
- Gast bij *De Wereld Draait Door*, 24 oktober
- Rubriek ‘Schuim & As’, *Buitenhof*, 26 oktober
- Deelnemer gesprek over toekomst van de steden, *Innovatieconferentie*, Den Haag, 6 november
- Bespreking mooiste kunstwerken uit het Rijksmuseum, *De 5e Nacht van NRC*, De Doelen, Rotterdam, 8 november
- Spreker tijdens *Apeldoorn: British-Dutch Dialogue Conference 2014 ‘Art Works: Exploring the Economic and Social Value of Culture in the United Kingdom and the Netherlands’*, Liverpool, 18 november
- Gast bij *De Wereld Draait Door*, 24 november
- Spreker tijdens het jaarlijkse diner van The National Galleries of Scotland, Edinburgh, 26 november
- Rubriek ‘Schuim & As’, *Buitenhof*, 30 november
- Gast bij *De Wereld Draait Door*, 12 december

Martijn Pronk

- ‘Rijksstudio: Make Your Own Masterpiece’, *Museums and the Web 2014*, Florence, 18 februari
- ‘Rijksstudio: re-inventing the art museum online’, *Art & Museum International Exhibition Exchange 2014*, Turijn, 12 maart
- ‘Rijksstudio and the Rijksmuseum e-strategy’, *Science Centre World Summit 2014*, Mechelen, 18 maart
- [met L. Volkers] ‘Designing the Digital Rijksmuseum’, *Marketing Tribune, Marketing & Design Congres*, Vianen, 24 juni
- ‘Re-inventing the Digital Rijksmuseum’, *Expanding Experiences in Art*, Leeum Samsung Museum of Art, Seoel, 2 september
- ‘Rijksstudio: Make Your Own Masterpiece’, *Design Experience Event*, Eindhoven, 23 oktober

Jenny Reynaerts

- ‘De ontdekking van Vermeer’, studiedag *Museum en universiteit – samen de 19de eeuw opzoeken?*, Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, Den Haag, 31 januari
- ‘Oude Vrijsters. Bij het zien van het werk van Alexander Bakker Korff’, Christie’s, Amsterdam, 4 februari
- ‘Rijkscollege: De nieuwe 19de eeuw in het Rijksmuseum’, Rijksmuseum, 8 april
- [met E. Sint Nicolaas] ‘Serieus gesprek: De Moderne Achttiende Eeuw’, Rijksmuseum, 14 april
- ‘Heritage, Museumification and the Political Past. The Decorations in the Rijksmuseum Front Hall and Gallery of Honour’, symposium *The Artwork Exposed: Politics and the Arts (1850–1914)*, Rijksmuseum, 18 april
- ‘De Idylle Nederland’, Musée nationale d’histoire et d’art Luxembourg, Luxemburg, 3 juni
- ‘Serieus gesprek: De blik van de 19de-eeuwer’, Rijksmuseum, 4 september
- ‘De nieuwe 19de eeuw in het Rijksmuseum’, voor leden van de interdisciplinaire werkgroep De Negentiende Eeuw, Rijksmuseum, 26 september
- ‘Seminar *Heden het Verleden*, voor MA-werkgroep Radboud Universiteit Nijmegen, Rijksmuseum, 21 november
- ‘Re-inventing a 200 year Old Museum’, voor de Old Masters Society, Art Institute Chicago, 2 december

Pieter Roelofs

- [met F. Diercks] ‘Serieus gesprek: Tweede helft 17de eeuw’, Rijksmuseum, 9 januari
- ‘The Dutch Masters at the Rijksmuseum’, voor studenten van het Emerson College, Boston, Rijksmuseum, 25 januari
- ‘Daan van Roosegaarde’s Lotus Dome in de Beuningkamer’, Rijksmuseum, 6 februari
- ‘Het familieportret van Michiel de Ruyter door Jurriaen Jacobson in het Rijksmuseum’, bij herdenking Michiel de Ruyter, Rijksmuseum, 21 februari
- Keynote ‘Rembrandt, Claudius Civilis, back in Amsterdam’, The Royal Swedish Academy of Fine Arts, Stockholm, 26 februari
- [met F. Diercks] ‘In-depth visit to the Rijksmuseum Amsterdam’, *Codart Zeventien Congres ‘Presenting our Collections: Ideals, Ideas and Practice’*, Rijksmuseum, 17 maart
- ‘The Gallery of Honour’, *Codart Zeventien Congres ‘Presenting our Collections: Ideals, Ideas and Practice’*, Rijksmuseum, 18 maart
- ‘Rembrandts Claudius Civilis’, voor de Vrienden van het Rijksmuseum, Rijksmuseum, 27 maart
- ‘Rijksmuseumcollege: De zeventiende eeuw’, Rijksmuseum, 8 april
- [met G. van der Ham] ‘Rijkslezing: Claudius Civilis’, Rijksmuseum, 27 april
- ‘Johannes Torrentius. Een tovenaer op paneel?’, stadhuis Haarlem, 9 mei
- ‘Magistraal! Rembrandts Claudius Civilis’, voor Conservatorenkring, Rijksmuseum, 28 mei
- ‘Mannen, mannen en nog meer mannen... Kunsthistorische waardering voor de schuttersstukken’, symposium over schuttersstukken, Koninklijk Paleis op de Dam, Amsterdam, 23 augustus
- ‘Leer de leraar’, college voor kunstdocenten voortgezet onderwijs, 18 september
- ‘Rembrandt’s “Nightwatch”: Beating heart of the Rijksmuseum’s display’, *British Art Network Seminar*, Bristol Art Gallery, 10 oktober

- ‘Het nieuwe Rijksmuseum’, *ING Mid-Market Private Equity Event*, 21 oktober
- ‘Seventeenth-Century Dutch Painting: From a Regional Phenomenon to World Heritage’, Szépművészeti Múzeum, Boedapest, 31 oktober
- ‘Meindert Hobbema, Boslandschap met een vrolijk gezelschap in een wagen’, Rijksmuseum, 4 november
- ‘Het Rijksmuseum: het Melkmeisje en de Nachtwacht’, voor groep 3 van OBS de Muze, Nijmegen, 24 november
- ‘Spreker *Journée d’étude ‘Jean Malouel et la peinture sur panneau en France autour de 1400’*, Musée du Louvre, Parijs, en Musée des Beaux-Arts, Dijon, 25–26 november

Hans Rooseboom

- ‘Rijksmuseumcollege: Modern Times rond 1900’, Rijksmuseum, 25 november
- ‘Nederlandse adel 1814–2014: genealogie - heraldiek - iconografie’, symposium *Een nieuwe kunst, een nieuwe illusie*, Den Haag, 28 november
- ‘George Hendrik Breitner als fotograaf. Tussen conservatisme en modernisme’, Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, Den Haag, 16 december

Leila Sauvage

- [met C. Gombaud] ‘Liotard’s palette: techniques of an 18th-Century pastelist’, *Technology & Practice: Studying 18th-Century Paintings & Art on Paper*, Center for Art Technological Studies and Conservation, Kopenhagen, 2–3 juni
- [met C. Gombaud en I. van Leeuwen] ‘Liotard, Stoupan and pastel colours available during the 18th Century in Europe’, *6th Symposium of the ICOM-CC Working Group Art Technological Source Research ‘Sources on Art Technology: Back to Basics’*, Rijksmuseum, 16–17 juni
- [met C. Gombaud en I. van Leeuwen] ‘Treatment of a large-scale pastel portrait on parchment by Jean-Etienne Liotard’, *17th ICOM-CC Triennial Conference ‘Building Strong Culture through Conservation’*, Melbourne Convention and Exhibition Centre, 15–19 september

Marijn Schapelhouman

- ‘Niets nieuws onder de zon. 20ste-eeuwse Nederlandse figuratieve tekeningen bezien in het licht van de 17de-eeuwse tekenkunst’, twee lezingen in kader van tekenfestival *The Big Draw*, Rijksmuseum, 11 en 12 oktober

Frits Scholten

- ‘Sculpture and republicanism in the Northern Netherlands’, Universiteit van Greifswald, 15 januari
- Openingstoespraak tentoonstelling *Bone, beelden van Caspar Berger*, Museum Beelden aan Zee, Den Haag, 12 februari
- ‘What did Adriaen de Vries do in Rome (1595–1596)?’, conferentie *Roaming Dutch. Digitizing the Dutch presence in Rome through the Ages*, Rijksmuseum, 20 februari
- ‘Wat deed Adriaen de Vries in Rome, 1595, 1596?’, studiedag *Licht op Italië*, Rijksuniversiteit Groningen, 11 april
- ‘Virtuoso epiphanies: the making and purposes of early 16th-century Netherlandish microsculpture’, colloquium *Valeur et fonction de la virtuosité technique des savoir-faire artisanaux et artistiques aux époques pré-industrielles*, Maison des Sciences de l’Homme Ange-Guépin, Universiteit van Nantes, 5 juni
- ‘The Amsterdam ivories of Francis van Bossuit (1635–1692): reception and transformation in the 18th century’, congres *Les idoles entrent au musée*, École de Louvre, Parijs, 10 juni

- ‘De Amsterdamse ivoren van Francis van Bossuit (1635–1692): receptie en transformatie in de 18de eeuw’, Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, Den Haag, 2 oktober
- ‘Pietro Torrigiani in Flanders: His “Mater Dolorosa” in the Rijksmuseum’, *23rd Annual NIKI Conference ‘Sculpture in the Low Countries and Sculpture in Italy’*, Museum Catharijneconvent, Utrecht, 8 december

Eveline Sint Nicolaas

- ‘Verhaal op zaal: Een bijzondere blik op Suriname’, 11 april
- [met J. Reynaerts] ‘Serieus gesprek: De Moderne Achttiende Eeuw’, Rijksmuseum, 14 april
- ‘Verhaal op zaal: De Belgische Opstand van Roosdorp’, Rijksmuseum, 18 oktober
- Filmopnamen en korte voordracht voor medewerkers van Albert Heijn over *Het Sint-Nicolaasfeest* van Jan Steen, 11, 12 en 17 november

Anna A. Ślęczka

- ‘An “Amaravati” pillar fragment from the collection of the Rijksmuseum, Amsterdam’, symposium *Amaravati: The Art of an Early Buddhist Monument in Context*, The British Museum en The Courtauld Institute of Art, Londen, 5–6 september
- ‘Introduction to Indian classical music and art’, *Imperceptible Art Event*, Theater de Cameleon, Amsterdam, 26 september
- [met prof. Marzenna Czerniak- Drożdżowicz] ‘Cola bronzes in the context of the history and culture of Tamilnadu’, *Second International Conference on Indian Art*, Polish Institute of World Art Studies/Nicolaus Copernicus University, Torun (Polen), 9–10 oktober

Susan Smelt

- ‘Paint sample database: Developing a protocol for color accurate photography of paint cross-sections’, *Picture Meeting ‘Colour and Perception’*, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort, 11 december

William A. Southworth

- ‘The doorjamb in Ancient Champa’, *20th Congress of the Indo-Pacific Prehistory Association (IPPA)*, Siem Reap (Cambodja), 13 januari

Annemiek Spronk

- ‘Educatie in het Rijksmuseum’, college voor studenten van de Marnix Academie, Utrecht, 18 november

Giovanni Paolo di Stefano

- ‘Early Musical Instruments in the new Rijksmuseum’, *ICOM-CIMCIM Annual Conference*, The Nydahl Collection, Stockholm, 25 augustus
- ‘Een kostbaar cadeau voor Hortense?’, voor de Vrienden van het Rijksmuseum, 9 oktober
- ‘Keyboard instruments in the new Rijksmuseum’, conferentie *The Future of Historic Piano Collections (Geelvinck Fortepiano Festival)*, Museum Geelvinck Hinlopen Huis, Amsterdam, 13 oktober
- ‘Keyboard musical instruments in European Collections’, conferentie *Per una didattica del pianoforte in Italia e nel mondo*, Scuola di Alto Perfezionamento Musicale, Saluzzo, 21 november
- ‘Rijks 1/2 uurtje: Muziekinstrumenten in de Special Collections’, Rijksmuseum, 12 december

Harm Stevens

- Pon Masterclass Mobiliteit, Rijksmuseum, 21 september
- “‘Ich hoffe sie verstehen vielleicht warum ich ‘aufschreien’ muss”. Wachenheimer: a Jewish family inheritance in the Rijksmuseum”, symposium (*Dutch*) *Jewish history through the Prism of the Family. 13th International Symposium on the History of the Jews in the Netherlands*, Joods Historisch Museum, Amsterdam, 2 december

Jane Turner

- ‘Museum Labels: Bridging the Gap between Curators, Editors and Educators’, *Codart Zeventien Congres ‘Presenting our Collections: Ideals, Ideas and Practice’*, Rijksmuseum, 18 maart
- ‘Developments in Websites and Other Publications: Dutch and Flemish Drawings in the Victoria & Albert Museum’, *24th Conference of the International Advisory Committee of Keepers of Public Collections of Graphic Art*, National Gallery of Art, Washington, 19 mei
- ‘Art as Therapy’, *7th International Conference of Positive Psychologists*, Beurs van Berlage, Amsterdam, 2 juli
- ‘Printed vs Online Permanent Collection Catalogues’, boekpresentatie Victoria and Albert Museum, Londen, 10 juli

Caro Verbeek

- ‘Ceci n’est pas une pomme d’ambre’, inleidende lezing en ruiksessie voorafgaand aan lezing van Holly Dugan over pomanders, Vrije Universiteit, Amsterdam, 28 februari
- ‘Smelly art, arty smells’, *Ignite Amsterdam 36: food, art & ideas*, Mediamatic Fabriek, Amsterdam, 26 maart
- ‘Communiceren met geur’, voor de Jeugduniversiteit, Museum voor Communicatie, Den Haag, 13 april
- ‘Inhaling History of Art’, Goldsmith’s University, Londen, april
- ‘Aromatisch Aanliggen’, *Romeinenfestival*, Nijmegen, 1–2 juni
- ‘Touch: The Deepest Sense’, lezing en tevens co-organisator en moderator symposium *The Deepest Sense: On Tactility in the Arts and Sciences from the Early Modern Period to the Present Day*, Amsterdam, 26 en 27 juni (publicatie lezingen 2015)
- ‘Zintuiglijk kijken naar werken op papier in de collectie van het Rijksmuseum’, Rijksmuseum, 17 september
- ‘Kunsthistorisch geurgebruik’, *Smartnose Congres ‘Geurtrends & Geurbeleving 2014’*, Amersfoort, 2 oktober
- ‘Stuk op Tafel: Inhaling Art’, *Parool Theater*, Amsterdam, 4 oktober
- ‘Vriend en vijand: oorlogsgeuren’, *Nacht van de Geschiedenis*, Rijksmuseum, 18 oktober
- ‘Inhaling memories. On olfactory and gustatory memory in education and art projects’, Universitat Siegen, 9 november
- ‘Marc Mulders in geuren en kleuren’, *De Grote Kunstshow*, Stadsschouwburg, Amsterdam, 30 november
- ‘Historische ruiksessie’, *Sense of Smell*, Museum of the Image, Breda, 8 december
- ‘Geur in het museum’, *Rotterdam Festivals*, Kunsthal, Rotterdam, 15 december

Guus Verhaar

- ‘Chemical analysis by ion chromatography for the detection of glass sickness’, *Gordon Research Conference ‘Scientific Methods in Cultural Heritage Research’*, Newry (Maine), 26 juli–1 augustus

- 'Instabiel glas in museale collecties. De invloed van het productieproces op de conditie van glazen objecten', *OSK-Sectiedag 'Atelierpraktijken en geschiedenis van de kunstproductie'*, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort, 3 december

Ige Verslype

- [met R. Harmanni] 'Huize de Dieu te Alkmaar. Nieuwe aspecten aan geschilderde kamers: de meerwaarde van een multidisciplinaire benadering', *OSK-Sectiedag 'Historische binnenruimten en Kunstnijverheid'*, Gemeentemuseum Den Haag, 28 februari
- [met E. Koldewey] 'De buitenplaats oud-Amelisweerd in Bunnik: een vooruitstrevend en modieus huis', *OSK-Sectiedag 'Historische binnenruimten en Kunstnijverheid'*, Gemeentemuseum Den Haag, 28 februari
- 'The painted chamber in Huize De Dieu in Alkmaar: Material-technical investigation and archival sources', *Picture Meeting 'Technical Analysis of paintings'*, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort, 7 maart
- [met R. Harmanni] 'Kunsttechnologische bronnen over de 18de-eeuwse geschilderde kamer in Huize De Dieu te Alkmaar', gastcollege Universiteit van Amsterdam, 14 mei
- [met M. van Eikema Hommes, K. Keune, H. Sigmond, S. Smelt en J. Verhave] 'A "painted chamber" in Beverwijk by Johannes Luberti Augustini (1748–1822). Novel insights into the working methods and painting practices in a painted-wall-hangings factory', *CATS 2014 Conference 'Technology & Practice: Studying 18th-Century Paintings & Art on Paper'*, Statens Museum for Kunst, Kopenhagen, 2–3 juni

Linda Volkers

- [met M. Pronk] 'Designing the Digital Rijksmuseum', *Marketing Tribune, Marketing & Design Congres*, Vianen, 24 juni

Ching-Ling Wang

- 'European Landscape in Chinese Print: A Newly Discovered Type of Suzhou Print', workshop *The Form of Trees and Rocks in Painting*, Peking University, Beijing, januari
- 'Praying for Ten-thousand Goodness: On Ding Guanpeng's "The Buddha Preaching" in the Berlin Collection', workshop *Visual and Material Perspectives on East Asia*, University of Chicago, 11 februari
- 'Chairing the Panel – The System of Materiality: Dialectic of a New Visuality in East Asian Art', *CAA 102nd Annual Conference*, Chicago, 12–15 februari
- 'Praying for Ten-thousand Goodness: On Ding Guanpeng's "The Buddha Preaching" in the Berlin Collection', *Algemene ledenvergadering Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst*, Rijksmuseum, 22 maart
- 'Reconsidering the Painting Machang Defeating the Enemy in Berlin Collection', *2014 Conference of the Association for Asian Studies (AAS)*, Downtown Marriott, Philadelphia, 27–30 maart
- 'European Landscape in Chinese Print: A Newly Discovered Type of Suzhou Print', *3. Forum Ostasiatische Kunstgeschichte*, Karl Jaspers Centre für Transkulturelle Forschung, Heidelberg, 20–21 juni

Gregor J.M. Weber

- 'Das neue Rijksmuseum', n.a.v. renovatie Landesmuseum Oldenburg, Oldenburg, 11 mei
- 'Der innere Konflikt als Bilderzählung. Barend Graats *Pandora*', Universität Stuttgart, 9–11 juni
- Internationale perstour voor de tentoonstelling *Late Rembrandt* met lezingen en presentaties in Berlijn (4 september, 30 oktober, 10 november), Hamburg (28 oktober), Londen (22 september, 14 en 15 oktober), München (29 oktober, 16 december), Parijs (18 november), Stockholm (3 december)

Birthe Weijkamp

- 'Hoogtepunten uit een garderobe: een greep uit de kast van G. A. Brusse-Urtebise', Gasthuiskerk, Doesburg, 6 november

Tim Zeedijk

- 'Het Nieuwe Rijksmuseum', rondleiding voor Stadtmuseum Stuttgart, Rijksmuseum, 10 januari
- 'Het Nieuwe Rijksmuseum', rondleiding voor Munchmuseet, Oslo, Rijksmuseum, 14 januari
- 'Het Nieuwe Rijksmuseum', National Museum Warsaw, 14–16 februari
- 'Het Nieuwe Rijksmuseum', rondleiding voor KODE, Art Museums of Bergen, Rijksmuseum, 17 maart
- 'Het Nieuwe Rijksmuseum', rondleiding voor Afrika Museum, Tervuren, Rijksmuseum, 25 maart
- 'Het Nieuwe Rijksmuseum', rondleiding voor Szépművészeti Múzeum, Boedapest, Rijksmuseum, 27 maart
- 'Het Nieuwe Rijksmuseum', Brakke Grond, Amsterdam, 8 april
- 'Het Nieuwe Rijksmuseum', rondleiding voor Genootschap Amstelodamum, Rijksmuseum, 12 april
- 'Het Nieuwe Rijksmuseum', rondleiding voor Szépművészeti Múzeum, Boedapest, Rijksmuseum, 25 april
- 'Het Nieuwe Rijksmuseum', rondleiding voor Nationalmuseet Denmark, Kopenhagen, Rijksmuseum, 27 mei
- 'Het Nieuwe Rijksmuseum', rondleiding voor Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design, Oslo, Rijksmuseum, 4 september
- 'Het Nieuwe Rijksmuseum', rondleiding voor National Museum Warsaw, Rijksmuseum, 29 oktober

Kinderfeest ter gelegenheid van de opening van *Modern Times*.
Photography in the 20th Century
Foto Jan Kees Steenman

EXTERNE ACTIVITEITEN VAN MEDEWERKERS

Reinier Baarsen

- Bijzonder hoogleraar 'Kunstnijverheid en Decoratieve Kunsten tot 1800', Universiteit Leiden
- Lid Arts Panel, National Trust, Engeland
- Lid bestuur Stichting Museum van Loon, Amsterdam
- Lid bestuur Stichting Instandhouding Landgoed Prattenburg, Rhenen
- Lid bestuur Stichting tot bevordering van de bestudering van de kunstnijverheid (tevens jury Mr. J.W. Frederiksprijs)
- Lid bestuur Stichting Hollands Porselein
- Lid bestuur Stichting Daniel Marot Fonds
- Lid Raad van Advies Stichting het Nederlandse Interieur

Hubert Baija

- Docent restauratiekunde en stijlgeschiedenis, Universiteit van Amsterdam, 8–9 mei
- Docent 'Gilding Conservation & Frame History', Campbell Center for Historic Preservation Studies, Mount Carroll (Illinois), 11–14 juni
- Lid begeleidingscommissie restauratie trofeeënlijsten, Mauritshuis, Den Haag
- Professional Associate of the American Institute for Conservation of Historic and Artistic Works

Dirk Jan Biemond

- Woordvoerder keuringscommissie zilver PAN, Amsterdam
- Lid keuringscommissie zilver TEFAF, Maastricht
- Lid commissie voorwerpen van geschiedenis en kunst, Koninklijk Oudheidkundig Genootschap, Amsterdam
- Meelezend lid commissie ten behoeve van de inrichting van de Wellby Gallery, Ashmolean Museum, Oxford

Jonathan Bikker

- Lid redactie *Simiolus: Netherlands Quarterly for the History of Art*

Mattie Boom

- Lid keuringscommissie fotografie TEFAF, Maastricht
- Lid adviescommissie Nederlands Fotomuseum, Rotterdam
- Lid bestuur Stichting Scherptediepte/Depth of Field, Universiteit Leiden
- Lid keuringscommissie Twentieth Century Art, Frieze Art Fair, Londen

Annemies Broekgaarden

- Voorzitter Penseeljury
- President Hands On!, International Association for Children in Museums
- Initiator en beheerder Children in Museums Award, i.s.m. met European Museum Academy
- Lid bestuur Fotodok
- Lid adviesraad NTR

Nel ten Brug

- Lid RDA-commissie (Resource Description and Access)

Duncan Bull

- Lid wetenschappelijke adviesraad Nederlands Interuniversitair Kunsthistorisch Instituut, Florence
- Lid wetenschappelijke commissie voor de tentoonstelling *Franciscus*, Museum Catharijneconvent, Utrecht
- Lid wetenschappelijke commissie voor de tentoonstelling *Liotard*, Royal Academy, Londen

Jan van Campen

- Lid keuringscommissie Aziatische exportkunst TEFAF, Maastricht
- Lid keuringscommissie Aziatische kunst PAN, Amsterdam
- Lid redactie *Aziatische Kunst*
- Lid redactie *The Rijksmuseum Bulletin*

Dionysia Christoforou

- Lid CliP-project (Chain Line Pattern) van Rick Johnson over papieridentificatie
- Associate editor *IADA Journal*, sectie 'Materials & Equipment'

Taco Dibbits

- Lid Commissie Museale Verwervingen vanaf 1933
- Lid bestuur De Pont Museum voor Hedendaagse Kunst, Tilburg
- Lid bestuur Stichting Duivenvoorde
- Lid Comité van Aanbeveling Young in Prison
- Lid bestuur Libris Geschiedenis Prijs

Femke Diercks

- Lid bestuur Stichting Daniel Marot Fonds
- Lid bestuur werkgroep De Zeventiende Eeuw
- Lid stuurgroep www.delftsaardewerk.nl
- Lid Erfgoedbreed, netwerkplatform voor jonge professionals in de culturele sector

Paul van Duin

- Adviseur The Getty Center en NWO voor het opstellen van een onderzoeksagenda voor The Conservation of Panel Paintings
- Adviseur Getty Panel Paintings Initiative
- Penningmeester ICOM-CC Fund
- Lid organiserend comité symposium *Furniture Finishes – Past, present and future of transparent wood coatings*, Rijksmuseum i.s.m. Stichting Ebenist, 14–15 november
- Lid keuringscommissie meubelen TEFAF, Maastricht
- Lid begeleidingscommissie restauratie Regentenkamer Burgerweeshuis, Zierikzee

Stina Ekelund

- Lid bestuur Stichting Ebenist
- Lid organiserend comité symposium *Furniture Finishes – Past, present and future of transparent wood coatings*, Rijksmuseum i.s.m. Stichting Ebenist, 14–15 november

Menno Fitski

- Voorzitter Vereniging voor Japanse Kunst
- Lid bestuur Hulswé-Wazniewski Stichting
- Lid redactie *Aziatische Kunst*
- Lid bestuur Stichting Tikotin
- Lid bestuur Stichting für Elise
- Lid bestuur Stedenband Leiden–Oxford

Isabelle Garachon

- Deelnemer Dutch Ceramics and Glass Research Network

Erik van Ginkel

- Vicevoorzitter Museumvereniging en Stichting Museumkaart
- Vicevoorzitter Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland
- Lid bestuur ArtAids, Barcelona/Amsterdam
- Lid bestuur Fundaçion Han Nefkens, Barcelona
- Lid bestuur CODART
- Lid Raad van Toezicht Stichting Rosa Spier Huis, Laren
- Lid Comité van Aanbeveling Stichting Operanetwerk
- Lid bestuur Amsterdams Fonds voor de Kunst
- Lid Raad van Toezicht Stichting Nederlandse Dansdagen

Martine Gosselink

- Lid Raad van Toezicht Cultuur Ondernemen
- Lid projectgroep Atlas of Mutual Heritage
- Lid bestuur Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap
- Lid bestuur Biografisch Portaal van Nederland
- Related expert Centrum voor Internationale Erfgoedactiviteiten
- Lid werkgroep Historische Goudmijnen van Amsterdam
- Lid werkgroep VOC-schip 'De Amsterdam'
- Lid programmaraad DutchCulture Heritage Desk
- Lid jury Libris Geschiedenis Prijs 2014
- Lid jury Beste Geschiedenisleraar van het jaar 2014

Ludo van Halem

- Lid jury Epospress Tekeningenprijs
- Lid bestuur Stichting/Fondation Constant
- Gastconservator voor de tentoonstelling *Experiment Europa. Constant en de Europese avant-garde*, Cobra Museum voor Moderne Kunst, Amstelveen
- Lid adviescommissie Bijdrage Incidentele Aankopen, Mondriaan Fonds

Gijs van der Ham

- Secretaris/penningmeester Stichting Onvergetelijk
- Secretaris/penningmeester Stichting Historisch Onderzoek Vrouwenlevens
- Lid Commissie voor het Munt- en Penningkabinet, Koninklijk Oudheidkundig Genootschap, Amsterdam
- Lid bestuur Stichting Charema, fonds voor geschiedenis en kunst

- Adviseur met betrekking tot de toekomst van de collectie schilderijen van de Waalse Kerk/Hospice Wallon, Amsterdam
- Deelnemer expert meeting onder leiding van Felix Rottenberg over de toekomst van de Oude Kerk, Amsterdam
- Lid inhoudelijke projectgroep 'Hollanders van de Gouden Eeuw in de Hermitage Amsterdam', namens het Rijksmuseum
- Lid redactieraad publicatie *Hollanders van de Gouden Eeuw* (Maarten Hell, Emma Los en Norbert Middelkoop), verschenen bij de tentoonstelling *Hollanders van de Gouden Eeuw*, Hermitage Amsterdam

Cecile van der Harten

- Docent GO-opleidingen: fotocollectie beheren en toegankelijk maken, module 'Dienstverleningen, documentatie en auteurs- en gebruiksrecht'
- Gastdocent Informatie- en bibliotheekwetenschap aan de Universiteit Antwerpen, 'Digitalisering: productie, opslag en duurzaamheid'

Rosina Herrera Garrido

- Workshopdocent 'The Conservation of Analog Photography', Instituto de Estudios Fotográficos de Cataluña, Barcelona, 31 oktober

Erik Hinterding

- Lid redactie *Kroniek van het Rembrandthuis*

Jan de Hond

- Lid redactie werkgroep De Negentiende Eeuw
- Lid leescommissie proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen

Henrike Hövelmann

- Lid redactie *De Boekenwereld. Blad voor Bijzondere Collecties*

Jolanda van Iperen

- Gastdocent '(Digitale) microscopie', Conservering en Restauratie van Cultureel Erfgoed, Universiteit van Amsterdam
- Gastdocent 'Veilig omgaan met chemicaliën', Conservering en Restauratie van Cultureel Erfgoed, Universiteit van Amsterdam

Marije Jansen

- Lid bestuur Heinz M. Kaempfer Fonds
- Lid redactie *Andon*

Martin Jürgens

- Lid keuringscommissie fotografie TEFAF, Maastricht
- Workshopdocent 'Identification and Conservation Strategies for Color and Digital Prints', Hungarian National Museum, Boedapest, 28 juli–8 augustus

Trineke Kamerling

- Lid bestuur SIMIN, Museumvereniging

Geert-Jan Koot

- Projectmanager Art Discovery Group Catalogue, samenwerkingsproject van ruim 60 internationale kunstbibliotheken en OCLC
- Lid bestuur internationaal consortium van kunsthistorische bibliotheken, Artlibraries.net
- Voorzitter bibliotheekcommissie van het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap, Amsterdam
- Lid bestuur en voorzitter marketing-werkgroep consortium van Amsterdamse bibliotheken, AdamNet, en lid werkgroep Digitale Bibliotheek Amsterdam
- Voorzitter Werkgroep Speciale Wetenschappelijke Bibliotheken (WSWB), Nederlandse Vereniging van Bibliothecarissen (NVB)
- Lid klankbordwerkgroep Art and Architecture Thesaurus (AAT)

Anna Krekeler

- Lid onderzoeksteam NWO/Science4Arts-project 'Climate4Wood'
- Lid onderzoeksteam NWO/Science4Arts-project 'REVISualizing late Rembrandt: a new light on late Rembrandt'

Robert van Langh

- Gastdocent Faculteit Aardwetenschappen, Vrije Universiteit, Amsterdam, 3 april
- Mede-organisator multidisciplinaire workshop Amerikaanse en Nederlandse wetenschappers op het gebied van 'conserverings- wetenschap, kunstgeschiedenis en restauratie *Lab of the Future*', The Metropolitan Museum of Art, New York, 7–9 april
- Lid wetenschappelijk comité *11th International Conference on Non-Destructive Investigations and Microanalysis for the Diagnostics and Conservation of Cultural and Environmental Heritage (ART'14)*, Madrid, 11–13 juni
- Organisator *6th Symposium of the ICOM-CC Working Group Art Technological Source Research 'Sources on Art Technology: Back to Basics'*, Rijksmuseum, 16–17 juni
- Lid wetenschappelijk comité *6th International conference on Synchrotron Radiation in Art and Archaeology (SR2A-2014)*, Parijs, 9–12 september
- Lid redactieraad Springer Science+Business Media voor een nieuwe serie over conservation science
- Reviewer *Journal for Analytical Atomic Spectrometry*
- Lid Nationale Onderzoeksraad Erfgoed
- Leider restauratieproject 43 schilderijen uit de Turkse presidentiële collectie, en 15 lijsten
- Lid jury Migelien Gerritzen Masterscriptieprijs 2014
- Lid keuringscommissie TEFAF, Maastricht
- Kwartiermaker Amsterdam Conservation Centre
- Afgevaardigde voor de presentatie van het Amsterdam Conservation Centre voor de nominatie Nationaal Icoon

Huigen Leeflang

- Lid bestuur werkgroep De Zeventiende Eeuw
- Lid programmacommissie CODART
- Organisatie *Codart Zeventien Congres 'Presenting our Collections: Ideals, Ideas and Practice'*, Rijksmuseum, 16–18 maart
- Lid adviescommissie voor de tentoonstelling *Jacob Cornelisz van Oostanen*, Stedelijk Museum Alkmaar en Amsterdam Museum
- Lid Maatschappij der Nederlandse Letterkunde
- Lid bestuur Brisk Recorder Quartet Amsterdam
- Lid keuringscommissie PAN, Amsterdam
- Adviseur aankoop prentcollectie Guy van Hoorebeke, Groeningemuseum, Brugge

Idelette van Leeuwen

- Lid organiserend comité *IADA International Symposium 'If only I had known – looking back, moving forward'*, KNAW, Amsterdam, 14–16 mei
- Lid organiserend comité *6th Symposium of the ICOM-CC Working Group Art Technological Source Research 'Sources on Art Technology: Back to Basics'*, Rijksmuseum, 16–17 juni
- Lid technical committee *IADA XIII International Congress*, Berlijn, 12–16 oktober 2015
- Lid Klankbord Boek & Papier van de opleiding tot restaurator, Universiteit van Amsterdam

Manon van der Mullen

- Gastdocent minorcursus 'Digital Humanities', Universiteit Utrecht, 23 september

Alexandra Nederlof

- Secretaris bestuur sectie 'Boek, Papier, Fotografische materialen', Restauratoren Nederland

Petria Noble

- Lid programmacommissie NOW/Science4Arts
- Lid adviescommissie symposium *Rembrandt Now: Technical Practice, Conservation & Research*, The National Gallery, Londen, 13–15 november
- Lid adviescommissie restauratie van Rembrandt, *Batseba*, Musée du Louvre, Parijs
- Lid adviescommissie The Rembrandt Database
- Lid adviescommissie Research Network in Technical Art History, University of Glasgow
- Lid adviescommissie The Thread Count Automation Project, voor schilderijen van Rembrandt en Vermeer
- Assistent-coördinator ICOM-CC Paintings Working Group
- Lid redactie *ArtMatters: International Journal for Technical Art History*

Arie Pappot

- Docent gietpracticum, Universiteit van Amsterdam
- Lid bestuur Theo Thijssen Museum, Amsterdam

Wim Pijbes

- Voorzitter Raad van Toezicht Droog Design
- Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Amstel 218 (Collectie Six)
- Lid Raad van Commissarissen Broadview Holding
- Lid Steering Committee van Organizers of International Exhibitions (BIZOT-group)
- Lid bestuur Vereniging Rembrandt
- Lid bestuur Caldic Museum, Wassenaar
- Voorzitter jury Sacha Tanja Penning
- Voorzitter jury BNA Beste Gebouw van het Jaar 2015
- Voorzitter jury Libris Literatuur Prijs 2015
- Directeur Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen
- Lid Raad van Advies Amsterdam Light Festival
- Lid Raad van Advies Koninklijk Oudheidkundig Genootschap, Amsterdam
- Lid International Advisory board Palazzo Strozzi, Florence
- Lid Comité van Aanbeveling Art Rotterdam
- Lid Comité van Aanbeveling Behoud Jan Steen
- Lid Comité van Aanbeveling Cultureel Studentencentrum Usva, Groningen
- Lid Comité van Aanbeveling Foodprint, Den Haag
- Lid Comité van Aanbeveling Governance Code Cultuur
- Lid Comité van Aanbeveling Universiteit Lalique Museum, Doesburg
- Lid Comité van Aanbeveling Stichting Matthäus Amsterdam
- Lid Comité van Aanbeveling 100 jaar Nederland en de Eerste Wereldoorlog
- Lid Comité van Aanbeveling New Holland Foundation
- Lid Comité van Aanbeveling Noord-Nederlands Trein & Tram Museum, Zuidbroek
- Lid Comité van Aanbeveling Oktobermaand Kindermaand
- Lid Comité van Aanbeveling Panorama Mesdag, Den Haag
- Lid Comité van Aanbeveling Rosa Spier Huis, Laren
- Lid Comité van Aanbeveling Schutterij van Amsterdam
- Lid Comité van Aanbeveling Stadskanaal 250/400
- Lid Comité van Aanbeveling Stroom Den Haag
- Lid Comité van Aanbeveling Villa Mondriaan, Winterswijk
- Lid Support Committee 400 years (betrekkingen Nederland – Zweden)

Kathrin Pilz

- Assistant-coördinator ICOM-CC Art Technological Source Research Working Group
- Lid organiserend comité *6th Symposium of the ICOM-CC Working Group Art Technological Source Research 'Sources on Art Technology: Back to Basics'*, Rijksmuseum, 16–17 juni

Jenny Reynaerts

- Lid bestuur en webmaster ESNA (European Society for Nineteenth-Century Art)
- Mede-organisator symposium *The Turbulent Mind: Madness, Moods and Melancholy in the Art of the Nineteenth Century*, Museum voor Schone Kunsten, Gent, 16–17 mei
- Organisator ESNA Promovendi-middag, Rijksmuseum, 28 augustus
- Lid adviescommissie Kunst, Prins Bernhard Cultuurfonds
- Lid bestuur Schone Kunsten rond 1900/Lambertus Zijlfonds
- Lid bestuur werkgroep De Negentiende Eeuw
- Lid redactieraad publicatie *Hendrik Willem Mesdag. Kunstenaar, verzamelaar, entrepreneur* (red. M. van Dijk, M. Jonkman en R. Suijver), Bussum 2015

Pieter Roelofs

- Lid jury Jan van Gelderprijs
- Lid adviescommissie Karel de Grote-prijs en Cultuur Stimuleringsprijs stad Nijmegen
- Adviseur aankopen oude schilderkunst, Mondriaan Fonds
- Adviseur Stichting gebroeders Van Limburg
- Lid klankbordgroep De Valkhof Tafel, Museum Het Valkhof, Nijmegen
- Lid Raad van Advies Museumpark Oriëntalis, Heilig Landstichting
- Excursiebegeleiding van studenten van het Emerson College, Boston, naar Madrid, Wenen/Bratislava

Hans Rooseboom

- Lid adviescommissie Projectinvestering Musea en Erfgoedinstellingen, Mondriaan Fonds

Marcel de Rooy

- Lid Quality Assurance Team voor Koha 3.16, 3.18 en 3.20

Marijn Schapelhouman

- Lid bestuur Museum In 't Houten Huis, Museum voor het Schermereiland, De Rijk
- Lid Maatschappij der Nederlandse Letterkunde
- Lid interne begeleidingscommissie AGORA-project van Federaal Wetenschapsbeleid 'The drawings in the Royal Library of Belgium: identification and valorisation through the Web', Koninklijke Bibliotheek van België, Brussel
- Lid examencommissie Conservering en Restauratie van Cultureel Erfgoed, Universiteit van Amsterdam

Frits Scholten

- Bijzonder hoogleraar 'Theorie en geschiedenis van de collectievorming' (Rijksmuseum-leerstoel vanwege het Rijksmuseum Fonds), Vrije Universiteit, Amsterdam
- Werkcollege master kunstgeschiedenis 'Nederlandse beeldhouwkunst in Europese context, 1400/1800', Vrije Universiteit, Amsterdam, september–december 2014
- Mede-organisator, tevens openings-toespraak, symposium *The Deepest Sense: On Tactility in the Arts and Sciences from*

the Early Modern Period to the Present Day, i.s.m. Vrije Universiteit (ACCESS) en Meertensinstituut, Amsterdam, 26–27 juni

- Lid redactie *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek*
- Lid redactie *Wallraf-Richartz-Jahrbuch*
- Lid redactie *Kunstschrift*
- Lid redactie *Studies in Netherlandish Art and Cultural History*
- Lid adviesraad *The Sculpture Journal*
- Lid *French Bronze Study Group*
- Lid (ex officio) bestuur Museum voor Religieuze kunst, Uden
- Voorzitter Stichting Nederlandse Kunst-historische Publikatiën
- Lid Comité van Aanbeveling Stichting tot Instandhouding en Behoud Needse Beelden
- Lid curatorium bijzonder hoogleraar 'Geschiedenis, theorie en praktijk van de moderne beeldhouwkunst, vanwege de Stichting Sculptuur Instituut', Universiteit Leiden

Eveline Sint Nicolaas

- Lid Schutterijcommissie van het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap, Amsterdam
- Secretaris Justus Lipsius Prijs
- Lid onderzoeksgroep 'Cornelius Loos, drawings from Istanbul and the Middle East 1710' opgezet door het Swedish Research Institute in Istanbul
- Lid Comité van Aanbeveling voor de tentoonstelling *Kadinlar*, Museum TwentseWelle, Enschede

Anna A. Ślącza

- Lid redactie *Aziatische Kunst*
- Lid bestuur VVIK (Vereniging Vrienden van Instituut Kern)

Saskia Smulders-de Jong

- Lid bestuur Stichting Ebenist
- Lid organiserend comité symposium *Furniture Finishes – Past, present and future of transparent wood coatings*, Rijksmuseum i.s.m. Stichting Ebenist, 14–15 november

William A. Southworth

- Lid bestuur onderzoeksproject 'Corpus des Inscriptions du Campā', École Française d'Extrême-Orient, Parijs en Jakarta
- Lid redactie *Aziatische Kunst*

Giovanni Paolo di Stefano

- Adjunct-hoogleraar 'History of musical instruments', University of Florence
- Adjunct-hoogleraar 'History and Technology of musical instruments', University of Palermo
- Adjunct-hoogleraar 'Organology', State Conservatory of Music, Palermo
- Museum consultant Galleria dell'Accademia, Florence (editor of the catalogue of stringed musical instruments)

Harm Stevens

- Lid Raad van Advies Hermitage Amsterdam

Gwen Tauber

- Lid commissie educatie, Restauratoren Nederland

- Lid adviescommissie schilderijenrestauratie, Conservering en Restauratie van Cultureel Erfgoed, Universiteit van Amsterdam
- Adviseur restauratieteam Trippenhuis, Amsterdam
- Gastdocent Brealey-cursus 'Aesthetics and Perception', Conservering en Restauratie van Cultureel Erfgoed, Universiteit van Amsterdam

Jane Turner

- Lid redactie *Master Drawings*
- Vice President International Advisory Committee of Keepers of Public Collections of Graphic Art (the '50 Lux Club')
- Lid Raad van Advies Nihon no Hanga, Amsterdam
- Lid OSK-commissie 'Perspectieven op kunstgeschiedenis in Nederland in de 21ste eeuw'
- Lid interne begeleidingscommissie AGORA-project van Federaal Wetenschapsbeleid 'The drawings in the Royal Library of Belgium: identification and valorisation through the Web', Koninklijke Bibliotheek van België, Brussel

Matthias Ubl

- Lid restauratiecommissie Cornelis Engebrechtsz, *Drieluik met Bewening Christi*, Museum De Lakenhal, Leiden
- Lid programmacommissie CODART

Caro Verbeek

- Promovendus Vrije Universiteit, Amsterdam, 'In Search of Lost Scents: Reconstructing the Aromatic Heritage of the Avant-garde'
- Docent cursus 'The Other Senses', Koninklijke Academie voor de Kunsten, ArtScience Interfaculty, Den Haag
- Kunstproject 'Inhaling art at the Van Abbe', 2014–2019
- Lid bestuur ACCESS (Center for Cross-disciplinary Emotion and Sensory Studies), Vrije Universiteit, Amsterdam
- Lid bestuur iii Initiative (Center for sensory artistic research)

Ching-Ling Wang

- Docent Ostasien Abteilung, Kunsthistorisches Institut, Freie Universität Berlin
- Seminar *Visuelle-und-materielle Kultur in der Ming Zeit (1368–1644)*
- Excursie 'Ostasiatische Kunst im globalischen Kontext'
- Associated research fellow 'Connecting Art Histories in Museum', Kunsthistorisches Institut in Florenz – Max Planck Institute

Gregor J.M. Weber

- Lid redactie *Simiolus: Netherlands Quarterly for the History of Art*
- Lid jury Jan van Gelderprijs
- Honorprofessor Otto-Friedrich-Universität Bamberg

Tim Zeedijk

- Secretaris Stichting Nederlandse Kunsthistorische Publikatiën

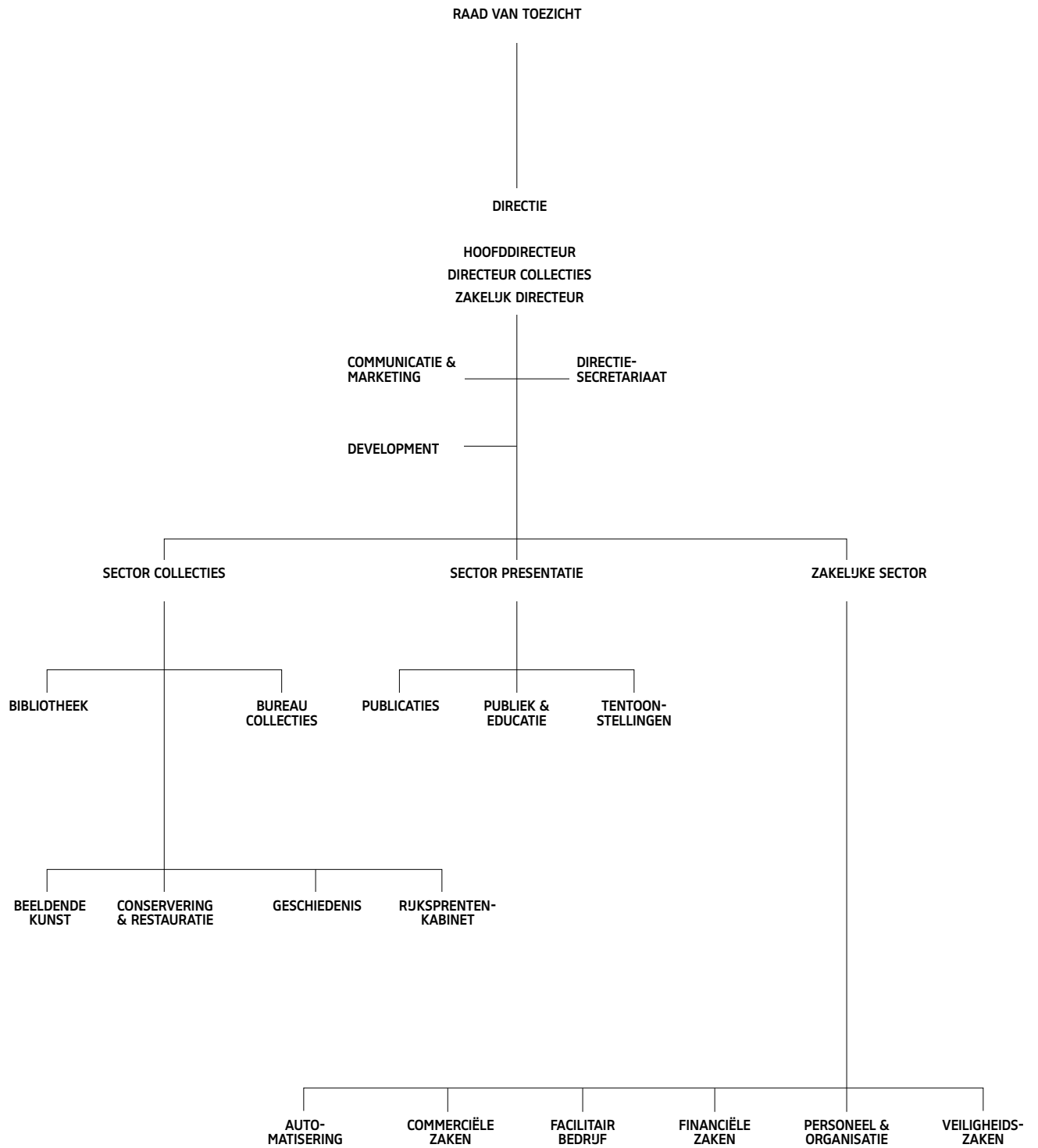

Martine Gosselink (hoofd Geschiedenis, Rijksmuseum), Cathelijne Broers (directeur Hermitage Amsterdam) en Paul Spies (directeur Amsterdam Museum) bij de opening van *Hollanders van de Gouden Eeuw* op 27 november. De tentoonstelling van een aantal grote groepsportretten in de Hermitage Amsterdam is een samenwerkingsproject van genoemde drie musea
Foto Janiek Dam

Workshop in de tuin tijdens *Alexander Calder in het* | at the Rijksmuseum
Foto Erik Smits

ORGANOGRAM

PERSONEEL

(op 31 december 2014)

DIRECTIE EN STAFAFDELINGEN

DIRECTIE

Dhr. W.M.J. Pijbes hoofddirecteur
Dhr. T.D.W. Dibbits directeur collecties
Dhr. K.E. van Ginkel zakelijk directeur

DIRECTIESECRETARIAAT

Mw. M.P. van de Wiel directiesecretaris
Mw. J. Brom-Rijnhout directiesecretaresse
Mw. C.L. Goedhart directiesecretaresse
Mw. A.H. Coerdts medewerker archief
Dhr. T.J.M. Kool medewerker archief
Mw. I. Peterse medewerker archief

COMMUNICATIE & MARKETING

Mw. M.S. Meynen hoofd communicatie & marketing
Mw. K. Schenk afdelingsassistent communicatie & marketing
Mw. J. Duijker medewerker interne communicatie
Mw. G.E.G.F. Laudij hoofd evenementen & ontvangsten
Mw. C.L. van den Berg-Denekamp eventmanager
Mw. J.M.C.J.H. Bleekemolen eventmanager
Mw. A.A.N. van der Chijs eventmanager
Mw. M.M. Mariee eventmanager
Mw. F.A. Schilte-Das eventmanager
Mw. A.A.M. Smits eventmanager
Mw. J. de Wit eventmanager
Mw. E. Kamphuis senior medewerker pers & publiciteit
Dhr. A.H.B. de Munnick senior medewerker pers & publiciteit
Dhr. M.P. Colly medewerker pers & publiciteit
Mw. J.J. Schneider medewerker pers & publiciteit
Mw. L. Snoek projectmedewerker assistent P&P
Mw. M.E. de Klein marketingmanager
Mw. G.R. Volkers marketingmanager
Mw. J.F.P. Pisters salesmanager
Mw. A. Smeets salesmanager
Mw. M.P. Zekveld assistent marketing & sales
Dhr. H.W. Hermanns gastvrouw/-heer

DEVELOPMENT

Mw. H.S.C. Crebolder hoofd development
Mw. C. Sloof secretaresse
Mw. B.J. Tedder secretaresse
Mw. L.F. van Acker-de Jonge medewerker development
Mw. M.M. Akkersdijk medewerker development
Mw. A. Bem-Oster accountmanager
Mw. H.M.C. Beynen deskresearchmedewerker
Mw. M. Le Coultre accountmanager institutionele fondsen
Mw. J.P. Huisman accountmanager Rijksmuseum Fonds
Mw. E. Kalis accountmanager Rijksmuseum Fonds
Mw. F.F.J. Hijmans accountmanager sponsoring
Mw. L.M. Huijgen accountmanager sponsoring
Mw. M.H.A. van Oranje accountmanager Vrienden
Mw. S.J. Drabbe medewerker Vrienden
Dhr. Y.N.M. van Santen medewerker Vrienden
Mw. J.I. Nikolic projectmedewerker

PROJECTBUREAU HUISVESTING

Dhr. I. Santhagens projectleider museale inrichting
Mw. H.S. Schrawangen projectcoördinator

SECTOR COLLECTIES

BIBLIOTHEEK

Dhr. G.J.M. Koot hoofd bibliotheek
Mw. C.M. ten Brug coördinator bibliotheek
Dhr. M. de Rooy applicatiebeheerder bibliotheek
Mw. H.M.A. de Bruijn medewerker bibliotheek
Mw. M.P.M. Falke medewerker bibliotheek
Dhr. A.C.A. Knots medewerker bibliotheek
Dhr. G.E. Peters medewerker bibliotheek
Mw. M.E.C. Pfundt medewerker bibliotheek
Dhr. A.P.M. Schellekens medewerker bibliotheek
Mw. C.E.A. van Grinsven projectmedewerker
Dhr. P.W. Kalwij projectmedewerker

Studiezaal

Dhr. J.H.M. Bersee medewerker studiezaal
Mw. J.P. Breidel medewerker studiezaal
Dhr. J. Durrfeld medewerker studiezaal
Dhr. M.J. Rozestraten medewerker studiezaal
Dhr. J.R. Schindler medewerker studiezaal

BUREAU COLLECTIES

Mw. C. Jager hoofd bureau collecties
Mw. M.A.L. Rebers collectiesecretaris
Mw. M.J. van Zelst-de Wit collectiesecretaris
Mw. M.J.J.M. van Erp wetenschappelijk medewerker
museale verwerving
Mw. H. Kuiper wetenschappelijk medewerker
museale verwerving
Mw. M. Lagerweij wetenschappelijk medewerker
museale verwerving
Dhr. D.T. Bos projectmedewerker
Mw. M. Geenevasen projectmedewerker catalogiseren kant
Dhr. V. Martens projectmedewerker catalogiseren lijsten
Mw. S. Plukker projectcoördinator

Collectieinformatie

Mw. E.M.G. Jongma databeheerder
Mw. K.C. Kamerling applicatiebeheerder
Dhr. R.E. Blekman informatiespecialist
Mw. S. van Gelderen informatiespecialist
Dhr. B. Nederveen informatiespecialist
Mw. C.H. Wittop Koning informatiespecialist
Mw. T.M. Bos medewerker catalogiseren
Mw. E. Doornbusch medewerker catalogiseren
Mw. S.A.F. Smelt projectmedewerker catalogiseren
Mw. I.S. van Stokkom projectmedewerker catalogiseren
Mw. N.C.M. Garthoff projectmedewerker technische
documentatie

Prentenkabinet Online

Mw. H.M.K. Hövelmann projectleider PK Online
Mw. L.A. van Berkel projectmedewerker catalogiseren
Mw. H. van Dijk projectmedewerker catalogiseren
Mw. R. van der Houwen-Jelles projectmedewerker catalogiseren
Dhr. R.T.G. Loontjens projectmedewerker catalogiseren
Mw. S.H. van der Maarel projectmedewerker catalogiseren
Mw. M. van der Mullen projectmedewerker catalogiseren
Mw. J.G.H. Zelen projectmedewerker catalogiseren
Dhr. R. Schouten beeldbewerker
Dhr. N. Staal beeldbewerker
Dhr. H.M.A. van Beek reproductiefotograaf
Dhr. D. Hogers scanoperator/reproductiefotograaf

Beeld

Mw. C.V.M. van der Harten hoofd beeld
Mw. I. Labeur accountmanager
Mw. A.L. van Lingen accountmanager
Dhr. M.J. den Engelsman fotograaf
Dhr. H.J. Klein Gotink fotograaf
Dhr. F.P.H. Pegt fotograaf
Mw. S. Rebers fotograaf
Mw. C.M. van Wijk fotograaf

Registrars Office

Mw. W. Brouwer hoofd registrars office
Mw. W.E.P. Hooites registrar
Mw. J.A.C. Martens registrar
Mw. C.J. Meffert-van Weele registrar
Mw. A.S. Swart registrar
Mw. A.P. Tiersma-Noordermeer registrar

Beheer & Behoud

Dhr. W.A.P. Hoeben hoofd beheer & behoud
Dhr. D. Bakker medewerker beheer & behoud
Mw. G. de Beer medewerker beheer & behoud
Mw. S. Bruin medewerker beheer & behoud
Mw. O. van der Kooi medewerker beheer & behoud
Dhr. E. Kriger medewerker beheer & behoud
Dhr. B. da Silva Curiel medewerker beheer & behoud
Dhr. G. Smit medewerker beheer & behoud
Mw. C. Thorig medewerker beheer & behoud
Mw. M.B.W. van Vugt medewerker beheer & behoud
Dhr. R. Zwart medewerker beheer & behoud
Mw. C.P.N.C. Vereertburgghen medewerker
beheer & behoud i.o.
Dhr. D. Kemper depotbeheerder
Dhr. I.P. Rijkers depotbeheerder

BEELDENDE KUNST

Dhr. G.J.M. Weber hoofd beeldende kunst
Mw. S.L. Pastoor secretaresse
Dhr. J. van Campen conservator Aziatische kunst
Dhr. M. Fitski conservator Aziatische kunst
Mw. A.A. Ślącza conservator Aziatische kunst
Dhr. W.A. Southworth conservator Zuidoost-Aziatische kunst
Dhr. C. Wang conservator Aziatische kunst
Dhr. F.T. Scholten senior conservator beeldhouwkunst
Mw. F.M. Diercks junior conservator ceramiek
Dhr. D.P.J. Biemond conservator edele & onedele metalen
Mw. N. Bruderle junior conservator glas
Mw. S. van Leeuwen conservator/restaurator juwelen
Mw. B.M.A.M. du Mortier conservator kostuum
Mw. E.F. van der Hoorn junior conservator kunstnijverheid
Dhr. R.J. Baarsen senior conservator meubelen
Dhr. G.P. Di Stefano conservator muziekinstrumenten
Dhr. J. Bikker conservator schilderijen
Dhr. D.R. Bull senior conservator buitenlandse schilderkunst
Dhr. M. Ubl junior conservator vroeg-Nederlandse schilderkunst
Mw. J.L. de Fouw junior conservator 18de-eeuwse Nederlandse
schilderkunst
Mw. J.A.H. Reynaerts senior conservator 18de- en
19de-eeuwse Nederlandse schilderkunst
Dhr. P.J.A. Roelofs conservator 17de-eeuwse schilderkunst
Dhr. L.E. van Halem conservator 20ste-eeuwse kunst
Mw. B. Weijkamp junior conservator
Mw. C.C.S. Rulkens conservator i.o.
Mw. R.N. Schipper conservator i.o.

GESCHIEDENIS

Mw. M. Gosselink hoofd geschiedenis
Dhr. G. van der Ham senior conservator
Dhr. J.G.A. de Hond conservator scheepswrakvondsten/
Nova Zembla, varia 19de eeuw
Mw. E. Sint Nicolaas conservator militaria, varia 18de eeuw
Dhr. H. Stevens conservator varia & textiel 20ste eeuw
Dhr. S.J.J. van der Vliet conservator maritieme collecties
Mw. M.A. Holtrop junior conservator
Dhr. D.R. Horst wetenschappelijk medewerker

RIJKSPRENTENKABINET

Mw. J.V. Turner hoofd rijksprentenkabinet
Mw. M.M. Boom conservator fotografie
Dhr. H.T. Rooseboom conservator fotografie
Dhr. E.B.M. Hinterding conservator prentkunst
Mw. M.B. Jansen junior conservator Japanse prenten
Dhr. H. Leeftang conservator prentkunst 16de en 17de eeuw
Mw. J.D. de Raad conservator prentkunst en tekenkunst
20ste eeuw (* maart 2015)
Mw. P.L.M. Verhaak junior conservator prentkunst
Dhr. R.J.A. te Rijdt conservator tekenkunst 18de en 19de eeuw
Dhr. M. Schapelhouman senior conservator tekenkunst
16de en 17de eeuw
Mw. M. Stijkel coördinator studiezaal
Dhr. L.P.J.C. Vosters assistent-coördinator studiezaal
Mw. C.L. Verbeek projectmedewerker
Mw. M.N. van Suylen conservator i.o.
Mw. N.L. van Banning onderzoeker (fellowship)
Mw. H.A. Hughes onderzoeker (fellowship)
Dhr. J. Luyckx onderzoeker (fellowship)

CONSERVERING & RESTAURATIE

Dhr. R.J.C.H.M. van Langh hoofd conservering & restauratie
Mw. A. Zwart secretaresse
Mw. J.J. van den Brugge-Mulder technisch analist
Mw. J.M. van Iperen technisch analist
Dhr. N.A. Proano Gaibor technisch analist
Dhr. R.G. Erdmann senior scientist
Mw. N.P. Bergman onderzoeker
Mw. B.A. van Driel onderzoeker

Restauratieatelier ceramiek en glas

Mw. I.R. Parthesius-Garachon hoofd restauratieatelier
Mw. M.C.M. van Schinkel senior restaurator
Mw. B. Lamain restaurator
Dhr. G. Verhaar promovendus

Restauratieatelier metalen

Mw. J.W. van Bennekom restaurator
Mw. S.J. Creange restaurator
Mw. H.A. Ensing junior restaurator
Dhr. A.R.J. Pappot promovendus

Restauratieatelier meubelen

Dhr. P.H.J.C. van Duin hoofd restauratieatelier
Dhr. I.L. Breebaart senior restaurator
Mw. C. Hagelskamp junior restaurator
Mw. S. Smulders-de Jong junior restaurator

Restauratieatelier papier

Mw. I.M. van Leeuwen hoofd restauratieatelier
Mw. D. Christoforou restaurator
Dhr. M.C. Jürgens restaurator
Mw. R. Herrera Garrido junior restaurator
Mw. A.A. Nederlof junior restaurator
Mw. L.J. Oliveira Fernandes junior restaurator
Dhr. I. Vasallos junior restaurator
Dhr. A. Vries medewerker restauratie

Dhr. H.W. de Vries medewerker restauratie
Dhr. A.C.J. Stijnman wetenschappelijk medewerker
Mw. L.L.F. Sauvage onderzoeker (fellowship)

Restauratieatelier schilderijen

Mw. P.J. Noble hoofd restauratieatelier
Dhr. A. Wallert natuurwetenschappelijk onderzoeker
Dhr. H. Baija senior restaurator
Dhr. W. de Ridder senior restaurator
Mw. G.M. Tauber senior restaurator
Mw. A.A. Krekeler restaurator
Mw. K. Pilz restaurator
Mw. I.E. Verslype restaurator
Mw. L.G. Vos restaurator
Mw. T. Graafland junior restaurator
Dhr. O.Y. Karuvits junior restaurator
Mw. N.E. Woltman junior restaurator

Restauratieatelier textiel

Mw. S.L. Meijer hoofd restauratieatelier
Mw. M.T.W. Albers senior restaurator
Mw. C. Holz restaurator
Mw. M.S. Koek junior restaurator

SECTOR PRESENTATIE

PUBLICATIES

Dhr. P.H.M. Pronk uitgever
Mw. M. de Jong redacteur
Mw. G.B. Parry redacteur
Mw. M.M. Soethout redacteur
Mw. E. Slob coördinator extern beeld
Dhr. P.J.G.M. Gorgels webeditor
Mw. R. Aarnoudse assistent-webeditor
Dhr. M.J. Omtzigt assistent-webeditor

PUBLIEK & EDUCATIE

Mw. H.J. Broekgaarden hoofd publiek & educatie
Mw. E. Kutluer secretaresse
Mw. P.A.M. Kintz senior medewerker educatie
Mw. R. Meijer senior medewerker educatie
Mw. I.E. Willemsen senior medewerker educatie
Mw. B.G. ten Hoopen senior medewerker onderwijs
Dhr. W. van der Horst junior medewerker onderwijs
Mw. F.A.M. Jorna medewerker onderwijs
Mw. L.J. Sparks projectmedewerker onderwijs
Mw. T.W. Spronk senior medewerker onderwijs
Mw. E.B. Bijvoets coördinator begeleide programma's
Mw. S.I.F. Mooren assistent-coördinator begeleide programma's
Mw. I.A. de Bruijne coördinator Atelier Teekenschool
Dhr. P.B. Verweij coördinator Atelier Teekenschool
Mw. A. Tazelaar producent Teekenschool
Mw. F.H.L. van Waesberghe-Six projectcoördinator
Museumpleinbus
Mw. S.C. Tielrooij projectmedewerker Rijksmuseumbus
Mw. X. Henny algemeen medewerker

TENTOONSTELLINGEN

Dhr. T. Zeedijk hoofd tentoonstellingen
Mw. M.E. Janknegt secretaresse
Mw. S. van Elst projectcoördinator tentoonstellingen
Mw. E. Hermans projectcoördinator tentoonstellingen
Mw. D.V. Riabokon-Muller projectcoördinator tentoonstellingen
Dhr. J.T.M. Muller assistent inrichtingsprojecten

ZAKELIJKE SECTOR

AUTOMATISERING

Dhr. R. Hendriks hoofd ICT
Mw. H.W. Geerdink applicatiebeheerder
Dhr. S.F. Tjan applicatiebeheerder
Dhr. D.G.L. Janson netwerkbeheerder
Dhr. P. van Kooten netwerkbeheerder
Dhr. F.A.M. van 't Hoff systeembeheerder/applicatieprogrammeur
Dhr. R. Lagerwaard intranetontwikkelaar share point specialist

COMMERCIELE ZAKEN

Mw. P.C. Hofman hoofd commerciële zaken
Mw. M. Domela Nieuwenhuis-Richard stafmedewerker
productontwikkeling
Mw. M.E.T. de Roo-van Berckel stafmedewerker
productontwikkeling
Mw. V.A.R. Wanrooij stafmedewerker productontwikkeling
Dhr. M.A.G. Bakker coördinator inkoop en logistiek
Mw. V.V. Brings administratief logistiek medewerker
Mw. P.H. Ipenburg administratief logistiek medewerker
Dhr. H.U.M. Stiller medewerker commerciële zaken

FACILITAIR BEDRUF

Mw. C.R.M.C. Keeman facilitair manager
Dhr. B.O. Huininga medewerker groenvoorziening

Back Office

Dhr. C.G.M. Langemeijer manager back office
Dhr. J. van Kempen medewerker helpdesk
Dhr. M.J. Sinester medewerker helpdesk
Dhr. E. Hilverda huismeester
Dhr. J. van Nierop huismeester
Dhr. H.J. Hilhorst magazijnbeheerder
Dhr. W.B.J. Taal magazijnbeheerder
Dhr. A. Toumi magazijnmedewerker
Dhr. P.L.A. Buffing bode/medewerker postkamer
Dhr. F.A.L. Reijnders bode/medewerker postkamer
Dhr. F.G. Wessels bode/medewerker postkamer
Mw. Y. Bijvoet coördinator servicedesk
Mw. D. Roosendaal medewerker servicedesk
Mw. L. Ketelaars telefonist/receptionist
Mw. C.M. van Luit-Heijne telefonist/receptionist
Mw. M. See telefonist/receptionist
Mw. H.L. Smit-van Hemert telefonist/receptionist

Front Office

Mw. A. van der Leest manager front office
Dhr. A.J. Langelaar floormanagement
Mw. C.J. Oudewaal floormanagement
Dhr. N. Post floormanagement
Mw. M.H.M. van der Venne floormanagement

Kassiers

Mw. H.H. Cosar-Swart, **Mw. W. Oosterbroek**

Medewerkers informatiebalie

Mw. M.C. Broekema, **Mw. K. Popovic**,
Mw. C. Silveira de Sousa Oliveira

Medewerkers verkoop

Mw. D. Ocelli-Hulscher eerste medewerker verkoop
Dhr. P.J.J. Wessels eerste medewerker verkoop
Mw. L. Ayal tweede medewerker verkoop
Mw. C. Bersabal tweede medewerker verkoop
Mw. W.B. Day tweede medewerker verkoop
Dhr. I.S. Schutz tweede medewerker verkoop
Mw. M.G.M. Smit tweede medewerker verkoop

Publieksmedewerkers

Mw. N.D. Belle, Mw. D.N. Bernard, Mw. C. Bersabal,
Dhr. J.E. van den Bogaard, Mw. C. Bohm, Mw. R. van den Boog-
Hulscher, Mw. H. Boonstra, Dhr. M.E. Borghgraef, Dhr. I. Brkovic,
Mw. N.H.M. Cammaert, Dhr. P. den Dekker, Dhr. R. Dursun,
Mw. H.C. Duyker, Mw. I. Elosua Ramirez, Mw. L.L. Evers,
Mw. M.W. Flier, Mw. F.S. van Gastel, Mw. M.A.M. Geheui,
Mw. A.F. Gijbels, Dhr. K. Gouweloos, Dhr. R.A. Grefa Cerda,
Mw. M.J. Gruben, Mw. S. Hamdaoui, Mw. M.M.L. Hegeman,
Mw. A.M.J. Jansen, Dhr. J.T.C. Jordans, Dhr. D. Kause,
Mw. L. Ketelaars, Mw. C.L.M. Koeleman, Dhr. T. Kik,
Mw. M. Kramer, Dhr. A. Landwaart, Dhr. L. Leenders,
Mw. M. van Liere, Mw. Y.J.M. Limburg-van Vliet, Mw. M.V. Lindner,
Mw. S. Lloveras Lorenzo, Mw. S. Lopes, Dhr. A.M. Lopez Adrados,
Mw. R.R.Y. van der Maat, Mw. O. van Meer-de Bruin,
Mw. N. Mehrer, Dhr. J. Mensink, Dhr. D. ten Napel,
Dhr. W. Nelissen, Dhr. C. Nijmeijer, Mw. M.H. Nuij, Mw. E. Onrust,
Mw. E.F. Panday, Mw. J. Pelupessy, Dhr. A.B. Petrov,
Dhr. C. Ploeger, Mw. M.N. van Poll, Mw. D. Revelman,
Mw. J.J. van der Schaaf, Mw. S. Scholten, Mw. I.M. Scholtes,
Mw. N.J. Slingerland, Mw. L.T. Smit-Doornbos, Mw. E.J. Smit-
Spekkers, Mw. J. Snoijink, Mw. C.A.M. Sombroek, Mw. C.T.E. van
Spaendonck, Mw. P.H. Spronken, Mw. R. van Strien,
Dhr. E.G. Teleguario Queche, Dhr. B.L. Toh, Dhr. A. Toumi,
Mw. L.M. Tromp, Mw. M.G.A. Ubachs, Mw. J.M. de Vent,
Dhr. I. Vermeulen, Mw. E.A. Verschueren, Dhr. C.C. Volkers,
Mw. W. Vollbehre, Mw. E.A. van der Voort Maarschalk,
Dhr. M.A. de Vos Burchart, Mw. M.T.D. Weijerman,
Dhr. W.L. van Wijk, Mw. A.J.W. van de Wolfshaar, Mw. J.L. Worm,
Dhr. S. Yazdanpanah Ardekani, Mw. J. Yu, Mw. H. Zic, Mw. D. Zsiros

Reserveringen

Mw. L.E. Hillen-Schonhuth, Mw. C.J. van Meggelen,
Mw. N.M.E. Rahajaan

Vestiairemedewerker

Mw. J.S. Gomes-Monteiro

Techniek

Dhr. N.H. Stoop hoofd techniek
Dhr. S. Gubbels elektrotechnisch installatiemonteur
Dhr. A. Miedema elektrotechnisch installatiemonteur
Dhr. W. Peeters elektrotechnisch installatiemonteur
Dhr. P.H. Lammers installatiemonteur
Dhr. B.P. Swemle installatiemonteur
Dhr. A.F. Tomasouw installatiemonteur
Dhr. J.L.J. van Dijk technisch begeleider

FINANCIËLE ZAKEN

Dhr. E.J.M. van Rooij controller
Mw. M.A. de Vries hoofd financiële administratie
Mw. B.A.D.M. de Baedts hoofd financiële administratie a.i.
Mw. J.J.A. Plomp-Agterberg stafmedewerker financiële zaken
Dhr. B. Caruso senior medewerker financiële administratie
Mw. J.H. van Frederikslust senior medewerker financiële
administratie
Dhr. J.V. Groot senior medewerker financiële administratie
Dhr. M.T.F. de Scheemaker senior medewerker financiële
administratie
Mw. Y.V. Courtar medewerker financiële administratie
Dhr. M. Meester medewerker financiële administratie
Mw. M. Middeljans medewerker financiële administratie
Mw. S. Nuguse medewerker financiële administratie
Dhr. S. Soudagar medewerker financiële administratie

Inkoop en aanbesteding

Mw. E.M.L. Faucon hoofd inkoop en aanbesteding
Mw. M.D.P. Mendez Guedez inkoper
Mw. N.M.C. de Groot assistent inkoop
Dhr. B. Menses assistent inkoop

PERSONEEL & ORGANISATIE

Dhr. G. Hoek hoofd personeel & organisatie
Dhr. F.J. Bouius arbo-coördinator
Mw. M.C.J. Bayoumi-van Eck personeelsadviseur
Dhr. J.E. Kamerbeek personeelsadviseur
Dhr. B.H. Schindeler personeelsadviseur
Mw. J.D.M. Wellink personeelsadviseur
Mw. L. Boers junior personeelsadviseur
Mw. J. Haarbrink hoofd personeels- en salarisadministratie
Dhr. H.P. Boot adviseur personeels- en salarisadministratie
Mw. C.M. Evers medewerker personeelsadministratie
Mw. A.T. Miedema medewerker personeelsadministratie
Dhr. P. Willemsen salarisadministrateur
Mw. M.J.E. Spek projectcoördinator
Mw. N.E.S. Bos roosterfunctionaris
Dhr. W. Dordregter roosterfunctionaris
Mw. J.A.H. Huberts roosterfunctionaris
Mw. A.K. Huizenga roosterfunctionaris
Mw. S.M. Nelissen roosterfunctionaris

VEILIGHEIDSZAKEN

Mw. T.W.C. Hogeboom adjunct-hoofd veiligheidszaken
Mw. D.N.C. de Zeeuw secretaresse
Dhr. N. Mineur adviseur veiligheidsbeleid en -techniek
Mw. H.A. Tomasouw stafmedewerker veiligheidszaken
Dhr. W.J. Hijdra senior medewerker BHV en brandveiligheid
Dhr. Y.A. Hoekstra medewerker BHV / brandwacht

Surveillancedienst

Dhr. P. Galjaart teamleider veiligheidszaken
Mw. D. Pattikawa teamleider veiligheidszaken
Dhr. D. Reijners teamleider veiligheidszaken
Mw. A. Sardjoe teamleider veiligheidszaken
Dhr. C.E. Schenkers teamleider veiligheidszaken
Dhr. D.N. Snoep teamleider veiligheidszaken
Mw. S.J. Visser teamleider veiligheidszaken
Dhr. H.T. Wansink-van den Broek teamleider veiligheidszaken

Medewerkers service & veiligheid

Mw. M. Abdel Shaheed-Youssef, Mw. S.Z. Adalat, Mw. J.H. van
Belle, Dhr. R.J.M. van den Berg, Mw. J. Bergmeijer-Voortman,
Mw. K.N.V. Bohle, Dhr. W.P.J. Bos, Mw. D. Broekers,
Mw. J.M.P. Bunk, Mw. C. Burggraaf, Mw. N.J. Bussooa,
Dhr. D.R. Cabenda, Mw. S.M. Cipressi-Nagel, Mw. L. Cornelissen,
Mw. M.H.J. van de Coterlet, Mw. E. Dijkman, Dhr. M.G.P. Franca,
Mw. L.R. van Gaalen, Mw. F. Gadzijeva, Mw. M.M. Gerot,
Mw. L.N. Gerritsen, Dhr. L.A. de Graauw, Dhr. M. Groenen,
Dhr. W.D. Hart, Dhr. T.G. Hein, Dhr. H.M. Hemink, Mw. B.G. Hewitt,
Mw. S.M. Huigen, Mw. G.F. Huizinga, Mw. N. Ingeveldt,
Mw. L.G. Jakobowska, Dhr. H.J. Jansen, Mw. J.E. Jansen,
Mw. M.R. Jong Kon Chin, Dhr. C.F.S. Karijomedjo, Dhr. M. Klazes,
Mw. D. Klooster, Dhr. J. Knebel, Mw. K. Kromhout, Mw. L. Kruit,
Mw. K.S. Lilley, Mw. L.P. van Maaren, Mw. D. Mahmood,
Mw. K. van der Meij, Mw. N. Mensink, Dhr. M.D. Meulman,
Dhr. A. Mohiddin, Dhr. B. Najem, Mw. I.M. Ossendorp,
Dhr. F.H. van Raaijen, Mw. M.E. Raven, Dhr. J.C. de Rijcke,
Mw. I. Rosen, Dhr. E.J. Ruitenbergh, Mw. Y. Sabir,
Mw. M. Savelkoul, Mw. N. Schaaper, Dhr. B. Schimmel,
Mw. L.M. Schleich, Mw. S. Shazad, Dhr. R. da Silva Curriel,
Dhr. G.G. Simmons, Dhr. W.A. te Slaa, Mw. A.M.C. van Soest-
Ait Mallouk, Mw. S.K. Spierenburg, Dhr. B.J. van der Steen,
Dhr. Y.R. Stolker, Mw. J.C. Swaalf, Mw. J.B. Treffers,
Dhr. A. Venetis, Dhr. A.C.T. Verdegaal, Mw. S.A.M. Verwoerd,
Mw. Y. Vork, Dhr. M. Warrink, Mw. N. Waslander,
Mw. M.M.C. de Wit, Mw. C.G. de Wolf, Mw. D.N.C. de Zeeuw

Portiers

Dhr. A.D. Bekker, Mw. L. Bruins, Dhr. L.A. Dittmer, Dhr. A.H. van Egmond, Dhr. P.M. Falet, Dhr. M.D. Futterer, Dhr. M.A.A. Giesen, Mw. H.M. Kruse, Dhr. R.C.P. de Leeuw, Dhr. T.S. Raspan, Mw. R.G. Silva-Braaf, Mw. C.W. Sopamena, Mw. R.J. Visser

Profilers

Mw. E.P.M. Bloetjes, Dhr. R. Kraaijvanger, Dhr. P.W. van der Kroon, Dhr. L.Y.J.A. Lie, Dhr. N. Nelis, Dhr. R.R. Rentmeester, Dhr. W.W. de Smet, Dhr. O.K. Turfanda, Mw. S. Wozniak, Mw. N. Yaali

Serveillancemedewerkers

Mw. M. von Aesch-Baas, Mw. T. Alakhrasing-Chinnoe, Mw. M.F. Banen, Mw. C. Gotschin-Birambie, Dhr. H. Heimens, Mw. W.J. Holkamp, Mw. D. Joosten, Dhr. P.I. Keizer, Mw. A.C.M. Nellen, Dhr. J.A. Quintero, Mw. R. Rens-Stenekes, Dhr. S.J. Sint Jago, Dhr. R.T. Strijder

Aspirant senior surveillancemedewerkers

Dhr. G.A.L. Boumann, Dhr. J. Cabida, Dhr. E.G. Dorresteyn, Mw. A.M. Hameka, Mw. A. Harderwijk, Dhr. D. Jansen, Mw. I.I. van Stijgeren, Dhr. J. Visser, Mw. I. Wolkers, Mw. E. Wouda

Senior surveillancemedewerkers

Dhr. M.A. Abdoelrahman, Dhr. A.C. van Axel Dongen, Mw. P. Balak, Dhr. Z.A. Barsat, Dhr. A. Beckrop, Dhr. C.A. Bekkenutte, Mw. P. Besse, Dhr. V. Bilge, Dhr. B. Bodemeijer, Mw. S.H.M. de Boer, Mw. T.J. Bogaard, Dhr. M. Bos, Dhr. A.H. Bouanani, Dhr. P.J. Bouwman, Mw. J. van den Brink, Mw. B.M. Broens, Dhr. M.J.E.M. Cupers, Dhr. N.R.S. Dataram, Dhr. M. Davids, Mw. M.P. van Duin, Dhr. M.G. van Eck, Dhr. A. El Khalfi, Dhr. R. Emmelkamp, Dhr. M. Faijdherbe, Mw. S.C. Freen, Dhr. L. al Gam, Dhr. C.F. Geertruida, Dhr. A. Goedhart, Dhr. K. Gokmen, Dhr. J.G. de Graaf, Dhr. C. Halekor, Dhr. J. van Heerden, Dhr. N.L. Hemrika, Mw. A. Kartopawiro, Dhr. I. Kattestaart, Dhr. H.J. Knukkel, Mw. D.N. Koster, Dhr. Y.G. Kranthove, Dhr. S.K. Krijnen, Mw. N. Kroon, Dhr. R.J. Kurpershoek, Dhr. S.J. Laene, Dhr. N.M. Lankhaar, Mw. S.R. Leeuwerke, Mw. L. Liche, Dhr. A.M. Lux, Dhr. V.K. Mahangoe, Dhr. R.A. Marres, Dhr. T. Mast, Mw. M. Mast-Roukama, Dhr. M. Meerwijk, Dhr. D.S. Mercelina, Dhr. A. el Messaoudi, Mw. I.D. Mol, Dhr. N. van der Moolen, Mw. K. Mossad, Dhr. M. Nauta, Dhr. R. Nieuwboer, Mw. B.M. Overbeek, Mw. D. Pantelic, Mw. C.N. Pengel, Dhr. W.L.F. Plug, Dhr. Q.J. Pot, Dhr. P.C. van Rijn, Dhr. C.Y. van Ruth, Dhr. R.E. Samson, Mw. N. Serpici, Dhr. M.O.D. Sinagl, Dhr. R.J.P. Spiele, Dhr. J.D. Stam, Dhr. R. Streng, Mw. J.P. Smeets, Dhr. C.P. Toby, Dhr. F. Topal, Mw. S.C.J. Tordjo, Dhr. D. Usenki, Dhr. G.B. van der Velden, Dhr. G. Veldhuis, Dhr. M.A. Verhorst, Dhr. R.B. van der Voorn, Mw. S.L. de Vries-Kruiswijk, Dhr. L. de Vrind, Mw. K. Wemmers, Dhr. R. van der Werff, Mw. A.M. Wildenburg, Dhr. R. el Yakoubi, Dhr. W.M. Zijlmans

OVERIGEN

RONDLEIDERS, THEATER- EN WORKSHOPDOCENTEN

Rondleiders

Mw. F. Alonso de Florida, Mw. E. Apeldoorn, Mw. E. Beckman, Mw. M. van Beek, Mw. M. van Beekum, Mw. J.V.S. ten Berge, Mw. A.V. Bojoh, Mw. M. Bolink, Mw. S.M. Broekhoven, Mw. K. Christof, Mw. E. Cnossen, Dhr. S. Daams, Mw. A. Dozy, Mw. M. van der Duin, Dhr. T. Gerbrandy, Mw. M. Glerum, Mw. C. de Graaf, Mw. D. de Groot, Dhr. A.M. Groothuis, Dhr. A. van Harten, Mw. C. Kanters, Dhr. R.F.M. Kassenaar, Mw. M. Koeman, Dhr. G. Kozijn, A. van Krimpen, Mw. N.G. Kuik, Mw. E. Kuiper, Mw. Ch. Labrie, Mw. E. van Leeuwen, Mw. M. Lemmens, Mw. A.I. Liemburg, Dhr. Y.D.E. van der Linden,

Mw. M. Lobbes, Mw. A. Martens, Mw. A. Masselink, Dhr. R. Muller, Dhr. R.J.M. Muller, Mw. R. Muste, Mw. A. Oostdijk, Mw. B. Oudejans, Mw. A. van Pol, Dhr. V. Rambonnet, Dhr. P. Renou, Mw. E. van Rijswijk, Mw. M.C. de Ruiter, Dhr. J.S. van Schie, Mw. M. Simons, Dhr. J.L.M. Steendam, Mw. V. Steijn, Mw. E. Tat, Mw. A. Twaalfhoven, Dhr. R. Uterwijk, Mw. B.E. Viergever-Michels, Mw. F. van der Waa, Dhr. M.J. van der Wal

Rondleiders / Workshopdocenten Atelier

Dhr. A.O. Berghahn, Mw. E. Bruggink, Dhr. J. Godrie, Mw. M.F.H. Hamburg, Mw. E. van Imhoff, Mw. M. Pater, Dhr. P.A.M. Pelkmans, Mw. S.A. Poutsma, Dhr. M. Schoen, Mw. H.J.M. Schueler, Mw. L. Thorig-van de Pol

Rondleiders / Workshopdocenten Medialab

Mw. M. Heemeijer, Mw. I.C. Sluitman

Rondleiders / Workshopdocenten Atelier en Medialab

Mw. M. van Aggelen, Mw. A. Florido, Mw. C.N. Pols

Workshopdocenten Atelier

Dhr. W. Brouwers, Mw. W.A.M. Caris, Dhr. S.G.M. Klamer

Workshopdocenten Medialab

Dhr. H.C. van der Beek, Dhr. R.M. Beekelaar, Dhr. M. Huynh, Dhr. R. Lanfermeijer, Mw. S. Prins, Mw. F.A. ten Velden, Mw. C.F.H. Zwart

Theaterdocenten

Mw. L. de Bruijn, Mw. F. Chauvet, Mw. A.A. Dorrestijn, Mw. R. Gerritsen, Dhr. M. Goené, Mw. M.H.L. Gubbels, Dhr. P. van Heeringen, Mw. L. Houtepen, Mw. L.S. Karel, Dhr. A. Klein Kranenburg, Dhr. D.F.J. Költgen, Dhr. T. Liu, Dhr. R.A.M. van Loenen, Mw. V. van de Meeberg, Mw. L. de Rooy, Dhr. H.C.G. Verheijen, Mw. A. van Vlerken, Mw. M.S. Westerveen

STAGIAIRS (1 januari tot en met 31 december 2014)

Beeldende Kunst

Mw. I. Ippel, Mw. Z. Jackson, Mw. M. van der Meer, Dhr. D. ten Napel, Mw. H. Regenspurg, Mw. C. Regout

Bibliotheek

Dhr. M. Schellekens

Bureau Collecties

Dhr. J. Figueirinhas

Communicatie & Marketing

Mw. M. Akkersdijk, Mw. G. Boerwinkel, Mw. F. Bruinsma, Mw. M. Evertse, Dhr. J. Miedema, Dhr. K. van Santen, Mw. K. Schenk, Dhr. J. Vegting, Mw. J. de Wit

Conservering & Restauratie

Mw. A. Braja, Mw. M. Daugherty, Mw. C. Delattre, Mw. T. Graafland, Mw. J. Hirschbein, Mw. Z. Iddi-Oruc, Mw. H. Jackel, Mw. N. de Keyser, Mw. M. Koek, Mw. L. Koster, Mw. J. Lamberts, Mw. J. Leunge, Mw. L.L. Nguyen Hoai, Dhr. G. Patin, Mw. E. van Rietschoten, Mw. R.A. Suzon Moine, Mw. M. Wagenaar

Development

Mw. F. Evers

Geschiedenis

Mw. M.J. Broers, Mw. J. Gijbels

Personeel & Organisatie

Mw. M. Schaapveld

Publiek & Educatie

**Mw. A. van Aanholt, Mw. N. Beyer, Mw. C. Evers,
Dhr. W. van der Horst**

Rijksprentenkabinet

**Mw. A. van den Dool, Mw. O. Horbatsch,
Mw. B. Llaurens, Dhr. J. Luyckx**

Veiligheidszaken

**Dhr. D. Asenso, Mw. S. Bruinenberg, Dhr. O. Dur, Mw. A. Gezmez,
Dhr. Th. van Ingen, Dhr. J. Kingma, Dhr. R. Kok, Dhr. C. Morales
Iturriaga, Mw. S. Otte, Mw. K. Prinsen, Dhr. R. Roof,
Mw. E. de Waard**

VRUJWILLIGERS

Mw. L.M. Blokhuisen-van der Werff bibliotheek
Mw. M.M.C. Mastenbroek bibliotheek
Mw. G.E. de Heij bureau collecties
Mw. M.C.M.F. van den Bichelaer conservering & restauratie
Mw. A.I. Bierman conservering & restauratie
Dhr. G.C. Cadee conservering & restauratie
Mw. L. van Eijken conservering & restauratie
Dhr. R.W.J.M. van der Ham conservering & restauratie
Dhr. prof. dr. R. Johnson conservering & restauratie
Mw. A. van Loon conservering & restauratie
Dhr. prof. dr. W. Sethares conservering & restauratie
Mw. L.M. van Valen conservering & restauratie
Dhr. B. Blom geschiedenis
Dhr. L.J. Wagenaar geschiedenis
Mw. A.L. Dekker publiek & educatie
Dhr. J.F. Heijbroek rijksprentenkabinet
Mw. M.M. Ram rijksprentenkabinet
Dhr. W.A. te Slaa rijksprentenkabinet

HONORAIR CONSERVATOR

Mw. prof. dr. K. Leonhard (Universität Bonn) beeldende kunst
Dhr. prof. dr. M. Prak (Universiteit Utrecht) geschiedenis

ONDERNEMINGSRAAD

Dhr. W.A.P. Hoeben voorzitter
Mw. S.D. Molendijk-Verbeek ambtelijk secretaris
Mw. A.A.N. van der Chijs
Mw. E.M.L. Faucon
Dhr. M. Meester
Mw. Ch.J. van Meggelen
Dhr. F.P.H. Pegt
Dhr. W.A. te Slaa
Dhr. W.A. Southworth
Dhr. D. Usenki
Mw. K. Wemmers-Grippeling

Met de opening van de Philipsvleugel op 1 november krijgt het Rijksmuseum zijn eigen restaurant: RUKS ©
Foto Vincent Mentzel

FINANCIËEL VERSLAG¹

Bestuursverslag 115

Resultaten 115

Toelichting op de verschillende resultaten 117

Financiële positie 123

Geconsolideerde jaarrekening 127

Geconsolideerde balans 127

Geconsolideerde categoriale exploitatierekening 128

Geconsolideerd kasstroomoverzicht 129

Waarderingsgrondslagen 130

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening 133

Toelichting op de geconsolideerde balans 133

Toelichting op de geconsolideerde categoriale exploitatierekening 142

Overige gegevens 144

Bezoldiging 144

Bestemming van het exploitatiesaldo 146

Meerjarenoverzicht 148

¹ Dit is een samenvatting van de jaarrekening 2014. De samengevatte jaarrekening 2014 is bedoeld om het brede publiek op een beknopte wijze inzicht te geven in de financiële resultaten en gegevens van Stichting Het Rijksmuseum. In Nederland gelden daarvoor geen algemeen vastgestelde criteria. De samengevatte jaarrekening is vrijwel identiek aan de volledige

jaarrekening 2014 met dien verstande dat (gegeven het beoogde doel) voor een aantal financiële overzichten van de balans uitsluitend de hoofdcategorieën zijn weergegeven en niet alle toelichtingen die vereist zijn op basis van het Handboek verantwoording cultuursubsidies.

RESULTATEN

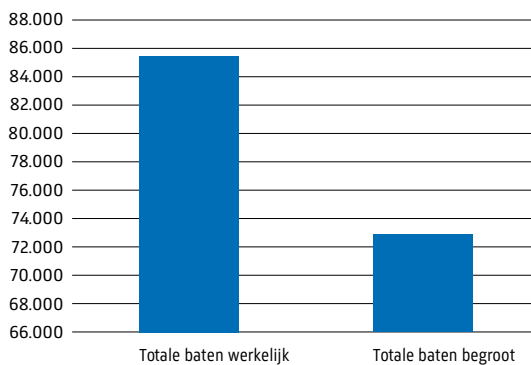
Het boekjaar 2014 was het eerste volle jaar na de opening van het Rijksmuseum op 13 april 2013. In 2014 bleven de bezoekers komen en kreeg het bezoek een extra impuls toen de tot tentoonstellingsvleugel verbouwde Philipsvleugel op 1 november werd geopend met *Modern Times*, een presentatie van werken 20ste-eeuwse fotografie uit eigen collectie. Uiteindelijk werd hierdoor in 2014 opnieuw een recordaantal bezoekers gerealiseerd, van 2.474.352. Bij de begroting was uitgegaan van een bezoekersaantal van 1.800.000. De inkomsten uit entree vielen hierdoor € 8,3 miljoen hoger uit dan begroot en ook de overige publieksgerelateerde opbrengsten waren hoger dan begroot. De totale baten zijn hierdoor uitgekomen op een bedrag van € 85 miljoen ten opzichte van een begroot bedrag van € 73 miljoen. De eigen inkomsten over 2014 bedroegen 59% (2013: 61%) van de totale baten (exclusief de incidentele subsidies van het ministerie van OCW).

De kosten waren daarentegen ook hoger. Er zijn met name extra personele kosten gemaakt om de grote aantallen bezoekers op een goede en publieksvriendelijke manier te kunnen ontvangen. Daarnaast werd er extra geïnvesteerd in marketingcampagnes, nieuwe publicaties en tentoonstellingen om het hoge bezoekersaantal op peil te houden. Achter de schermen werd verder geïnvesteerd in de ICT-systemen en werden de voorbereidingen getroffen voor het in eigen beheer gaan onderhouden van de museale gebouwen. Uiteindelijk werd het boekjaar 2014 afgesloten met een positief resultaat van € 1,9 miljoen tegenover een begroot negatief resultaat van € 1,6 miljoen.

De omvang en de samenstelling van het resultaat over 2014 ten opzichte van de begroting kunnen als volgt worden samengevat:

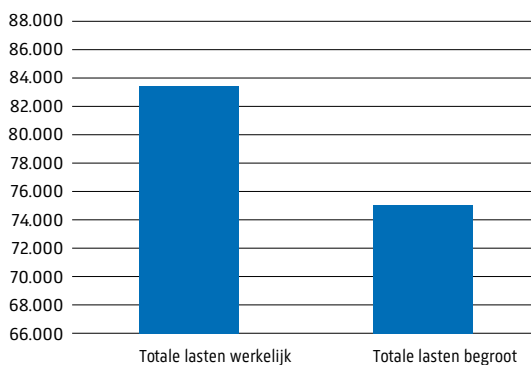
BATEN 2014

BEDRAGEN X € 1.000

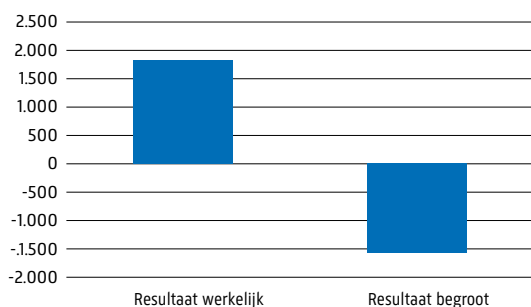
LASTEN 2014

BEDRAGEN X € 1.000

RESULTAAT 2014

BEDRAGEN X € 1.000

SAMENVATTING EXPLOITATIESALDO 2014

BEDRAGEN X € 1.000

	2014 UITKOMST	2014 BEGROOT	VERSCHIL
1. Resultaat op gewone bedrijfsuitoefening	5.220	460	4.760
2. Resultaat op projecten	-	-	-
3. Resultaat op aankopen	-528	-200	-328
4. Resultaat op huur en kosten het nieuwe Rijksmuseum	-2.836	-1.814	-1.022
Totaal exploitatiesaldo	1.856	-1.554	3.410
Bestemming van het exploitatiesaldo			
Bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009-2012			
- Herkomstonderzoek	141	200	-59
Bestemmingsreserve registratieachterstanden			
- Prentenkabinet Online kosten 2014	410	500	-90
- Prentenkabinet Online kosten versnelling inhaal registratieachterstanden	-1.524	-	-1.524
Bestemmingsreserve nazorg het nieuwe Rijksmuseum en Philipsvleugel			
- Opening Philipsvleugel		120	-120
- Extra inzet Veiligheidszaken en Front Office		374	-374
- Additionele marketinginspanningen		360	-360
- Extra afschrijvingslasten inrichting en verbouwing Philipsvleugel en Hoofdgebouw	169	-	169
Bestemmingsfonds huisvesting OCW	-399	-	-399
Bestemmingsfonds OCW	-266	-	-266
Algemene reserve	-387	-	-387
Totaal bestemming van het exploitatiesaldo	-1.856	1.554	-3.410
Saldo na bestemming van het exploitatiesaldo	-	-	-

Om een beter inzicht te geven in de omvang en samenstelling van het resultaat wordt in de resultatenanalyse het resultaat uitgesplitst naar de verschillende onderdelen. Het resultaat op gewone bedrijfsuitoefening (1) betreft het resultaat behaald met de reguliere museale activiteiten. De resultaten (2) tot en met (4) betreffen de projectmatige onderdelen van het resultaat, waarbij soms grote afwijkingen aan de kosten- en batenkant optreden tussen begroting en realisatie, maar die uiteindelijk wel een budgettair neutraal resultaat opleveren.

TOELICHTING OP DE VERSCHILLENDE RESULTATEN

Een nadere cijfermatige toelichting op de diverse onderdelen van het resultaat en de samenstelling hiervan is hieronder opgenomen.

1. GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING

BEDRAGEN X € 1.000

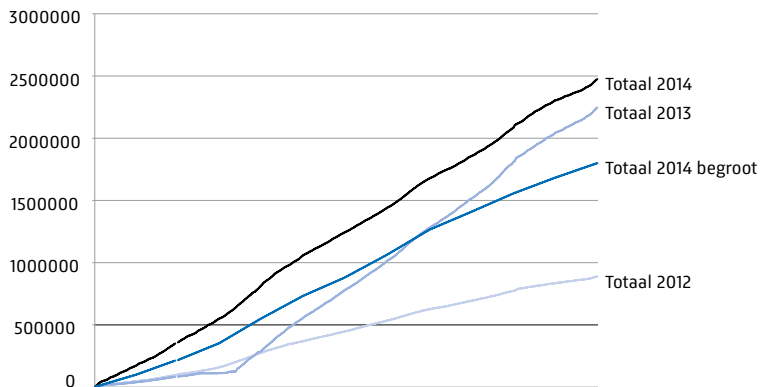
	2014 UITKOMST	2014 BEGROOT	VERSCHIL	VERSCHIL IN %
Baten				
Entreegelden	25.602	17.275	8.327	48,2%
Rijksmuseumwinkels	5.152	4.149	1.003	24,2%
Sponsoring	3.966	3.650	316	8,7%
Overige (publieksgerelateerde) opbrengsten	5.404	3.933	1.471	37,4%
Exploitatiesubsidie OCW en incidenteel	17.062	16.877	185	1,1%
Overige bijdragen	2.141	2.042	99	4,8%
Som der baten	59.327	47.926	11.401	23,8%
Lasten				
Salarislasten en inhuur derden	27.750	26.435	1.315	-5,0%
Afschrijvingen	5.998	4.727	1.271	-26,9%
Directie	262	196	66	-33,7%
Directiesecretariaat en verzekeringen	585	361	224	-62,0%
Communicatie & Marketing	2.104	1.385	719	-51,9%
Tentoonstellingen	1.221	1.174	47	-4,0%
Publicaties	1.333	851	482	-56,6%
Publiek & Educatie	1.765	1.406	359	-25,5%
Financiële Zaken	643	421	222	-52,7%
Automatisering	1.589	1.100	489	-44,5%
Facilitair Bedrijf	5.095	4.008	1.087	-27,1%
Kostprijs verkopen winkels	2.126	1.791	335	-18,7%
Overige afdelingen	3.818	3.762	56	-1,5%
Som der lasten	54.289	47.617	6.672	-14,0%
Operationeel resultaat uit bedrijfsuitoefening	5.038	309	4.729	1530,4%
Totaal saldo rentebaten en -lasten	182	151	31	20,5%
1. Resultaat op gewone bedrijfsuitoefening	5.220	460	4.760	1034,8%

Toelichting

Baten

In 2014 werd het Rijksmuseum 2.474.352 keer bezocht. Dit is 37% hoger dan het begrote aantal van 1.800.000. De verhouding tussen het nationale en internationale bezoek was 56% / 44%, in overeenstemming met de verwachting. De gemiddelde opbrengst per bezoeker kwam uiteindelijk hoger uit dan begroot (€ 10,29 versus € 9,60 begroot). Dit is een gevolg van het hoge uitkeringspercentage van de Museumkaart en van de niet in de begroting opgenomen verhoging van de entreprijs op 1 november, toen de Philipsvleugel werd heropend. 21% van het totale bezoek betrof het bezoek via de Museumkaart en 23% van de toegangskarten werd online verkocht. Al met al betroffen de inkomsten uit entree € 25.602.000, € 8.327.000 hoger dan begroot.

CUMULATIEF BEZOEK 2014 T.O.V 2013 EN 2012

De omzet van de winkels bedroeg € 5.152.000 en kwam daarmee 24% hoger uit dan begroot. De gemiddelde besteding per bezoeker in de museumwinkel inclusief de samenwerking met Athenaeum Boekhandel bedroeg € 1,86, bestaande uit een conversie van 12,82% en een gemiddelde besteding per klant van € 14,48. Bij de begroting werd uitgegaan van een gemiddelde besteding per bezoeker van € 2,00 bestaande uit een conversie van 14,3% en een gemiddelde besteding per klant van € 14,00. De behaalde totale brutomarge in 2014 kwam met 59% licht hoger uit dan het begrote percentage van 57%.

De inkomsten uit sponsoring zijn € 316.000 hoger dan begroot. In 2014 kon een aantal aanvullende sponsorovereenkomsten worden afgesloten.

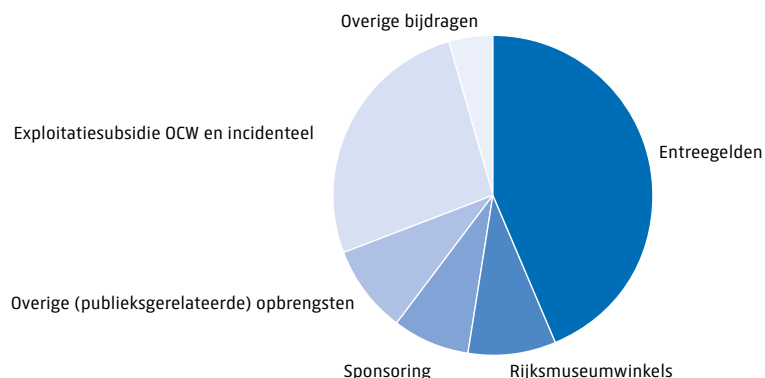
Door de hoge bezoekersaantallen in 2014 kwamen de overige (publieksgerelateerde) opbrengsten € 1.471.000 hoger uit dan begroot. Hieronder vallen onder meer de inkomsten uit de verkoop van de multimediatours, de verkoop van educatieve producten en de inkomsten die voortvloeien uit de samenwerking met horecapartner Vermaat. Deze laatste kreeg door de opening van het restaurant **RJKS** in de Philipsvleugel op 1 november een extra impuls.

De exploitatiesubsidie OCW is € 185.000 hoger dan begroot. Dit betreft de door het ministerie van OCW toegekende loonbijstelling van de exploitatiesubsidie over 2014 en een incidentele bijdrage voor het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan in het kader van het nieuwe huisvestingsstelsel dat met ingang van 1 januari 2017 ingaat.

De overige bijdragen ten behoeve van de gewone bedrijfsuitoefening kwamen iets boven de begroting uit.

Een en ander had tot gevolg dat de totale baten uit de gewone bedrijfsuitoefening per saldo € 11.401.000 hoger waren dan begroot.

VERDELING BATEN 2014 GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING

Lasten

De personele lasten, inclusief inhuur derden, kwamen voor de reguliere exploitatie per saldo € 1.315.000 hoger uit dan begroot. De belangrijkste overschrijdingen zijn te constateren bij de afdelingen Communicatie & Marketing (onder andere extra eventmanagers) en Development, en zijn gerelateerd aan de hogere bezoekersaantallen en de grote aantallen evenementen die zijn gehouden als tegenprestaties voor sponsors en om (potentiële) schenkers aan het Rijksmuseum te binden. Voor de extra investeringen van de afdeling Development is vanuit het Rijksmuseum Fonds een aanvullende bijdrage ter beschikking gesteld. Om de grote aantallen bezoekers op een publieksvriendelijke en veilige manier in goede banen te leiden was ook extra inzet van medewerkers van de afdelingen Veiligheidszaken en Front Office noodzakelijk. Deze inzet werd uitgebreid na de opening van de Philipsvleugel, omdat het museum vanaf dat moment weer op zijn maximale capaciteit was gekomen. Tevens moesten ultimo 2014 ook enkele voorzieningen worden getroffen voor het vertrek van een aantal medewerkers.

De afschrijvingen kwamen € 1.271.000 hoger uit, omdat de gemiddelde economische levensduur van de investeringen in de inrichting van het nieuwe Rijksmuseum en de investeringen in de nieuwe ICT-omgeving van PP10 B.V., op basis waarvan wordt afgeschreven, korter is dan waarvan was uitgegaan bij de begroting. Bij het opstellen van de jaarrekening 2013 kwam dit naar voren, waardoor de consequenties hiervan niet meer in de begroting 2014 konden worden meegenomen. In de begroting 2015 zijn de consequenties hiervan wel meegenomen.

De kosten van de directie kwamen € 66.000 hoger uit dan begroot, omdat er in het kader van de brede internationale zichtbaarheid meer reiskosten werden gemaakt dan voorzien en omdat meer ontvangsten werden gehouden.

De kosten van het directiesecretariaat en verzekeringen kwamen € 224.000 hoger uit dan begroot. Dit wordt verklaard door de hoge kosten van kunstverzekeringen die onder meer veroorzaakt zijn door de bruikleen van het schilderij *De samenzwering van de Bataven onder Claudius Civilis*. Extra advieskosten waren noodzakelijk om de interne communicatie te verbeteren en om de verzekeringsportefeuille en het verdienmodel van de verzekeringsagent door te lichten. Tevens waren de kosten van de opening van de Philipsvleugel hoger dan begroot.

De overschrijding van € 719.000 bij de afdeling Communicatie & Marketing betreft de hogere kosten in verband met deelname aan de designbeurs Salone del Mobile in Milaan en de niet-begrote kosten voor de ontwikkeling van de nieuwe commercial 'Magie in het Rijksmuseum'. Hiervoor zijn echter ook sponsorinkomsten gerealiseerd, omdat Heineken zich heeft verbonden aan de Salone del Mobile en Eye Wish een bijdrage heeft gegeven voor de commercial. Tevens was extra ondersteuning noodzakelijk om de verschillende communicatie-uitingen te realiseren.

Het totale tentoonstellingsbudget binnen de reguliere bedrijfsuitoefening kwam per saldo € 47.000 hoger uit dan begroot. Het saldo is ontstaan doordat de hogere eigen bijdrage voor de Calder-tentoonstelling en de hoger dan begrote kosten voor de tentoonstelling *Art is Therapy* vrijwel geheel teniet werden gedaan door de annulering van een tweetal presentaties (Frans Post in Museu de Arte de Sao Paulo en Paris Photo). De Calder-tentoonstelling is duurder geworden, omdat er meer bruiklenen moesten worden aangevraagd om een echt aansprekende tentoonstelling neer te zetten.

Het resultaat bij de afdeling Publicaties bestaat uit een overschrijding in verband met de productie van de buitenlandse gidsen en andere titels die in eigen beheer worden geproduceerd. Deze moesten worden afgewaardeerd tot de netto-opbrengstwaarde. Daar staat tegenover dat het budget voor de contentontwikkeling en verbetering van de functionaliteit van de website in 2014 niet volledig besteed werd, omdat de online-bestandscatalogi minder snel gereedkwamen dan verwacht. Daardoor is dit traject vertraagd en zal het pas in 2015 worden afgerond. Per saldo ontstond hierdoor een overschrijding van € 482.000.

De hogere kosten van € 359.000 bij de afdeling Publiek & Educatie zijn een gevolg van de hogere inkomsten uit de multimediatours, waardoor de afdracht aan Antenna ook hoger is, en door de hogere inkomsten uit de verkoop van educatieve producten (workshops, rondleidingen etc.), waardoor ook meer kosten zijn gemaakt, onder meer voor rondleiders.

Bij de afdeling Financiële Zaken zijn de hogere kosten van € 222.000 het gevolg van inhuur voor extra ondersteuning van de afdeling en advieskosten, onder meer voor het vennootschapsbelastingdossier.

De overschrijding van € 489.000 bij de afdeling Automatisering wordt veroorzaakt doordat er nog steeds veel ICT-implementatietrajecten lopen die langer duren dan voorzien. Ook de verdere doorontwikkeling van de reeds geïmplementeerde systemen en het applicatiebeheer hiervan vergen meer inspanningen.

Bij het Facilitair Bedrijf zijn € 1.087.000 meer kosten gemaakt dan begroot. Vanwege de grote drukte zijn extra garderobediensten ingehuurd, is er meer uitgegeven aan dienstkleding en vielen ook de kosten voor schoonmaak, kantinemedewerkers, porti en drukwerk veel hoger uit. Daarnaast werden extra kosten gemaakt voor advisering in het kader van de nieuwe huisvestingsstrategie en de implementatie van de beheer- en onderhoudsorganisatie. Tevens zijn extra opdrachten gegeven voor herbeplanting van de tuin van het hoofdgebouw, het Ateliergebouw en het Bureau. De kosten van het beheer van de gebouwen vielen ook hoger uit dan begroot, maar dit kon voor een deel worden opgevangen door een onderschrijding op de kosten van energie.

De hogere kosten van € 335.000 bij Commerciële Zaken betreffen de hogere kostprijs van de verkopen als gevolg van de hogere omzet ten opzichte van de begrote omzet.

De budgetten van de overige afdelingen kwamen per saldo € 56.000 hoger uit dan begroot.

Een en ander heeft voor 2014 geresulteerd in een positief resultaat op de gewone bedrijfsuitoefening van € 5.220.000, wat € 4.760.000 hoger is dan het begrote positieve resultaat van € 460.000.

2. PROJECTEN

BEDRAGEN X € 1.000

	2014 UITKOMST	2014 BEGROOT	VERSCHIL
Baten			
Sponsoring	976	958	18
Eigen bijdragen (evenementen)	146	182	-36
Doorberekende kosten	493	53	440
Incidentele subsidies en bijdragen	285	-	285
Bijdragen Rijksmuseum Fonds inzake projecten	2.792	2.846	-54
Som der baten	4.692	4.039	653
Lasten			
Lonen en salarissen	1.428	1.007	421
Projectkosten afdeling Communicatie & Marketing	524	480	44
Projectkosten afdeling Bureau Collecties	11	250	-239
Projectkosten afdeling Rijksprentenkabinet	17	-	17
Projectkosten afdeling Tentoonstellingen	1.572	536	1.036
Projectkosten afdeling Publiek & Educatie	666	1.318	-652
Projectkosten afdeling Automatisering	474	448	26
Som der lasten	4.692	4.039	653
2. Resultaat op projecten	-	-	-

Toelichting

Baten

Het resultaat op projecten bedraagt per saldo nihil. In de opbrengsten en kosten zijn echter wel enige afwijkingen ten opzichte van de begroting zichtbaar.

De hogere inkomsten uit sponsoring betreffen de maximale afname in natura door de afdeling Automatisering bij hoofdsponsor KPN, terwijl bij de begroting van een lager bedrag was uitgegaan.

De hogere doorberekende kosten betreffen met name de tegemoetkoming van de vitrineproducent Goppion voor de kosten van het schoonmaken van de kunstvoorwerpen in de vitrines met kristalvorming.

De hogere incidentele subsidies en bijdragen betreffen het niet-begrote restant van de incidentele subsidie van het ministerie van OCW voor het herkomstonderzoek en een extra bijdrage van de Terra Foundation voor de Calder-tentoonstelling in de tuinen.

Lasten

De hogere loonkosten betreffen met name de extra werkzaamheden met betrekking tot de vitrines. Het project 'Dreesmann Database' bij Bureau Collecties liep vertraging op vanwege de onderbezetting bij het schilderijenatelier voor begeleiding en vanwege het gebrek aan kwaliteit van de aangeleverde analoge gegevens.

De hogere kosten bij de afdeling Tentoonstellingen hebben geheel betrekking op de Calder-tentoonstelling. Gedurende de voorbereiding werd vastgesteld dat, om een echt aansprekende tentoonstelling neer te zetten, er meer internationale bruiklenen moesten worden aangevraagd, ook van transcontinentale herkomst. Daardoor is het budget voor transport en verzekering aanzienlijk overschreden. Bij de afdeling Publiek & Educatie werden minder kosten gemaakt, doordat een tweetal voorgenomen projecten niet is uitgevoerd en doordat de voor de Teekenschool opgenomen kosten in de jaarbegroting te hoog bleken.

3. AANKOPEN

BEDRAGEN X € 1.000

	2014 UITKOMST	2014 BEGROOT	VERSCHIL
Baten			
Bijdragen voor aankopen	1.859	2.872	-1.013
Sponsoring voor aankopen	300	300	-
Som der baten	2.159	3.172	-1.013
Lasten			
Aangewend voor aankopen	2.512	3.372	-860
Mutatie aankoopfonds	175	-	175
Som der lasten	2.687	3.372	-685
3. Resultaat op aankopen	-528	-200	-328

Toelichting

De verschillende posten met betrekking tot kunstaankopen (aankopen, bijdragen en sponsoring, en mutatie aankoopfonds) kwamen per saldo € 328.000 negatiever uit dan begroot.

In 2014 vielen de bezoekersaantallen en de daaraan gerelateerde publieksinkomsten aanzienlijk hoger uit dan begroot. Op basis van deze gunstige ontwikkeling van het financiële resultaat kon in 2014 een aantal extra aankopen worden gedaan uit eigen middelen.

De belangrijkste aankopen die in 2014 met deze extra eigen middelen zijn gedaan, betreffen het reliëf *Kinderbacchanaal met bok* van François du Quesnoy en een aantal tekeningen uit collectie Van Regteren Altena.

Op 11 december 2014 bracht het Rijksmuseum op een veiling van Christie's in New York een winnend bod uit op een bronzen beeld van Adriaen de Vries. Bij de bieding zijn afspraken gemaakt over uitgestelde betaling en overdracht. Als gevolg hiervan komt de aankoop pas in 2015 ter beschikking van het Rijksmuseum en zal het beeld na de laatste betaling worden overgedragen. De verwerking van deze aankoop, inclusief de hiervoor verkregen bijdragen, zal daarom plaatsvinden in de verantwoording 2015.

4. HUUR EN KOSTEN HET NIEUWE RIJKSMUSEUM

BEDRAGEN X € 1.000

	2014 UITKOMST	2014 BEGROOT	VERSCHIL
Baten			
Subsidie OCW huur	17.619	16.903	716
Subsidie OCW het nieuwe Rijksmuseum overige kosten	392	-	392
Bijdrage Koninklijke Nederlandse Munt brandveiligheid Lelystad	61	-	61
RCE/UvA inzake Ateliergebouw	1.133	1.133	-
Som der baten	19.205	18.036	1.169
Lasten			
Huren RVB structureel	18.822	18.981	-159
Declarabele kosten het nieuwe Rijksmuseum	219	-	219
Kosten tuin en eenmalige kosten Philipsvleugel en nazorg het nieuwe Rijksmuseum	1.641	-	1.641
Eenmalige kosten brandveiligheid Lelystad	89	-	89
Afschrijving brandveiligheid Lelystad	685	200	485
Afschrijving en servicekosten inrichting Ateliergebouw	215	398	-183
Afschrijving extra verbouwkosten Philipsvleugel	50	-	-
Exploitatiekosten Ateliergebouw deel RCE/UvA	320	271	49
Som der lasten	22.041	19.850	2.141
4. Resultaat op huur en kosten het nieuwe Rijksmuseum	-2.836	-1.814	-1.022

Toelichting

De reguliere kosten en opbrengsten met betrekking tot de huur, de dienstverleningsovereenkomsten met Universiteit van Amsterdam (UvA) en Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) voor het Ateliergebouw, en de subsidie en kosten van het nieuwe Rijksmuseum zijn per saldo € 1.022.000 negatiever dan begroot.

Dit is een gevolg van hogere kosten in verband met de oplevering van de tuinen en eenmalige kosten voortvloeiend uit het nazorgproject hoofdgebouw voor een bedrag van in totaal € 1.468.000.

Daar staat tegenover dat in 2014 een positief resultaat werd behaald op de ontvangen huisvestingssubsidie OCW en de aan het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) betaalde huren. Dit is een gevolg van de zogenaamde huurterugval die in 2014 is ontstaan voor een aantal panden, omdat de eerste huurperiode van 15 jaar is verlopen. Dit overschot moet worden toegevoegd aan het bestemmingsfonds huisvesting OCW. In 2014 is dit het geval voor het Tunnelgebouw, het depot in Lelystad en de hogere aanpassing van de huisvestingssubsidie 2014 voor de overige panden. In totaal gaat het om een bedrag van € 399.000.

Resultaten (1) tot en met (4) en exploitatiesaldo

Bovenstaande resultaten op de verschillende onderdelen van het resultaat hebben ertoe geleid dat het boekjaar 2014 uiteindelijk € 3.410.000 positiever werd afgesloten dan begroot, met een positief exploitatiesaldo van € 1.856.000 tegenover een begroot negatief exploitatiesaldo van € 1.554.000.

FINANCIËLE POSITIE

Algemeen

Voor de ontwikkeling en de samenstelling van de financiële positie van het Rijksmuseum wordt verwezen naar het meerjarenoverzicht (p. 148). De ontwikkeling van een aantal financiële ratio's wordt onderstaand weergegeven:

	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Solvabiliteit						
(eigen vermogen/totaal vermogen)	37,3%	35,5%	21,8%	12,4%	12,8%	14,0%
Current ratio						
(vlottende activa/vlottende schuld)	177,2%	169,7%	181,1%	280,2%	371,8%	369,3%

De toename van de solvabiliteit is een gevolg van het positieve resultaat over 2014. Om dezelfde reden is de current ratio gestegen ten opzichte van 2013. In de komende jaren is sturing op het saldo van de liquiditeiten en het liquiditeitsbeheer een belangrijk aandachtspunt. De mutatie in de liquiditeiten in 2014 wordt toegelicht bij het geconsolideerde kasstroomoverzicht.

Treasury en vermogens en reservebeleid

Treasury

Het Rijksmuseum heeft het beleid ten aanzien van treasury vastgelegd in een Treasury-statuut. De belangrijkste punten van het treasury-beleid worden hier gegeven.

- Bij het beheer van gelden wordt de nodige prudentie in acht genomen. Dit wordt bewerkstelligd door het voeren van een beleid dat
 - onderliggende waarden op geen enkele wijze in gevaar brengt;
 - te ontvangen rente optimaliseert;
 - valutarisico's afdekt;
 - geen speculatieve posities inneemt;
 - flexibiliteit ter zake van de beschikbaarheid van liquide middelen waarborgt.
- Gelden worden in eerste instantie aangehouden op een rekening-courant, spaarrekening of depositorekening bij in Nederland gevestigde banken, die als zodanig zijn erkend door De Nederlandsche Bank.
- Het gebruik van onroerend goed en aandelen als financiële instrumenten is niet toegestaan.
- Voor zover de financiële positie dit toelaat, worden bedrijfsmiddelen in principe intern gefinancierd met het eigen vermogen.
- Indien het eigen vermogen niet toereikend is, kan gezocht worden naar externe financiering. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:
 - externe gelden worden alleen aangetrokken ter financiering van de aanschaf van bedrijfsmiddelen/vaste activa;
 - externe financiering wordt alleen betrokken bij een in Nederland gevestigde bank die als zodanig is erkend door De Nederlandsche Bank;
 - van voorstaand punt kan worden afgeweken na instemming van de twee leden van de Raad van Toezicht die lid zijn van de Financiële Commissie;
 - de omvang en looptijd van externe financiering is mede afhankelijk van de aard, de omvang en de economische levensduur van de investeringen waarvoor de financiering is aangetrokken.

Vermogens en reservebeleid

De functie van het groepsvermogen bestaat uit:

- A. Bufferfunctie voor toekomstige risico's aan de uitgaven- en/of inkomstenkant van de exploitatie;
- B. Financieringsfunctie voor vaste activa;
- C. Dekking voor specifieke risico's en projecten.

A. Bufferfunctie

Voor toekomstige risico's in de exploitatie hanteert het Rijksmuseum een horizon van een jaar; het vermogen dient maximaal een jaar discontinuïteit in de exploitatie op te kunnen vangen. Als praktische vertaling van dit uitgangspunt kan de dan benodigde omvang van het vermogen berekend worden op de in een jaar te derven inkomsten van entree- en winkelinkomsten. Na heropening wordt het vereiste vermogen uit hoofde van deze functie geraamd op circa € 20 miljoen. De algemene reserve voorziet in deze functie van het groepsvermogen.

B. Financieringsfunctie

Het Rijksmuseum is voor de financiering van de vaste activa aangewezen op het eigen vermogen, omdat door het ontbreken van langjarige subsidietoezeggingen geen beroep gedaan kan worden op de kapitaalmarkt. Het benodigd vermogen voor financiering van de vaste activa komt overeen met de gemiddelde boekwaarde van de vaste activa gedurende een zekere periode. Na heropening wordt het vereiste vermogen uit hoofde van deze functie (eveneens) geraamd op circa € 20 miljoen. De algemene reserve en het bestemmingsfonds financiering activa voorzien in deze functie van het groepsvermogen.

C. Dekking voor specifieke risico's en projecten

Ter dekking van specifieke risico's en projecten kunnen delen van het vermogen worden afgezonderd in specifiek daarvoor gevormde bestemmingsreserves. Ultimo 2013 betreft dit de bestemmingsreserve nazorg het nieuwe Rijksmuseum en Philipsvleugel, de bestemmingsreserve herkomstonderzoek en de bestemmingsreserve registratieachterstanden.

Risico's en toekomstige ontwikkelingen

Risico's

Het Rijksmuseum heeft een risicomatrix opgesteld waarin de belangrijkste risico's zijn benoemd. Naast de kans op en de impact van betreffende risico's is aangegeven welke beheersmaatregelen zijn genomen om te voorkomen dat deze risico's zich voordoen dan wel als ze zich toch voordoen welke maatregelen genomen worden om de gevolgen en schade zo veel mogelijk te beperken en te beheersen. Deze risicomatrix wordt periodiek geactualiseerd door de directie en besproken met de Raad van Toezicht. De belangrijkste (financiële) risico's in deze matrix zijn:

- grote korting op subsidie OCW (terugtrekkende overheid) en economische omstandigheden die leiden tot minder bezoek;
- onzekerheid over de ontwikkeling van de (structurele) exploitatie en de financiële positie na opening van het hoofdgebouw, zowel op het gebied van de opbrengsten (met name de structureel te verwachten bezoekersaantallen en de samenstelling van het bezoek) als de kosten (formatie en overige exploitatiekosten) en de toekomstige vermogens- en liquiditeitsbehoefte;
- wijzigingen in het museale stelsel inclusief de ontwikkelingen op het gebied van het nieuwe huisvestingsstelsel, de aangekondigde Erfgoedwet en daaraan gekoppeld een nieuwe (deels meerjarige) bekostigingssystematiek.

Toekomstige ontwikkelingen

Zoals eerder vermeld, was 2014 het eerste volledige boekjaar na de heropening van het nieuwe Rijksmuseum op 13 april 2013. Daarnaast werd op 1 november 2014 de tot tentoonstellingsvleugel verbouwde Philipsvleugel geopend. Dit maakt dat het afgelopen boekjaar ook als overgangsjaar moet worden gezien. Dit geldt evenzo voor het boekjaar 2015, waarin de spectaculaire presentatie *Late Rembrandt* zal worden gehouden in de Philipsvleugel.

Hiernaast is de (verkorte) begroting 2015 opgenomen.

SAMENVATTING BEGROTING 2015

BEDRAGEN X € 1.000

2015
BEGROOT

Baten	
A. Opbrengsten	44.662
A.1.1. Publieksinkomsten	34.810
A.1.2. Sponsorinkomsten	6.560
A.1.3. Overige inkomsten	412
A.1.4. Indirecte inkomsten	2.880
B.1. Subsidie OCW	35.484
B.1.1. Subsidie huisvesting	20.113
B.1.2. Subsidie exploitatiebijdrage	15.371
B.1.3. Subsidie incidenteel	-
B.2. Overige (niet-structurele) subsidies/bijdragen	7.827
Som der baten	87.973
Lasten	
C. Personeelslasten	29.592
D. Afschrijvingen op (im)materiële vaste activa	6.990
E. Huur	20.237
F. Kunstaankopen	3.372
G. Overige lasten	27.796
Som der lasten	87.987
H. Saldo rentebaten en -lasten	80
I. Mutatie aankoopfonds	-
Exploitatiesaldo	66
Bestemming van het exploitatiesaldo 2015	
Bestemmingsreserve herkomstonderzoek	192
Bestemmingsreserve registratieachterstanden	280
Bestemmingsreserve nazorg het nieuwe Rijksmuseum en Philipsvleugel	242
Bestemmingsfonds huisvesting OCW	-780
Totaal bestemming van het exploitatiesaldo 2015	-66
Saldo na resultaatbestemming	-

In de begroting 2015 wordt uitgegaan van een bezoekersaantal van 2 miljoen. In de meerjarenraming wordt voor 2016 en later uitgegaan van een structureel bezoekersaantal van 1,8 miljoen. Tevens wordt er in de meerjarenraming van uitgegaan dat de subsidie van het ministerie van OCW gehandhaafd blijft op het huidige niveau.

De begroting 2015 voorziet in een lichte toename van het aantal personeelsleden. Deze toename hangt samen met de opening van de Philipsvleugel en de daar gehouden presentatie *Late Rembrandt*. Daarnaast is er sprake van extra tijdelijke functies, waarvoor ook aanvullende fondsen zijn geworven.

Voor de jaren 2016 en later wordt ernaar gestreefd om de formatie te handhaven op het huidige niveau. Een belangrijk aandachtspunt hierbij blijft de flexibiliteit in de formatie om te kunnen inspelen op onvoorziene omstandigheden.

Na de renovatie van het hoofdgebouw, de verbouwing van de Philipsvleugel en de inrichting van het hoofdgebouw en de Philipsvleugel worden op korte termijn geen grote investeringen in de huidige panden van het Rijksmuseum verwacht. Ook is de verwachting dat de vervangingsinvesteringen op de langere termijn minder van omvang zullen zijn dan in de afgelopen jaren.

Wel zijn er plannen om samen met het Nederlands Openluchtmuseum en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed een nieuw collectiedepot te ontwikkelen.

Directie

Drs. W.M.J. Pijbes, hoofddirecteur

Drs. T.D.W. Dibbits, directeur Collecties

Mr. K.E. van Ginkel, zakelijk directeur

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

GECONSOLIDEERDE BALANS (NA RESULTAATBESTEMMING)

BEDRAGEN X € 1.000

31 DECEMBER 2014

31 DECEMBER 2013

Vaste Activa		
I. Materiële vaste activa	48.059	47.360
Vlottende activa		
II. Voorraden	2.317	3.187
III. Vorderingen	9.281	20.586
IV. Liquide middelen	24.199	11.731
	83.856	82.864
Passiva		
V. Groepsvermogen	31.296	29.440
V.1. Algemene reserve	7.688	7.301
V.2. Bestemmingsreserve nazorg het nieuwe Rijksmuseum en Philipsvleugel	5.883	6.052
V.3. Bestemmingsreserve herkomstonderzoek	400	654
V.4. Bestemmingsreserve registratieachterstanden	2.614	1.500
V.5. Bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009–2012	113	–
V.6. Bestemmingsfonds financiering van activa	13.836	13.836
V.7. Bestemmingsfonds OCW	363	97
V.8. Bestemmingsfonds huisvesting OCW	399	–
VI. Aankoopfonds	272	97
VII. Voorzieningen	970	1.068
VIII. Langlopende schulden	31.122	31.335
IX. Kortlopende schulden	20.196	20.924
	83.856	82.864

GECONSOLIDEERDE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING

BEDRAGEN X € 1.000

	2014 UITKOMST	2014 BEGROOT	2013 UITKOMST
A. Opbrengsten			
Directe opbrengsten	39.654	29.019	34.212
A.1.1. Publieksinkomsten	34.412	24.011	29.781
A.1.2 Sponsorinkomsten	5.242	4.908	4.331
A.1.3 Overige inkomsten	–	100	100
Indirecte opbrengsten	3.518	2.614	3.179
Totaal opbrengsten	43.172	31.633	37.391
B. Bijdragen			
B.1. Subsidie ministerie OCW	35.121	33.780	53.503
B.1.1. Subsidie huisvesting	19.280	18.513	19.132
B.1.2. Subsidie exploitatiebijdrage	15.371	15.267	15.315
B.1.3. Subsidie incidenteel	470	–	19.056
B.2. Overige (niet-structurele) subsidies/bijdragen	7.090	7.760	20.022
B.2.1 Overige subsidies/bijdragen uit publieke middelen	297	125	1.851
B.2.2. Overige bijdragen uit private middelen	6.793	7.635	18.171
– Private fondsen en particulieren (incl. Vrienden)	4.748	4.015	9.792
– Bedrijven	225	61	310
– Goededoelenorganisaties	1.820	3.559	8.069
Totaal subsidies en bijdragen	42.211	41.540	73.525
Som der baten	85.383	73.173	110.916
Lasten			
C. Personeelslasten	29.178	27.442	28.060
D. Afschrijvingen op (im)materiële vaste activa	6.948	5.325	5.713
E. Huur	19.205	19.295	19.575
F. Kunstaankopen	2.512	3.372	17.302
G. Overige lasten			
– Kosten het nieuwe Rijksmuseum	1.860	–	3.880
– Overige	23.831	19.444	23.060
Som der lasten	83.534	74.878	97.590
H. Saldo rentebaten en -lasten	182	151	185
Saldo uit bedrijfsuitoefening	2.031	-1.554	13.511
I. Mutatie aankoopfonds	-175	–	-23
Exploitatiesaldo	1.856	-1.554	13.488

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

BEDRAGEN X € 1.000

	2014 UITKOMST	2014 BEGROOT	2013 UITKOMST
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Exploitatieresultaat	1.856	-1.554	13.488
Aanpassingen voor:			
– Afschrijvingen materiële vaste activa	6.949	5.325	5.713
– Vrijval investeringsbijdragen	-3.549	-2.740	-2.351
– Mutatie aankoopfonds	175	–	23
– Mutatie voorzieningen	-98	-191	10
Bruto-kasstroom uit operationele activiteiten	5.333	840	16.883
Mutatie in voorraden	870	–	-2.669
Mutatie in vorderingen	11.305	12.586	853
Mutatie in kortlopende schulden	-728	-11.324	-3.086
Netto-kasstroom uit operationele activiteiten	16.780	2.102	11.981
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investeringen materiële vaste activa	-7.648	-2.477	-23.410
Ontvangen investeringsbijdragen	3.336	–	1.639
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-4.312	-2.477	-21.771
Mutatie liquide middelen	12.468	-375	-9.790
Liquide middelen begin boekjaar	11.731	11.731	21.521
Liquide middelen einde boekjaar	24.199	11.356	11.731

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Hierbij zijn de rente-ontvangsten niet afzonderlijk zichtbaar verwerkt in het kasstroomoverzicht, omdat de omvang hiervan niet van materieel belang is.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

1. Algemeen

De geformuleerde grondslagen hebben betrekking op de jaarrekening als geheel en daarmee tevens op de geconsolideerde jaarrekening die daarvan een onderdeel vormt. De waardering en bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Voor zover niet anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, ongeacht of ze tot ontvangsten of uitgaven hebben geleid.

Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het maken van de jaarrekening bekend geworden zijn.

2. Indeling jaarrekening

Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2013–2016

Met ingang van 1 januari 2013 is het nieuwe Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2013–2016 van kracht. De richtlijnen in dit handboek sluiten zo veel mogelijk aan op de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, Boek 2, Titel 9, en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 640). De in het handboek gestelde eisen beogen enerzijds duidelijkheid te bieden aan de instellingen zelf en anderzijds uniformiteit te bevorderen in de presentatie van de te leveren (financiële) gegevens.

Tevens is de verantwoording opgesteld met inachtneming van de beleidsregels toepassing 'Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector' (WNT).

Verslaggevingsperiode

Het boekjaar valt samen met het kalenderjaar.

Continuïteit

De verantwoording is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

3. Criteria voor consolidatie en gelieerde rechtspersonen

3.1. Criteria voor consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de financiële gegevens opgenomen van Stichting Het Rijksmuseum en van de groepsmaatschappijen waarin Stichting Het Rijksmuseum direct of indirect meer dan de helft van het stemgerechtigde kapitaal houdt of waarin Stichting Het Rijksmuseum op grond van aanvullende regelingen beschikt over de beslissende zeggenschap ter zake van het bestuur en het financiële beleid. De activa, passiva, resultaten en kasstromen van deze groepsmaatschappijen zijn in de consolidatie betrokken onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties.

De opgenomen groepsmaatschappijen, gevestigd te Amsterdam, zijn:

- Rijksmuseum Holding B.V. (deelname 100%)
- PP10 B.V. (deelname 50%)

De vereffening van de voormalige 100% werkmaatschappijen Rijksmuseum Merchandising B.V., Rijksmuseum E-commerce B.V., Rijksmuseum Schiphol B.V., Rijksmuseum Publishing B.V. en Rijksmuseum Tijdschrift B.V. is in 2014 afgerond en de betreffende rechtspersonen zijn met ingang van 1 augustus 2014 beëindigd en uitgeschreven bij de Kamer van Koophandel.

Naast de (100%) groepsmaatschappij Rijksmuseum Holding B.V. wordt tevens de 50% deelneming PP10 B.V. in de consolidatie betrokken. Voor deze vennootschap wordt de proportionele consolidatiemethode gehanteerd. PP10 B.V. is een joint venture van het Rijksmuseum en het Van Gogh Museum waarin vanaf 1 augustus 2009 de meldkameractiviteiten van beide musea gezamenlijk worden uitgevoerd die voorheen door ieder museum zelfstandig werden verricht. Gezien de ontstaansgeschiedenis en omdat de joint venture-gedachte bij deze vennootschap zowel op het financiële vlak als op het gebied van zeggenschap en aansturing wordt gehanteerd, is voor de verantwoording in de jaarrekening gekozen voor de proportionele consolidatiemethode. Deze verwerkingswijze komt het meest tegemoet aan het wettelijk inzichtvereiste.

3.2. *Gelieerde rechtspersonen*

Stichting Het Rijksmuseum Fonds is opgericht op 8 december 1994 en heeft tot doel:

- het aantrekken, het beheren en het beleggen van gelden welke door schenkers ten bate van het Rijksmuseum te Amsterdam aan de stichting zijn geschonken;
- het uitkeren van gelden aan het Rijksmuseum, waarbij in beginsel de ter beschikking gestelde gelden niet worden aangesproken, tenzij zulks in andere zin met schenkers is overeengekomen;
- het verlenen van steun in de meest uitgebreide zin des woords aan het Rijksmuseum.

Stichting Het Rijksmuseum Fonds heeft een zelfstandig en onafhankelijk bestuur, waardoor het Rijksmuseum ook geen overwegende zeggenschap heeft bij Stichting Het Rijksmuseum Fonds. Om deze reden worden de cijfers van Stichting Het Rijksmuseum Fonds niet in de cijfers van het Rijksmuseum geconsolideerd.

De jaarrekening van Stichting Het Rijksmuseum Fonds wordt opgesteld conform richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen en is te vinden op de website van Stichting Het Rijksmuseum. Sedert 1 oktober 2005 is Stichting Het Rijksmuseum Fonds keurmerkhouder van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF). Het keurmerk is met ingang van 1 januari 2013 voor een periode van drie jaar verlengd.

4. Omrekening van vreemde valuta

Vorderingen, schulden en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers van afwikkeling. De uit de omrekening per balansdatum voortvloeiende koersverschillen worden opgenomen in de exploitatierekening.

5. Kunstcollectie

De collectie die bij de verzelfstandiging in 1995 middels de beheersovereenkomst in beheer is gegeven, is eigendom van de Staat der Nederlanden en is daarom niet in de balans opgenomen. De beheersovereenkomst regelt niet dat nieuwe aanwinsten na verzelfstandiging door het Rijksmuseum automatisch ook eigendom worden van de Staat. Bij de verzelfstandiging is wel de intentie (Kamerstukken bij Verzelfstandigingswet) uitgesproken dat nieuwe verwervingen worden toegevoegd aan de rijkscollectie, maar daarvoor is afzonderlijke en expliciete overdracht (bijvoorbeeld door schenking) aan de Staat vereist. Het Rijksmuseum heeft, net als de andere verzelfstandigde rijksmuseumen, een volmacht verkregen om schenkingen en legaten namens de Staat te aanvaarden. De schenkingen en legaten na verzelfstandiging zijn daarmee ook eigendom van de Staat geworden. Daarnaast heeft het Rijksmuseum een volmacht verkregen om namens de Staat te verwerven. Bij aankopen van particulieren is van deze volmacht gebruikgemaakt. Voor de overige verwervingen na verzelfstandiging geldt dat deze objecten nog eigendom van het Rijksmuseum zijn. Aangezien het de intentie is om deze objecten op enig moment over te dragen aan de Staat, zijn deze objecten, net als de rest van de (in beheer gegeven) collectie, niet in de balans opgenomen. De collectie is niet verzekerd.

6. Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

6.1. *Materiële vaste activa*

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs. Investerings- en tijdelijke locaties worden afgeschreven over de geraamde periode van de tijdelijke huisvesting. Bij aanschaffingen in de loop van het jaar worden de afschrijvingspercentages pro rato toegepast. De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

• Verbouwingen, installaties en bouwkundige voorzieningen	10–15 jaar
• Computerapparatuur en software	3–4 jaar
• Depotinrichting	25 jaar
• Meubilair en (kantoor)inrichting	5–10 jaar
• Presentatiemateriaal, verlichting en tentoonstellingsinrichting	7–15 jaar
• Beveiligings- en AV-apparatuur	3–15 jaar
• Vitrines	15–20 jaar

6.2. Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten bij het Rijksmuseum handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten, afgeleide financiële instrumenten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

6.2.1. Afgeleide financiële instrumenten

Het Rijksmuseum kent geen afgeleide financiële instrumenten, met uitzondering van eventuele valutatermijncontracten die worden afgesloten voor de afdekking van valutarisico's die voortkomen uit transacties in andere valuta's dan euro's. Dergelijke contracten sluiten qua omvang, looptijd en eventuele andere condities direct aan op die van de transactie(s) waarvan het risico wordt afgedekt. Om deze reden wordt hedge accounting onder het kostprijs-hedgemodel toegepast.

6.2.2. Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor oninbaarheid. Deze voorzieningen zijn bepaald op basis van een beoordeling van de individuele vorderingen.

6.3. Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of lagere netto-opbrengst-waarde. Hierbij wordt rekening gehouden met mogelijke incurantheid. In het onderhandenwerk van de kosten van publicaties die in eigen beheer worden vervaardigd zijn geen personeelslasten of andere vaste lasten begrepen.

6.4. Voorzieningen

De voorziening inzake jubilea-uitkeringen wordt conform RJ 271 volgens de actuariële Projected Unit Credit Method berekend. De overige voorzieningen worden op nominale waarde gewaardeerd.

6.5. Investeringsbijdragen

Ontvangen investeringssubsidies en bijdragen ten behoeve van de aanschaf van materiële vaste activa worden verantwoord onder de langlopende schulden onder de post investeringsbijdragen. Deze post valt vrij ten gunste van de exploitatierekening overeenkomstig de afschrijving op de met deze subsidies en bijdragen verkregen materiële vaste activa.

7. Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

7.1. Kunstaankopen en bijdragen ten behoeve van kunstaankopen

De onderdelen van de subsidie, de schenkingen en overige bijdragen die bestemd zijn voor het doen van kunstaankopen worden, evenals de kunstaankopen zelf, in de exploitatierekening verantwoord. De bedragen verkregen van derden, ten behoeve van kunstaankopen die ultimo boekjaar nog niet zijn besteed aan de verwerving van kunstaankopen, worden ultimo boekjaar toegevoegd aan het aankoopfonds. Bij aankoop van kunstvoorwerpen in latere jaren vallen deze bedragen vrij ten gunste van de exploitatie. Deze mutatie in het aankoopfonds wordt separaat verantwoord in de exploitatierekening. Het aankoopfonds maakt geen deel uit van het eigen vermogen.

7.2. Pensioenen

De pensioen zijn ondergebracht bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn. De door het fonds verzorgde pensioenregeling is een toegezegde pensioenregeling. De Stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het fonds, anders dan het voldoen van hogere toekomstige premies. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over de periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremie. Voor zover de verschuldigde pensioenpremie op balansdatum niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen.

7.3. Vennootschapsbelasting

Door het besluit eind 2011 van het ministerie van OCW om geen rol meer te spelen bij de benoeming van leden van de Raad van Toezicht wordt het Rijksmuseum formeel niet meer aangemerkt als semi-overheidslichaam en is het niet meer vrijgesteld voor de vennootschapsbelasting. Voor een nadere toelichting op dit onderwerp wordt verwezen naar de toelichting op de niet in de balans opgenomen verplichtingen (pp. 138–139).

8. Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

I. MATERIËLE VASTE ACTIVA

BEDRAGEN X € 1.000

	VOORUIT- BETAALD OP MATERIËLE VASTE ACTIVA	VERBOUWINGS- KOSTEN EN INRICHTING PHILIPSVLEUGEL	INRICHTING HET NIEUWE RIJKSMUSEUM	INVENTARIS, APPARATUUR EN INRICHTING	MUSEALE INVENTARIS	TOTAAL
stand 1 januari						
Aanschafwaarde	2.109	5.403	39.448	17.383	4.209	68.552
Cumulatieve afschrijvingen	-	-5.372	-3.247	-9.286	-3.287	-21.192
boekwaarde 1 januari	2.109	31	36.201	8.097	922	47.360
mutaties boekjaar:						
Investeringsen en overboekingen	-1.711	5.690	2.483	907	279	7.648
Afschrijvingen	-	-149	-4.343	-2.226	-231	-6.949
	-1.711	5.541	-1.860	-1.319	48	699
stand 31 december						
Aanschafwaarde	398	11.093	41.931	18.290	4.488	76.200
Cumulatieve afschrijvingen	-	-5.521	-7.590	-11.512	-3.518	-28.141
boekwaarde 31 december	398	5.572	34.341	6.778	970	48.059

De investeringen in de bouw en de inrichting van de Philipsvleugel bedroegen respectievelijk € 3 miljoen en € 2,7 miljoen. Hiervoor zijn in 2014 in totaal voor een bedrag van € 1,4 miljoen investeringsbijdragen van het ministerie van OCW ontvangen en voor een bedrag van € 1,1 miljoen van overige partijen. Zie hiervoor het verloop van de investeringsbijdragen (p. 137).

De verzekerde waarde van de materiële vaste activa ultimo 2014 bedraagt € 70,7 miljoen.

III. VORDERINGEN

BEDRAGEN X € 1.000

	31 DECEMBER 2014	31 DECEMBER 2013
III.1. Debiteuren	1.600	2.146
III.2. Vorderingen op gelieerde rechtspersonen	1.216	6.220
III.4. Te declareren projectgelden het nieuwe Rijksmuseum	1.569	6.555
III.5. Belastingen en sociale premies	2.439	2.414
III.6. Overige vorderingen	1.672	2.332
III.7. Overlopende activa	785	919
	9.281	20.586

IV. LIQUIDE MIDDELEN

Het Rijksmuseum wil direct over al zijn liquide middelen kunnen beschikken. Deposito's op de kortere termijn gaven in 2014, evenals in de voorgaande jaren, minder rente dan het uitzetten van overtollige gelden op spaarrekeningen. Ultimo 2014 zijn de niet direct benodigde liquide middelen uitgezet op een aantal zakelijke spaarrekeningen van de ING Bank. De saldi van deze spaarrekeningen zijn alle zonder kosten direct opeisbaar. Voor de actuele rentepercentages van de betreffende rentespaarrekeningen wordt verwezen naar de internetsite van ING.

V. GROEPSVERMOGEN

BEDRAGEN X € 1.000

	STAND 1 JANUARI	CORRECTIE VOORGAAND JAAR	RESULTAAT- BESTEMMING TOEVOEGING	RESULTAAT- BESTEMMING ONTTREKKING	STAND 31 DECEMBER
V.1. Algemene reserve	7.301	-	387	-	7.688
V.2. Bestemmingsreserve nazorg het nieuwe Rijksmuseum en Philipsvleugel	6.052	-	-	-169	5.883
V.3. Bestemmingsreserve herkomstonderzoek	654	-254	-	-	400
V.4. Bestemmingsreserve registratieachterstanden	1.500	-	1.524	-410	2.614
V.5. Bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009-2012	-	254	-	-141	113
V.6. Bestemmingsfonds financiering van activa	13.836	-	-	-	13.836
V.7. Bestemmingsfonds OCW	97	-	266	-	363
V.8. Bestemmingsfonds huisvesting OCW	-	-	399	-	399
Totaal groepsvermogen	29.440	-	2.576	-720	31.296

Algemene reserve

De algemene reserve is het gedeelte van het eigen vermogen waarover zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kan worden beschikt voor het doel waarvoor het Rijksmuseum is opgericht. Deze reserve wordt aangehouden om de continuïteit van de stichting op langere termijn te waarborgen.

Bestemmingsreserve nazorg het nieuwe Rijksmuseum en Philipsvleugel

Ter dekking van de financiële risico's na de opening van het hoofdgebouw en na de heropening van de tot tentoonstellingsvleugel verbouwde Philipsvleugel is het ultimo 2012 vrijgevallen saldo van de post reizende tentoonstellingen bij de resultaatbestemming toegevoegd aan de bestemmingsreserve nazorg het nieuwe Rijksmuseum en Philipsvleugel. De onttrekkingen aan deze reserve zullen plaatsvinden voor extra kosten voor zover deze niet binnen de reguliere exploitatie worden gedekt door extra opbrengsten in enig jaar. Tevens wordt deze reserve aangewend voor de extra afschrijvingslasten op de investeringen in de inrichting van het nieuwe Rijksmuseum, de investeringen in het kader van de nazorg het nieuwe Rijksmuseum, de extra investeringen in de inrichting en de verbouwing van de Philipsvleugel voor zover deze niet gedekt worden door additionele investeringsbijdragen en ook niet zijn voorzien in de meerjarenraming. Ultimo 2014 bedroegen de nog te dekken extra afschrijvingslasten op deze investeringen € 2.559.000. Dit betekent dat voor de overige financiële risico's die voortvloeien uit de opening van het hoofdgebouw en de heropening van de Philipsvleugel ultimo 2014 nog een bedrag resteert van € 3.324.000.

Bestemmingsreserve herkomstonderzoek

Bij de subsidietoekenning voor de periode 2013–2016 heeft het ministerie van OCW het Rijksmuseum de verplichting opgelegd om, naast de collecties schilderijen en tekeningen, ook de andere deelcollecties te onderzoeken op herkomst in het kader van het museumonderzoek van de Museumvereniging (MV). De door het ministerie van OCW toegezegde middelen zijn niet toereikend om de kosten van dit onderzoek tot en met 2016 te dekken. De bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009–2012 zal daarom hiervoor worden aangewend. Voor de verwachte kosten tot en met 2016 die niet gedekt kunnen worden uit de bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009–2012 is de bestemmingsreserve herkomstonderzoek gevormd.

Bestemmingsreserve registratieachterstanden

Door het ministerie van OCW is de verplichting opgelegd om minimaal 95 procent van de objecten te registreren. De registratie moet voldoen aan de eisen van aanwezigheid van inventarisnummer op objecten en vermelding van standplaats en juridische status in de registratie. Het Rijksmuseum heeft met name bij de werken op papier een achterstand in deze registratie. Voor het wegwerken van registratieachterstanden heeft het ministerie geen additionele middelen ter beschikking gesteld. Voor de verwachte kosten tot en met 2016 is de bestemmingsreserve registratieachterstanden gevormd.

Bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009–2012

Bij de vaststelling van de vierjaarlijkse instellingssubsidie 2009–2012 heeft het ministerie van OCW aangegeven het resterende saldo bestemmingsfonds OCW niet terug te vorderen. Het niet-bestede deel van het bestemmingsfonds OCW dient in de subsidieperiode 2013–2016 te worden aangewend voor het doel waarvoor de vierjaarlijkse instellingssubsidie 2013–2016 is verleend. Een niet-bestede deel moet worden opgenomen in de bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009–2012. Onttrekkingen mogen plaatsvinden bij zowel een positief als een negatief exploitatieresultaat. Mocht er aan het eind van de periode 2013–2016 een positief saldo resteren, dan dient dit toegevoegd te worden aan het bestemmingsfonds OCW ultimo 2016. Het Rijksmuseum heeft besloten om het saldo van deze bestemmingsreserve aan te wenden ten behoeve van het reeds lopende herkomstonderzoek, waarvoor het ministerie van OCW onvoldoende middelen ter beschikking heeft gesteld om het onderzoek volledig af te ronden.

Bestemmingsfonds financiering van activa

Onderdeel van het project het nieuwe Rijksmuseum waren de inrichtingskosten van het hoofdgebouw. De totale kosten hiervan bedroegen circa € 40 miljoen, die deels zijn gerealiseerd door het Rijksmuseum zelf en deels zijn meegenomen in het bouwproject het nieuwe Rijksmuseum. Binnen het financiële kader van het project was vastgelegd dat het Rijksmuseum hiervan € 27 miljoen zelf bijdraagt. De resterende bijdrage van € 13 miljoen werd door het project ter beschikking gesteld. Omdat een van de randvoorwaarden van het project het nieuwe Rijksmuseum was dat er sprake moest zijn van een sluitende exploitatie, is in samenwerking met de Financiële Adviesgroep van het project besloten om de bijdrage vanuit het project voor de inrichtingskosten ter beschikking te stellen in de vorm van een financieringsbijdrage. Door het ter beschikking stellen van deze financieringsbijdrage is het Rijksmuseum in staat de initiële investering te financieren en tevens de financiering van de toekomstige vervangingen daarvan veilig te stellen, omdat hierdoor wordt gewaarborgd dat op (middel)lange termijn voldoende liquide middelen beschikbaar blijven voor de vervanging van de inrichting. Zonder de vorming van dit bestemmingsfonds kunnen liquiditeitstekorten ontstaan, waardoor de toekomstige vervanging van de inrichtingsinvesteringen van het nieuwe Rijksmuseum onder druk komt te staan.

Bestemmingsfonds OCW

Subsidie OCW die nog niet is besteed aan doeleinden waarvoor de subsidie is verstrekt (zie artikel 2.16 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid), dient opgenomen te worden in het bestemmingsfonds OCW. De wijze waarop het exploitatieresultaat aan het bestemmingsfonds wordt toegerekend, moet worden toegelicht. De toevoegingen aan het bestemmingsfonds OCW vinden plaats naar rato van de structurele subsidie OCW ten opzichte van het totaal van de baten. Gedurende de subsidieperiode mogen alleen onttrekkingen aan het bestemmingsfonds OCW plaatsvinden bij een negatief exploitatieresultaat en de onttrekkingen dienen te worden toegelicht. Onttrekkingen mogen evenals de toevoegingen alleen plaatsvinden naar rato van het aandeel van de structurele subsidie OCW ten opzichte van de totale baten. Een eventueel resterend exploitatietekort dat niet volledig volgens deze rekenregel kan worden gedekt, dient dus te worden opgevangen met de algemene reserves. Een uitzondering op het naar-rato-principe wordt gemaakt indien de algemene reserves niet toereikend zijn. Voor dat gedeelte van het tekort mag in die situatie eveneens het bestemmingsfonds OCW worden aangewend. Voor de berekening van de toevoegingen en de onttrekkingen aan deze reserve wordt verwezen naar de toelichting op de resultaatverdeling elders in dit verslag (p. 146).

Bestemmingsfonds huisvesting OCW

Het ministerie van OCW heeft aangegeven (per brief d.d. 21 november 2013, kenmerk 564807) dat het (positieve) verschil tussen de ontvangen huisvestingssubsidie en de aan het Rijksvastgoedbedrijf betaalde huren (als gevolg van de zogenaamde huurterugval die in 2014 is ontstaan voor een aantal panden, omdat de eerste huurperiode van 15 jaar is verlopen) moet worden toegevoegd aan het bestemmingsfonds huisvesting OCW. In 2014 is dit het geval voor het Tunnelgebouw, het depot in Lelystad en de hogere aanpassing van de huisvestingssubsidie voor de overige panden. In totaal gaat het in 2014 om een bedrag van € 399.000. De middelen in het bestemmingsfonds huisvesting OCW worden aangehouden tot er meer zicht is op de gevolgen van de wijzigingen in het rijkshuisvestingsstelsel. Zodra hierover meer bekend is en ook duidelijk is welke afspraken zijn gemaakt over hoe een overgangssituatie vorm te geven zal het ministerie van OCW de musea informeren over hoe om te gaan met het saldo van het bestemmingsfonds huisvesting OCW.

VI. AANKOOPFONDS

BEDRAGEN X € 1.000

	2014	2013
Stand 1 januari	97	74
Bij: Ontvangen bijdragen		
– BankGiro Loterij	150	6.052
– Sponsoring Baker & McKenzie, Pon en JTI	300	230
– Overige bijdragen en schenkingen	1.709	8.781
	2.159	15.063
Af: Kunstaankopen		
– Aankoop kunstvoorwerpen	-2.512	-17.302
– Eigen middelen	528	2.262
	-1.984	-15.040
Mutatie aankoopfonds	175	23
Stand 31 december	272	97

VII. VOORZIENINGEN

BEDRAGEN X € 1.000

	STAND 1 JANUARI	DOTATIE BOEKJAAR	AANGEWEND IN BOEKJAAR	VRUJVAL T.G.V. RESULTAAT	STAND 31 DECEMBER
VUT en overgangsregeling prepensioen	167	10	-172	–	5
Wachtgelden	66	–	-15	-2	49
Suppletie en afkoopregelingen	14	–	-5	–	9
Jubilea-uitkeringen	373	53	–	–	426
Langdurig zieken	448	33	–	–	481
	1.068	96	-192	-2	970

VUT en overgangsregeling prepensioen

Ultimo 2011 zijn sociale partners overeengekomen om de garantieregeling voor werknemers geboren na 1949 af te schaffen. De voorziening VUT en overgangsregeling prepensioen betreft daarom alleen nog maar de rechten op de garantieregeling voor werknemers geboren voor 1950 en heeft een kortlopend karakter. Vanwege het kortlopende karakter is de voorziening gewaardeerd op nominale waarde.

Wachtgelden en suppletie- en afkoopregelingen

Deze voorzieningen betreffen de geschatte verplichtingen voor wachtgelden en suppletie- en afkoopregelingen personeel. Deze voorzieningen hebben een kortlopend karakter en zijn gewaardeerd op nominale waarde.

Jubilea-uitkeringen

De verplichting inzake jubilea-uitkeringen is berekend volgens de actuariële methode Projected Unit Credit Method. Bij deze methode wordt rekening gehouden met geaggregeerde blijfkansen, waarin onder meer zijn begrepen de sterfte-, arbeidsongeschiktheids- en vertrekkansen. Deze kansen zijn afhankelijk van leeftijd en geslacht. Voor de indexering van de verplichting is uitgegaan van 2,0%, bestaande uit een algemene loonontwikkeling van 1,5% en een carrière-ontwikkeling van 0,5%. De verplichtingen zijn contant gemaakt op basis van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar.

Langdurig zieken

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van be-loningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid, is een voorziening opgenomen. De voorziening wordt opgenomen voor personeelsleden die op balansdatum dertien weken of langer ziek zijn. De hoogte van de voorziening wordt bepaald op basis van de verwachte kosten van de verplichting van doorbetaling van beloningen aan deze langdurig zieken die voor rekening komen van de werkgever.

VIII. LANGLOPENDE SCHULDEN

BEDRAGEN X € 1.000

	31 DECEMBER 2014	31 DECEMBER 2013
VIII.1. Investeringsbijdragen	31.122	31.335

31.122

31.335

VIII.1. INVESTERINGSBIJDRAGEN

BEDRAGEN X € 1.000

	STAND 1 JANUARI	ONTVANGEN BIJDRAGEN	UIT SUBSIDIE HUISVESTING	VRUVAL T.G.V. RESULTAAT	STAND 31 DECEMBER
Inrichting het nieuwe Rijksmuseum	27.317	-	-	-2.419	24.898
Brandveiligheidsvoorzieningen Lelystad: Bijdrage OCW	2.636	-	459	-713	2.382
Brandveiligheidsvoorzieningen Lelystad: Overige bijdragen	194	-	-	-61	133
Verbouwingskosten Philipsvleugel: OCW	-	300	827	-18	1.109
Verbouwingskosten Philipsvleugel: Overige bijdragen	-	1.058	-	-18	1.040
Inrichting Philipsvleugel: OCW	-	300	-	-9	291
Overige investeringsbijdragen	1.188	392	-	-311	1.269
	31.335	2.050	1.286	-3.549	31.122

Inrichting het nieuwe Rijksmuseum

De investeringsbijdragen voor de inrichting van het nieuwe Rijksmuseum betreffen de bijdragen van de founder Philips en de twee hoofdsponsors BankGiro Loterij en ING. Deze post valt, vanaf het moment van ingebruikname van de inrichting van het nieuwe Rijksmuseum, vrij ten gunste van het resultaat conform de afschrijving op de inrichting.

Brandveiligheidsvoorzieningen Lelystad

Op basis van een interne risicoanalyse, een brandoefening medio 2009 en een brandscan van het Rijksvastgoedbedrijf heeft het Rijksmuseum in kaart gebracht welke maatregelen getroffen moeten worden om de veiligheid in het depot in Lelystad op een bij de collectie behorend niveau te brengen. De urgentie om de maatregelen te treffen werd verhoogd door het vertrek van De Nederlandsche Bank van deze locatie. Het ministerie van OCW heeft, om deze investeringen mogelijk te maken, extra middelen ter beschikking gesteld in de vorm van een eenmalige bijdrage van € 1,6 miljoen en een structurele bijdrage per 1 juli 2010 van € 0,4 miljoen op jaarbasis. Deze middelen worden tot het moment van ingebruikname van de investeringen opgenomen als investeringsbijdrage. Vanaf het moment van ingebruikname zullen deze middelen vrijvallen ten gunste van het resultaat conform de afschrijvingstermijn van de betreffende investeringen. In 2011 is van medehuurder de Koninklijke Nederlandse Munt een bijdrage van € 0,4 miljoen verkregen voor het eerste projectonderdeel waarin de basisbeveiliging is gerealiseerd. Deze bijdrage is toegevoegd aan de post investeringsbijdragen en valt conform bovengenoemde systematiek vrij ten gunste van het resultaat.

Verbouwingskosten Philipsvleugel

De investeringsbijdragen voor de extra verbouwingskosten van de Philipsvleugel betreffen bijdragen van schenkers en partners en een bijdrage van het ministerie van OCW. De bijdrage van het ministerie van OCW bestaat uit de subsidie huisvesting die kon worden gereserveerd na de huurterugval na de sluiting van de Philipsvleugel en uit 50% van het overschot op de subsidie van het project het nieuwe Rijksmuseum voor de uitbreiding van de E-capaciteit (elektra dan wel energievoorzieningen), omdat de kosten hiervan lager uitvielen dan verwacht. Deze post valt, vanaf het moment van ingebruikname van de Philipsvleugel, vrij ten gunste van het resultaat conform de afschrijving op de extra verbouwingskosten.

Inrichting Philipsvleugel

De investeringsbijdragen voor de inrichting van de Philipsvleugel betreffen 50% van het overschot op de subsidie van het project het nieuwe Rijksmuseum voor de uitbreiding van de E-capaciteit (elektra dan wel energievoorzieningen), omdat de kosten hiervan lager uitvielen dan verwacht. Deze post valt, vanaf het moment van ingebruikname van de Philipsvleugel, vrij ten gunste van het resultaat conform de afschrijving op de inrichting van de Philipsvleugel.

Overige investeringsbijdragen

Dit betreft ontvangen investeringsbijdragen voor activa die vrijvallen vanaf het moment van ingebruikname van de betreffende investeringen conform de hiervoor gehanteerde afschrijvingstermijnen.

IX. KORTLOPENDE SCHULDEN

BEDRAGEN X € 1.000

	31 DECEMBER 2014	31 DECEMBER 2013
IX.1. Belastingen en sociale premies	1.183	1.076
IX.2. Pensioenpremies	296	63
IX.4. Crediteuren	11.536	13.588
IX.5. Overige schulden	634	588
IX.6. Overlopende passiva	6.547	5.609
	20.196	20.924

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Huurverplichtingen

Stichting Het Rijksmuseum is diverse huurovereenkomsten aangegaan met het Rijksvastgoedbedrijf voor de huur van de gebouwen. De jaarlijkse huur hiervan bedraagt € 19,3 miljoen. Ten behoeve van onder meer de meldkameractiviteiten is door het Rijksmuseum het pand Paulus Potterstraat 10 gehuurd. De jaarhuur hiervan bedraagt € 0,3 miljoen. De totale jaarlijkse huurverplichting ultimo 2014 is onderstaand weergegeven:

HUURVERPLICHTING

BEDRAGEN X € 1.000

	JAARBASIS	DATUM AFLOOP CONTRACT
	504	31-12-2016
	735	28-2-2018
	2.098	30-6-2022
	357	14-9-2029
	345	31-12-2029
	14.510	30-9-2042
	1.078	1-10-2044
	19.627	

Pensioenfonds Zorg en Welzijn

Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW) wordt gekwalificeerd als een bedrijfstakpensioenfonds in de zin van IAS 19 en RJ 271. Voor de aangesloten ondernemingen geldt dat er geen andere verplichting bestaat bij een tekort dan het accepteren van een hogere bijdrage. Net als bij veel andere pensioenfondsen in Nederland vertoont de dekkingsgraad van PFZW in 2014 een verslechtering als gevolg van de aanhoudend lage rente. Ultimo 2014 bedraagt de dekkingsgraad van PFZW 102% (ultimo 2013 109%). De pensioenen in 2015 zullen daarom niet meegroeien met de loongroei in de sector. Om de AOW en de aanvullende pensioenen betaalbaar te houden, heeft de overheid het pensioenstelsel veranderd. Een van de aanpassingen betreft een verlaging van de pensioenopbouw. De premie voor het ouderdomspensioen is daarom door PFZW verlaagd van 24,4% in 2014 naar 23,5% in 2015.

Aankoop Adriaen de Vries

Op 11 december 2014 bracht het Rijksmuseum op een veiling van Christie's in New York een winnend bod uit op een bronzen beeld van Adriaen de Vries. Met deze aankoop is een bedrag gemoeid van € 22,7 miljoen. Bij de bieding zijn afspraken gemaakt over uitgestelde betaling en overdracht. Als gevolg hiervan komt de aankoop pas in 2015 ter beschikking van het Rijksmuseum en zal het beeld na de laatste betaling worden overgedragen. De verwerving is eind 2014 beschouwd als een actief in bestelling en zal in 2015 op grond van OCW-regels voor de verwerking van collectie-items ineens als last in de staat van baten en lasten worden verantwoord.

In verband met de aankoop heeft het Rijksmuseum bijdragen ter hoogte van € 22,7 miljoen geworven en toegezegd gekregen van diverse fondsen, waaronder het Rijksmuseum Fonds. Deze bijdragen worden in 2015 tegenover de last van de verwerving verantwoord.

Valutatermijn transacties

In verband met de winnende bieding door het Rijksmuseum voor een bronzen beeld van Adriaen de Vries op bovengenoemde veiling in New York zijn valutatermijncontracten afgesloten. Dit is conform de uitgangspunten van het treasury-beleid van het Rijksmuseum gedaan met het oogmerk de valutarisico's af te dekken tot het moment van de betaling en overdracht in 2015. Het betreft de volgende contracten:

Expiratie/uitoefen-datum	AANKOOP		KOERS	PRUJ	
02-03-2015	USD	15.510.000	1.2264	EUR	12.646.771
01-06-2015	USD	12.375.000	1.2273	EUR	10.083.109
Totaal		27.885.000			22.729.880

Het beleid van het Rijksmuseum is het volledig mitigeren van valutakoersrisico's. Omdat de kritische kenmerken (omvang, betaaltermijnen, valuta) van de valutatermijntransacties overeenkomen met die van vaststaande, aangegane verplichtingen komt de waarde van de valutatermijntransacties per de balansdatum, zijnde € 0,3 miljoen positief, niet in de balans tot uitdrukking.

Horizontaal toezicht

Op 25 juni 2009 heeft het Rijksmuseum een handavingsconvenant afgesloten met de Belastingdienst Amsterdam inzake horizontaal toezicht (HT). In het kader van dit convenant is het Rijksmuseum vervolgens begonnen met het bouwen en implementeren van een Tax Control Framework (TCF) en is er regelmatig overleg met de Belastingdienst over verschillende fiscale onderwerpen. Naar aanleiding van een in 2010 uitgevoerde nulmeting, waarin werd vastgesteld wat de situatie was rondom de fiscale processen en de daaraan gerelateerde beheersingsmaatregelen, is besloten te komen tot een afronding van het verleden met de Belastingdienst tot en met 2009, met uitzondering van het punt van de btw inzake kunst-aankopen (zie punt 2 hieronder). Momenteel lopen twee belangrijke discussies met de Belastingdienst.

1. Vennootschapsbelasting

Eind 2011 is door het ministerie van OCW besloten om geen rol meer te spelen bij de benoeming van leden van de Raad van Toezicht. Naar aanleiding van dit besluit heeft het Rijksmuseum op 12 mei 2012 de statuten aangepast, waardoor het Rijksmuseum vanaf dat moment formeel niet meer wordt aangemerkt als semi-overheidslichaam en het niet meer vrijgesteld zou zijn voor de vennootschapsbelasting.

Het Rijksmuseum blijft zich voornamelijk op het principiële standpunt stellen dat de museale activiteiten niet vennootschapsbelastingplichtig zijn, omdat er nog steeds sprake is van een grote formele en financiële betrokkenheid vanuit de overheid.

2. Btw inzake kunst-aankopen

Bij de nulmeting over 2009 in het kader van de horizontaal toezicht-relatie met de Belastingdienst kwam als openstaand punt naar voren de vooraf trek van btw bij kunst-aankopen. De Belastingdienst stelde zich op het standpunt dat de vooraf trek van btw niet terecht was bij kunst-aankopen die vervolgens om niet werden doorgestoten aan de Staat. Gedurende deze discussie werd echter duidelijk dat sinds de verzelfstandiging er geen formele aanvaarding van eigendom van de aangekochte kunstvoorwerpen door de Staat had plaatsgevonden. Momenteel is de status als volgt.

- De aankopen na verzelfstandiging zijn nog steeds eigendom van het verzelfstandigde Rijksmuseum en dus nog niet overgedragen aan de Staat.
- Eventueel verrekende btw bij aankoop is hierdoor terecht.
- Bij doorstoot aan de Staat om niet moet voor de kunst-aankopen waar bij aankoop btw is verrekenend btw worden afgedragen. De Belastingdienst heeft aangegeven dat in die gevallen het lage btw-tarief moet worden gehanteerd over de oorspronkelijke historische aanschafprijs.
- Het ministerie van OCW is op de hoogte van de huidige situatie en zal het eigendom van de aankopen na verzelfstandiging pas aanvaarden en regelen als er een oplossing is voor dit probleem. Zolang die oplossing er niet is, wordt het dossier stilgelegd.
- In januari 2015 is een gesprek gevoerd met het ministerie van OCW om de voortgang van dit dossier te bespreken teneinde te komen tot een oplossing.

Niet in de balans opgenomen activa

Subsidie

Voor de Cultuurnotaperiode 2013 tot en met 2016 is door het ministerie van OCW aan Stichting Het Rijksmuseum een totaalbedrag aan subsidie toegekend van € 35,1 miljoen per jaar. Ten opzichte van de voorgaande subsidieperiode is in het kader van de bezuinigingen op het exploitatiedeel van de subsidie een generieke korting doorgevoerd van 5% en een aanvullende korting van 6,65% die geldt voor de musea die op basis van het advies van de Raad voor de Cultuur zijn ingedeeld in categorie 2. In zijn totaliteit betreft dit een korting van circa € 2 miljoen.

Concessieovereenkomst

In 2010 zijn NV Luchthaven Schiphol en het Rijksmuseum een overeenkomst aangegaan tot de exploitatie van een museum op de luchthaven. Doel van de samenwerking is het creëren van een gezamenlijk marketinginstrument voor zowel Schiphol als het Rijksmuseum. Het Rijksmuseum ontvangt hiervoor jaarlijks een vast bedrag van Schiphol als bijdrage in de kosten. De concessieovereenkomst liep tot 31 december 2013. Momenteel worden gesprekken gevoerd met Schiphol over de voortzetting van de overeenkomst en over de voorwaarden.

Taco Dibbits, directeur Collecties (midden), reikt de eerste prijs uit aan de winnaars van de Rijksstudio Award: Rogier Arents en Asnate Bockis. Zij maakten een complete make-uplijn gebaseerd op vijf vrouwenportretten uit de verzameling van het Rijksmuseum. In 2014 organiseerde het museum voor de eerste keer de ontwerpwedstrijd 'Maak je eigen meesterwerk', waarvoor iedereen een kunstwerk kan indienen, mits dit is geïnspireerd op de collectie van het Rijksmuseum
Foto Paul Ridderhof

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING

BEDRAGEN X € 1.000

	2014 UITKOMST	2014 BEGROOT	2013 UITKOMST
Baten			
A. Opbrengsten			
Directe opbrengsten	39.654	29.019	34.212
A.1.1. Publieksinkomsten	34.412	24.011	29.781
A.1.1.1. Entree	25.602	17.275	21.878
A.1.1.2. Diverse opbrengsten uit entree	2.341	1.586	1.939
A.1.1.3. Uit horeca-exploitatie	1.160	822	773
A.1.1.4.1. Museumwinkel	4.789	3.804	4.445
A.1.1.4.2. Verkopen Museumpleinwinkel	228	220	452
A.1.1.4.3. Verkopen webwinkel	135	125	68
A.1.1.5. Opbrengst Beeld	31	145	169
A.1.1.6. Publicaties	126	34	57
A.1.2. Sponsorinkomsten	5.242	4.908	4.331
A.1.2. Sponsorinkomsten	5.242	4.908	4.331
A.1.3. Overige inkomsten	-	100	100
A.1.3. Overige inkomsten	-	100	100
Indirecte opbrengsten	3.518	2.614	3.179
A.2.1. Omzet dienstverleningsovereenkomsten	2.207	2.193	2.184
A.2.2. Doorberekende kosten	1.164	331	801
A.2.3. Vrijval egalisaties	147	90	194
Totaal opbrengsten	43.172	31.633	37.391
B. Bijdragen			
B.1. Subsidie ministerie OCW	35.121	33.780	53.503
B.1.1. Subsidie huisvesting	19.280	18.513	19.132
B.1.2. Subsidie exploitatiebijdrage	15.371	15.267	15.315
B.1.3. Subsidie incidenteel	470	-	19.056
B.3. Overige (niet-structurele) subsidies/bijdragen	7.090	7.760	20.022
B.3.1. Overige subsidies/bijdragen uit publieke middelen	297	125	1.851
B.3.2. Overige bijdragen uit private middelen	6.793	7.635	18.171
- Private fondsen en particulieren (incl. Vrienden)	4.748	4.015	9.792
- Bedrijven	225	61	310
- Goededoelenorganisaties	1.820	3.559	8.069
Totaal bijdragen	42.211	41.540	73.525
Som der baten	85.383	73.173	110.916

BEDRAGEN X € 1.000

	2014 UITKOMST	2014 BEGROOT	2013 UITKOMST
Lasten			
C. Personeelslasten	29.178	27.442	28.060
C.1. Lonen en salarissen	22.336	21.725	21.070
C.2. Sociale lasten	3.670	3.461	3.036
C.3. Pensioenlasten	2.186	2.256	2.018
C.4. Inhuur derden/uitzendkrachten	986	-	1.936
D. Afschrijvingen	6.948	5.325	5.713
E. Huur	19.205	19.295	19.575
F. Aankopen	2.512	3.372	17.302
G. Overige lasten	25.691	19.444	26.940
Directie	351	196	691
Projectbureau Huisvesting	-	-	2
Directiesecretariaat en verzekeringen	585	361	2.732
Communicatie & Marketing	2.628	1.865	3.755
Development	434	809	559
Bibliotheek	331	421	285
Bureau Collecties	274	492	361
Conservering & Restauratie	523	275	396
Beeldende Kunst	122	241	233
Geschiedenis	52	117	123
Rijksprentenkabinet	52	30	61
Tentoonstellingen	2.793	1.710	1.038
Publicaties	1.333	851	512
Publiek & Educatie	2.431	2.724	1.867
Veiligheidszaken	391	172	257
Financiële Zaken	643	421	488
Automatisering	2.063	1.548	2.093
Facilitair Bedrijf	5.415	4.279	4.365
Commerciële Zaken	2.595	2.174	2.722
Personeel & Organisatie	753	680	461
PP10 B.V.	62	78	48
Tijdschrift B.V.	-	-	10
Holding B.V.	-	-	1
Het nieuwe Rijksmuseum	1.860	-	3.880
Som der lasten	83.534	74.878	97.590
H.1. Rentebaten en soortgelijke baten	212	176	239
H.2. Rentelasten en bankkosten	-30	-25	-54
Totaal saldo rentebaten en -lasten	182	151	185
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	2.031	-1.554	13.511
I. Mutatie aankoopfonds	-175	-	-23
Exploitatiesaldo	1.856	-1.554	13.488

BEZOLDIGING

Het gemiddelde aantal personeelsleden in 2014 op fulltime-basis bedroeg 543 (2013: 481). De totale bezoldiging, inclusief pensioenlasten, maar exclusief sociale lasten, van de drie directieleden in 2014 bedroeg € 565.522; € 594.088 inclusief sociale lasten (2013: € 567.972; € 595.365 inclusief sociale lasten). De bezoldiging aan de leden van de Raad van Toezicht in 2014 bedroeg nihil (2013: eveneens nihil).

Op 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) in werking getreden. De WNT regelt de normering van de topinkomens in de publieke en semipublieke sector en vervangt de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (WOPT). Op grond van de WNT moeten de inkomens van alle topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector openbaar worden gemaakt, evenals de inkomens van medewerkers met een inkomen boven de wettelijke norm. In het verslagjaar 2014 is de bezoldiging van de topfunctionarissen bij het Rijksmuseum beneden het bezoldigingsmaximum van de WNT gebleven. Naast de topfunctionarissen waren er geen andere medewerkers met een inkomen boven de wettelijke norm. Voor het verslagjaar 2014 betreft dit de volgende personen:

	Pijbes, W.M.J.	Dibbits, T.D.W.	Ginkel, K.E. van
Functie	Hoofddirecteur	Directeur Collecties	Zakelijk Directeur
Duur dienstverband in 2014	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking	ja	ja	ja

Bezoldiging

IN EURO'S

Beloning	168.197	153.227	153.550
Belaste onkostenvergoedingen	6.837	5.114	5.105
Beloningen betaalbaar op termijn	31.156	21.168	21.168
Totaal bezoldiging	206.190	179.509	179.823
Toepasselijk maximum WNT	230.474	230.474	230.474

De opening van *Modern Times. Photography in the 20th Century* op 31 oktober
Foto Jan Kees Steenman

BESTEMMING VAN HET EXPLOITATIESALDO

Algemene reserve en bestemmingsfonds OCW

Het deel van de subsidie OCW dat nog niet is besteed aan de doeleinden waarvoor de subsidie is verstrekt (zie artikel 2.16 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid) dient opgenomen te worden in het bestemmingsfonds OCW. Voor deze toerekening van het exploitatiesaldo moet worden uitgegaan van de verhouding subsidie OCW ten opzichte van het totaal van de baten. De incidentele subsidies kunnen bij deze toerekening buiten beschouwing worden gelaten. Onttrekkingen aan het bestemmingsfonds OCW mogen alleen plaatsvinden bij een negatief exploitatieresultaat en deze mogen, evenals de toevoegingen, alleen plaatsvinden naar rato van het aandeel van de structurele subsidie OCW ten opzichte van de totale baten. Een eventueel resterend exploitatietekort dat niet volledig volgens deze rekenregel kan worden gedekt, dient dus te worden opgevangen met de algemene reserves. Een uitzondering op het naar-rato-principe wordt gemaakt indien de algemene reserves niet toereikend zijn. Voor dat gedeelte van het tekort mag in die situatie eveneens het bestemmingsfonds OCW worden aangewend.

Bestemmingsreserve nazorg het nieuwe Rijksmuseum en Philipsvleugel

Ter dekking van de financiële risico's na de opening van het hoofdgebouw en na de heropening van de tot tentoonstellingsvleugel verbouwde Philipsvleugel is het ultimo 2012 vrijgevallen saldo van de post reizende tentoonstellingen bij de resultaatbestemming 2012 toegevoegd aan de Bestemmingsreserve nazorg het nieuwe Rijksmuseum en Philipsvleugel. De onttrekkingen aan deze reserve zullen plaatsvinden voor extra kosten voor zover deze niet binnen de reguliere exploitatie worden gedekt door extra opbrengsten in enig jaar. In 2014 waren de extra inkomsten hoger dan de extra kosten, waardoor voor dit deel van de exploitatie de reserve niet hoefde te worden aangewend. Tevens wordt deze reserve aangewend voor de extra afschrijvingslasten op de investeringen in de inrichting van het nieuwe Rijksmuseum, de investeringen in het kader van de nazorg het nieuwe Rijksmuseum, de extra investeringen in de inrichting en de verbouwing van de Philipsvleugel voor zover deze niet gedekt worden door additionele investeringsbijdragen en ook niet zijn voorzien in de meerjarenraming. Deze niet-gedekte extra afschrijvingslasten op deze investeringen bedroegen in 2014 € 169.000 en worden bij de resultaatbestemming 2014 onttrokken aan de bestemmingsreserve nazorg het nieuwe Rijksmuseum en Philipsvleugel.

Bestemmingsreserve registratieachterstanden

Het ministerie van OCW heeft voor de subsidieperiode 2013–2016 de verplichting opgelegd om ten minste 160.000 voorwerpen te registreren. In 2013 en 2014 is vanwege de opening van het hoofdgebouw en de verbouwing van de Philipsvleugel een achterstand opgelopen in het wegwerken van de registratieachterstanden. Eind 2014 is daarom een plan opgesteld om een versnelling aan te brengen in het wegwerken van de registratieachterstanden in 2015 en 2016. De kosten van dit plan bedragen € 2.614.000. Na onttrekking van de kosten gemaakt in 2014 dient daarom ultimo 2014 nog een bedrag van € 1.524.000 te worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve registratieachterstanden.

Bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009–2012

Bij de vaststelling van de vierjaarlijkse instellingssubsidie 2009–2012 heeft het ministerie van OCW aangegeven het resterende saldo bestemmingsfonds OCW niet terug te vorderen. Het niet-bestede deel van het bestemmingsfonds OCW dient in de subsidieperiode 2013–2016 te worden aangewend voor het doel waarvoor de vierjaarlijkse instellingssubsidie 2013–2016 is verleend. Een niet-bestede deel moet worden opgenomen in de bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009–2012. Onttrekkingen mogen plaatsvinden bij zowel een positief als een negatief exploitatieresultaat. Mocht er aan het eind van de periode 2013–2016 een positief saldo resteren, dan dient dit toegevoegd te worden aan het bestemmingsfonds OCW ultimo 2016. Het Rijksmuseum heeft besloten om het saldo van deze bestemmingsreserve aan te wenden ten behoeve van het reeds lopende herkomstonderzoek, waarvoor het ministerie van OCW onvoldoende middelen ter beschikking heeft gesteld om het onderzoek volledig af te ronden.

Ultimo 2013 was het saldo van deze reserve daarom toegevoegd aan de hiervoor gevormde bestemmingsreserve herkomstonderzoek. Omwille van een transparantere verslaggeving is na overleg met het ministerie van OCW echter besloten om de bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009–2012 apart te blijven verantwoorden. De reserve zal worden aangewend voor de kosten van het herkomstonderzoek conform het in 2013 genomen besluit.

Bestemmingsfonds huisvesting OCW

Het ministerie van OCW heeft aangegeven (per brief d.d. 21 november 2013, kenmerk 564807) dat het (positieve) verschil tussen de ontvangen huisvestingssubsidie en de aan het Rijksvastgoedbedrijf betaalde huren (als gevolg van de zogenaamde huurterugval die in 2014 is ontstaan voor een aantal panden, omdat de eerste huurperiode van 15 jaar is verlopen) moet worden toegevoegd aan het bestemmingsfonds huisvesting OCW. In 2014 is dit het geval voor het Tunnelgebouw, het depot in Lelystad en de hogere aanpassing van de huisvestingssubsidie voor de overige panden. In totaal gaat het in 2014 om een bedrag van € 399.000. Bovenstaande leidt tot de volgende bestemming van het exploitatiesaldo:

1. VASTSTELLING VERHOUDING EIGEN INKOMSTEN VERSUS (STRUCTURELE) SUBSIDIE VAN HET MINISTERIE VAN OCW BEDRAGEN X € 1.000

Totale baten	85.383	
af: Incidentele subsidie OCW het nieuwe Rijksmuseum	-470	
Totale baten exclusief incidentele subsidie OCW	84.913	100,00%
Subsidie OCW	34.651	40,81%

2. BESTEMMING VAN HET EXPLOITATIESALDO AAN BESTEMMINGSFONDS OCW EN ALGEMENE RESERVE

Exploitatiesaldo 2014	1.856	
af: Toevoeging aan bestemmingsreserve registratieachterstanden	-1.524	
bij: Kosten 2014 gedekt uit bestemmingsreserve registratieachterstanden	410	
bij: Kosten 2014 herkomstonderzoek gedekt uit bestemmingsfonds OCW restant 2009-2012	141	
af: Toevoeging aan bestemmingsfonds huisvesting OCW	-399	
bij: Kosten 2014 gedekt uit bestemmingsreserve nazorg het nieuwe Rijksmuseum en Philipsvleugel	169	
Exploitatiesaldo 2014 voor toerekening aan bestemmingsfonds OCW en algemene reserve	653	
Toegevoegd aan bestemmingsfonds OCW	266	40,81%
Toegevoegd aan algemene reserve	387	59,19%
Exploitatiesaldo 2014 voor toerekening aan bestemmingsfonds OCW en algemene reserve	653	100,00%

3. TOTAAL BESTEMMING RESULTAAT 2014

Onttrokken aan bestemmingsreserve nazorg het nieuwe Rijksmuseum en Philipsvleugel	-169	
Onttrokken aan bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009-2012	-141	
Toegevoegd aan bestemmingsreserve registratieachterstanden	1.524	
Onttrokken aan bestemmingsreserve registratieachterstanden	-410	
Toegevoegd aan bestemmingsfonds huisvesting OCW	399	
Toegevoegd aan bestemmingsfonds OCW	266	
Toegevoegd aan algemene reserve	387	
Exploitatiesaldo 2014	1.856	

Dit voorstel is verwerkt in de balans ultimo 2014.

MEERJARENOVERZICHT

BEDRAGEN X € 1.000	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Resultaten						
Entreegelden	25.602	21.878	9.030	8.951	7.573	6.743
Winkels	5.152	4.965	2.706	2.863	2.692	3.079
Beeld	31	169	181	133	122	204
Sponsoring	5.242	4.331	1.080	1.213	610	886
Bijdragen inzake kunst- aankopen	1.859	14.833	2.627	3.360	2.732	5.207
Subsidie OCW	35.121	53.503	53.481	47.698	47.325	28.552
Vrijval investeringsbijdragen	2.643	1.970	144	278	152	252
Overige opbrengsten	9.733	9.267	15.228	5.346	5.956	5.956
Totaal opbrengsten	85.383	110.916	84.477	69.842	67.162	50.879
Personeelslasten	29.178	28.060	22.638	19.641	20.402	20.353
Inkoop winkels	2.126	2.104	1.007	1.031	1.064	1.119
Afschrijvingen vaste activa	6.948	5.713	1.758	1.871	1.845	1.780
Kunstaankopen	2.512	17.302	3.113	3.773	3.195	5.798
Huisvestingslasten	24.620	23.940	13.454	10.260	10.536	10.564
Kosten het nieuwe Rijksmuseum	1.860	3.880	25.948	25.567	22.825	3.628
Overige lasten	16.290	16.591	8.601	8.050	7.798	8.292
Totaal lasten	83.534	97.590	76.519	70.193	67.665	51.534
Financiële baten en lasten	182	185	679	732	573	645
Saldo uit gewone bedrijfs- uitoefening	2.031	13.511	8.637	381	70	-10
Mutatie aankoopfonds	-175	-23	121	-125	-70	10
Exploitatiesaldo	1.856	13.488	8.758	256	-	-
Vermogen						
Vaste activa	48.059	47.360	29.663	11.568	10.661	10.445
Vlottende activa	35.797	35.504	43.478	46.319	43.655	39.137
Kortlopende schulden	20.196	20.924	24.010	16.528	11.743	10.599
Eigen vermogen	31.296	29.440	15.952	7.194	6.938	6.938
Aankoopfonds	272	97	74	195	70	-10
Voorzieningen	970	1.068	1.058	2.026	4.677	5.159
Langlopende schulden	31.122	31.335	32.047	31.944	30.888	26.886
Totaal vermogen	83.856	82.864	73.141	57.887	54.316	49.572

	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Medewerkers (aantal)						
Gemiddeld aantal medewerkers (fte's)	543	481	392	346	336	357
Gemiddelde loonsom	51.877	52.892	53.589	56.485	55.351	53.165
Rijksmuseum						
Totaal aantal bezoekers	2.474.352	2.246.122	894.058	993.625	896.393	876.453
Nationaal	1.382.448	1.376.094	312.158	286.403	283.606	286.881
Internationaal	1.091.904	870.028	581.900	707.222	612.787	589.572
Betalende bezoekers	1.988.486	1.842.509	718.876	815.074	729.586	696.997
Gratis bezoek	485.866	403.613	175.182	178.551	166.807	179.456
Schoolverband	80.150	40.704	51.427	40.239	46.304	36.941
Bezoekers Museumkaart	516.381	498.522	94.043	105.656	96.365	82.380
Jeugd tot en met 18 jaar	234.052	207.123	134.576	136.495	136.782	135.806
Rijksmuseum Schiphol						
Totaal aantal bezoekers	50.000	220.237	120.000	208.923	150.000	103.457
Totaal aantal bezoekers						
Rijksmuseum	2.524.352	2.466.359	1.014.058	1.202.548	1.046.393	979.910
Reizende tentoonstellingen						
Tokio (Japan)			258.465	22.256		
Shanghai (China)			370.000			
Vancouver (Canada)						108.322
Parijs (Frankrijk)					180.000	390.000
Beijing (China)				177.377		
Doha (Qatar)				14.334		
Kyoto (Japan)				374.837		
Mexico City (Mexico)			5.300	27.251		
Parijs (Frankrijk)				3.267		
Sendai (Japan)				117.410		
Istanboel (Turkije)			120.000			
Totaal reizende tentoonstellingen	-	-	753.765	736.732	180.000	498.322

KENGETALLEN (IN %)

Eigen inkomsten/ totale baten exclusief subsidie OCW incidenteel	58,8%	60,5%	52,3%	43,3%	41,4%	44,7%
Subsidie OCW/totale baten	41,5%	49,9%	63,3%	68,3%	70,5%	56,1%
Eigen inkomsten/ totale baten	58,5%	50,1%	36,7%	31,7%	29,5%	43,9%
Eigen inkomsten/ totale baten exclusief subsidie OCW huur en OCW incidenteel	76,1%	76,4%	64,7%	55,5%	53,3%	56,7%
Personeelslasten/ subsidie OCW	83,1%	52,4%	42,3%	41,2%	43,1%	71,3%
Personeelslasten/ totale lasten	34,9%	28,8%	29,6%	28,0%	30,2%	39,5%
Vlottende activa/ kortlopende schulden	177,2%	169,7%	181,1%	280,2%	371,8%	369,3%
Eigen vermogen/ totaal vermogen	37,3%	35,5%	21,8%	12,4%	12,8%	14,0%
Brutomarge winkels	58,7%	57,6%	62,8%	64,0%	60,5%	63,7%
Nationaal bezoek/ totaal bezoek	55,9%	61,3%	34,9%	28,8%	31,6%	32,7%
Internationaal bezoek/ totaal bezoek	44,1%	38,7%	65,1%	71,2%	68,4%	67,3%

Werkzaamheden aan het Leeuwarder lakkabinet, nu permanent te zien op de benedenverdieping in de Philipsvleugel. De restauratie werd mogelijk gemaakt door het Irma Theodora Fonds/Rijksmuseum Fonds
Foto Erik Smits

COLOFON

Samenstelling en redactie Pia van de Wiel (directiesecretaris)

Fotografie Afdeling Beeld van het Rijksmuseum en andere fotografen die in de bijschriften zijn vermeld

Proevencontrole Jeroen Teitler, Amsterdam

Ontwerp Irma Boom Office, Amsterdam

Druk Lenoirschuring, Amstelveen

© 2015 Rijksmuseum, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor meer informatie
rijksmuseum.nl

FOUNDER

PHILIPS

HOOFDSPONSORS

BankGiroLoterij

ING

kpn